
JUDr. Vlastimil Ševčík

**ÚSTAVNÍ
SOUDNICTVÍ V PRAXI**

**Rukověť se vzory podání
Ústavnímu soudu**

Předmluva	7
I. Ústavní soudnictví obecně	11
Ústavní soudy	13
Ústavní soudy Československa	14
Ústavní soudnictví v České republice	16
Vztah Ústavního soudu k obecným soudům	18
Podmínky a způsob rozhodování	20
Rozhodnutí o odmítnutí návrhu	22
Řádná plná moc	23
Zvláštní plná moc	23
Podání Ústavnímu soudu	24
Opomenuté důkazy	26
Spravedlivý proces	28
Ústavně zaručená základní práva a svobody	29
Ústavní stížnost	30
Dovolací řízení	31
Petit ústavní stížnosti	32
Zrušení zákona nebo jeho jednotlivého ustanovení	33
Problémy spojené s protiústavností právní normy	35
Jiný zásah orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí	35
Nepravomocná rozhodnutí	37
Nevyčerpání všech procesních prostředků	38
Zákonem stanovené lhůty	39
Zvláštní petit	39
Zastupitelstvo obce	40
Obecně závazné vyhlášky	41
Ostatní procesní prostředky	43
Kompetenční spory	44
Ústavní žaloba proti prezidentovi republiky	45

II. Vzory ústavních stížností ve věcech procesních vad	47
vzor č. 1 – zvláštní plná moc pro zastoupení před Ústavním soudem (§ 30, § 31 zák. č. 182/1993 Sb.)	50
vzor č. 2 – ústavní stížnost pro porušení zásady zákonného soudce (čl. 38 odst. 1 al. 1 Listiny základních práv a svobod)	51
vzor č. 3 – ústavní stížnost pro porušení práva na tlumočnicka (čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod)	54
vzor č. 4 – ústavní stížnost pro porušení veřejnosti jednání (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, § 200 odst. 1 tr. ř.)	57
vzor č. 5 – ústavní stížnost ve věci opomenutých důkazů (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod)	61
vzor č. 6 – ústavní stížnost ve věci porušení zásad stran utajených svědků (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, § 55 odst. 2 tr. ř.)	65
vzor č. 7 – ústavní stížnost ve věci porušení zásad stran utajených svědků spojená s návrhem na zrušení jednotlivého ustanovení zákona, (§ 64 a násl., § 74 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů)	70
vzor č. 8 – ústavní stížnost ve věci neurčitosti petitu	75
vzor č. 9 – ústavní stížnost ve věci pravomocně neskončené – ochrana rodičovství; čl. 32 Listiny základních práv a svobod, § 75 odst. 2 písm. b) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů	79
vzor č. 10 – ústavní stížnost ve věci příkázání věci jinému soudu	84
vzor č. 11 – ústavní stížnost ve věci delegace vhodné	87
vzor č. 12 – ústavní stížnost ve věci průtahů v řízení (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod)	90
vzor č. 13 – ústavní stížnost ve věci závaznosti nálezu Ústavního soudu (čl. 89 odst. 2 úst. zák. č. 1/1993 Sb.)	94
vzor č. 14 – ústavní stížnost ve věci libovůle soudního rozhodnutí	100
vzor č. 15 – ústavní stížnost ve věci ochrany vlastnictví spojená s návrhem na vyloučení odkladného účinku a se žádostí o projednání mimo pořadí	105
vzor č. 16 – vyjádření vedlejšího účastníka k ústavní stížnosti (čl. 11 Listiny základních práv a svobod, § 3 obč.zák.)	109

---

vzor č. 17 – ústavní stížnost ve věci, v níž bylo podáno dovolání a v níž nesprávným postupem soudu byla stěžovateli upřena možnost jednat před soudem	113
vzor č. 18 – žádost o zaplacení nákladů řízení státem (§ 83 zák. č. 182/1993 Sb.)	117
III. Vzory ústavních stížností ve věcech porušení některých ostatních ústavně zaručených základních práv nebo svobod (čl. 8 až čl. 33 Listiny základních práv a svobod)	119
vzor č. 19 – ústavní stížnost ve věci omezení osobní svobody (čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod)	123
vzor č. 20 – ústavní stížnost ve věci nedotknutelnosti osoby a jejího soukromí, domovní svobody a práva na právní pomoc (čl. 7 odst. 1, čl. 8 odst. 1, čl. 12 odst. 1, čl. 14 odst. 1, čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod)	126
vzor č. 21 – ústavní stížnost ve věci zachování lidské důstojnosti, osobní svobody, ochrany vlastnického práva (čl. 8 odst. 1, 2 al. 1, čl. 10 odst. 1, čl. 11, čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod)	133
vzor č. 22 – ústavní stížnost ve věci ochrany vlastnictví spojená s právem na domovní svobodu a právem na soudní ochranu (čl. 10 odst. 1, čl. 12 odst. 1, 2, čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod)	140
vzor č. 23 – ústavní stížnost ve věci osobní cti a dobrého jména a práva na soudní ochranu (čl. 10 odst. 1, čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod)	147
vzor č. 24 – vyjádření vedlejšího účastníka řízení k ústavní stížnosti (čl. 17 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod)	154
vzor č. 25 – ústavní stížnost v restituční věci spojená se žádostí o náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod)	157
vzor č. 26 – ústavní stížnost s alternativním stížnostním žádáním ve věci ochrany vlastnictví – libovůle samosprávného orgánu jiným zásahem, než je rozhodnutí [§ 75 odst. 2 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů]	162

Obsah

---

vzor č. 27 – ústavní stížnost ve věci stanovení náhrady za spoluvlastnický podíl a závaznosti nálezů Ústavního soudu (čl. 11 odst. 4, čl. 89 odst. 2 úst. zák. č. 1/1993 Sb.)	166
vzor č. 28 – ústavní stížnost ve věci ochrany tajemství zpráv podávaných telefonem	170
vzor č. 29 – ústavní stížnost ve věci porušení svobody pohybu a pobytu (čl. 14, čl. 32 odst. 1 al. 1 Listiny základních práv a svobod)	174
vzor č. 30 – ústavní stížnost ve věci ochrany svobody myšlení a svědomí a svobody projevu (čl. 15 odst. 1, čl. 17 odst. 2 Listiny základních práv a svobod)	178
vzor č. 31 – ústavní stížnost ve věci ochrany svědomí, nucené služby (čl. 15, čl. 9 odst. 1, čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod)	183
vzor č. 32 – ústavní stížnost ve věci odmítnutí registrace kandidáta ve volbách, spojená s návrhem na přiznání postavení vedlejšího účastníka pro osobu kandidáta (čl. 21 odst. 4, čl. 19 odst. 4 úst. zák. č. 1/1993 Sb., § 76 odst. 4 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů)	187
vzor č. 33 – ústavní stížnost ve věci práva na vzdělání ve spojení s porušením zásady rovnosti (čl. 33 odst. 1 al. 1, čl. 3 odst. 3 Listiny základních práv a svobod)	192
vzor č. 34 – vyjádření účastníka v téže věci (§ 42 odst. 4 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů)	197

Předmluva

Jakkoli ústavní soudnictví v České republice není dnes již neznámým pojmem – Ústavní soud, přihlédne-li se též ke krátkému údobí za trvání České a Slovenské Federativní Republiky, je činný již po dobu více než sedmi let – poznatky z praxe dokládají, že ne vždy je stěžovatelům, přesněji jejich ex lege povinným zástupcům, dostatečně zřejmé, co vůbec mohou od Ústavního soudu očekávat, jestliže se na něj obracejí s ústavní stížností; uváží-li se nelichotivý poměr ústavních stížností Ústavním soudem odmítnutých z důvodu zjevné neopodstatněnosti k ústavním stížnostem meritorně projednaných, je tento poznatek stvrzen i statisticky, a tak již sám o sobě – alespoň podle mého názoru – je dostatečným důvodem k tomu, aby byl učiněn alespoň pokus o názornější, stručnou, ale přesto dostatečně instruktivní pomůcku, která by – v praktické formě – byla s to naznačit podmínky, které by ústavní stížnost jako procesní prostředek ochrany ústavně zaručených základních práv nebo svobod s určitou nadějí na úspěch měla splňovat.

Podle mého vědomí jde o první pokus toho druhu, a tak již z této skutečnosti zcela zřetelně vyplývají nevýhody, jimiž je každá práce takovým pokusem ohrožena; nejde přitom ani tak o důsledky vyplývající z účelu praktické potřeby, které již pro své vlastní zřetele téměř vylučují doktrinální, teoretický výklad, jako spíš o to, že při prvním pokusu se snadno něco přehlédne, opomene nebo – nechtěně – zařadí do ne právě nevhodnějších souvislostí. Je proto zcela na místě prosba, aby laskavý čtenář vskutku laskavě nedostatky předkládané práce omluvil.

Mým záměrem bylo dát prakticky činné odborné veřejnosti stručné a základní informace o ústavním soudnictví vůbec a o činnosti Ústavního soudu České republiky a o řízení před ním zvláště (odtud obecné kapitoly) a posléze – a v tom je těžiště věci – ve vzorech jednotlivých typů podání poskytnout čtenáři jistou inspiraci pro jeho vlastní úvahy nad ústavní stížností, již se stěžovatel zamýšlí o ochranu svých – jak to cítí – porušených práv na Ústavní soud obrátit.

Slovo inspirace bylo užito vědomě a záměrně, neboť – a to je mé pevné přesvědčení – nijaký vzor nemůže in concreto nahradit vlastní myšlenkovou práci, když – jak známo – každé porušení práva je neodmyslitelně poznamenáno individualitou na něm zúčastněných osob, a proto jako takové, byť možná s jinými typově shodné, je vždy od nich jistým způsobem odlišné, ale nejen to. Ústavní stížnost, ostatně jako každé podání hodné toho jména, vždy nese jistou a zřetelnou stopu svého autora. Proto by se odlišné chápání vypracovaných vzorů minulo zamýšleným účinkem a – důsledně vzato – jejich bezmyšlenkovitě převzetí by oslabovalo právní cit a myšlení, jichž není v našich současných podmínkách nikdy dost a práce by tak vlastně byla škodlivá.

Předložené vzory přirozeně nevyčerpávají a koneckonců ani nemohou vyčerpat celou materii jak tato je dána jak obsahem, tak i rozsahem ústavně za-

ručených základních práv a především Listinou základních práv a svobod; byly vybrány podle typového schématu jejich systematického zařazení a také podle toho, jak se jejich porušení v praxi vyskytují nebo jak se mohou vyskytnout. Nekladou si proto za cíl být zcela vyčerpávajícím průvodcem po tak rozsáhlé oblasti, jakou je oblast oněch práv a jak myslitelné je množství druhů a způsobů, jakými mohou být a také bývají porušována. Jakkoli však mají tyto vzory jistou oporu v rozhodovací praxi Ústavního soudu a z ní jsou odvozeny též s přihlédnutím k tomu, že advokát, již podle pravidel svého povolání, je vždy povinen ve svěřené věci využít maxima, které právní řád umožňuje, a s nimiž se ne vždy musí orgány veřejné moci (v daném případě Ústavní soud) ve svém rozhodnutí ztotožnit, z nemalé míry jsou tyto vzory také výsledkem jisté konstrukce, a proto – přes veškerou svědomitost, s níž byly zpracovány – nejsou nikterak zárukou úspěšného výsledku. V této souvislosti pokládám za případné dodat, že ani výběr judikátů Ústavního soudu v jednotlivých vzorech není úplný a ani zdaleka neodpovídá šíři a množství nálezů Ústavního soudu (dnes vydaných již v jedenácti svazcích), které se otázek ve vzorech zpracovaných dotýkají. Studium Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu je proto při zpracování ústavní stížnosti (jiných návrhů) zcela nezbytné.

A konečně – snad to není ani nutné obzvláště připomínat – také forma vzoru a způsob podání té které materie v nich jsou toliko výrazem přesvědčení, že z celé, zpravidla obsáhlé materie projednané již v několika stupních v řádném řízení před obecnými soudy (jinými orgány veřejné moci) je na místě v naraci ústavní stížnosti uvést jen to, co se z hlediska přezkumu Ústavním soudem jeví jako podstatné. Zvolená forma narace a způsob jejího podání proto nemají a nechtějí mít ani náznak jakéhokoli přímusu, a proto také ony nechtějí být chápány jen jako podnět k vlastní inspiraci.

Na závěr dvě poznámky, které mají společné jádro: prvá se dotýká svéčasné legislativní práce na Listině základních práv a svobod a na ni navazující zákon o (federálním) Ústavním soudu. Nemálo času bylo tehdy věnováno diskusi nad povinným zastoupením stěžovatele, které posléze bylo přijato jen velmi těšným počtem hlasů, když převážil názor, že povaha řízení před Ústavním soudem a vůbec celá materie spojená s posuzováním ústavnosti je natolik různorodá a obtížná, že stěžovatel – zpravidla jako laik v právu – se bez pomoci profesionálního zástupce jako odborníka prostě neobejde a že porada stěžovatele se zástupcem předcházející podání ústavní stížnosti bude také prvním filtrem, který zabrání zbytečným a očividně nedůvodným pokusům o vyvolání řízení před Ústavním soudem. Není patrně na místě soudit, nakolik byl onen předpoklad svého času důvodný a oprávněný, ale – a to je poznámka druhá – řízení před Ústavním soudem je v zásadě koncipováno jako řízení kontradiktorní v plném významu toho pojmu; pro mne z toho vyplývá, že spor o právo vždy

Ústavní soudnictví v praxi

---

vyžaduje jisté zaujetí a aktivitu, s níž – stejně jako s hledisky lege artis – je jen stěží slučitelné, jestliže se zástupce stěžovatele před Ústavním soudem toliko „odvolává na písemné vyhotovení ústavní stížnosti a opakuje v ní učiněný návrh“.

Jestliže předkládaná práce alespoň zčásti sníží počet zjevně neopodstatněných ústavních stížností (jiných návrhů), a jestliže třeba jen poněkud ozřejmí funkci a pravomoci Ústavního soudu a přispěje k procesní aktivitě účastníků řízení, nebyla napsána nadarmo.

JUDr. Vlastimil Ševčík

Ostrava, květen 1999

I.
Ústavní soudnictví obecně

Ústavní soudnictví bývá co do svého významu obecně pokládáno za dostatečně spolehlivou záruku ochrany ústavnosti ve státě a nikoli v poslední řadě též za dostatečně účinnou ochranu základních lidských práv a svobod, v nichž – i v moderní době naší současnosti – bývá jedinec nikoli ojedinele státní (veřejnou) mocí ohrožován; toto ohrožení, jehož závažnost a intenzita jsou přirozeně podmíněny povahou toho kterého státu a rozložením státní moci v něm, a jehož nejsou zcela prosty ani demokratické a právní státy s vyspělou právní kulturou, je vyvoláno a podmíněno řadou příčin, z nichž mnohé mají svůj původ ve vysokém stupni organizovanosti rozrůzněné současné společnosti, která přirozeně svým způsobem, ať v kladném ať v záporném smyslu, ovlivňuje výkon státní moci a důsledně též respekt této moci k právům a svobodám, které podle současného chápání jsou pokládány za základní a nezadatelné.

Dalším výrazným a potenciálně krajně nebezpečným faktorem je nejen stoupající zločinnost ve stále nových formách, ale také způsob její organizovanosti a rozsah jejího technického vybavení, které začaté – pokud je nepředčí – konkuruje vybavení příslušných represivních složek státu, jež jsou nadto neustále ohrožovány korupcí pronikající různým způsobem a v různém stupni do jejich jednotlivých složek. A konečně je zde další, dříve neznámý nebo alespoň – z hlediska života a zájmů jedince – ne tak nebezpečný činitel, jakým je technika sama. Její důsledky z vývoje poslední doby (kupříkladu v počítačové oblasti, ve schopnosti miniaturizace a podobně) směřující očividně ke zcela nové (informační) společnosti, umožňují, mnohdy protiprávně a s důsledky značných hmotných nebo nehmotných škod, pronikat stále častěji a hlouběji do různých intimních sfér lidského života, které jinak požívají nebo mají požívat nejvyšší, tj. ústavní ochrany.

To všechno jsou jen namátkou vybrané faktory, s nimiž se současná společnost musí tím či oním způsobem vypořádat, a které se stejným způsobem a v obdobné míře dotýkají také ústavnosti státu a jeho nikoli jen „doktrinní“, ale skutečné podoby, zejména chápe-li se ústavnost v širším a ucelenějším smyslu, než který by se podával jen z (textu) ústavy samotné. Lze proto ústavnost ve státě chápat spíše jako ucelený obraz společnosti v její ekonomické, politické a právní současnosti, a také v rysech a směrech vlastního vývoje probíhajícího alespoň v podstatné shodě se zásadami vtělenými do ústavního a právního řádu.

Předpokladem spontánního společenského vývoje ovšem je – mimo jiné – stabilita společenského prostředí, která je do nemalé míry spoluurčována a ovlivňována právním řádem. Požadavky kladené z tohoto hlediska na právní řád jsou ovšem nemalé: aby právo vůbec mohlo plnit svoji společenskou funkci, musí odpovídat společenským potřebám a poměrům a musí být uspořádáno tak, aby jím vytvořený právní řád byl jednotný a natolik zřetelný, aby dů-

sledky z něj plynoucí byly v dostatečné míře předvídatelné a také – nikoli v poslední řadě – aby jurisprudence orgánů veřejné moci z něj odvozená nebyla rozporná.

To vše – zejména v našich současných podmínkách – představuje vysoký ideál; obecně lze však říci, že vzdálenost skutečných poměrů ve státě od něj je úměrná tomu, jak vyspělá je ta která společnost a jak i v právní oblasti a v ústavním smyslu je ten který stát kultivován.

V ústavnosti státu se však nikoli zřídka střetávají navzájem i jednotlivá – naší terminologií vyjádřeno – ústavně zaručená základní práva (svobody), mezi nimiž – dojde-li ke vzájemné konkurenci – je nutno hledat přirozený kompromis, přesněji řečeno, vyváženou koexistenci; nadto ohled na celospolečenské zájmy a z nich zpravidla zájem na ochraně demokratického charakteru společnosti nebo na bezpečnosti jejich příslušníků vede občas k tomu, že i tato práva (jejich ochranu) je nutno, zejména v oblasti dotýkající se trestního soudnictví, v nezbytném rozsahu zúžit a náhradou za to hledat jiné (právní) mechanismy, jimiž by nebezpečí vážnějšího ohrožení podstaty ústavně zaručených základních práv nebo svobod bylo sníženo na míru co možná nejmenší.

Vzrůst organizovaného zločinu, jeho bezohledná dravost a krutost, ve snaze získat či chránit důkazní prostředky, jimiž by jeho existence byla zjištěna a prokázána, přiměla řadu demokratických států k výrazným zásahům do takových ústavně zaručených základních práv, jakým je kupříkladu ústavně chráněné tajemství dopravovaných zpráv (odposlechy) nebo jinak ústavně zaručené právo na obhajobu (anonymní svědci); v takových a podobných případech je proto úkolem ústavního soudnictví dbát na to, aby právní normy, které taková omezení či zúžení ústavně zaručených základních práv nebo svobod umožňují, nevykročily z mezí nezbytnosti a posléze, aby ani při jejich aplikaci státní (veřejnou) mocí nedocházelo k jejich ústavně nepřípustné interpretaci, případně, aby jejich extenzivním výkladem již zmíněná zásada minimalizace nebyla na jejich úkor opomíjena.

Výkonem ústavního soudnictví, především v oblasti evropského (kontinentálního) práva, jsou pověřeny

ÚSTAVNÍ SOUDY,

kteří v současné době jsou konstituováni a chápáni jako vrcholné soudní orgány ochrany ústavnosti, jimž výlučně a v rozsahu ústavou stanovených pravomocí přísluší rozhodování o souladu zákona s ústavním řádem státu, případně též o souladu jiných právních předpisů se zákonem, ústavou (ústavním zákonem) nebo v (oblasti lidských práv a svobod) s mezinárodními smlouvami, jimiž je stát vázán (abstraktní kontrola právních norem) a dále také

přezkum konkrétních rozhodnutí orgánů veřejné moci, zde však nikoli obecně z hlediska jejich vlastní jurisdikce, ale výlučně jen pod aspekty ústavních zásad, resp. z hlediska ochrany ústavně zaručených základních práv nebo svobod.

Jurisdikce ústavních soudů jednotlivých států není zcela suverénní. Přistoupením k Radě Evropy vzdaly se přistoupivší státy části své suverenity a jurisdikci svých ústavních soudů – tu s větší, tu s menší ochotou – podřídily jurisdikci nadstátního orgánu, jímž je pro ústavně zaručená základní práva nebo svobody v současné době Mezinárodní soud pro lidská práva ve Štrasburku. Přístup k tomuto soudu je tak otevřen každému, kdo se rozhodnutím vnitrostátních orgánů veřejné moci cítí ve svých základních lidských právech (svobodách) zkrácen, to však za předpokladu, že v oblasti vnitrostátního práva stěžovatel vyčerpал všechny prostředky, které vnitrostátní právní řád k ochraně toho kterého základního práva nebo svobody poskytuje.

Mezinárodní soud pro lidská práva však není nadán pravomocí napadené rozhodnutí vnitrostátního orgánu veřejné moci (zpravidla ústavního soudu) zrušit. Ve svém rozhodnutí mezinárodní soud toliko porušení práva vysloví (příp. stanoví též odškodnění) a je již věcí vnitrostátního práva (jeho orgánů), jakým způsobem mezinárodním soudem zjištěná porušení práva napraví.¹⁾ Výkon rozhodnutí mezinárodního soudu vůči dotčenému státu však může být různým způsobem sankcionován.

ÚSTAVNÍ SOUDY ČESKOSLOVENSKA

Československá republika z předválečných let – nepochybně pod vlivem rakouské tradice – patřila k oněm státům, které měly ústavní soudnictví zapracováno do svého ústavního systému; podle ústavní listiny z roku 1920²⁾ Ústavní soud složený ze sedmi členů³⁾ měl pravomoc rozhodovat o tom, zda jednak zákony republiky (a zákony sněmu Podkarpatské Rusi) vyhovují zásadám plynoucím z ústavní listiny⁴⁾ (podrobnosti jeho činnosti apod. byly vyhrazeny prováděcímu zákonu⁵⁾ a vlastnímu jednacímu řádu, usnesenému plénum a schválenému prezidentem republiky⁶⁾), jednak zda opatření výboru Národního shro-

---

1) K tomu srov. § 117 až § 119 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

2) úst. zák. č. 121/1920 Sb.

3) čl. III úst. zák. č. 121/1920 Sb.

4) čl. I úst. zák. č. 121/1920 Sb.

5) zák. č. 126/1920 Sb.

6) vyhl. č. 225/1922 Sb.

máždění (voleného orgánu vykonávajícího zákonodárnou činnost v době rozpuštění některé sněmovny a za dalších podmínek stanovených ústavní listinou⁷⁾), mající prozatímní platnost zákona, těmto zásadám neodporují. Měl tedy první československý Ústavní soud pravomoc toliko abstraktního přezkumu a z různých důvodů příliš do ústavního života státu nezasáhl⁸⁾ a v průběhu válečných let fakticky zanikl. Tím ovšem ani zdaleka nemá být řečeno, že by v předválečném Československu ochrana občanských práv v tehdejším pojetí, přesněji, ochrana jednotlivce vůči státní moci byla tak zcela opomíjena; svoji významnou roli zde sehrával Nejvyšší správní soud, jehož jurisprudencí (sbírka Bohuslav) požívala všeobecné vážnosti a uznání, a která pro přesnost právního myšlení a pro svoji vysokou právní kulturu může být zdrojem vítané inspirace i dnes.⁹⁾

Ústavou 9. května (tj. od roku 1948) byl dohled nad ústavností státu (Ize-li ovšem vzhledem ke změnám z násilného zvratu v roce 1948 o ústavnosti vůbec hovořit) svěřen předsednictvu Národního shromáždění¹⁰⁾; podle informací z přístupných archivních materiálů však předsednictvo Národního shromáždění tuto svou ústavní pravomoc fakticky nevykonávalo.

V roce 1968, v důsledku přechodných politických změn, v další ústavě, to již federativního státu,¹¹⁾ byl sice ústavní soud konstituován, navzdory tomu však z důvodů, které pro okupaci státu vojsky Varšavské smlouvy není třeba příliš rozvádět, personálně nikdy nebyl ustaven.

Po událostech z listopadu 1989 a po jistém váhání přijalo Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky ústavní zákon, jímž byl zřízen dvanáctičlenný Ústavní soud ČSFR a krátce nato byli také z osob vybraných Federálním shromážděním, Českou národní radou a Slovenskou národní radou,

---

⁷⁾ § 54 odst. 1 úst. zák. č. 121/1921 Sb.

⁸⁾ Potřeba ochrany ústavnosti v té době nebyla zřejmě příliš pocítována; svědčí o tom skutečnost, že po uplynutí prvního funkčního (desetiletého) období, skončeného v roce 1931, byl Ústavní soud personálně ustaven až v polovině roku 1938, svou jurisdikci ukončil nálezem z května 1939 (tedy již v době protektorátu), fakticky zanikl v druhé polovině roku 1941 a po skončení války a okupace z důvodů, které jsou nasnadě, již obnoven nebyl.

⁹⁾ Právě pro toto své významné postavení a zcela zřejmé zaměření své jurisprudencí byl Nejvyšší správní soud jako zcela nežádoucí atribut buržoazního státu nedlouho po únoru 1948 nastoupivší diktaturou zrušen a jeho úkoly byly jako by „přeneseny“, přirozeně, že ve zcela změněném duchu, jako všeobecný dozor na zvláštní orgány prokuratury.

¹⁰⁾ § 65 odst. 1 úst. zák. č. 150/1948 Sb.

¹¹⁾ úst. zák. č. 143/1968 o čl. federaci

prezidentem republiky jmenováni jednotliví jeho soudci včetně předsedy a místopředsedy. Svou činnost zahájil Ústavní soud České a Slovenské Federativní Republiky dnem 1. února 1992 a jeho sedmileté funkční období mělo skončit v lednu 1999, avšak v důsledku rozpadu československého státu jeho Ústavní soud svou jurisdikční činnost ukončil dnem 31. prosince 1992.

Z uvedeného stručného přehledu vývoje ústavního soudnictví z doby československého státu vyplývá, že ani jednomu z jeho ústavních soudů nebylo dopřáno zasáhnout výrazněji do ústavnosti státu a položit tak alespoň základy tradice pro ústavní soudnictví tolik potřebné, byť by k tomu, zejména u posledního ústavního soudu, byl dostatek dobré vůle a odhodlání. Z těch několika ústavních nálezů, které Ústavní soud ČSFR za trvání své existence přijal,¹²⁾ a které převzal i Ústavní soud České republiky, je však přesto dostatečně patrné, že ochraně ústavně zaručených základních práv a svobod, stejně jako ochraně ústavnosti státu vůbec, byla při obnově demokratického státu po listopadu 1989 věnována výrazná pozornost.

ÚSTAVNÍ SOUDNICTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Česká republika, byť zatím ne ve všech směrech, vykazuje zřetelné znaky demokratického a právního státu, jak ostatně sama sebe charakterizuje ve své ústavě,¹³⁾ k základním rysům právního státu náleží nejen systémová skladba právního řádu a co nejvyšší stupeň jeho jednotnosti, ale také, ne-li především, nestranné soudnictví, které jak institucionálně, tak také v osobách soudců, požívá naprosté nezávislosti. Nezávislé soudní moci, tj. moci organizačně i funkčně zcela a jednoznačně oddělené od ostatních složek státní moci, přináležejí ochrana právům a (v oblasti trestního soudnictví) rozhodování o trestných činech a trestech za ně.¹⁴⁾ Obecné soudy ve všech základních větvích své jurisdikce (občanskoprávní, trestní a správní) jsou tak významnými nositeli záruk právnosti ve státě a jejich postavení ve zmíněném rozčlenění státní (veřejné) moci je proto nezastupitelné.

Takto charakterizovaným ústavním postavením obecných soudů, jakož i přirozenou povahou věci je dáno, že jakékoli jiné než ústavním řádem státu předvídané zásahy do jejich činnosti (jurisdikce) zvenčí jsou nejen nežádoucí, ale že ve skutečném právním státě jsou již pojmově vyloučeny, a že rozhodovací činnost obecných soudů může být zásadně ovlivňována a formována jen

---

¹²⁾ K tomu srov. Sbírku usnesení a nálezů Ústavního soudu ČSFR č. 1, ročník 1992

¹³⁾ čl. 1. úst. zák. č. 1/1993 Sb.

¹⁴⁾ čl. 90 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

zevnitř v ústavně dané organizaci soudní moci, a to jen soudy samotnými a v mezích jejich ústavní nezávislosti a v rámci zákona, jímž – na rozdíl od ústavního soudu – je obecný soud vždy vázán.¹⁵⁾ Tato ústavní zásada platí i tehdy, jestliže konkrétní zákon (jednotlivé jeho ustanovení), jehož aplikace v té které věci připadá v úvahu, není s ústavním pořádkem republiky v souladu.¹⁶⁾

Postavení ústavního soudu je naproti tomu výrazně odlišné. I když Ústavní soud České republiky, jako výlučný představitel ústavního soudnictví ve státě, je rovněž soudním orgánem (ochrany ústavnosti¹⁷⁾), jeho ústavní postavení a pravomoci z něj plynoucí jej formují jako orgán nejen nestranný a nezávislý, ale současně též jako zcela samostatný a od ostatních složek státní moci – včetně organizace soudů obecných – zřetelně oddělený. Není tedy Ústavní soud vrcholem soustavy obecných soudů a byť svou pravomocí je oprávněn (za splnění zvláštních podmínek) k ingerenci do jurisdikce obecného soudnictví, stejně jako do jurisdikce jiných orgánů veřejné moci, není těmto orgánům ani organizačně, ani instancně nadřizen. Jako soudní orgán ve věcech jemu ústavně přikázaných¹⁸⁾ rozhoduje sice zpravidla v intencích zásad obvyklých pro řízení před obecnými soudy (tj. zpravidla v přítomnosti účastníků a veřejnosti, v rozsahu podaného návrhu a kontradiktorně a podobně), nicméně – za předpokladu, že řízení před orgány veřejné moci netrpí protiústavními vadami, tj. není (při nalézání práva) v rozporu se stanoveným postupem¹⁹⁾ – vylučuje Ústavní soud ze svého přezkumu legalitu či věcnou správnost jejich rozhodnutí, neboť základním úkolem a ústavní povinností Ústavního soudu je výlučně ochrana ústavnosti, z níž se

---

¹⁵⁾ čl. 95 odst. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

¹⁶⁾ Ochrannými mechanismy, jimiž se má v obecné justici protiústavnímu způsobu rozhodování čelit, jsou zákonem stanovené procesní postupy zapracované do procesních řádů (§ 109 odst. 2 o. s. ř.; § 224 odst. 5 tr. ř.); vzniknou-li při rozhodování pochybnosti o ústavnosti právní normy, která má být aplikována, je povinností obecného soudu řízení přerušit a věc postoupit Ústavnímu soudu, jehož rozhodnutím co do ústavně sporné právní normy je obecný soud vázán; postoupení věci se rozumí vyvolání řízení podle oddílu prvního hlavy druhé zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů (§ 64 až § 71), řádným návrhem (§ 34 a násl., § 64 odst. 4 dtto); srov. též str. 18.

¹⁷⁾ čl. 83 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

¹⁸⁾ čl. 87 odst. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

¹⁹⁾ čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod; jde o zásady tzv. spravedlivého procesu, jejichž smysl a podstatu Ústavní soud opakovaně vyložil v různých nálezech, jako např. nález ve věci III. ÚS 61/94 publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 3., čl. 10, Praha 1995)

zpravidla jak legalita, tak věcná správnost rozhodnutí orgánů veřejné moci včetně rozhodnutí obecných soudů vymyká.²⁰⁾

Výkladem ústavy v oblasti abstraktní kontroly právních norem a aplikací ústavních principů v konkrétních věcech – zpravidla z podnětu ústavních stížností – dotváří Ústavní soud ústavnost státu a v této své činnosti, na rozdíl od jiných orgánů veřejné moci včetně obecných soudů, svojí jurisdikcí vstupuje do oblastí, v nichž se právo stýká s politikou, a v nichž ústavní ochranou práva (jeho principů) politiku ovlivňuje a opět na rozdíl od obecných soudů vystupuje v tomto smyslu zřetelně jako orgán politický,²¹⁾ který ve své rozhodovací činnosti je vázán toliko ústavním pořádkem republiky, příp. (v oblasti lidských práv a základních svobod) závaznými, ratifikovanými a vyhlášenými mezinárodními smlouvami.²²⁾

Od těchto skutečností se odvíjí posléze i

VZTAH ÚSTAVNÍHO SOUDU K OBEČNÝM SOUDŮM

(dalším orgánům veřejné moci). S jistou nepřesností, danou požadavkem nezbytné stručnosti, lze tento vztah charakterizovat jako dvojsměrný. Jednak jako vztah od obecného soudu k Ústavnímu soudu, v němž přístup obecného soudu k Ústavnímu soudu je v konkrétní věci založen zákonem, totiž jím obecnému soudu danou aktivní legitimací k podání návrhu na zrušení zákona,²³⁾ jestliže (při jeho aplikaci) vznikají pochybnosti o souladu zákona s ústavním pořádkem republiky (závaznou mezinárodní smlouvou o lidských právech a základních svobodách), jednak jako vztah od Ústavního soudu k soudu obecnému. V posléze

---

²⁰⁾ Tuto zásadu vyložil Ústavní soud v řadě nálezů (k tomu srov. např. nález ve věci III. ÚS 23/93 in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 1., č. 5, Praha 1994, III. ÚS 26/94 in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 1., č. 32, Praha 1994 a další); jde tak o ustálenou rozhodovací praxi Ústavního soudu, a proto polemika v ústavní stížnosti s vyloženými zásadami – pokud by ovšem nezamýšlela dosíci zpřísněným způsobem rozhodování plénem změny již dříve přijatého stanoviska [§ 11 odst. 2 písm. g), § 13 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů] – je očividně zbytečná.

²¹⁾ Nejde zde přirozeně o to, že by Ústavní soud v tomto svém postavení jakkoli podléhal účelovým tlakům politických stran nebo že by se vázal tím či oním způsobem na ideologická či jiná jejich hlediska; političnost jeho postavení (funkce) prosazuje se zejména vůči parlamentu jako celku v případech, kdy svým nálezem ruší zákon (jeho jednotlivé ustanovení) a vůči němu tak vystupuje jako „negativní zákonodárce“.

²²⁾ čl. 10 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

²³⁾ § 64 odst. 4 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

zmíněném případě jde o pravomoc Ústavního soudu přezkoumat konkrétní pravomocné rozhodnutí obecného soudu, k němuž – po vyčerpání všech procesních prostředků, které pro ochranu práva jsou ex lege k dispozici v řádném řízení – dochází z podnětu stěžovatele, jestliže tvrdí, že oním rozhodnutím, případně v řízení, jež mu předcházelo, byla porušena jeho ústavně zaručená základní práva nebo svoboda.²⁴⁾

Byla-li tvrzená protiústavnost rozhodnutí obecného soudu (jiného orgánu veřejné moci) založena protiústavností aplikovaného zákona (jeho jednotlivého ustanovení), rozšiřuje se tento vztah též o aktivní legitimaci stěžovatele k podání návrhu na jeho zrušení, to však za předpokladu, že takový návrh byl podán současně s ústavní stížností.²⁵⁾

Povahou věci je dáno a ostatně také ze smyslu ústavního soudnictví vyplývá, že zejména v řízení²⁶⁾ o zrušení zákonů a jiných právních předpisů a v řízení o ústavních stížnostech nerozhoduje Ústavní soud o meritu věci, ale že jeho jurisdikční pravomoc je založena výlučně na zásadě kasační. Znamená to, že v případě zrušení právní normy není v pravomoci Ústavního soudu nahradit zrušený text textem vlastním a že ani v případech přezkumu konkrétního rozhodnutí orgánů veřejné moci nenahrazuje zrušené rozhodnutí vlastním meritorním rozhodnutím, byť v kasačním nálezu vyložené (ústavněprávní) zásady jsou pro následné řízení (před orgány veřejné moci) závazné.²⁷⁾

---

²⁴⁾ § 72 odst. 1 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

²⁵⁾ § 74 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

²⁶⁾ hlava druhá oddíl první a druhý zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

²⁷⁾ čl. 89 odst. 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů; v otázce závaznosti nálezů Ústavního soudu nejsou až dosud názory jednotné. Velmi stručně řečeno, zastánci tzv. absolutní závaznosti nálezů Ústavního soudu, včetně části soudcovského sboru Ústavního soudu (s odkazem na čl. 89 úst. zák. č. 1/1993 Sb.), mají za to, že ústavně vysovená závaznost nálezů Ústavního soudu váže obecné orgány veřejné moci i ve věcech skutkově či ústavně obdobných a že tak závazným způsobem a obecně usměrňuje Ústavní soud jejich rozhodovací činnost. Naproti tomu odlišné – a zdá se, že zatím většinové – stanovisko, patrně zejména v řadách soudců obecných soudů, odkazuje na to, že soudy vždy rozhodují jen inter partes a že není důvodu od této zásady ani ve vztahu k rozhodnutím Ústavnímu soudu ustupovat, neboť na této zásadě je vybudován celý systém soudnictví. Bez ohledu na tuto různost názorů lze mít za to, že judikatura Ústavního soudu – zejména má-li charakter ustálené rozhodovací praxe – dává navenek způsobem dostatečně zřejmým najevo, jaké jsou na ten který problém názory Ústavního soudu, a že opomíjení již vyložených ústavněprávních problémů obecnými soudy hrozí dosti značným nebezpečím zrušení jejich za takových okolností vydaných rozhodnutí. Odkazy na nálezy Ústavního soudu v řízení před obecnými soudy, byť bývají čas od času nevtaně, nejsou proto od věci.

Z toho, co až dosud řečeno, se podává, že jen Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti, je v České republice oprávněn posuzovat otázky ústavnosti či problémy s ní spojené, a to jak v rovině abstraktního přezkumu, tak v oblasti přezkumu konkrétních rozhodnutí orgánů veřejné moci, a že v této oblasti je jeho jurisdikce výlučná.

PODMÍNKY A ZPŮSOB ROZHODOVÁNÍ

Ústavního soudu, byť vykazují řadu znaků shodných s rozhodováním obecných soudů (a v podstatě též s rozhodováním před jinými orgány veřejné moci), jsou přece jen ovlivněny jistými zvláštnostmi, které jej z obvyklého rámce řízení a rozhodování vyčleňují,²⁸⁾ a které nelze ztráčet ze zřetele. Z hlediska obecných procesních předpisů nejde ani tak kupříkladu o institut povinného zastoupení účastníka řízení, známého ostatně i z řízení před obecnými soudy, jako spíše o to, že řízení před Ústavním soudem sestává z několika, v podstatě samostatných fází a dále, že – podle druhu řízení – mění se ve smyslu ústavně vymezených pravomocí²⁹⁾ příslušnost jednotlivých jeho institutů (soudce zpravodaj, senát, plénum), z nichž každý, v oblasti své pravomoci, jedná nezávisle a jeho rozhodnutí již nepodléhá (v posuzované věci) dalšímu přezkumu.

Odhlédne-li se od samostatných pravomocí jednotlivého soudce Ústavního soudu jako zpravodaje, jemuž je dnes, po novele zákona o Ústavním soudu,³⁰⁾ svěřeno samostatné rozhodovací právo v podstatě jen vůči formálním vadám posuzovaného návrhu, rozličný způsob rozhodování Ústavního soudu se snad nejlépe ozřejmí při úvaze nad ústavní stížností spojenou s návrhem na zrušení zákona či jeho jednotlivého ustanovení.

Jestliže byla podaná ústavní stížnost shledána soudcem zpravodajem jako formálně bezchybná, příp. byly-li její vady k jeho výzvě v jím stanovené lhůtě odstraněny, je věc po zákonem stanovené přípravě předložena k projednání v (tříčlenném) senátě; dospěje-li senát k závěru, že se výhrady stěžovatele vůči (obecným soudem aplikované) právní normě jeví jako důvodné a že důvodná se jeví i samotná ústavní stížnost, své řízení (tj. řízení o ústavní stížnosti) senát přeruší a návrh na zrušení napadené právní normy předloží plénu Ústavního soudu, které podle zákonem stanovených zásad³¹⁾ o něm rozhodne. Rozhodnutím pléna

---

²⁸⁾ § 42 odst. 1 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

²⁹⁾ čl. 87 odst. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb., § 11 odst. 2, § 15 odst. 1 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

³⁰⁾ zákon č. 77/1998 Sb.

³¹⁾ § 12, § 13 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

(ať kladným či záporným) je otázka ústavnosti (protiústavnosti) napadené právní normy s konečnou platností jako *res iudicata* vyřešena a v projednání vlastní ústavní stížnosti senát pokračuje, s tím ovšem, že je ve svém rozhodování rozhodnutím pléna co do ústavnosti dotčené právní normy vázán. Rozhodnutím o ústavní stížnosti je posléze řízení před Ústavním soudem skončeno a rozhodnutí samo, jakmile bylo vyhlášeno způsobem stanoveným zákonem,³²⁾ je podle slov Ústavy vykonatelné a stává se tak v rozsahu Ústavou stanoveném závazným.³³⁾

Pravidlo přípravy věci soudcem zpravodajem, jemuž věc napadla podle zásad stanovených vnitřním jednacím řádem Ústavního soudu,³⁴⁾ platí pro všechny druhy řízení, které zákon o Ústavním soudu upravuje. V podstatě jde o jistý druh přípravného řízení, v němž se zjišťují především formální náležitosti podaného návrhu a případně též procesní či jiné překážky, které by jeho meritornímu projednání bránily,³⁵⁾ když v zásadě platí, že řízení před Ústavním soudem je zahájeno dnem, kdy návrh účastníka řízení byl Ústavnímu soudu doručen.³⁶⁾ Tato předběžná řízení končí buď rozhodnutím soudce, příp. senátu o odmítnutí návrhu (zdůvodněné rozhodnutí formou usnesení se účastníkovi řízení doručí) nebo (bez formálního rozhodnutí) tím, že soudce zpravodaj (doručením návrhu ostatním účastníkům s výzvou, aby se k němu vyjádřili, příp. podle povahy věci dalšími procesními úkony) věc připraví k projednání buď senátem Ústavního soudu nebo jeho plénem.

Část své pravomoci je soudce zpravodaj oprávněn přenést na svého asistenta, který za podmínek stanovených zákonem buď podání stěžovatele odloží nebo učiní kroky k odstranění zjištěných vad³⁷⁾ tak, aby návrh na zahájení řízení předložený Ústavnímu soudu splňoval zákonem stanovené (formální) podmínky.³⁸⁾

---

³²⁾ čl. 89 odst. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

³³⁾ čl. 89 odst. 2 úst. zák. č. 1/1993 Sb.; viz pozn. č. 27

³⁴⁾ Jde o obvyklou zásadu pevného rozdělení Ústavnímu soudu napadlé agendy; v současné době jak ve věcech senátních, tak i ve věcech plenárních se věci jednotlivým soudcům přidělují podle časové posloupnosti.

³⁵⁾ § 43 odst. 1 písm. c), d), e) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů; pro počítání zákonných lhůt (§ 72 odst. 2 al. 1 apod. zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) nelze opomenout – na rozdíl od řízení před obecnými soudy (jinými orgány veřejné moci) – že lhůta počíná běžet již dnem doručení rozhodnutí, proti němuž ústavní stížnost (jiný návrh) směřuje a nikoli dnem poté.

³⁶⁾ § 27 odst. 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

³⁷⁾ § 41 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

³⁸⁾ § 30 odst. 1, § 31 odst. 1, 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Za zvláštní zmínku stojí (senátní)

ROZHODNUTÍ O ODMÍTNUTÍ NÁVRHU

pro jeho zjevnou neopodstatněnost. I když důvody vedoucí k takovému rozhodnutí mohou být (a v praxi také bývají) rozličné, převážně spočívají ve zjevném (tj. očividném) nepochopení funkce a významu ústavního soudnictví, které již z obsahu stěžovatelova návrhu je patrné. Sem spadají především ústavní stížnosti se snahou stěžovatele dosáti přezkumu napadeného rozhodnutí obecného soudu (jiného orgánu veřejné moci) způsobem, který by přiřazoval Ústavní soud jako další opravnou instanci k obecnému soudnictví, manifestovanou téměř vždy rozsáhlou, více či méně erudovanou polemikou s rozhodovacími důvody obecných soudů, vyústující v závěr, že z těch či oněch důvodů rozhodly obecné soudy v rozporu se zákonem, či z jiných meritorních důvodů nesprávné. Řečeno poněkud jinak: vývody a námítky ústavní stížnosti dotýkající se toliko obecné problematiky obecnými soudy rozsouzené věci a (podle stěžovatelova názoru) nesprávné aplikaci právní normy nebo její vadné interpretace, aniž by bylo z ústavní stížnosti dostatečně zřejmé v čem a z jakých důvodů mělo být porušeno (a které) ústavně zaručené základní právo stěžovatele, jsou z hlediska ústavního přezkumu nerohodné. I když lze připustit, že hranice mezi věcně nesprávním rozhodnutím a rozhodnutím již ústavně nesouladným může být občas dosti nezřetelná, zejména, bylo-li takové rozhodnutí vydáno v (procesně) bezchybném řízení, ústavní stížnost, která opomíjí ústavněprávní aspekty věci nebo je zohledňuje v nedostatečné míře, má o to menší naději na úspěch, čím je takové opomenutí větší.

Do druhé skupiny zjevně neoprávněných návrhů spadají takové ústavní stížnosti, které ve svých tvrzeních stran porušení konkretizovaného ústavně zaručeného základního práva,³⁹⁾ ať záměrně či z neznalosti, ignorují ustálenou rozhodovací praxi Ústavního soudu, v níž – mnohdy opakovaně – byl ten který ústavněprávní problém (rozdílně od námitek stěžovatele) vyložen; i když je možné v zásadě, aby za zpřísněných podmínek⁴⁰⁾ právní názor dříve Ústavním soudem vyslovený byl jím opuštěn nebo změněn,⁴¹⁾ důvody, vedoucí k takové změně judikatury, musí být dostatečně vážné a přesvědčivé, případně musí být podloženy též dostatečně zřejmým společenským vývojem (posunem) či jinými zvláštními okolnostmi. Usiluje-li stěžovatel ve svém návrhu o takovou změnu judikatury

---

³⁹⁾ § 72 odst. 1 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁴⁰⁾ § 13 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů; to platí zejména u často se opakujících tvrzení

⁴¹⁾ § 23 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Ústavního soudu, je jen přirozené, že tvrzení a odůvodnění jeho návrhu musí jak svým obsahem, tak hloubkou argumentace odpovídat sledovanému záměru.

Vědomí obtížnosti a mnohdy i nemalé složitosti řízení před Ústavním soudem a povahou materie, která v něm je, či má být projednána, a která zpravidla vyžaduje dostatečný rozhled po celém právním řádě a nemalou erudici, vedlo zákonodárce k přesvědčení o nutnosti povinného zastoupení navrhovatele, a to kvalifikovaným zástupcem,⁴²⁾ jemuž pro platné zastoupení musí být udělena zvláštní plná moc, vylučující oprávnění zástupce k zastoupení substitutem.⁴³⁾ Nedostatek povinného zastoupení účastníka řízení stejně jako věcné či formální vady ve vykázané plné moci představují vady, které – jestliže nebyly k výzvě a ve stanovené lhůtě odstraněny – zakládají zákonný důvod pro odmítnutí za těchto okolností vadně podaného návrhu.⁴⁴⁾

Poznatky z dosavadní praxe Ústavního soudu dosvědčují, bohužel, že advokáti, jako povinní a kvalifikovaní zástupci svého klienta, svěřené věci před Ústavním soudem nevěnují dostatek pozornosti, a to ani v tak banální a základní věci, jako je

ŘÁDNÁ PLNÁ MOC

Převážná část advokátských plných mocí předkládaných Ústavnímu soudu obsahuje (nepřípustnou) substituční doložku, nežádka schází na formuláři plné moci advokátův podpis nebo datum apod. Odhlédnuto od toho, jaký obraz takový advokát sám o sobě vytváří, jde o vady, které jen zcela zbytečně (pro nutnou korespondenci, zákonem předepsanou povinnost výzvy k odstranění vady) posouzení návrhu ztěžují. Protože, jak se zdá, stále panují nejasnosti o podobě zvláštní plné moci zakládající jednu z podmínek aktivní legitimace účastníka řízení před Ústavním soudem, nezbyvá, než na tento otřelý problém ve vší stručnosti znovu upozornit, a to přesto, že problematika spojená s neplatností (neúčinností) plné moci byla opakovaně probírána na různých seminářích, v literatuře^{44a)} apod.

ZVLÁŠTNÍ PLNÁ MOC

se, jak známo, od obecné plné moci liší tím, že – mimo jiné – opravňuje zástupce k procesním úkonům jménem zastupovaného jen ve vymezeném druhu

---

⁴²⁾ § 30 odst. 1 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁴³⁾ § 31 odst. 1, 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁴⁴⁾ § 43 odst. 1 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

^{44a)} K tomu srov. kupř. Dr. Ivan Trimaj: Advokát v konání před Ústavním soudem in *Bulletin advokacie* č. 5/93, Dr. Vlastimil Ševčík: Ústavní stížnost – prostředek ochrany ústavně zaručených práv a svobod, tamtéž č. 8/94

řízení (jednání) nebo v omezeném okruhu úkonů a je tudíž obsahově užší, než plná moc obecná. Je proto formálně vadné, jestliže obsahově zvláštní plná moc se přiřazuje jako dodatek k obecné plné moci. I když současná praxe Ústavního soudu vadu tohoto druhu shovívavě přehlíží (jinak by se nutnost v podstatě zbytečné korespondence rozšířila téměř na každé podání), jde o nesprávnost, která u advokátů jako profesionálů v právu není na místě.⁴⁵⁾

PODÁNÍ ÚSTAVNÍMU SOUDU,

zejména to, jímž se řízení zahajuje (návrh, ústavní stížnost), mimo formální náležitosti předepsané zákonem, o nichž není třeba se dále zmiňovat,⁴⁶⁾ měla by se vyvarovat – což je požadavek obecně platný – rozvleklosti a měla by se zaměřit výlučně na otázky, z nichž se tvrzení protiústavnosti napadeného pravomocného rozhodnutí vyvozuje, neboť – jak již dříve řečeno – problémy spojené s věcnou nesprávností či legalitou rozhodnutí se z přezkumné činnosti Ústavního soudu zpravidla vymykají. Pouhé tvrzení, že napadeným rozhodnutím bylo porušeno to které ústavně zaručené základní právo je zcela nedostatečné, neboť bez přiměřeného rozboru a ústavněprávního zdůvodnění má charakter tvrzení apodiktického, které již samo o sobě naději na úspěch návrhu snižuje a zpravidla vede k jeho odmítnutí; je-li tvrzení návrhu (jeho odůvodnění) opřeno o judikaturu Ústavního soudu, je na místě to které rozhodnutí Ústavního soudu (zpravidla náleze) označit (u publikovaných rozhodnutí číslem jeho zveřejnění a číslem svazku Sbírký nálezů a usnesení, u rozhodnutí neuveřejněných spisovou značkou věci, v níž bylo vydáno) a případně citovat (nebo v intencích záměru navrhovatele rozvést) jeho právní větu tak, aby tvrzení o protiústavnosti napadeného rozhodnutí bylo co neúplnější a buď svými vlastními důvody nebo pod aspektem dosavadní judikatury Ústavního soudu co nejpřesvědčivější.

V návrzích (zejména v ústavních stížnostech), které zásadně nepodléhají poplatkové povinnosti, jde zpravidla o ústavněprávní posouzení věci, takže skutková stránka zůstává v pozadí; má-li však navrhovatel za to, že tvrzená protiústavnost napadeného rozhodnutí se dotýká skutkových zjištění, případně, že tato zjištění byla získána protiústavním způsobem, nebo byla – v rozporu se skutečným i procesním stavem věci – tímž způsobem interpretována, lze – vzhledem

---

⁴⁵⁾ Vzor č. 1; povahou věci je dáno, že je nepřípustné předkládat Ústavnímu soudu fotokopie plné moci, byť – jak se občas stává – úředně ověřené; je-li plná moc vystavena cizím státním příslušníkem nebo naším občanem zdržujícím se delší dobu v cizině, je nutné (viz shodnou judikaturu obecných soudů) opatřit takovou plnou moc superlegalizační doložkou.

⁴⁶⁾ § 34 odst. 1, 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

k tomu, že Ústavní soud ve své jurisdikci není vázán skutkovými zjištěními učiněnými v předchozím řízení⁴⁷⁾ – s nezbytnou stručností vytýkané vady (pochybení) zřetelně vyložit, případně navrhnout důkazy, jimiž by měla být navrhovatelova skutková tvrzení prokázána. Takové důkazní návrhy by však měly být natolik přesné a zřetelné, aby z nich bylo patrné, co by tím kterým důkazem mělo být prokázáno a jaký (nový) skutkový obraz (zjištění) by z nich měl vyplynout. Souhrnný a povšechný výčet důkazů, jak obvykle podle dosavadních zkušeností bývá zvykem, je nedostatečný.⁴⁸⁾

Při úvaze nad skutkovou stránkou věci, případně nad hodnocením (obecným soudem provedených) důkazů, však nelze ztrácet ze zřetele, že Ústavní soud svůj vztah k jurisdikční pravomoci obecných soudů, se zřetelem na jejich (ústavní) nezávislost, ve své ustálené judikatuře vymezil tak, že (jako důsledek ústavního principu nezávislosti obecných soudů) tam, kde obecné soudy ve svém řízení a rozhodování respektují podmínky a kautely stanovené zákonem (procesními předpisy), nespadá do jeho pravomoci „hodnotit“ hodnocení důkazů provedené obecnými soudy, a to ani tehdy, kdyby se s takovým hodnocením sám neztotožňoval.⁴⁹⁾ Tímto zásadním stanoviskem je ovšem možnost skutkových námitek účastníka řízení před Ústavním soudem výrazně omezena a tyto (a podobné) námítky mohou mít své oprávnění toliko tam, kde zásada volného hodnocení důkazů byla obecnými soudy protiústavním způsobem porušena, nebo tam, kde si provedené důkazy, podle vyhodnocení obecným soudem a jeho závěrů, výrazným způsobem odporují (právní závěry obecného soudu z nich vyvozené nelze opřít o žádný z nich) nebo jsou v extrémním rozporu se závěry, k nimž obecný soud dospěl.⁵⁰⁾

Poněkud jinak a do jisté míry volněji je tomu tam, kde obecný soud své rozhodnutí založil buď jen na části provedených důkazů (na některém z nich), nebo tam, kde se obecný soud v odůvodnění svého rozhodnutí dostatečně nevypořádal se všemi důkazními návrhy, které účastník řízení v řízení před ním vznesl.

---

47) § 81 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

48) Ze skutečnosti, že Ústavní soud není součástí obecného soudnictví vyplývá, že řízení před ním je řízením zcela samostatným, v podstatě bez procesních vazeb na řízení před obecnými soudy; proto také povšechná tvrzení toho druhu, že „obecné soudy neprovedly všechny důkazy“ nebo „nepřihlíděly ke všem provedeným důkazům“ apod. vyhlídky na úspěch ústavní stížnosti snižují. Není povinností Ústavního soudu, aby sám domýšlel, co takovým povšechným tvrzením měl stěžovatel vlastně na mysli.

49) Nález ve věci III. ÚS 23/93 in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení, svazek 1., č. 5, Praha 1994 a další

50) Nález ve věci III. ÚS 166/95 in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení, svazek 4., č. 79, Praha 1996

V podstatě jde o problematiku, kterou lze souhrnně označit jako

OPOMENUTÉ DŮKAZY,

jimiž, v souvislosti s naznačenou problematikou lze rozumět důkazy (návrhy na jejich provedení), o nichž v řízení před obecným soudem nebylo rozhodnuto buď vůbec nebo bylo rozhodnuto jen zčásti nebo důkazy, jimiž se obecný soud (podle zásad volného hodnocení důkazů) ve svém rozhodnutí (jeho odůvodnění) nezabýval, ačkoli je provedl.⁵¹⁾

Judikatura Ústavního soudu, v souvislosti s hodnocením důkazů obecnými soudy, problematiku spojenou se zásadou volného hodnocení důkazů vyložila tak,⁵²⁾ že „důkaz v řízení (před obecným soudem) provedený nelze v rozhodnutí (jeho odůvodnění) opomenout jen proto, že sám o sobě je v rozporu s tím, co obecný soud – s ohledem na své závěry stran skutkových zjištění plynoucích z jiných důkazů – pokládá za skutečnosti prokázané“, a dále, že „zásada volného hodnocení důkazů neznamená, že by soud ve svém rozhodování (v úvahách nad ním) měl na výběr, které z důkazů vyhodnotí a které nikoli, nebo o které z provedených důkazů své (zjištěné) skutkové závěry opře a které opomene“.

V intencích této judikatury Ústavního soudu lze od obecných soudů vyžadovat, aby se ve svých rozhodnutích dostatečně vypořádaly se všemi provedenými důkazy a také se všemi důkazními návrhy, které v řízení o věci před nimi byly účastníky řízení vzneseny, neboť opak „téměř vždy založí nejen nepřezkoumatelnost vydaného rozhodnutí [§ 221 odst. 1 písm. c), § 243b odst. 1 al. 2 o. s. ř.], ale současně též jeho protiústavnost (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 95 odst. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.“;⁵³⁾ není však porušením zásady (procesní) rovnosti účastníků řízení, jestliže obecný soud, co do rozsahu provedených důkazů, je v řízení mezi účastníky řízení nerovnoměrně rozloží, neboť – mimo jiné – prostý počet provedených důkazů, resp. jejich vzájemný poměr mezi účastníky řízení, je zcela nerozhodný.⁵⁴⁾ Lze-li totiž z důkazů již provedených na skutkový stav posuzované věci bezpečně usou-

---

⁵¹⁾ Nález ve věci III. ÚS 61/94 in Ústavní soud České republiky: Sběrka nálezů a usnesení, svazek 3., č. 10, Praha 1995

⁵²⁾ Nález ve věci III. ÚS 95/97 in Ústavní soud České republiky: Sběrka nálezů a usnesení, svazek 8., č. 76, Praha 1998, a III. ÚS 150/93 in Ústavní soud České republiky: Sběrka nálezů a usnesení – svazek 2., č. 49, Praha 1995

⁵³⁾ Nález ve věci III. ÚS 61/94 in Ústavní soud České republiky: Sběrka nálezů a usnesení, svazek 3., č. 10, Praha 1995

⁵⁴⁾ Nález ve věci III. ÚS 150/93 in Ústavní soud České republiky: Sběrka nálezů a usnesení, svazek 2., č. 49, Praha 1995

dit, není povinností obecných soudů provést všechny důkazy, které účastníci řízení navrhli.⁵⁵⁾

Povahou ústavního soudnictví a skutečností, že Ústavní soud svým ústavním postavením a pravomocemi, které z něj vyplývají, stojí mimo organizaci obecných soudů, je dáno, že v řízení před Ústavním soudem – pokud jde o skutkové okolnosti zakládající skutkový stav zjištěný obecnými soudy – je vyloučeno dovolávat se (skutkových) novot.

V některém z publikovaných nálezů Ústavního soudu lze postřehnout náznaky, že tuto zásadu jako zřetelný zákaz novot, inklinuje Ústavní soud vztáhnout i k mimoskutkovým oblastem včetně zásadních námitek právní povahy, bylo-li pro ně místo a důvod již v řízení před obecnými soudy; základní myšlenkou v těchto tendencích je, že obecným soudům nelze důvodně jako pochybení vytýkat něco, co přičiněním (opomenutím) účastníka řízení nebylo – přirozeně, že při respektu k nevyslovené zásadě iura novit curia – předmětem pozornosti v jednání před nimi. Je tomu tak proto, že jde-li ve vztahu k pravomocně rozsouzené věci o novoty, které svou povahou a významem jsou s to zvrátit původní rozhodnutí obecného soudu, je věcí obecných soudů, aby k návrhu účastníka původního řízení,⁵⁶⁾ příp. toho, komu zákon k takovému procesnímu úkonu přiznává procesní legitimaci,⁵⁷⁾ v intencích procesních předpisů o obnově řízení o takovém návrhu, byl-li podán, rozhodly. Naproti tomu, byl-li návrh na povolení obnovy řízení obecnými soudy zamítnut, není vyloučeno – přirozeně, že za podmínky pro řízení před Ústavním soudem obecně platných – usilovat o přezkum pravomocného zamítavého rozhodnutí.

Z toho, co až dosud bylo řečeno a co lze z konstantní judikatury Ústavního soudu odvodit, vyplývá, že Ústavní soud poskytuje důraznou ochranu zejména procesní stránce posuzovaných věcí, neboť – řečeno jeho slovy – „zásahy Ústavního soudu do soudní moci jsou odůvodněny jen tam, kde obecné soudy vybočily z mezí a zásad spravedlivého procesu (čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod), čemuž nelze rozuměti jinak, než že Ústavní soud ve vztahu k soudům obecným je svou činností povolán k tomu, aby především dbal na procesní čistotu soudního řízení“;⁵⁸⁾ zmíněné zásady „spravedlivého procesu“ (jde o termín, který současný právní řád České republiky nezná) Ústavní soud dotváří a upřesňuje v řadě svých rozhodnutích tak, že tzv.

---

⁵⁵⁾ § 120 odst. 1 al. 1 o. s. ř.

⁵⁶⁾ § 228 odst. 1 o. s. ř.; § 278 tr. ř.

⁵⁷⁾ § 280 odst. 3 tr. ř.

⁵⁸⁾ Právní věta z nálezu ve věci III. ÚS 61/94 in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 3., č. 10, Praha 1995

SPRAVEDLIVÝ PROCES,

jako procesní pojem, odvíjí od ústavně zaručeného základního práva na soudní (a jinou právní) ochranu, dle něhož obecně je stanoveným postupem otevřen přístup k soudu (ve stanovených případech k jinému orgánu veřejné moci) každému, kdo usiluje o ochranu svého (ohroženého) práva.⁵⁹⁾ K ústavním znakům této ochrany patří rozhodování obecného soudu jako nestranného a nezávislého orgánu, a to soudem věcně a místně příslušným a soudci, kteří jsou k rozhodnutí věci povoláni podle předem stanovených pravidel pevného přidělení agendy⁶⁰⁾ (zákonný soudce), a dále projednání věci zásadně veřejně (jen výjimečně a z důvodů stanovených zákonem lze tuto zásadu prolomit),⁶¹⁾ bez zbytečných průtahů a za přítomnosti toho, kdo o ochranu svého práva usiluje, s právem vyjádření ke všem prováděným důkazům.

Problematika spojená s rozhodováním obecných soudů se zbytečnými průtahy je ovšem poměrně komplikovaná a do jisté míry nevyjasněná; lze si jen obtížně představit, že by jinak bezchybné rozhodnutí obecného soudu vydané po ústavně souladném řízení mělo být Ústavním soudem zrušeno toliko proto, že řízení o něm bylo poznamenáno zbytečnými průtahy, byť by včasné jeho vydání („bez zbytečných průtahů“) tvořilo jeden ze znaků spravedlivého procesu. Taková quasi akademická kasace by přirozeně účastníkům řízení přinesla více škody než užitku.

Zdá se proto, že tento důvod pro ingerenci Ústavního soudu do činnosti obecných soudů přichází v úvahu jen za trvání řízení před nimi – pokud by ovšem nebyl na místě spíše postup jiný;⁶²⁾ výsledkem takové ústavní stížnosti by měl být nálezem Ústavního soudu vydaný příkaz (pokyn, apel), aby obecný soud v „dalších průtazích v řízení nepokračoval“. Jakkoli je stanovisko Ústavního soudu jednotné pokud jde o odpovědnost za zbytečné průtahy (vůči státu), názory na poukaz zbytečných průtahů (jejich délku jako znak „zbytečnosti“ a odpovědnosti za ně apod.) vůči obecným soudům již tak jednotné nejsou.⁶³⁾

---

⁵⁹⁾ čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 90 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

⁶⁰⁾ § 1 odst. 1, 2 Instrukce ministerstva spravedlnosti z 30. srpna 1993, čj. 1068/93 (Vnitřní a kancelářský řád pro okresní a krajské soudy)

⁶¹⁾ § 116 odst. 2 o. s. ř.; § 200 tr. ř.

⁶²⁾ § 75 odst. 2 písm. b) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁶³⁾ K tomu srov. např. nález ve věci III. ÚS 218/97 in Ústavní soud České republiky: Sběrka nálezů a usnesení – svazek 9., č. 151, Praha 1998, a odlišné stanovisko – po projednání věci plénem – vyslovené v nálezu IV. ÚS 466/97 publ. in Ústavní soud České republiky: Sběrka nálezů a usnesení – svazek 10., č. 38, Praha 1998

Nadto je každému, vždy za současného zákazu sebeobvinění, (právo odepření výpovědi)⁶⁴ ústavně zaručeno právo na právní pomoc (od počátku řízení) a ve zvláštních případech také právo na tlumočnicka. V oblasti trestního soudnictví pak k těmto znakům přistupují další, totiž – při výlučné pravomoci obecných soudů rozhodovat o trestných činech a trestech za ně – presumpce nevin, ústavně zaručené právo na obhajobu, zákaz dvojitého odsouzení (ve bis in idem) a zákaz retroaktivity.

Tyto ústavní principy pojaté také do Listiny základních práv a svobod jak ve svém celku, tak jednotlivě, pokládá Ústavní soud za znaky (podmínky) řádného soudního řízení (mutatis mutandi též řízení před jinými orgány veřejné moci) chápáné souhrnně jako spravedlivý proces, v němž „jedině lze dospět k zákonnému rozhodnutí“ a dovozuje, že zákonným, tj. stanoveným postupem v řízení před soudy „lze rozumět jen zcela bezvýhradné a bezvýjimečné respektování procesních předpisů a kautel z nich vyplývajících“;⁶⁵ v tomto pojení a smyslu lze za spravedlivý proces označit takové ústavně souladné řízení před orgány veřejné moci, které posléze vyústí – kupříkladu v oblasti občanskoprávního soudnictví – ve spravedlivou ochranu práv a oprávněných zájmů účastníků řízení⁶⁶ či v náležitě zjištění trestných činů a ve spravedlivé potrestání jejich pachatelů⁶⁷ na úseku trestněprávním. Z ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu tak vyplývá, že ochrana spravedlivého procesu poskytovaná Ústavním soudem je velmi důrazná a bezvýjimečná.

ÚSTAVNĚ ZARUČENÁ ZÁKLADNÍ PRÁVA A SVOBODY

mají svůj ústavní a zákonný podklad především v Listině základních práv a svobod, která spolu s dalšími normami ústavního charakteru tvoří ústavní pořádek České republiky.⁶⁸ Převážná část těchto práv a svobod je vůči každému, tedy také (a především) vůči státu, vymahatelná a představuje tak v té které věcné oblasti bezprostředně vymahatelný nárok, nadto nárok spojený s nejvyšším možným stupněm ochrany, tj. s ochranou ústavní. Tato bezprostřední závažnost, jako výraz a důsledek přirozeně právních zásad transformovaných

---

⁶⁴ Nález ve věci III. ÚS 149/97 in Ústavní soud České republiky: Sbíрка nálezů a usnesení – svazek 9., č. 150, Praha 1998

⁶⁵ Nález ve věci III. ÚS 150/93 in Ústavní soud České republiky: Sbíрка nálezů a usnesení – svazek 2., č. 49, Praha 1995

⁶⁶ § 1 o. s. ř.

⁶⁷ § 1 al. 1 tr. ř.

⁶⁸ čl. 112 odst. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.; usnesení představenstva ČNR č. 2/1993 Sb.

převážně do pozitivně právní normy nejvyšší právní síly, svěřené pod ochranu Ústavního soudu, jmenovitě a bezvýjimečně je dána především stran základních lidských práv a svobod (oddíl první hlavy druhé Listiny základních práv a svobod) a práv politických (oddíl druhý téže hlavy), částečně též pro práva hospodářská, sociální a kulturní.

Procesním prostředkem k ochraně ústavně zaručených základních práv (svobod) je

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

již stěžovatel jako návrhem na zahájení řízení před Ústavním soudem tvrdí, že rozhodnutí orgánu veřejné moci vydané v řízení před ním, jehož byl stěžovatel účastníkem, porušuje některé z jeho ústavně zaručených základních práv (svobod) a z tohoto důvodu usiluje o to, aby Ústavní soud svým rozhodnutím (nálezem) ústavní stížností napadené rozhodnutí zrušil. Jako návrh na zahájení řízení podléhá ústavní stížnost formálním podmínkám (náležitostem) stanoveným zákonem,⁶⁹⁾ ostatně podmínkám nikterak odlišným od těch, které jsou dány i pro řízení před obecnými soudy (označení stěžovatele a věci, které se stížnost týká, přiměřené odůvodnění, podpis a další).

Na rozdíl od onoho řízení jsou však procesní povinnosti stěžovatele potud ulehčeny, že v řízení o ústavní stížnosti⁷⁰⁾ je výrazně zeslabena důkazní povinnost stěžovatele, neboť oprávnění k podání ústavní stížnosti ve lhůtě stanovené zákonem⁷¹⁾ je dostatečně založeno již samotným (přirozené že zdůvodněným) tvrzením, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byl stěžovatel účastníkem, bylo porušeno jeho ústavně zaručené základní právo nebo svoboda, případně, že k takovému porušení došlo opatřením nebo jinak než rozhodnutím (jiným zásahem orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí).⁷²⁾

Aktivní legitimace k zahájení řízení o ústavní stížnosti za již zmíněných podmínek přísluší tak každému, kdo v řízení před obecnými soudy (jinými orgány veřejné moci) neúspěšně vycerpal všechny procesní prostředky, které měl k ochraně svého práva ze zákona k dispozici (s výjimkou návrhu na povolení obnovy);⁷³⁾ tvrdí-li se však protiústavnost napadeného rozhodnutí též ve skutkové

---

⁶⁹⁾ § 34 odst. 1, 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁷⁰⁾ Hlava druhá oddíl druhý (§ 72 až § 84) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁷¹⁾ § 72 odst. 2 al. 1 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁷²⁾ § 72 odst. 1 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁷³⁾ § 75 odst. 1 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

oblasti,⁷⁴⁾ přesněji, jestliže by mělo dojít ke změně ve skutkových zjištěních, k nimž dospěl obecný soud (jiný orgán veřejné moci), stíhá stěžovatele v rozsahu, v němž protiústavnost vytyká, obvyklá důkazní povinnost a s ní spojené důkazní břemeno, a to v tom smyslu a rozsahu, jak o tom byla zmínka již dříve.⁷⁵⁾

Za současné procesní úpravy, která je dána občanským soudním řádem, jisté potíže činí – především z hlediska zachování lhůty a přípustnosti ústavní stížnosti –

DOVOLACÍ ŘÍZENÍ,

k němuž, jsou-li pro ně zákonné podmínky, musí před podáním ústavní stížnosti dojít (jde o zákonem předpokládaný procesní postup k ochraně práva a dovolání samo je nepochybně – v intencích zákona o Ústavním soudu – posledním prostředkem k ochraně práva). Tyto potíže jsou dány především nedostatečnou procesní úpravou mezi dovolacím řízením a řízením o ústavní stížnosti, částečnou identitou dovolacích důvodů⁷⁶⁾ s protiústavními vadami řízení a podobně a i když novela o Ústavním soudu⁷⁷⁾ žádoucím způsobem změnila počátek běhu zákonné lhůty (na den doručení rozhodnutí obecného soudu), a tak – především pro rozhodnutí z oblasti trestního soudnictví – snížila výkladové potíže spojené s přípustností ústavní stížnosti, podstata problému přetrvává a nadto, rozšířením přístupu k dovolacímu soudu,⁷⁸⁾ je procesní situace stěžovatele stran podání ústavní stížnosti nevyjasněna, a tím i poněkud ztížena.

V podstatě jde o to, že rozšířením přípustností dovolání⁷⁹⁾ přetrvává zejména problém spojený s podmínkou vyčerpání všech procesních prostředků, pokud by ovšem ústavní stížnost nebyla zaměřena na samotné rozhodnutí dovolacího soudu, neboť v jiných případech nezbyvá, než počátek běhu lhůty pro podání ústavní stížnosti vztáhnout k okamžiku právní moci rozhodnutí odvolacího soudu nebo k okamžiku jeho doručení (je-li z nějakého důvodu odlišné).⁸⁰⁾

---

⁷⁴⁾ § 81 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁷⁵⁾ viz str. 20 a 21

⁷⁶⁾ § 237 odst. 1, zejména písm. f) a g)

⁷⁷⁾ zák. č. 77/1998 Sb.

⁷⁸⁾ § 239 odst. 2 o. s. ř.

⁷⁹⁾ § 239 odst. 2 o. s. ř.

⁸⁰⁾ Podmínka, že ústavní stížnost může směřovat jen proti pravomocnému rozhodnutí přetrvává – § 72 odst. 1 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů; stěžovatel je proto povinen prokázat jak právní moc napadeného rozhodnutí, tak den jeho doručení.

V této poněkud nejasné a obtížné procesní situaci, přes všechny možné námitky, nevidím jiné východisko, než které jsem zmiňoval již dříve,⁸¹⁾ totiž – z hlediska procesní opatrnosti – podat ústavní stížnost ve lhůtě počítané od právní moci (doručení) rozhodnutí odvolacího soudu, s tím ovšem, že podané dovolání (v naraci ústavní stížnosti) stěžovatel Ústavní soud upozorní.

V naznačených souvislostech však nelze přehlédnout, že jestliže účastník řízení před obecným soudem v odvolacím řízení (pro případ, že nebude s odvoláním úspěšný) sám o vyslovení přípustnosti dovolání usiluje,⁸²⁾ je – z hlediska přípustnosti ústavní stížnosti – tímto svým procesním postupem, bez ohledu na rozhodnutí odvolacího soudu, vázán, a jestliže posléze od podání dovolání upustí, ve smyslu ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu, založí tím pro ústavní stížnosti překážku její nepřipustnosti.⁸³⁾

Formální a stylistická skladba ústavní stížnosti nevyžaduje nijakých odlišností od způsobu, který je jinak obvyklý u návrhů (žalob) podávaných obecným soudům; i zde platí, že stížnostní žádání (petit ústavní stížnosti), byť je možné prakticky jen v jediné formě (návrh na vydání kasačního nálezu), by mělo být logickým vyústěním předchozí – ovšemže z hlediska ústavních aspektů – dostatečně rozvedené a zdůvodněné narace (tvrzení). Samotný

PETIT ÚSTAVNÍ STÍŽNOSTI,

není-li spojen s návrhem na zrušení zákona (jeho jednotlivého ustanovení), z důvodů již dříve naznačených, nesehrává tak výraznou a podstatnou roli jako je tomu v řízení před obecnými soudy – především v oblasti občanskoprávní. Je tomu tak proto, že i v intencích převažujícího mínění soudců Ústavního soudu vázanost Ústavního soudu petitem (ústavní stížností) je (z hlediska ústavnosti) spíše, ne-li výlučně, výrazem vymezení věci (její ústavněprávní přezkoumání), což ve svých procesních důsledcích znamená, že v zahájeném řízení posuzuje Ústavní soud ústavnost stěžovatelem napadeného rozhodnutí, aniž by se v tomto přezkoumání cítil vázán odůvodněním ústavní stížnosti nebo druhem vady, která jako protiústavní je napadenému rozhodnutí vytýkána, případně rozsahem kasace, která – ve vztahu ke všem ve věci vydaným rozhodnutím – je navrhována. Je

---

⁸¹⁾ Ústavní stížnost – prostředek ochrany ústavně zaručených práv a svobod in *Bulletin advokacie* č. 8/94

⁸²⁾ § 239 odst. 2 o. s. ř.

⁸³⁾ § 75 odst. 1 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, pokud by nebyl dán předpoklad plynoucí z ust. odst. 2 písm. a), b). K tomu srov. dosud nepublikované usnesení III. ÚS 19/99 a rovněž dosud nepublikovaný náleze ve věci III ÚS 224/98.

ovšem zcela nadbytečné (a podle mého soudu nadto nesprávné) do stížnostního žádání pojímat návrh na zjištění, že (konkrétním a označeným) rozhodnutím (zpravidla rozsudkem) obecného soudu bylo porušeno to které ústavně zaručené základní právo (zjišťovací výrok), neboť všechny rozhodující úvahy či z nich plynoucí zjištění musí vyplynout z tvrzení (odůvodnění) ústavní stížnosti.

Podstatně jinak tomu však bude, jestliže ústavní stížnost stěžovatel spojí s dalším návrhem, jímž usiluje o

ZRUŠENÍ ZÁKONA NEBO JEHO JEDNOTLIVÉHO USTANOVENÍ,

neboť v řízení o tomto návrhu je (vyhovující) náleží Ústavního soudu úzce svázán s petitem návrhu, stejně jako řízení o něm je co do rozsahu přezkumu petitem návrhu jednoznačně vymezeno. Tato striktní vázanost Ústavního soudu petitem návrhu ovšem vyžaduje, aby napadená právní norma byla přesně označena nejen číslem a slovním označením, ale zejména také – pokud by nešlo o zákon jako celek – přesným jejím textem, který by nálezem Ústavního soudu pouze jako část zákona měl být zrušen.

Tato nezbytná přesnost označení jednotlivého ustanovení zákona jako části zákona, který by i po zrušujícím výroku Ústavního soudu měl ve zbytku zůstat nedotčen, může ovšem přinášet jisté potíže v tom, co lze vlastně jednotlivým ustanovením zákona rozumět; bližší definice jednotlivého ustanovení zákona ani jako taková, ani která by vyplývala z nálezů Ústavního soudu až dosud není, i když pokus o nich byl učiněn, nebyl však plénem Ústavního soudu natolik přijat, aby jej bylo možno pokládat za definici obecně (Ústavním soudem) uznanou. Přesto však – alespoň jako jisté vodítko – stojí zato na usnesení Ústavního soudu (soudce zpravodaje)⁸⁴⁾ upozornit.

Z podnětu poslaneckého návrhu šlo o posouzení, zda adjektivum „rasové“ v ustanovení čl. I zák. č. 116/1994 Sb., jímž byl učiněn a doplněn zák. č. 87/1991 Sb. je – jak návrh tvrdil – z důvodů v návrhu vyložených protiústavní.

Soudce zpravodaj ve svém rozhodnutí, když konstatoval, že podle ustálené praxe je Ústavní soud při svém rozhodování rozsahem a obsahem podaného návrhu vázán a že z jeho hranic (ultra petitem) vybočit nemůže, stejně jako není oprávněn do posuzovaného textu zákona zasáhnout jinak než zrušujícím výrokem, a že jakákoli úprava návrhu ze strany Ústavního soudu je vyloučena,

---

⁸⁴⁾ Usnesení ve věci Pl. ÚS 16/94 in Ústavní soud České republiky: Sbírnka nálezů a usnesení – svazek 2., usn. č. 14, Praha 1995. K tomu srov. také odůvodnění nálezů ve věci Pl ÚS 24/94 publikované in idem sv. 3 č. 19 in fine.

dovodil, že „předpoklad navrhovatelů, že každé slovo právní normy samo o sobě je jednotlivým ustanovením zákona, je obecně krajně problematický“ (a z důvodů v usnesení blíže rozvedených) nesprávný, neboť „pojmem jednotlivé ustanovení zákona“ je třeba rozumět zpravidla takovou část zákona, která (mimo jiné) vyjadřuje celistvou a samostatnou normativně určující a závaznou dispozici, jejímž naplněním je dán (určen, spoluurčen) právní normou předvídaný následek, čemuž legislativní praxe dává výraz tím, že obvykle taková ustanovení řadí do jednotlivých paragrafů, odstavců či samostatných vět; bez ohledu na to však musí jít vždy o myšlenkově samostatnou část, která teprve jako taková může být posuzována hledisky a podmínkami vymezujícími rozpor s ústavním zákonem nebo závaznou mezinárodní smlouvou.⁸⁵⁾

Úvahy nad tím, zda samotné slovo v právní normě může být z textu normy jako protiústavní vypuštěno, označené rozhodnutí Ústavního soudu uzavírá takto: „nelze vyloučit, že samotný zákonný znak (v posuzované věci inkriminované adjektivum „rasové“) může založit protiústavnost ustanovení, jehož je částí; nápravu takového stavu však nelze sjednat tím, že se takový znak v právní normě nálezem Ústavního soudu zruší, aniž by samotné ustanovení zákona, k němuž takovýto znak přináležel, bylo dále jakkoli dotčeno, neboť takovýto postup by ve svých důsledcích znamenal nepřipustný zásah moci soudní do moci zákonodárné, nehledě již ani k tomu, že posuzování politické vůle (pro přijetí jakékoli právní normy nezbytné) se následné soudní kontrole přirozeně vymyká vůbec; její nedostatek nelze proto soudním rozhodnutím ani nahradit, ani korigovat.“

Tento poněkud obšírnější poukaz na úvahy Ústavního soudu, z nichž by měla vyplynout alespoň kritéria pro posouzení protiústavnosti části právní normy, by měl ozřejmit možnou komplikovanost návrhu směřujícího jen vůči jednotlivému ustanovení zákona, neboť důsledky z takto (zrušením části zákona) upravené právní normy – pro její vnitřní obsah a případnou složitost konstrukce – její zrušením dotčený zbytek mohou ohrožovat ne-li destrukcí, tak takovou změnou, která normativní obsah onoho zbytku může snadno posunout již do oblasti mimo vlastní účel původní normy a mimo záměr zákonodárce.

Pro úplnost je na místě dodat, že – ukáže-li se ústavní stížnost spojená s návrhem na zrušení jednotlivého ustanovení zákona jako nedůvodná (zjevně neopodstatněná), příp. je-li z jiných důvodů odmítnuta, je tím ipso facto rozhodnuto i o návrhu s ní spojeném, neboť „je-li samotná ústavní stížnost zjevně neopodstatněná, a tedy věcného projednání neschopná, odpadá tím současně i základní podmínka pro projednání návrhu na zrušení zákona (jiného právního předpisu nebo jednotlivých jeho ustanovení); opačný výklad by totiž vedl ke stavu, jímž by

---

⁸⁵⁾ čl. 87 odst. 1 písm. a), čl. 10 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

se aktivní legitimace k podání takového návrhu zcela nežádoucím způsobem přenášela i na ty, kteří jinak takové oprávnění – nejsouce ve sféře vlastního zájmu bezprostředně dotčeni – nemají⁸⁶⁾

PROBLÉMY SPOJENÉ S PROTIÚSTAVNOSTÍ PRÁVNÍ NORMY,

kteřá v konkrétní věci by měla být obecným soudem aplikována, se ovšem mohou projevit již v řízení před obecnými soudy, přesněji, neměly by uniknout pozornosti potenciálního stěžovatele, jehož záměr a procesní postup by již v řízení před obecným soudem měly směřovat k tomu, aby z jeho podnětu na tvrzenou protiústavnost – rozpor právní normy (zákona) s ústavním pořádkem státu (mezinárodní smlouvou s předností před zákonem)⁸⁷⁾ – byl obecný soud ještě před vydáním rozhodnutí upozorněn, případně, aby již v tomto stadiu bylo řízení přerušeno a věc – před jejím meritorním rozhodnutím obecným soudem – byla postoupena Ústavnímu soudu.⁸⁸⁾ I když obecný soud přiměřeně zdůvodněnému návrhu na přerušování řízení a postoupení věci Ústavnímu soudu nevyhoví, nemusí jít ze strany stěžovatele o úsilí tak zcela marné, protože v případném řízení o ústavní stížnosti se posléze jeho postavení potud usnadní, že odůvodnění ústavní stížnosti může plynule navazovat na námítky vznesené již v předchozím řízení před obecnými soudy a celá problematika v konfrontaci s rozhodnutím obecného soudu se tak lépe ožřejmí.

Obdobně obtížná situace jako v případech návrhů na zrušení jednotlivého ustanovení zákona nastává, směřuje-li ústavní stížnost nikoli proti (pravomocnému) rozhodnutí orgánu veřejné moci, ale napadá-li jako protiústavní

JINÝ ZÁSAH ORGÁNU VEŘEJNÉ MOCI, NEŽ JE ROZHODNUTÍ

I v tomto případě je třeba uvážit, zda zásah orgánů veřejné moci, proti němuž jako protiústavnímu má ústavní stížnost směřovat, je toho druhu, že ústavní stížnost proti němu (pro povahu tohoto zásahu) je vůbec přípustná; možná rozličnost takových zásahů, zpravidla ze strany správních orgánů, do ústavně zaručených práv a svobod prakticky znemožňuje podat jednoznačnou a vyčerpávající definici

---

⁸⁶⁾ Usnesení ve věci III. ÚS 101/95 in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 4., č. 22, Praha 1996; obdobně usnesení ve věci II. ÚS 38/96 a další

⁸⁷⁾ čl. 10 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

⁸⁸⁾ § 109 odst. 1 písm. b) o. s. ř.; § 224 odst. 5 tr. ř.

tohoto pojmu, přesto však je situace poněkud usnadněna výkladem Ústavního soudu. Ten ve svém nálezu⁸⁹⁾ chápe jiný zásah orgánu veřejné moci tak, že „zpravidla půjde o převážně jednorázový, protiprávní a zároveň protiústavní útok těchto orgánů vůči ústavně zaručeným právům (svobodám), který v době útoku představuje trvalé ohrožení po právu existujícího stavu, přičemž takový útok sám není výrazem (výsledkem) řádné rozhodovací pravomoci těchto orgánů a jako takový se vymyká obvyklému přezkumnému či jinému řízení, přičemž z této fakticity musí vyplynout, že důsledkům takového zásahu orgánu veřejné moci, neplynoucímu z příslušného rozhodnutí, nelze čelit jinak než ústavní stížností, případně nálezem Ústavního soudu. Tato podmínka není však splněna tam, kde poškozenému je k dispozici obrana daná celým právním řádem“.

Z citované právní věty – přes již zmíněnou možnost rozličnosti – lze odvodit, že z hlediska zákonného důvodu pro podání ústavní stížnosti o „jiný zásah“, který podle přesvědčení Ústavního soudu je charakterizován především jako faktický protiústavní útok nepodložený rozhodnutím (v oblasti mimosoudní správním aktem, který není nikterak vázán na formu), nepůjde tam, kde právní řád připouští jiný druh obrany, než je ústavní stížnost, tedy obrany odvozené i z jiných oblastí právního řádu.

Poněkud nevyjasněna však zůstává (zatím výslovně Ústavním soudem neřešená) otázka, zda k oné jiné obraně lze počítat uplatnění nároku na nápravu stavu quo ante restitucí in integrum [kupř. postupem v intencích ochrany před (jiným) orgánem státní správy – § 5 o. z. či svépomocí – § 6 o. z.]. Přestože tyto, řekněme občanskoprávní nástroje, mají již z podstaty věci poněkud jinou povahu, než je ochrana před protiústavností a také zpravidla vedou k jiným výsledkům, vzhledem k tomu, že v několika nálezech Ústavního soudu lze postřehnout zřetelně projevený záměr posilovat subsidiární povahu jeho ingerence do rozhodovacích procesů orgánů veřejné moci,⁹⁰⁾ lze se spíše přiklonit k názoru, že i tato jiná obrana, je-li možná, zásah Ústavního soudu vylučuje. Tomu ostatně nasvědčuje i další právní věta z citovaného nálezu, jíž se Ústavní soud vypořádal s protiústavními vadami, do doby vydání nálezu, v neskončeném řízení; zde se Ústavní soud postavil na stanovisko, že samo řízení „jako zákonem upravený postup poznávání (zjišťování) a hodnocení získaných skutečností... v celém svém průběhu zpravidla podléhá procesnímu vývoji (změnám), jehož případné vady lze jen stěží přezkoumat (napravit) jinak než ex post

---

⁸⁹⁾ Ve věci III. ÚS 62/95 in Ústavní soud České republiky: Sběrka nálezů a usnesení – svazek 4., č. 78, Praha 1996

⁹⁰⁾ K tomu srov. nález ve věci III. ÚS 200/98 – dosud ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu České republiky nepublikován

a v rámci přezkumu vydaného rozhodnutí, včetně řízení, jež mu předcházelo; nelze proto „jiný zásah orgánu veřejné moci“ spatřovat v procesně vadném nebo i protiústavním postupu takového orgánu, jestliže k němu dochází v řízení, které dosud probíhá“.⁹¹⁾

Jakkoli se tedy zdá, že problematika (protiústavnosti) jiných zásahů orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí, především na teoretické úrovni, není dostatečně zpracována a jakkoli i judikatura Ústavního soudu není natolik početná, aby teoretické závěry z ní by bylo možné jednoznačně odvodit, jde v zásadě o institut, který není radno přehlížet; protiústavní zásahy zejména správních orgánů do ústavně zaručených základních práv (svobod) mnohdy pro svou skrytou podobu nesou v sobě nemalé nebezpečí expanze, jejíž důsledky snadno mohou založit zcela nežádoucí a více či méně skrytou praxi, která ústavnost státu nebezpečným způsobem ohrožuje. Toto skryté nebezpečí je způsobeno právě tím, že jde o faktické zásahy, spočívající zpravidla na různých utajovaných pokynech, příkazech apod. (kupř. nepovolený odposlech a záznam telekomunikačního provozu a vůbec řada dalších úkonů operativní techniky apod.); v tomto směru – zejména ve srovnání s cizozemskými úpravami – zůstává jak trestní zákon, tak trestní řád mnoho dlužen.

Zákon o Ústavním soudu připouští, aby v řízení před Ústavním soudem z podnětu ústavní stížnosti jako zcela mimořádná výjimka byla přezkoumávána i

NEPRAVOMOCNÁ ROZHODNUTÍ

orgánů veřejné moci, a to tehdy, jestliže v opravném řízení dochází ke značným průtahům, a jestliže z těchto průtahů stěžovateli vzniká nebo může vzniknout vážná a neodvratitelná újma.⁹²⁾

Již z takto stanovených podmínek, které jak svou kumulací, tak vlastní povahou vymezují jen velmi úzký rozsah přípustnosti ústavní stížnosti, a které dokazovat a dokázat přísluší stěžovateli, je zřejmé, že jde o procesní institut zcela mimořádný a výjimečný, jehož dalším nevyloveným předpokladem je, že buď samo nepravomocné rozhodnutí nebo řízení, jež mu předcházelo, je postiženo protiústavní vadou; ani v tomto případě však není v pravomoci Ústavního soudu, aby ve věci rozhodl jinak, než zrušením takto napadeného rozhodnutí.

Nakolik a zda vůbec jde o institut s praktickým významem, který navíc za platnosti současných procesních řádů – především pro nedostatek vzájemné vazby

---

⁹¹⁾ Usnesení ve věci III. ÚS 181/98 in Ústavní soud České republiky: Sbírnka nálezů a usnesení – svazek 11., usn. č. 49, Praha 1999

⁹²⁾ § 75 odst. 2 písm. b) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

mezi zrušujícím rozhodnutím Ústavního soudu a již dříve zahájeným opravným řízením – přináší nemalé problémy, pro naprostý nedostatek judikatury Ústavního soudu lze jen stěží odhadnout.

Obdobně, byť s poněkud praktičtějším výhledem, je tomu stran výjimky spočívající v tom, že lze podat a Ústavním soudem projednat ústavní stížnost směřující sice proti pravomocnému rozhodnutí orgánu veřejné moci, avšak za

NEVYČERPÁNÍ VŠECH PROCESNÍCH PROSTŘEDKŮ,

kteří zákon k ochraně práva stěžovateli poskytuje.⁹³⁾ Jde zde o věci, které pravomocně skončily bez jinak přípustného přezkumu v řádném instančním pořadí orgánů veřejné moci, v nichž však rozhodnutí (předcházející řízení) trpí takovými (protiústavními) vadami, které jako základ ústavní stížnosti svým významem podstatně přesahují vlastní zájmy stěžovatele. Ani zde však judikatura Ústavního soudu až dosud dostatečně neobjasnila, které okolnosti či skutečnosti lze (a z jakých hledisek) pokládat za natolik důležité, aby byly s to zákonem stanovenou podmínkou naplnit a potřebná kritéria (ani jejich náznačky) nelze postřehnout ani z těch několika mála odmítavých usnesení, která stran této materie byla Ústavním soudem (soudci zpravodaji) vydána, takže v rozhodujících aspektech problematika přezkumu pravomocných rozhodnutí bez vyčerpání všech (přípustných) procesních prostředků zůstává zcela otevřená. Vzhledem k tomu, že v těchto případech jde o zásadní průlom do jinak jednoznačné a rigorózně vyžadované zásady řádného celoinstančního přezkumu v rámci vlastní organizace orgánů veřejné moci a v neposlední řadě též proto, co bylo již řečeno stran subsidiarity jurisdikce Ústavního soudu⁹⁴⁾, lze předpokládat, že Ústavní soud bude nakloněn význam ústavní stížnosti a podstatný přesah zájmů stěžovatele chápat spíše restriktivně a v rigorózním smyslu.

V uvažovaných případech by bylo možné ústavní stížnost podat ve lhůtě delší než obvyklé, totiž ve lhůtě jednoho roku ode dne, kdy došlo ke skutečnosti, která je předmětem ústavní stížnosti.

Ústavní stížnosti, směřující vůči jiným zásahům orgánů veřejné moci, než je rozhodnutí, stejně jako ty, které jsou založeny na přípustných výjimkách z jinak striktně vymezeného rámce ústavního přezkumu, již svou povahou a povahou rigorózně omezujících podmínek ovšem vyžadují obzvlášť důkladnou a erudovanou přípravu, která by se posléze měla promítnout i do vypracovaného textu

---

⁹³⁾ § 75 odst. 2 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁹⁴⁾ srov. str. 17

(odůvodnění) ústavní stížnosti, především pak do její narace, která by neměla opomíjet ani ty skutečnosti, od nichž se odvíjí dodržení

ZÁKONEM STANOVENÉ LHŮTY

pro podání ústavní stížnosti, kterou jako splnění zákonem stanovené podmínky je stěžovatel povinen podle obvyklých zásad dokazovat. Toto důkazní břemeno, zejména ve věcech jiného zásahu orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí, může přinášet jisté obtíže tam, kde počátek běhu lhůty je svázán se skutečností, která sama se skládá z několika skutkových (dějových) fází, a kdy je počátek lhůty nutno odvodit (a dokázat) vlastně z dovršení těchto fází jako již uzavřené (dovršené) skutečnosti. V takových případech lze za počátek běhu lhůty (tj. za den, kdy došlo k zásahu do ústavně zaručených práv nebo svobod, příp., kdy došlo ke skutečnosti, která je předmětem ústavní stížnosti) zpravidla pokládat den, kdy útok na ústavně chráněná práva byl dovršen, a kdy z okolností věci je patrné, že jde již o stav nejen tato práva zasahující, ale současně též, že jinak než ústavní stížností se proti němu bránit nelze.

Pokud pak jde o důkazní prostředky, jimiž lze prokázat existenci inkriminovaného zásahu, jakož i dobu, kdy k němu došlo, lze mít za to, že jimi může být vše, z čeho lze na skutkový děj usoudit; zpravidla půjde o listiny (korespondenci) nebo svědectví těch, kteří jsou o věci informováni, případně jsou na ní tím či oním způsobem zúčastněni.

Již dříve zmíněná variabilita a rozličnost dějů, z nichž se jiný zásah (příp. skutečnost, která je předmětem ústavní stížnosti) zpravidla skládá, vyžaduje jak v samotné naraci (dějové části), tak v návrhovém (stížnostním) žádání, dostatečný – byť stručný a přehledný – popis rozhodujících skutečností, z nichž se protiústavní „jiný zásah“ (rozhodující skutečnost) skládá, a současně také tak, aby z popisu vyplývajících

ZVLÁŠTNÍ PETIT,

jako vymezení toho, čím ve skutkové oblasti je „jiný zásah“ dán a z čeho tvrzená (ve skutkové oblasti) protiústavnost pramení. Znamená to, že „jiný zásah“, o jehož zákaz ústavní stížnost usiluje, musí být dostatečným způsobem konkretizován a individualizován, a to tak a natolik, aby bylo jednoznačně patrné, o jaký zásah se jedná, případně v čem a v jakém rozsahu by měl být příkazem nálezu Ústavního soudu zakázán; ⁹⁵⁾ má-li být podle ústavní stížnosti

---

⁹⁵⁾ § 82 odst. 3 písm. b) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

provedena také restituce in integrum, její způsob a rozsah či případné další okolnosti s ní spojené, musí být do petitu ústavní stížnosti pojaty sice rovněž v nezbytné stručnosti, přesto však dostatečně přesně a jednoznačně, vždy však v naprostém souladu s narací ústavní stížnosti, z níž jako logický důsledek do ní pojatých tvrzení musí konečné žádání – petit ústavní stížnosti – vyplynout; že nejde o požadavek jednoduchý či lehce splnitelný je nadmíru zřejmé, nicméně jde o vyústění ústavní stížnosti, v němž se nejlépe a nejuvstíženěji projeví přesnost právního myšlení a erudice stěžovatele, správněji jeho zástupce.

K subjektům oprávněným podat ústavní stížnost náleží také

ZASTUPITELSTVO OBCE,

případně později, po svém ustavení, také zastupitelstvo vyššího samosprávného celku, jestliže stát nezákonným zásahem porušil jejich zaručené právo na samosprávu,⁹⁶⁾ a jestliže tuto skutečnost v ústavní stížnosti zastupitelstvo tvrdí. Předmětem ústavní ochrany zde přirozeně nejsou ústavně zaručená základní práva nebo svobody, ale takto chráněno je právě jen právo na samosprávu, které jako takové (jeho porušení) je také předmětem ústavní stížnosti,⁹⁷⁾ od něhož – nebylo-li právo na samosprávu porušeno rozhodnutím (státu, jeho orgánu veřejné moci) se také pro podání ústavní stížnosti odvíjí zákonná lhůta.

Zaručeným právem na samosprávu dlužno rozumět ve spojení s ústavním předpisem⁹⁸⁾ celou řadu práv (oprávnění), která jsou zastupitelstvu obce dána především zákonem o obci,⁹⁹⁾ a jímž je toto právo jako právo ústavně zaručené (chráněné) vůči státu (státní moci) vymezeno; od tohoto práva na samosprávu (jednání obce ve vlastní působnosti) nutno (mnohdy s nemalými obtížemi) na území obce odlišit výkon státní správy, byl-li (zákonem) orgánům samosprávy svěřen (na ně přenesen) a kdy – se všemi důsledky z toho vyplývajícími – pověřený orgán samosprávy jedná jménem státu (jednání v přenesené působnosti) a kdy jako takový v daném rozsahu také (nadřízeným) orgánům státu jako orgán subalterní podléhá.

---

⁹⁶⁾ § 72 odst. 1 písm. b) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁹⁷⁾ § 72 odst. 2 al. 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁹⁸⁾ čl. 8 úst. zák. č. 1/1993 Sb., hlava sedmá dtto (čl. 99 až 105)

⁹⁹⁾ zák. ČNR č. 410/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

K významným oprávněním zastupitelstva obce (později také vyšších územních samosprávných celků) patří pravomoc zastupitelstva vydávat

OBEČNĚ ZÁVAZNÉ VYHLÁŠKY,¹⁰⁰⁾

jimiž ve vlastní působnosti na svém území (ve svém územním obvodu) obecně závazným způsobem mohou podle místních podmínek zastupitelstva upravit rozličné vztahy, ať již mezi občany (v obci se zdržujícími jinými osobami) navzájem nebo mezi nimi a obcí, to však za předpokladu, že jim tímto způsobem neukládají povinnosti, k jejichž uložení nejsou obce oprávněny nebo že takové povinnosti neplynou z právního řádu platného na území celého státu, a že tím zastupitelstva nevykročí z mezí vlastní působnosti, pokud by ovšem nešlo o obecně závaznou vyhlášku vydanou na základě zákona, v jeho mezích a ve věcech patřících do přenesené působnosti.¹⁰¹⁾

Jde zde o poměrně složitou a začasté nepřehlednou problematiku, zejména tam, kde se mohou střetávat (a střetávají) pravomoci plynoucí z vlastní působnosti obce a z působnosti přenesené, pro jejichž podrobnější rozbor zde není ani dostatek místa; z hlediska praktické potřeby proto postačí jen zmínka o tom, že zastupitelstva převážně vydávají obecně závazné vyhlášky zpravidla na podkladě správy (ochrany) veřejného pořádku,¹⁰²⁾ případně – i když ne vždy vhodně – s odvoláním na něj.

Jakkoli pojem veřejného pořádku není v zákoně a dosud ani v nálezech Ústavního soudu definován ani blíže rozveden, lze jej patrně odvodit ze skutečnosti, že život v obci a vlastně společenský život ve státě vůbec není regulován jen právy a povinnostmi plynoucími z daného právního řádu. Vztah jedince (skupiny jedinců) k ostatní populaci a vice versa je ovládán v různých vrstvách i v jednotlivých vazbách řadou (právním řádem nedotýkaných) postulátů, jimiž se dotváří společenské a životní podmínky, v nichž se osobnost jedince – v rámci demokratického a právního státu¹⁰³⁾ – může svobodně rozvíjet, stejně jako společnost sama může zpřesňovat a rozvíjet svůj demokratický charakter a cíle.

Tato poměrně rozsáhlá oblast právním řádem v normách různé právní síly nupravených vztahů a životních podmínek je formována rozličnými pravidly, jež sice jsou s to vyvíjet tlak na tvorbu právního řádu, nicméně jako taková jsou víceméně autonomní, sankcionována zpravidla jen společenským odsudkem; sem

---

¹⁰⁰⁾ § 16 zák. ČNR č. 410/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁰¹⁾ § 24 odst. 1 zák. ČNR č. 410/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁰²⁾ § 14 odst. 1 písm. o) zák. č. 410/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁰³⁾ čl. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

spadají kupříkladu různé (a v různých oblastech uznávané) tradice a zvyky, řada konvencí a společenských zvyklostí vůbec a podobně. Respekt k takto uznávaným životním či společenským zvyklostem dotváří, jako obecně uznávaná pravidla slušnosti ve spořádané společnosti obvyklá, rysy demokratické společnosti v oblasti mimozákonných vztahů. Vykročení z takto daného rámce bývá chápáno jako více či méně hrubá neslušnost a jako taková bývá pocítována jako jev nežádoucí, který spořádanost společnosti ohrožuje. Na intenzitě tohoto ohrožení pak závisí stupeň odsudku a nelibosti, s nimiž se taková vykročení obecně setkávají. Přesáhne-li intenzita těchto společensky nežádoucích jevů v určitém místě jistý stupeň, bývá pocítována již jako neúnosná či nesnesitelná, a jako taková, byť by nešlo o jev protiprávní, tj. postižitelný sankcemi plynoucími ze současného právního řádu, bývá pocítována jako krajně obtěžující.

Pod aspektem těchto úvah jeví se pak zákonem nedefinovaný pojem veřejného pořádku¹⁰⁴⁾ jako očividně širší, než by se podávalo jen z pouhého odkazu na pozitivní úpravu plynoucí ze současně platného právního řádu. Podle mého přesvědčení lze proto veřejným pořádkem rozumět vyvážený stav společenských vztahů respektující též vžitá či v místě obecně uznávaná pravidla způsobu života a společenského chování (slušnosti) vycházející z poměrů daného místa a z tam obecně přijímaných zásad a pravidel morálky.

Vykročí-li obecní zastupitelstvo při vydání obecně závazné vyhlášky z mezí svých oprávnění, případně jestliže pověřený orgán samosprávy v oblasti přenesené působnosti překročí jemu příslušející zmocnění nebo se jiným způsobem ocitne v konfliktu se zákonem, náprava takto vzniklého stavu spočívá v kompetenci přednosta obecního úřadu. V prvním případě – po předchozí výzvě k odstranění jím vytýkaných vad, ukáže-li se tato výzva obecnímu zastupitelstvu marná, přednosta obecního úřadu platnost vyhlášky svým opatřením pozastaví a Ústavnímu soudu navrhne její zrušení (o návrhu rozhodne plénum Ústavního soudu), v případě vadné vyhlášky vydané v rámci přenesené působnosti ji sám svým vlastním rozhodnutím zruší.¹⁰⁵⁾

Jinak ústavní stížnost dotýkající se nezákonného zásahu státu do zaručeného práva na samosprávu obce, stejně jako návrh přednosta obecního úřadu (na zrušení obecně závazné vyhlášky), se za naznačených výjimek či zvláštností v zásadě nikterak svou povahou neliší od zásad vyložených již v souvislosti s ústavní stížností stran ústavně zaručených práv a svobod a pokud (formálně) nejde o ústavní stížnost jako takovou, platí obecná ustanovení o návrhu,¹⁰⁶⁾ s tím

---

¹⁰⁴⁾ § 17 zák. č. 367/1990 Sb. ve znění zákona č. 279/1995 Sb.

¹⁰⁵⁾ § 62 odst. 3 zák. č. 410/1992 Sb.

¹⁰⁶⁾ § 34 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

ovšem, že v těchto zvláštních případech Ústavní soud nepřezkoumává jen ústavnost napadeného aktu, ale také jeho zákonnost, čímž se meze jeho přezkumného oprávnění a jurisdikce rozšiřují a z tohoto důvodu se rozšiřují také důvody, jimiž ten který návrh (ústavní stížnost) může být podložen.

OSTATNÍ PROCESNÍ PROSTŘEDKY

v řízení před Ústavním soudem, byť jde vesměs o návrhy (na zahájení řízení), mají z nemalé míry charakter opravného prostředku proti rozhodnutím jiných orgánů státní (veřejné) moci; sem spadá kupříkladu oprávnění politické strany k podání návrhu na přezkum rozhodnutí, jímž byla strana rozpuštěna nebo jinak vysloveno, že její činnost není v souladu s ústavním nebo jiným zákonem,¹⁰⁷⁾ návrh člena Parlamentu České republiky (a dalších subjektů) v mandátových věcech¹⁰⁸⁾ či návrh prezidenta republiky ohledně (Parlamentem ČR) tvrzené své nemožnosti vykonávat ze závažných důvodů prezidentský úřad¹⁰⁹⁾ nebo opravný prostředek poslance (senátora) proti rozhodnutí ve věci ověření jeho volby.¹¹⁰⁾

Pro všechny druhy těchto zvláštních řízení platí podle povahy věci různá ustanovení stran aktivní legitimize k podání návrhu, lhůty, v níž lze návrh podat a podobně;¹¹¹⁾ zpravidla jde o řízení, v němž rozhodnutí jak předchozího orgánu státní moci, tak rozhodnutí Ústavního soudu spočívá na zjištění (a vyhodnocení) skutkových okolností a jejich zákonu odpovídajícímu podřazení pod nejen ústavní, ale mnohdy také jen pod zákonnou normu, takže striktní kritérium ústavnosti jako vymezující kritérium přezkumu Ústavním soudem se i v těchto případech rozšiřuje o přezkum legality či věcné správnosti napadeného rozhodnutí. Řízení samo má tak charakter řízení opravného a Ústavní soud se svou jurisdikcí v těchto věcech zřetelně přibližuje k soudům obecným a argumentační pole účastníka řízení, stejně jako jeho procesní aktivita vůbec, se v důsledku toho nejen v návrhu (vyjádření k němu), ale i v samotném řízení o něm rozšiřuje.

---

¹⁰⁷⁾ § 73 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁸⁾ § 92 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁹⁾ § 109 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁰⁾ § 85 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹¹¹⁾ řízení podle oddílu třetího až šestého zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Ústavnímu soudu je – zcela zřetelně pro stále přetrvávající absenci Nejvyššího správního soudu – také svěřena pravomoc k řešení takové, pro ústavní soudnictví atypické a jemu v podstatě nepřináležející materie, jako jsou

KOMPETENČNÍ SPORY,

tedy konflikty mezi státními orgány nebo konflikty mezi orgány samosprávy či mezi nimi navzájem kvůli jejich pravomoci při výkonu veřejné moci,¹¹²⁾ a to bez ohledu na to, zda v konkrétním případě cítí oprávnění k realizaci své pravomoci více orgánů (kompetenční konflikt kladný) nebo žádný z nich (kompetenční konflikt negativní). Tyto kompetenční konflikty mají zpravidla a z převážné míry svůj původ v rozsáhlé oblasti správního práva a rozumí se jimi zejména rozpor v názoru na příslušnost mezi dvěma úřady, jestliže nemají společnou nadřízenou instanci, když kompetenční spor mezi obecnými soudy a správními orgány za současné právní úpravy by mohl vzniknout jen zcela ojediněle a vlastně jako zcela nečekaná výjimka, kterou zákon svěřuje jen zcela rámcově do pravomoci vrchního soudu.¹¹³⁾

Kompetenční spor mohou vyvolat výlučně jen orgány veřejné moci jako subjekty, jimž zákon přiznává aktivní legitimaci k podání návrhu na zahájení řízení před Ústavním soudem,¹¹⁴⁾ když účastníky takového řízení jsou ti, kteří jsou v návrhu za účastníky označeni, případně ti, které svou pravomoc pro výkon veřejné moci v konkrétní věci tvrdí nebo ji naopak popírají; znamená to, že fyzická nebo právnická osoba, byť by byla na konkrétní věci zúčastněna, je z vlastního kompetenčního sporu mezi orgány veřejné moci vyloučena, a to – v řízení před Ústavním soudem – i z pozice vedlejšího účastníka. Naproti tomu není podle mého názoru vyloučeno, aby – v naznačeném případě – ten, kdo má za to, že v jeho věci rozhodl nepřislušný orgán veřejné moci, jím vydanému rozhodnutí odporoval ústavní stížností s (odůvodněným) tvrzením, že takto napadené rozhodnutí bylo vydáno v řízení, jimž byl porušen stanovený postup.¹¹⁵⁾

V kompetenčních sporech rozhoduje Ústavní soud jako arbitrážní orgán, jehož nálezem je podle výsledku řízení určujícím výrokem pravomocně stanoveno, který z orgánů veřejné moci na kompetenčním sporu zúčastněných je v posuzo-

---

¹¹²⁾ oddíl osmý (§ 120 až § 125 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

¹¹³⁾ § 8a o. s. ř.; blíže k tomu kupř. Bureš a spol.: Občanský soudní řád – komentář

¹¹⁴⁾ § 120 odst. 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁵⁾ čl. 36 odst. 1 in fine Listiny základních práv a svobod

vané věci k výkonu veřejné moci povolán;¹¹⁶⁾ určující výrok nálezu stejně jako jeho odůvodnění vztahují se přirozeně jen k otázce příslušnosti orgánu veřejné moci, aniž by se jakkoli dotýkaly věci samé.

Z pozice a z hlediska stěžovatele v případě rozhodnutí vydaného nepřislušným orgánem veřejné moci by v řízení před Ústavním soudem šlo o běžnou ústavní stížnost, její odůvodnění bez ohledu na případnou věcnou nesprávnost jí napadeného rozhodnutí by bylo založeno jen a výlučně na tvrzení, že o věci rozhodl nepřislušný orgán veřejné moci. Účastníkem takového řízení by byl orgán veřejné moci, vůči jehož rozhodnutí by ústavní stížnost směřovala, nikoli již ten, který by podle stěžovatelova názoru byl ve věci příslušný; ústavní stížnosti vyhovující nález zrušením jí napadeného rozhodnutí by totiž kompetentní orgán neurčoval, ve svém odůvodnění by zjišťoval jen to, že (a proč) dotčený orgán veřejné moci nebyl ve věci kompetentní. Vlastní (negativní) kompetenční konflikt by mohl proto vzniknout jen následně, kdyby ten orgán veřejné moci, jemuž by byla věc po zrušujícím nálezu Ústavního soudu postoupena, svou pravomoc k výkonu veřejné moci neuznal.

Zcela zvláštním návrhem a druhem řízení o něm je

ÚSTAVNÍ ŽALOBA PROTI PREZIDENTOVI REPUBLIKY,

jestliže Senát dospěl k názoru, že prezident republiky jednal proti svrchovanosti a celistvosti republiky, jakož i proti jejímu demokratickému řádu,¹¹⁷⁾ a jestliže z tohoto jednání jej před Ústavním soudem obviní; byť jde v tomto případě o řízení, které se svou povahou přibližuje k trestnímu řízení, nejde o řízení o trestném činu, neboť samo inkriminované jednání (velezrada hlavy státu) naplňuje znaky toliko protiústavního deliktu, za nějž – v případě odsouzení – lze vyslovit jen jedinou sankci, totiž ztrátu prezidentského úřadu a způsobilosti jej znovu nabýt.¹¹⁸⁾ Zcela výjimečně a ojedinele zákon pro toto řízení (a pro rozhodnutí v něm) připouští obnovu řízení,¹¹⁹⁾ a to za podmínek obvyklých v oblasti obecného soudnictví, když i samo řízení o ústavní žalobě je podpůrně upraveno odkazem na přiměřenou aplikaci ustanovení trestního řádu.¹²⁰⁾

---

¹¹⁶⁾ k tomu srov. např. nález ve věci III. ÚS 299/97 in Ústavní soud České republiky: Sbirka nálezů a usnesení – svazek 10., č. 11, Praha 1998

¹¹⁷⁾ § 96 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁸⁾ § 104 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁹⁾ § 105 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹²⁰⁾ § 96 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Všechna tato zvláštní řízení především materií, kterou upravují – snad s výjimkou volebních a mandátových věcí – jsou však natolik výjimečná, že v praxi mohou přijít v úvahu jen zcela výjimečně a ojediněle a již proto se nejeví potřeba, především z praktického hlediska, věnovat jim zde větší pozornost.

II. Vzory ústavních stížností ve věcech procesních vad

**v řízení před obecnými soudy jako porušení
ústavně zaručeného práva na soudní ochranu
(článek 36 až článek 39 Listiny základních
práv a svobod a § 72 až § 84 zákona o Ústavním soudu
č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů)**

V ústavních stížnostech založených na tvrzení, že řízení před orgány veřejné moci je postiženo protiústavními vadami, není zpravidla zapotřebí – s výjimkou nezbytných údajů charakterizujících věc předloženou Ústavnímu soudu – zabývat se meritorní stránkou napadeného rozhodnutí, neboť ta je z hlediska přezkumu, o který stěžovatel ústavní stížnosti usiluje, nerozhodná, byť by se důsledky takové vady mohly projevit i v rozhodnutí o věci samé. V podstatě jde totiž o to, že procesní vady protiústavního charakteru mají zřetelnou povahu zmatečnosti a zmatečnost sama, nadto založená vadami protiústavními, je téměř vždy dostatečným důvodem ke zrušení rozhodnutí, které ze zmatečného řízení vzešlo.

Při uplatňování důvodu zmatečnosti jako důvodu, pro který byl porušen „stanovený postup“,¹²¹⁾ je však vždy zapotřebí pečlivě vážit, zda ústavní stížnost je z tohoto důvodu vůbec přípustná, případně není-li předčasná. Nelze totiž přehlédnout, že zmatečnost řízení z důvodů zákonem vypočtených¹²²⁾ vždy zakládá důvod pro dovolání, které je nutno z hlediska přípustnosti ústavního přezkumu pokládat za poslední prostředek, který zákon k ochraně práva poskytuje,¹²³⁾ a že opomenutí tohoto opravného prostředku by zřejmě v občanskoprávních věcech založilo nepřípustnost ústavní stížnosti pro nevyčerpání všech prostředků, které v řízení před obecnými soudy jsou stěžovateli k ochraně jeho práva ex lege k dispozici,¹²⁴⁾ i když jinak otázkám procesní čistoty v řízeních před obecnými soudy (jinými orgány veřejné moci) věnuje Ústavní soud nemalou pozornost a jím poskytovaná ochrana ve zmíněném smyslu je důrazná.

Při úvaze nad ústavní stížností je však nutné mít stále na zřeteli, že Ústavní soud není součástí obecné justice a že již z tohoto důvodu procesní vazby jeho řízení k řízením před obecnými soudy nejsou tak těsné a výrazné jako je tomu v rámci obecné justice mezi soudy nižšího a vyššího stupně. Pokud je ústavní stížnost kupříkladu opřena o tvrzení stran tzv. opomenutých důkazů,¹²⁵⁾ je zcela na místě tyto důkazy v ústavní stížnosti nejen dostatečně přesně označit, ale také ve vztahu k materii obecným soudem posuzované zřetelně vyložit, co jimi mělo být prokázáno a jak se vytýkané opomenutí projevilo v rozhodnutí, které je ústavní stížností napadeno, neboť ne vždy pokládá Ústavní soud za nezbytné od obecného soudu (zejména ve fázi rozhodování o důvodnosti ústavní stížnosti před jejím přijetím) vyžadovat predmětný spis obecného soudu. Ani zde však ne-

---

¹²¹⁾ čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod

¹²²⁾ § 237 odst. 1 písm. a) až g) o. s. ř.

¹²³⁾ § 72 odst. 2 al. 2, § 75 odst. 1 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹²⁴⁾ § 75 odst. 1 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹²⁵⁾ viz poznámka 47

Ize opomenout dnes již ustálenou rozhodovací praxi Ústavního soudu, dle níž pro plný respekt k nezávislosti obecných soudů jen za splnění zvláštních podmínek (v judikatuře vyložených) shledává Ústavní soud svoji pravomoc k ingerenci do jurisdikce obecných soudů ve skutkových otázkách, resp. v oblasti hodnocení důkazů, k němuž obecné soudy ve svém rozhodnutí dospěly.¹²⁶⁾ Tyto zvláštní podmínky, které podle přesvědčení Ústavního soudu v uvažovaných případech musí být splněny, stručně řečeno, zpravidla spočívají buď v extrémním nesouladu mezi skutkovými zjištěními nebo mezi nimi a uvažovanými právními závěry nebo v tom, že řízení, z něhož ústavní stížností napadené rozhodnutí obecného soudu vzešlo, je zatíženo již dříve zmíněnými protiústavními vadami.

Zvláštním druhem ústavních stížností, o němž je namístě se alespoň stručně opět zmínit, jsou ty, které napadají nepravomocná rozhodnutí orgánů veřejné moci, tedy i rozhodnutí obecných soudů.¹²⁷⁾ V těchto případech jde o zcela výjimečný procesní prostředek, a to nejen proto, že ve smyslu jeho petitu by Ústavní soud měl zasáhnout do dosud (pravomocně) neskončeného řízení (což již samo o sobě za současné právní úpravy přináší jisté výkladové i procesní obtíže), ale zejména proto, že kladným rozhodnutím o ústavní stížnosti Ústavní soud, přestože stojí mimo soustavu obecných soudů, vstupuje do jejich rozhodovacích procesů (řízení), byť se tak může stát výslovně a jedině z důvodů ochrany ústavnosti.

Tato zřejmě výjimečnost takových ústavních stížností je také důvodem neobvykle zpřísněných podmínek jejich přípustnosti, spočívajících nejen v značných průtazích v řízení (o opravném prostředku), ale nadto spojených s existencí vážné a neodvratitelné újmy nebo alespoň jejího (konkrétního) nebezpečí. Základním předpokladem úspěšnosti takto podané ústavní stížnosti proto je, že nepravomocné rozhodnutí, které stěžovatel napadá, netrpí vadami z věcné nesprávnosti či vykročením z mezí legality (v případech správních rozhodnutí je poznamenáno vykročením z mezí správního uvážení), ale že jsou vytýkány vady výslovně protiústavní jako je porušení ústavně zaručených základních práv nebo svobod.

Jakkoli judikatura Ústavního soudu v této oblasti vlastně neexistuje, s ohledem na jinak ustálenou rozhodovací praxi Ústavního soudu, stojící na striktním pojetí jeho vztahu k obecným soudům (jiným orgánům veřejné moci), lze mít za to, že Ústavní soud bude nakloněn zákonem stanovené podmínky pro tyto ústavní stížnosti a zcela výjimečné řízení o nich vykládat restriktivně.

---

¹²⁶⁾ K tomu srov. např. náleží ve věci III. ÚS 23/93 in Ústavní soud České republiky: Sbírnka nálezů a usnesení – svazek 1., č. 5, Praha 1994

¹²⁷⁾ § 75 odst. 2 písm. b) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Vzor číslo 1

PLNÁ MOC,

kterou já, níže podepsaný Vladislav Šedivý, jako zvláštní plnou mocí pověřuji svým zastoupením před Ústavním soudem ve věci ústavní stížnosti proti pravomocnému rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 25. března 1996 ve věci Městského soudu tamtéž, sp. zn. 6 C 159/94, pana

JUDr. Ivana Podlipného, advokáta v Brně.

Beru na vědomí, že zmocněný advokát není oprávněn pověřit svým zastoupením jiného advokáta.

V Brně dne 5. dubna 1996

Vladislav Šedivý

Takto udělenou plnou moc přijímám:

JUDr. Ivan Podlipný

Vzor číslo 2

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Vladislav Šedivý, úředník, bytem v Brně, Koblížná 10
zastoupen JUDr. Ivanem Podlipným,
advokátem se sídlem v Brně, Senovážná 25

Účastník řízení: Krajský soud v Brně, za něhož jedná
JUDr. Alena Vysloužilová, předsedkyně senátu 8 To
označeného soudu

Vedlejší účastník: Krajské státní zastupitelství v Brně

ústavní stížnost proti pravomocnému rozsudku
Krajského soudu v Brně ze dne 25. března 1996 (8 To 215/96)
ve věci Městského soudu tamtéž, sp. zn. 6 T 159/94

trojmo
pravomocný rozsudek Krajského soudu v Brně
ze dne 25. března 1996
zvláštní plná moc

I.

Pravomocným rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 25. března 1996 (8 To 215/96-46), jako soudu odvolacího, byl – ve výroku o trestu – z podnětu mého odvolání změněn rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 6. června 1995 (6 T 159/94), když jinak mé odvolání do výroku o vině bylo týmž rozhodnutím zamítnuto.

Takto jsem byl pravomocně odsouzen pro trestný čin ublížení na zdraví (§ 224 odst. 1 tr. z.) a za ten potrestán odnětím svobody v trvání 18 měsíců s podmíněným odkladem výkonu trestu na dobu 2 let.

Důkaz: pravomocným rozsudkem Krajského soudu v Brně
ze dne 25. března 1996 (8 To 215/96-46), který
přikládám

II.

Krajský soud v Brně, jako soud odvolací, projednal mé odvolání do rozhodnutí soudu I. stupně v senátě složeném z JUDr. Aleny Vysloužilové jako předsedkyně senátu a soudců Mgr. Vladimíra Zatloukala a JUDr. Jiřiny Prstecké, ačkoli JUDr. Jiřina Prstecká jako soudkyně označeného soudu je podle rozvrhu práce tohoto soudu jako předsedkyně senátu pověřena vyřizováním agendy senátu 6 To a pro senát 8 To označeného soudu není určena ani jako náhradnice.

Důkaz: rozvrhem práce pro Krajský soud v Brně platným pro rok 1996, protokolem o veřejném zasedání odvolacího soudu ze dne 25. března 1996

III.

Soudce odvolacího soudu, kteří v mé trestní věci rozhodovali, jsem osobně neznal a námitku mého obhájce, že soud je nesprávně složen, odmítl odvolací soud s odkazem na to, že JUDr. Jiřina Prstecká, soudkyně krajského soudu na úseku trestněprávním, jako taková je oprávněna rozhodovat i v mé trestní věci.

Důkaz: protokolem o veřejném zasedání, jak sub. II je označen

IV.

Rozsudek odvolacího soudu, který se stal pravomocným jeho vyhlášením, byl mně i mému obhájci doručen dne 2. dubna 1996; zákonná lhůta k podání ústavní stížnosti je tak zachována.

Důkaz: prezentačním razítkem kanceláře mého obhájce na rozsudku vyznačeném sub. I

Proti pravomocnému rozsudku, jak sub. I a IV je označen, podávám v otevřené lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že v opravném řízení o mém odvolání do rozhodnutí soudu I. stupně bylo porušeno mé ústavně zaručené základní právo vyplývající z ustanovení čl. 38 odst. 1 al. 1 a důsledně též z ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Článkem 38 odst. 1 větou prvou je přikázáno, že nikdo (v řízení před soudy) nesmí být odňat svému zákonnému soudci; ve smyslu tohoto ústavního příkazu, též v intencích ustálené praxe Ústavního soudu (kupříkladu v nálezech ve věcech III. ÚS 232/95 publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 5., č. 15, Praha 1997, nebo III. ÚS 230/96 publ. tamtéž – svazek 8., č. 65, Praha 1998) nelze však za zákonného soudce pokládat kteréhokoli ze soudců věcně a místně příslušného soudu, ale výlučně jen toho, který podle rozvrhu práce (pravidel pevného rozdělení agendy) je k rozhodnutí věci přidělen; jen tak je totiž ústavně i fakticky zaručeno, že ve věci rozhodne předem určený (nestranný) soudce (soud).

Tvrdím proto, že JUDr. Jiřina Prstecká není mým zákonným soudcem, a jestliže v mé trestní věci přesto jako člen senátu rozhodovala, šlo o rozhodnutí přijaté v nesprávně a protiústavně obsazeném senátě.

Rozhodování zákonným soudcem je podstatnou podmínkou spravedlivého procesu, totiž postupu stanoveného pro ochranu ústavně zaručeného základního práva na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a jen od soudu ustanoveného způsobem zákonně a ústavně souladným lze očekávat rozhodnutí odpovídající zákonu.

Jestliže Krajský soud v Brně v mé trestní věci o mém odvolání do rozsudku soudu I. stupně rozhodl za okolností zmíněných sub. II, je důvodný můj závěr, že tento soud jako orgán veřejné moci v řízení, jehož jsem byl účastníkem, porušil moje ústavně zaručené základní právo, jak vpředu bylo označeno.

Navrhuji proto, aby Ústavní soud svým

NÁLEZEM

rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 25. března 1996 (8 To 215/96-46) zrušil.

V Brně dne 16. května 1996

Vladislav Šedivý

Vzor číslo 3

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Juraj Šeredko, dělník, bytem v Olomouci, Javoříčská 5
zastoupen JUDr. Miroslavem Vichrem,
advokátem v Olomouci, Lidická 38

Účastník řízení: Okresní soud v Olomouci, za něhož jedná
JUDr. Petr Zlámal, předseda senátu 2 Co téhož soudu

Vedlejší účastníci: 1. nezl. Petr Šeredko, nar. 3. října 1991
v péči své matky Lucie Šeredkové, bytem v Krčmani č. 16
2. Lucie Šeredková, úřednice, bytem tamtéž

ústavní stížnost proti pravomocnému rozsudku
Okresního soudu v Olomouci ze dne 6. června 1998
(4 P 116/97-26) ve znění rozsudku Krajského soudu
v Ostravě, pobočky v Olomouci, ze dne 17. listopadu 1998
(2 Co 326/98)

pětkrát
pravomocný rozsudek Krajského soudu v Brně
sp. zn. 2 Co 326/98
zvláštní plná moc

I.

Pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Olomouci ze dne 6. června 1998 (4 P 116/97-26) ve znění rozsudku Krajského soudu v Ostravě, pobočky v Olomouci, ze dne 11. listopadu 1998 (2 Co 326/98-35), byl můj nezl. syn Petr, nar. 3. října 1991, svěřen do péče své matky Lucie Šeredkové, zatímco můj návrh na úpravu styku s ním byl (až na další) zamítnut.

Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, rozsudek soudu I. stupně rozsudkem ze dne 11. listopadu (2 Co 326/98-35) potvrdil, když dospěl k závěru, že mé odvolání do rozsudku soudu nižšího stupně není důvodné.

Podle odůvodnění rozsudků obou obecných soudů styk s nezl. synem Petrem nebyl mi upraven proto, že ve světle znaleckého posudku doc. MUDr. Miroslava

Ducháče, znalce z oboru dětské psychiatrie, jeví se až na další tento styk jako nevhodný až škodlivý, protože nezletilý syn pod vlivem rodinných událostí spojených s rozvodem mého manželství, s jeho matkou se k mé osobě staví odmítavě až nepřátelsky, údajně pro něj frustrující zážitky z oné doby projevily se i v jeho špatném školním prospěchu, a proto, podle názoru znalce a také podle odůvodnění rozhodnutí obecných soudů, k úpravě mého styku se synem bude možné přistoupit – nebudou-li tomu bránit jiné překážky – v pozdější době, až se syn s rozpadem původní rodiny vyrovná.

Já sám, ačkoliv mám státní občanství České republiky, jsem rusínské národnosti, a i když češtinu jako druhý jazyk ovládám natolik, že se bez větších potíží domluvíím ve věcech denního života, nejsem již s to zvládnout v češtině ani aktivně, ani pasivně složitější, zejména odborné pojmy; z tohoto důvodu jsem žádal, aby – především v souvislosti se znaleckým posudkem a psychologicko-psychiatrickým vyšetřením – byl pro tuto část řízení ustanoven tlumočník.

Obecné soudy této mé žádosti (návrhu) nevyhověly s odůvodněním, že vzhledem k mému dlouhodobému pobytu v České republice jeví se tato moje žádost jako neúvodná. Tak se stalo, že v podstatné a pro mne rozhodující části řízení jsem jednak projednávaným tématům dostatečně nerozuměl, jednak jsem k nim nemohl zaujmout stanovisko.

Důkaz: protokolem o jednání před soudem I. stupně
ze dne 6. června 1998
protokolem o odvolacím jednání
ze dne 17. listopadu 1998

II.

Rozsudek odvolacího soudu se stal pravomocným dne 30. listopadu 1998 a byl mi doručen téhož dne; zákonná lhůta k podání ústavní stížnosti je tak zachována.

Důkaz: rozsudek označeného soudu s vyznačenou
právní mocí
zpráva soudu I. stupně stran

Proti pravomocným rozsudkům obecných soudů, jak sub. I jsou označeny, podávám v otevřené lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že v řízení před obecnými soudy obou stupňů bylo porušeno mé

ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu dané mi Listinou základních práv a svobod (články 36 odst. 1, 37 odst. 4, 38 odst. 2).

Označenými články Listiny základních práv a svobod je každému, kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, zaručeno právo na tlumočnicka; podle čl. 36 odst. 1 se může každý domáhat stanoveným postupem svého práva před (nezávislým a nestranným) soudem; tvrdím, že stanovený postup v mé věci zahrnoval v sobě také mé právo, abych v řízení před obecnými soudy zcela porozuměl celé projednávané materii a dále také právo na to, abych se mohl k ní a k důkazu znaleckým posudkem a výsledkem znalce vyjádřit (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) a také, abych mohl (v průběhu odborného vyšetřování) ve své mateřštině porozumět znalcem kladeným otázkám a stejným způsobem na ně odpovídat, resp. své stanovisko k rozhodným okolnostem dostatečně přesným způsobem vyložit.

Tvrdím dále, že ústavně zaručené právo na tlumočnicka je subjektivním právem absolutním, absolutním v tom smyslu, že žádost o ustanovení tlumočnicka nemá charakter procesního návrhu, o němž by mohly orgány veřejné moci rozhodovat (zkoumat, zda žádost z těch či oněch důvodů neobstojí), ale že je povinností těchto orgánů takové žádosti vyhovět. Ústavní podmínka pro realizaci práva na tlumočnicka je splněna již tím, že účastník řízení o ustanovení tlumočnicka požádá („každý kdo prohlásí...“), stejně jako je nerozhodný případný stupeň znalosti jazyka, v němž se jednání vede, neboť rozsah srozumění s takovým jazykem (tj. plné chápání a pochopení věci, o které se jedná) je vždy jen věcí úvahy a rozhodnutí toho, kdo o ustanovení tlumočnicka požádá.

Obecným soudům jako pochybení posléze vytýkám i to, že v odůvodnění svých rozhodnutí se mou žádostí o ustanovení tlumočnicka nezabývaly a svůj zamítavý postoj k ní nikterak neodůvodnily (§ 157 odst. 2 o. s. ř.).

Jsem proto přesvědčen, že za okolností vpředu popsanych obecné soudy jako orgány veřejné moci v řízení, jehož jsem byl účastníkem, porušily moje ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu; navrhuji proto, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž rozsudek Okresního soudu v Olomouci ze dne 6. června 1998 (4 P 116/97–26) a rozsudek Krajského soudu v Ostravě, pobočky v Olomouci, ze dne 11. listopadu 1998 (2 Co 326/98-35), zruší.

V Olomouci dne 18. prosince 1998

Juraj Šeredko

Vzor číslo 4

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Miroslav Bednář, vedoucí laboratoře, bytem v Ostravě,
Nádražní 13
zastoupen JUDr. Petrem Vybočilem, advokátem v Ostravě,
Sokolská 3

Účastník řízení: Krajský soud v Ostravě, za něhož jedná
JUDr. Petra Závadská, předsedkyně senátu 3 To
označeného soudu

Vedlejší účastník: Krajské státní zastupitelství v Ostravě

ústavní stížnost proti pravomocnému rozsudku
Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. září 1998
(3 To 314/97)
ve věci Okresního soudu v Ostravě, sp. zn. 5 T 162/96

trojmo
pravomocný rozsudek Krajského soudu v Ostravě jak shora
zvláštní plná moc

I.

Pravomocným rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. září 1998 (3 To 314/97-126), jako soudu odvolacího, byl z podnětu odvolání státního zástupce v Ostravě změněn výrok o trestu v rozsudku soudu I. stupně, jímž jsem byl odsouzen pro trestný čin dle § 188 odst. 1 tr. z. a za ten potrestán odnětím svobody v trvání 14 měsíců se zkušebním odkladem na dobu 1 roku; změna ve výroku o trestu provedená odvolacím soudem spočívá v tom, že (nezměněný) trest odnětí svobody byl mi uložen na (delší) zkušební dobu 3 let a současně mi byl uložen též trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu výkonu funkce vedoucího laboratoře, a to na dobu 2 let.

Moje odvolání, především do výroku o vině tak, jak ji zjistil a posoudil soud I. stupně, bylo zamítnuto.

Důkaz: pravomocným rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. září 1998 (3 To 314/97), který předkládám

II.

Krajský soud v Ostravě, jako soud odvolací, projednal obě odvolání ve veřejném zasedání dne 16. září 1998 a řízení před soudem I. stupně doplnil výsledkem znalce z oboru toxikologie MUDr. Ing. Zdeňka Přílovského; předmětem doplněného dokazování bylo jednak objasnění toxikologické povahy látky, která v laboratoři, již jsem vedl, nebyla evidována, a to jako látky způsobilé k přípravě drogy (podle určité konkrétní receptury), jednak určení způsobu, jakým tato látka byla (měla být) v laboratoři uschovávána, evidována a zabezpečena.

S poukazem na údajně důvěrnou povahu takto doplněného dokazování odvolací soud rozhodl, že veřejné zasedání dne 16. září 1998 se bude konat za vyloučení veřejnosti (§ 200 odst. 1 tr. ř.) a mne vyzval, abych si pro neveřejnou část jednání určil důvěrníka.

Proti rozhodnutí stran vyloučení veřejnosti jsem se ohradil a vzhledem k tomu, že u veřejného zasedání nebyl – z mé strany – přítomen nikdo, koho bych znal a koho bych jako svého důvěrníka o přítomnost u veřejného jednání s vyloučením veřejnosti mohl požádat, navrhl jsem prostřednictvím svého obhájce odvolacímu soudu, aby veřejné zasedání odročil, a aby mi tak umožnil v odročeném zasedání právo na důvěrníka uskutečnit; mému návrhu však odvolací soud nevyhověl a ani v písemném vyhotovení svého rozsudku své rozhodnutí stran vyloučení veřejnosti blíže nezdůvodnil.

Důkaz: protokolem o veřejném zasedání odvolacího soudu ze dne 16. září 1998

III.

Rozsudek odvolacího soudu, který vešel do právní moci dnem jeho vyhlášení, byl mně a mému obhájci doručen dne 15. listopadu 1998; zákonná lhůta k podání ústavní stížnosti je tak zachována.

Důkaz: prezentačním razítkem kanceláře mého obhájce na rozsudku označeném sub. I

Proti pravomocnému rozsudku, jak sub. I je označen, podávám v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že v opravném řízení před Krajským soudem v Ostravě, jako soudem odvolacím, o odvoláních do rozsudku soudu I. stupně bylo porušeno mé ústavně zaručené základní právo na veřejné jejich projednání (čl. 38 odst. 1 al. 1 Listiny základních práv a svobod) a že tím současně došlo také k porušení postupu stanoveného pro řízení před obecnými soudy (čl. 36 odst. 1 téže, § 194 odst. 1 tr. ř.).

Veřejnost jednání před soudy, jako ochrana před kabinetní justicí a jako výraz kontroly veřejností, je jedním ze základních předpokladů řádného výkonu spravedlnosti a jako taková vyplývá nejen ze zákonných předpisů (§ 199 odst. 1 tr. ř.), ale současně je také dána ústavou (čl. 96 odst. 2 al. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.) a nadto také čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod; jestliže zákon, zmocněný k tomu ústavním pořádkem republiky (čl. 96 odst. 2 al. 2 Ústavy ČR, čl. 38 odst. 2 al. 2 Listiny základních práv a svobod), zásadu veřejnosti soudních jednání jako zřetelnou výjimku prolamuje, jde vždy o důvody, které svým významem takový průlom ospravedlňují, zpravidla poukazem na ochranu zákonem stanoveného (uznávaného) tajemství, případně jiným důležitým zájmem nebo ohrožením mravnosti. Tvrdím, že pokud jde o důležitý zájem (jímž v mé trestní věci odvolací soud své rozhodnutí o vyloučení veřejnosti zřejmě podložil), nelze jím odůvodnit vyloučení veřejnosti z jednání před soudem, jestliže předmětem dokazování mají být informace obecně přístupné kupříkladu z odborné literatury nebo z jiných neutajených zdrojů. Stejně tak – podle mého přesvědčení – nejde o důležitý zájem tam, kde by měly být projednány organizační vztahy na pracovišti soukromé společnosti nebo jiné interní předpisy upravující uskladnění, uchování a zabezpečení materiálů, s nimiž společnost pracuje, a zejména, jestliže tyto organizační normy mají svůj podklad v obecně (neutajovaném) závazném předpisu, a jestliže ani ony jako vnitropodnikové předpisy nemají nijakou souvislost s vlastní výrobou a jako takové nejsou ani součástí obchodního tajemství, které by – za určitých podmínek – bylo namísto chránit.

Z těchto důvodů mám za to, že veřejnost byla z veřejného zasedání odvolacího soudu dne 16. září 1998 vyloučena v rozporu se zákonem.

I kdyby se však měla má tvrzení ukázat jako nesprávná, byla moje ústavně zaručená práva zmíněná již dříve porušena tím, že mi nebyla poskytnuta reálná možnost uplatnit zákonné právo na důvěrníky; jsem totiž přesvědčen o tom, že posléze zmíněné právo, jako výraz veřejnosti jistého druhu (sice zmenšené a případně postavené pod sankce), představuje maximální hranici omezení (jinak

neomezené) veřejnosti, kterou ani rozhodnutím soudu již více snižovat nelze. Tvrdím proto, že odvolací soud tím, že mi neumožnil výkon mého práva volby důvěrníků (v odročeném zasedání), porušil mé ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), a protože ústavně přikázaná veřejnost jednání před soudem je neodmyslitelnou podmínkou stanoveného postupu (spravedlivého procesu), tvrdím, že nebylo v řízení proti mně respektováno ani moje ústavou zaručené právo na veřejné projednání mé trestní věci (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod).

Konečně odvolacímu soudu vytýkám, že rozhodnutí o vyloučení veřejnosti nezdůvodnil ani ústně, ani v písemném vyhotovení svého rozhodnutí; tvrdím proto, že tímto pochybením odvolací soud založil nejen nepřezkoumatelnost svého rozhodnutí, ale že v intencích rozhodovací praxe Ústavního soudu (kupříkladu nález ve věci III. ÚS 61/94 publ. in Ústavní soud České republiky: Sběrka nálezů a usnesení – svazek 3., č. 10, Praha 1995) ani jeho rozhodnutí vydané ve zmatečném řízení nelze pokládat za ústavně souladné. Navrhuji proto, aby Ústavní soud svým

NÁLEZEM

rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. září 1998 (3 To 314/97-126) zrušil.

V Brně dne 30. prosince 1998

Miroslav Bednář

Vzor číslo 5

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Ing. Eva Dostálová, projektantka, bytem v Opavě,
Hrnčířská 2
zastoupena JUDr. Rostislavem Adámkem, advokátem
v Ostravě, Sokolská 3

Účastník řízení: Krajský soud v Ostravě, za něhož jedná
JUDr. Zuzana Opluštilová, předsedkyně senátu 13 Co
označeného soudu

Vedlejší účastníci: manželé Věra a Ing. Jaromír Zaorálek, prvá úřednice,
druhý podnikatel, oba bytem v Hlučíně, U Lesa 14

ústavní stížnost proti pravomocnému rozsudku
Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. června 1998
sp. zn. 6 Co 235/97
ve věci Okresního soudu v Opavě sp. zn. 2 C 121/95

čtvermo
pravomocný rozsudek Okresního soudu v Opavě
ze dne 3. dubna 1991 č. j. 1 T 14/60-105
pravomocný rozsudek Krajského soudu v Ostravě
6 Co 235/97-102
zvláštní plná moc

I.

Pravomocným rozsudkem Krajského soudu v Ostravě jako soudu odvolacího, ze dne 6. června 1998 (6 Co 235/97-102), byl jako věcně správný potvrzen rozsudek Okresního soudu v Opavě (ze dne 15. prosince 1997, 2 C 121/95-96), jímž byla zamítnuta moje žaloba na vydání nemovitostí zapsaných na listě vlastnickém č. 32, kat. úz. Hlučín, obce Hlučín, totiž rodinného domu č. 23 spolu se stavební plochou a zahradou. Oba obecné soudy o mé žalobě shodně rozhodly zamítavým výrokem, když dospěly k závěru, že označené nemovitosti nenabývali právní předchůdci vedlejších účastníků od státu za nápadně nevýhodných

podmínek nebo za porušení tehdy platných předpisů. K tomuto závěru dospěly oba soudy poté, co okresní soud provedl důkaz kupní smlouvou (mezi kupujícími a čl. státem jako prodávajícím ze dne 3. dubna 1962), spisem někdejšího Státního notářství v Opavě (sp. zn. 4 N 65/62, 4 NZ 96/62) a z něj zejména znaleckým posudkem (co do technického stavu nemovitostí a výše kupní ceny) a dále výslechem Josefa Zaorálka (otce vedlejšího účastníka) a Marie Příbylové (matky vedlejší účastnice). Z těchto důkazů okresní soud dospěl ke zjištění, že skutečný stav sporných nemovitostí byl náležitě popsán a také oceněn ve smyslu tehdy platných předpisů znaleckým posudkem (založeným v označeném spise někdejšího Státního notářství v Opavě) a dále – z výpovědí zmíněných svědků – že společenské a jiné postavení Josefa Zaorálka, otce vedlejšího účastníka a právního předchůdce obou vedlejších účastníků, jako předsedy někdejšího MNV v Hlučíně, při koupi mých nemovitostí nesehrály nijakou podstatnou roli. Důkazy o opaku, které jsem okresnímu soudu navrhla (revizním znaleckým posudkem a svědky, které jsem přesně označila též co do okolností, o nichž měli být vyslechnuti), tento soud jako nadbytečné odmítl, aniž by však toto své odmítavé stanovisko (zamítnutí důkazních návrhů) podrobněji zdůvodnil.

II.

Nemovitosti, jak sub. I je o nich zmínka, přešly na stát výrokem trestního rozsudku Okresního soudu v Opavě ze dne 2. února 1960 (1 T 14/60), jímž jsem byla odsouzena pro trestný čin opuštění republiky (§ 109 tehdy platného tr. z.) a za ten potrestána nepodmíněným trestem odnětí svobody a trestem propadnutí celého majetku; tento rozsudek byl v plném rozsahu pravomocně zrušen rozsudkem téhož soudu ze dne 3. dubna 1991 (1 T 14/60-105).

Důkaz: rozsudek Okresního soudu v Opavě ze dne 3. dubna 1991 (1 T 14/60-105), který předkládám

III.

V odvolání proti rozsudku soudu I. stupně namítala jsem neúplnost a nedostatečnost skutkových zjištění tohoto soudu, spolu s odvoláním předložila jsem odvolacímu soudu revizní znalecký posudek (Ing. arch. Petra Pusteckého, znalce zapsaného v seznamu znalců Krajského soudu v Ostravě), z něhož je zřejmé, že původní znalecký posudek popsal nesprávně a neúplně zejména rodinný dům, v rozhodujících znacích jej podhodnotil, a tak jeho (tehdejší) hodnotu snížil o více než 60 000 Kč, což představuje více než třetinu sjednané kupní ceny, a současně jsem také zopakovala důkazní návrhy přednesené před soudem I. stupně; pro-

tože jsem se následně dozvěděla, že původní znalec Ing. Rostislav Pýcha je blízkým příbuzným (zemřelé) manželky Josefa Zaorálka Anny Zaorákové (bratranec), také o této okolnosti nabídla jsem odvolacímu soudu důkazy, a to výsledkem svědka, jehož jméno a přesnou adresu jsem odvolacímu soudu označila.

IV.

Odvolací soud mnou předložený znalecký posudek sice přijal a v odvolacím jednání dne 6. června 1998 jej také přečetl (a tím, podle mého přesvědčení, jím provedl důkaz), mé ostatní důkazní návrhy – stejně jako soud I. stupně – však zamítl s tím, že v nich označené důkazy jsou nadbytečné a nerozhodné a posléze rozsudek soudu I. stupně jako věcně správný potvrdil.

V odůvodnění písemného rozsudku odvolací soud označil skutková zjištění soudu I. stupně za úplná a dostatečná, tato výslovně převzal, aniž by však vyložil, proč mým důkazním návrhům nevyhověl a proč je pokládal za nerozhodné; o mnou předloženém znaleckém posudku se nezmínil.

V.

Rozsudek odvolacího soudu byl mému zástupci doručen dne 2. září 1998 a do právní moci vešel dnem 18. září 1998; zákonná lhůta k podání ústavní stížnosti je tak zachována.

Důkaz: prezentačním razítkem kanceláře mého zástupce na pravomocném rozhodnutí, které přikládám.

Proti doručenému a pravomocnému rozsudku Okresního soudu v Opavě ze dne 15. prosince 1997 (2 C 121/95-96) ve znění rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. června 1998 (6 Co 235/97-102) podávám v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

kteou odůvodňuji tvrzením, že oběma rozsudky obecných soudů, jak vpředu jsou označeny, bylo porušeno moje ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), dle něhož je každému dáno, aby se při obraně svého práva stanoveným postupem domáhal jeho ochrany před soudy, které (jako nezávislé a nestranné orgány) jsou k tomu ústavně povolány (čl. 90 úst. zák. č. 1/1993 Sb.).

Stanovený postup, na němž je ochrana tohoto práva založena – též podle ustálené judikatury Ústavního soudu, jakožto soudního orgánu ochrany ústavnosti

(čl. 83 úst. zák. č. 1/1993 Sb.) – je určen především procesními řády, v mé věci pak občanským soudním řádem.

Občanský soudní řád (zák. č. 99/1963 Sb., v současně platném znění) soudům ukládá, aby rozhodovaly na základě zjištěného skutkového stavu věci (§ 153 o. s. ř.), když důkazy v řízení provedené hodnotí soud podle zásad volného hodnocení důkazů (§ 133 o. s. ř.). Tato zásada však podle judikatury Ústavního soudu neznamena možnost volného výběru z důkazů, jimiž rozhodné skutkové okolnosti mohou být dokázány (jimi zjištěny), ale naopak obsahuje předpoklad, že soud provede z hlediska posouzení merita věci všechny (rozhodné) důkazy, jimiž skutkový základ projednávané věci může být objasněn, a to i tehdy, jestliže takto navržené důkazy směřují proti skutečnostem podávajícím se do té doby z již provedených důkazů (nález ve věci III. ÚS 61/94 in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 3., č. 10, Praha 1995).

Tvrdím proto, že neúplně zjištěný skutkový stav věci, založený v mém případě zamítnutím odůvodněných důkazních návrhů, jimiž jsem zamýšlela dokázat oprávněnost mnou uplatněného nároku (nápadně nevýhodné podmínky a protiprávní zvýhodnění prvních předchůdců vedlejších účastníků při uzavření kupní smlouvy) ve svých důsledcích vedlo k nesprávným skutkovým závěrům, podle judikatury Ústavního soudu pak k vadnému hodnocení neúplně provedených důkazů a současně také k nesprávnému právnímu a ústavně nesouladnému posouzení.

Nadto, ačkoli odvolací soud v opravném řízení mnou předložený revizní znalecký posudek u odvolacího jednání přečetl – a podle mého přesvědčení jím takto provedl důkaz – do svého hodnocení důkazů jej – podle písemného odůvodnění svého rozhodnutí – nezahmul, stejně jako nezdůvodnil, proč mým opakovaným důkazním návrhům předneseným již před obecným soudem prvního stupně nevyhověl.

Tvrdím proto, že popsáním postupem oba obecné soudy jednaly nejen v rozporu se zákonem (§ 153, § 132 a § 157 odst. 2 o. s. ř.) a že svá řízení vedly tak, že nerespektovaly ani ustanovení o rovnosti účastníků řízení (§ 18 o. s. ř., čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod), ale že povahou a intenzitou vad, které jim vytýkám, porušily moje ústavně zaručená základní práva, jak již dříve jsem na ně poukázala.

Protože vytýkanými vadami jsou postižena řízení (a rozhodnutí) před oběma obecnými soudy, navrhuji, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž jak rozsudek Okresního soudu v Opavě ze dne 15. prosince 1997 (2 C 121/95-96), tak také rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. června 1998 (6 Co 135/97-102) zruší.

V Brně dne 15. srpna 1998

Ing. Eva Dostálová

Vzor číslo 6

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Dominik Štastný, trvale bytem v Praze-Žižkově,
U Nádraží 36, t. č. ve výkonu trestu ve věznici
v Ostravě-Heřmanicích
zastoupen Mgr. Věroslavem Puchanským, advokátem
v Praze, Vodičkova ul. 83

Účastník řízení: Krajský soud v Ostravě, za něhož jedná
JUDr. Helena Matušová, předsedkyně senátu 8 To
označeného soudu

Vedlejší účastník: Krajské státní zastupitelství v Ostravě

ústavní stížnost proti pravomocnému usnesení
Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. července 1998
sp. zn. 4 To 87/97-87
ve věci Okresního soudu v Opavě, sp. zn. 3 T 208/98

trojmo
pravomocné usnesení Krajského soudu v Ostravě
ze dne 8. července 1998 sp. zn. 4 To 87/97-87
zvláštní plná moc

I.

Pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Opavě ze dne 29. května 1998 (3 T 208/98) byl jsem odsouzen pro trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů (§ 187 odst. 1 tr. z.) a za ten potrestán odnětím svobody v trvání 2 let se zařazením pro jeho výkon do věznice s dozorem.

Krajský soud v Ostravě mé odvolání do tohoto rozsudku usnesením ze dne 8. července 1998 jako nedůvodné zamítl, když dospěl k závěru, že skutková zjištění stejně jako právní kvalifikace inkriminovaného jednání jsou správné, a když také výrok o trestu z rozsudku soudu I. stupně odpovídá zákonu.

Důkaz: rozsudek soudu I. stupně a usnesení odvolacího soudu, které předkládám

II.

Podle již zmíněných rozhodnutí obecných soudů inkriminovaného trestného činu jsem se dopustil tím, že v době od března 1996 do svého zadržení dne 6. června 1996 v Opavě, případně na jiných místech, jsem prodával heroin o váze 0,5 g v tzv. psaníčkách, a tak jsem prodal Dominiku Frýborkovi postupně ve 20 kusech psaníček asi 10 g heroinu a Janě Vyskočilové v několika případech obdobným způsobem asi 8 g téže látky.

Navzdory pravomocnému odsouzení tvrdím, že odsouzeného trestného činu jsem se nedopustil.

Výrok o mé vině založily obecné soudy na výpovědích poškozených, které jak orgány činné v přípravném řízení, tak i obecný soud I. stupně vyslechly pod utajením (§ 55 odst. 2 tr. ř.) a pod smyšlenými jmény Dominik Frýbork a Jana Vyskočilová. Tito svědkové mne v přípravném řízení identifikovali fotorekognicí a byli vyslýcháni pouze v přítomnosti mého obhájce a za plentou tak, aby s ním nebyli v přímém kontaktu. Obdobně také svědek Frýbork i v řízení před soudem I. stupně z téhož důvodu byl vyslechnut obdobným způsobem v poradní místnosti soudu sousedící s jednací síní, když spojení s ním za příslušného dozoru bylo zajištěno elektronickými prostředky. Svědkyně Vyskočilová pro neznámý pobyt a po neúspěšném pátrání po ní soudem I. stupně vyslechnuta nebyla a k důkazu byla přečtena její výpověď z přípravného řízení [§ 211 odst. 2 písm. a) tr. ř.].

III.

Krajský soud v Ostravě, jako soud odvolací, mnou podané odvolání usnesením ze dne 8. července 1998 zamítl, když dospěl k závěru, že mnou vytýkané rozpory ve výpovědích svědků (rozdílné údaje stran barvy mých vlasů, způsobu vyjadřování a oblečení apod.) nejsou podstatné již proto, že „schopnost popsat správnou barvu vlasů či oblečení nebo rozpoznat v dostatečné míře způsob vyjadřování je odvislá od míry rozlišovacích schopností každého jedince, zejména jestliže svědci s obžalovaným přicházeli do styku za zvláštních okolností (v zakouřeném baru při tlumeném světle s různobarevnými světelnými efekty) a hlavně, když jejich pozornost byla upřena a zaměřena nikoli k osobě obžalovaného, ale na snahu získat drogu“.

Odhlédnuto od toho, že naznačené hodnocení důkazů, vzhledem k odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, se jeví jako nesprávné a nepřesvědčivé, podstatnou část mých námitek proti výroku o vině, rozvedených v odvolání v tom

smyslu, že utajení svědků, vzhledem k jimi tvrzeným důvodům, proč odmítli vypovídat jinak (čl. 1.26 a násl. spisu soudu I. stupně), nemá oporu v zákoně, odvolací soud odmítl jako nedůvodnou, aniž by však svůj závěr blíže a podrobněji rozvedl (§ 125 al. 2 tr. ř.).

Důkaz: spisem Okresního soudu v Opavě zn. 3 T 208/98

IV.

Usnesení odvolacího soudu, které se stalo pravomocným dnem jeho vyhlášení (§ 140 odst. 1 tr. ř.), bylo mně i mému obhájci doručeno dne 15. srpna 1998; lhůta k podání ústavní stížnosti je tak zachována.

Důkaz: shora označeným usnesením opatřeným
prezentačním razítkem advokátní kanceláře mého
obhájce, které předkládám

Proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu, jak v rubrice tohoto podání a dále jak sub. I a III je označeno, podávám v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že jak v opravném řízení, tak i v řízení před obecným soudem I. stupně (a stejně tak v přípravném řízení) bylo porušeno moje ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), a to tím, že důkazy proti mně tak, jak je orgány v trestním řízení provedly (utajenými svědky), nemají oporu v zákoně, neboť zákonné podmínky pro těmito orgány zvolený způsob dokazování nebyly splněny.

Současně platná úprava utajení svědků (§ 55 odst. 2, § 209 odst. 1 tr. ř.) vyžaduje – mimo jiné – zřejmou hrozbu následků vypočtených v zákoně. Mám za to, že za zřejmou hrozbu lze pokládat jen takový stav, který z již provedených důkazů či jiných úkonů nebo šetření zjištěných, v psychice svědka vyvolá důvodný pocit strachu, že podání pravdivé svědecké výpovědi jej ohrozí na zdraví (životě) nebo vyvolá jiné vážné nebezpečí. Okolnosti podmiňující takový stav, jak jsem o tom přesvědčen, musí být nepochybné a reálně existující, a nadto mohou mít svůj význam toliko tehdy, jestliže ochranu (ohroženého) svědka nelze spolehlivě zajistit jiným způsobem.

V mé věci – odhlédnuto již od toho, že ani v náznaku nebylo zjištěno, že bych kdykoli vůči komukoli vystupoval agresivně – utajení svědci důvod pro své utajení spatřovali v tom, že „Jugoslávci jsou dost temperamentní národ a já nechci,

aby ublížili mé rodině“ nebo že „když jsem si chtěl koupit drogu od jiného, než byli ti stálí, bylo mi vyhrožováno, že od nich už nikdy nic nedostanu“ (sv. Frýbort č. 1.26v spisu Okresního soudu v Opavě) nebo že (bude vypovídat jen jako utajený svědek, protože) „jsem jim dlužila peníze, oni je chtěli zpět, nadávali mi, dělali ze mě poskoka, osahávali mne, a když sem neměla peníze, chtěli, abych se s nimi vyspala“ (sv. Vyskočilová č. 1.28v), a proto lze jen stěží dovodit, že zákonné podmínky pro jejich výslech pod utajením byly naplněny. Tvrdím proto, že u těchto svědků za dosud zjištěných okolností důvodná obava ze zřejmé hrozby reálně neexistovala, zejména když oba tito svědci k dotazu mého obhájce shodně (každý odděleně) uvedli, že „tento muž mi nikdy nevyhrožoval“ (sv. Frýbort č. 1.27v) nebo že „obžalovaný mezi těmi, co mi nadávali a chtěli zpět peníze, nebyl“ (sv. Vyskočilová č. 1.28v).

Tvrdím dále, že za daných a zjištěných okolností závěr obecných soudů, že k utajení svědků „bylo přistoupeno důvodně vzhledem k závažnosti trestné činnosti a obecné obavě svědků před soudem vypovídat“ (odůvodnění soudu I. stupně) nebo že „s ohledem na stupeň narušení psychiky svědků návykovými látkami (drogami) je třeba s takovou skupinou svědků jednat zvlášť obezřetně a nevystavovat je nadměrným zátěžím z hrozící újmy“ (odůvodnění usnesení odvolacího soudu), před zákonnými kritérii utajení neobstojí.

V těchto souvislostech poukazují na náleznost pléna Ústavního soudu (Pl. ÚS 4/94 publ. in Ústavní soud České republiky: Sběrka nálezností a usnesení – svazek 2., č. 46, Praha 1995), v němž Ústavní soud apeloval na zákonodárce, aby „po zrušení do té doby platného ustanovení § 55 odst. 2 tr. ř. při úvaze nad jeho novým zněním hledal takovou úpravu, která by vedla k minimalizaci průlomu do ústavních zásad (ústavně zaručených základních práv), a aby k tomuto účelu do nové procesní normy zahrnul odpovídající nástroje“.

Obdobně také judikatura Evropského soudu pro lidská práva [ve spojení s výkladem čl. 6 odst. 3 písm. d) Evropské úmluvy o ochraně lidských práv – publikována pod č. 209/1992 Sb., ve smyslu čl. 10 Ústavy pro Českou republiku závazná] opakovaně připomíná, že „zásady spravedlivého řízení vyžadují, aby byla založena rovnováha mezi zájmy svědků a obhajoby“ (věc Van Michelen a spol. proti Nizozemí), že „překážky, na něž obžaloba naráží (sc. stran utajených svědků), musí být dostatečně kompenzovány“ a (omezující opatření v nezbytné míře) „vzhledem k důležitosti postavení, jaké zaujímá v demokratické společnosti právo na řádný chod spravedlnosti, mohou být použita jen tehdy, je-li to absolutně nezbytné“ a konečně že „odsouzení nemůže být založeno výlučně a ani v rozhodující míře na anonymních výpovědích (věc Dorsen proti Nizozemí).

Tvrdím proto, že mnou napadené rozhodnutí odvolacího soudu, jehož povinností bylo napravit procesní vady předchozího řízení, naznačeným kritériem plynoucím jak ze stanoviska pléna Ústavního soudu, tak – ve shodě s ním – z cito-

vaných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, nevyhovuje a zákonem jinak přípustné omezení obhajoby nad nezbytný rámec překračuje. Tím, že obecné soudy připustily, aby důkazy vedené a užití proti mně byly provedeny contra legem, odňaly mi protiústavním způsobem možnost verifikace jak svědeckých výpovědí, tak i svědků samotných a týmž způsobem narušily současně také zásadu kontradiktornosti řízení a zásadu rovnosti účastníků.

Navrhuji proto, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž pravomocné usnesení Krajského soudu v Ostravě, jako soudu odvolacího, ze dne 8. července 1998 (4 To 87/97-87) zruší.

V Praze dne 31. srpna 1998

Dominik Šťastný

Vzor číslo 7

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatelé: Jiří Vyhnaněk, zootechnik, bytem ve Frenštátě,
Nádražní 36
zastoupen JUDr. Františkem Zlámálíkem,
advokátem v Ostravě, Masarykovo nám. 4

Účastník řízení: Krajský soud v Ostravě, za něhož jedná
JUDr. Pavel Zantecký, předseda senátu 4 To označeného
soudu

Vedlejší účastník: Krajské státní zastupitelství v Ostravě

ústavní stížnost proti pravomocnému usnesení
Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. září 1998
(4 To 36/98-86) a proti rozsudku Okresního soudu
ve Vsetíně ze dne 16. dubna 1998 (2 T 65/97) spolu
s návrhem na zrušení ustanovení § 55 odst. 2 tr. ř.
a se žádostí o odložení vykonatelnosti

trojmo
pravomocné usnesení Krajského soudu v Ostravě
ze dne 26. září 1998 (4 To 36/98-86)
zvláštní plná moc

I.

Pravomocným, doručeným a vykonatelným usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. září 1998 (4 To 36/98-86) bylo zamítnuto moje odvolání do rozsudku Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 16. dubna 1998 (2 T 65/97), jímž jsem byl odsouzen pro trestný čin krádeže [§ 247 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. z.] a za ten potrestán nepodmíněným trestem odnětí svobody v trvání dvou let; podle odůvodnění rozhodnutí obecných soudů obou stupňů ze spáchaného inkriminovaného trestného činu jsem byl usvědčen výpověďmi svědkyň Antonie Brožkové a Pavly Lešánkové.

Spáchání odsouzeného trestného činu, jehož jsem se měl dopustit v šatně kavárny Apolo ve Valašském Meziříčí dne 31. prosince 1997 krádeží brilantového prstenu v hodnotě přes 65 000 Kč, jsem v řízení před orgány trestního řízení popřel a popírám jej i nyní. Svědkyně, které mne z krádeže usvědčují, byly jak v přípravném řízení, tak v řízení před obecným soudem I. stupně vyslechnuty pod utajením (§ 55 odst. 2 tr. ř.) a jejich jména i příjmení jsou proto smyšlená.

Podle policejních orgánů ke zmíněnému způsobu provedení důkazů bylo přistoupeno proto, že svědkyně, které mne identifikovaly podle fotografií, vyjádřily před vyšetřovatelem obavu, že podáním svědeckých výpovědí bez utajení by byly ohroženy na svém zdraví, protože „je o mně obecně známo, že jsem agresivní“; toto odůvodnění posléze převzal i obecný soud I. stupně a u hlavního líčení svědkyně vyslechl rovněž pod utajením odděleně a za pomoci elektronických prostředků.

II.

I když je pravda, že jsem byl v roce 1969 – ve svých devatenácti letech – odsouzen pro trestný čin rvačky (§ 225 odst. 1 tr. z.) k podmíněnému trestu odnětí svobody, mám za to, že toto někdejší odsouzení mi nemůže být přičítáno k tíži, nejen proto, že jsem se ve stanovené zkušební době osvědčil (§ 60 odst. 1 tr. z.) a že mé osvědčení bylo vysloveno soudem (§ 60 odst. 4 tr. z.), ale také proto, že od té doby jsem nebyl odsouzen, že jsem žil a žiji dosud zcela řádným životem, a že ani ve svém soukromém ani v pracovním či společenském životě jsem neměl vážnějších konfliktů. Popírám proto, že by o mně mohlo „být obecně známo, že jsem agresivní“.

Podle způsobu vyjadřování a hlasu, pokud jsem jej mohl v elektronickém přenosu do jednací síně postřehnout, jsem přesvědčen o tom, že pod smyšleným jménem a příjmením „Pavla Lešánková“ vystupovala před orgány činnými v trestním řízení svědkyně Alena Hájková; je-li mé přesvědčení správné, šlo by o svědkyni, se kterou jsem měl svého času jako s rozvedenou ženou známost, kterou jsem však z vážných důvodů asi po roce ukončil. Jestliže mi orgány činné v trestním řízení a zejména obecné soudy upřely možnost položit svědkyním otázky směřující k posléze zmíněným okolnostem (viz protokol o hlavním líčení ze dne 12. února 1998 – č. 1.26v spisu obecného soudu), a jestliže ani odvolací soud přes můj návrh označené svědkyně bez utajení znovu nevyslechl, mám za to, že tímto procesním postupem především oba obecné soudy omezily moji obhajobu nad míru připuštěnou zákonem.

III.

Již v řízení před obecnými soudy obou stupňů poukazoval jsem na to, že procesní podmínky výslechu utajeného svědka stanovené současným zákonem

nejdou v souladu s ústavním pořádkem republiky a usiloval jsem o to, aby řízení proti mně bylo přerušeno a aby mé námitky byly předloženy k posouzení Ústavnímu soudu (čl. 95 odst. 2 úst. zák. č. 1/1993 Sb., § 224 odst. 5 tr. ř.); obecné soudy však tomuto mému návrhu nevyhověly, aniž by se však s mými námitkami alespoň v odůvodnění svých rozhodnutí přiměřeným způsobem vypořádaly (§ 125 al. 2 tr. ř.).

Důkaz: spisem Okresního soudu ve Vsetíně

IV.

Rozhodnutí odvolacího soudu, jímž moje odvolání do rozhodnutí soudu I. stupně bylo zamítnuto, vešlo do právní moci dnem vyhlášení, tj. dnem 26. září 1998 [§ 139 odst. 1 písm. b), c) tr. ř.] a bylo mně a mému obhájci doručeno dne 29. října 1998; lhůta k podání ústavní stížnosti (a ke s ní spojeným návrhům) je tak zachována.

Důkaz: pravomocné usnesení Krajského soudu v Ostravě, označené doložkou právní moci a prezentačním razítkem advokátní kanceláře mého obhájce, které předkládám

proti pravomocnému usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. září 1998, stejně jako proti rozsudku Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 16. dubna 1998 (2 T 65/97), podávám v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že oba obecné soudy jako orgány veřejné moci porušily mé ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a že současně s tím nedostály ani své ústavní povinnosti uložené jim články 90 a 95 odst. 2 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

a)

Článkem 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je obecným soudům ústavně přikázáno, aby ve své jurisdikční činnosti dbaly postupu stanoveného zákonem. Tvrdím, že oba obecné soudy tento ústavní příkaz porušily, neboť pro volbu výsledku svědků pod utajením nebyly splněny zákonem stanovené podmínky; tvrdím dále, že obavy svědka z možných, pro něj nepříznivých, následků musí být opřeny o jednoznačně zjištěné skutečnosti, a že tyto skutečnosti musí

být také přiměřeným způsobem verifikovány. Protože v mé trestní věci tomu tak nebylo, tvrdím, že moje obhajoba byla ústavně nepřípustným způsobem omezena.

b)

Jestliže jsem již v průběhu hlavního líčení a později také u veřejného zasedání před odvolacím soudem včas podanými a odůvodněnými návrhy usiloval o to, aby posouzení ústavnosti ustanovení § 55 odst. 2 tr. ř. bylo předloženo Ústavnímu soudu, mám za to, že tomuto odůvodněnému návrhu měly obecné soudy vyhovět, nebo měly v odůvodnění svých rozhodnutí alespoň vyložit, proč a na základě jakých úvah jej zamítly.

Tvrdím proto, že obě rozhodnutí obecných soudů jsou ve svém odůvodnění v rozporu se zákonem (§ 125 al. 2 tr. ř.) a nadto nejsou z téhož důvodu ve výroku o mé vině a trestu souladná s ústavním pořádkem republiky (čl. 90 a čl. 95 odst. 2 úst. zák. č. 1/1993 Sb.), neboť vady řízení i vady samotných rozhodnutí ve vztahu ke stanovenému postupu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a v intencích zásad plynoucích z ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu zakládají svým rozsahem a povahou jejich protiústavnost (k tomu srov. náleze ve věci III. ÚS 51/96 publ. in Ústavní soud České republiky: Sběrka nálezů a usnesení – svazek 8., č. 57, Praha 1997).

c)

Co do samotného procesního předpisu, o který orgány činné v trestním řízení provedení důkazu pod utajením opřely, tvrdím, že tento procesní předpis není v souladu s ústavním pořádkem republiky; tvrdím totiž, že zákonodárcem – po zrušujícím nálezu Ústavního soudu ze dne 12. října 1994 (Pl. ÚS 4/94) – novelizované znění ustanovení § 55 odst. 2 tr. ř. – nespĺňuje podmínky, na které v označeném nálezu Ústavní soud poukazuje. Na odůvodnění tohoto nálezu pro stručnost svého návrhu odkazují a jen v nevyčerpávajícím souhrnu poukazují na to, že přes stanovisko Ústavního soudu stran nezbytné procesní kompenzace omezení obhajoby dané výsledkem svědka pod utajením (způsobem, který Ústavní soud vyložil) se zákonodárcem vyloženého stanoviska nepřidržel a v novelizovaném textu dotčeného ustanovení provedl nepodstatné a danou problematiku (soulad s ústavním pořádkem republiky) neřešící úpravy, aniž by alespoň – jako výjimku – v takových případech (přiměřeným způsobem) zpřísnil způsob jinak volného hodnocení provedených důkazů.

Tvrdím proto, že ani novelizované ustanovení § 55 odst. 2 tr. ř. neminimalizuje omezení obhajoby a že za současného procesního stavu zůstává i nadále obžalobě zcela nepřiměřené procesní zvýhodnění, a to na úkor protiústavního potlačení jinak ústavně přiznaných práv obhajoby.

Z těchto důvodů proto navrhuji, aby

1) senát Ústavního soudu

- a) řízení o mé ústavní stížnosti přerušil a návrh na zrušení ustanovení § 55 odst. 2 tr. ř. postoupil k rozhodnutí plénu Ústavního soudu (§ 78 odst. 1 al. 1 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a současně aby
- b) v trestní věci 2 T 65/97 Okresního soudu ve Vsetíně odložil vykonatelnost rozsudku ze dne 16. dubna 1998 (ve znění usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. září 1998), neboť takové rozhodnutí pro všechny okolnosti zjištěné stran mé osoby nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem (§ 79 odst. 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů), zatímco mně a mé rodině by neprodleným výkonem mi uloženého trestu odnětí svobody vznikla vážná újma, spočívající v tom, že moje rodina se třemi nezl. dětmi (ve věku od 1 roku do 7 let) by byla odkázána jen na zcela nedostatečné sociální dávky, zatímco já bych své současné zaměstnání zřejmě ztratil,

2)

NÁLEZEM

a) plénum Ústavního soudu

zrušilo ustanovení § 55 odst. 2 tr. ř., ve znění pozdějších předpisů, a to ve znění „Nasvědčují-li zjištěné okolnosti tomu, že svědku nebo osobě jemu blízké v souvislosti s podáním svědeckví zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení jejich základních práv, a nelze-li ochranu svědka spolehlivě zajistit jiným způsobem, orgán činný v trestním řízení učiní opatření k utajení podoby svědka; jméno a příjmení a jeho další osobní údaje se do protokolu nezapisují, ale vedou se odděleně od trestního spisu a mohou se s nimi seznamovat jen orgány činné v trestním řízení. Svědek se poučí o právu požádat o utajení své podoby a podepsat protokol smyšleným jménem a příjmením, pod kterým je pak veden. Pominou-li důvody pro utajení podoby svědka a oddělené vedení osobních údajů svědka, připojí se tyto údaje k trestnímu spisu a podoba svědka už nebude utajována.“ A posléze, aby

b) senát Ústavního soudu

zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. září 1998 (4 To 36/93-86) spolu s rozsudkem Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 16. dubna 1998 (2 T 65/98-73).

V Brně dne 6. prosince 1998

Jiří Vyhnálek

Vzor číslo 8

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatelka: Marcela Procházková, podnikatelka,
bytem v Novém Jičíně, U Soudu 5
zastoupena JUDr. Martinem Zárubou, advokátem
v Novém Jičíně, Soudní 4

Účastník řízení: Krajský soud v Ostravě, za něhož jedná
Mgr. Eva Doleželová, předsedkyně senátu 9 Co
označeného soudu

Vedlejší účastník: Ing. Ivo Procházka, podnikatel,
bytem Ostrava – Moravská Ostrava, Stodolní 36

ústavní stížnost proti pravomocnému usnesení
Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. října 1998
(9 Co 126/98-12)
ve věci Okresního soudu v Novém Jičíně
sp. zn. 3 C 412/97

trojmo
pravomocné usnesení Krajského soudu v Ostravě
ze dne 26. října 1998
zvláštní plná moc

I.

Pravomocným usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. října 1998 (9 Co 126/98-12), jako soudu odvolacího, bylo potvrzeno usnesení Okresního soudu v Novém Jičíně, jímž bylo zastaveno řízení o mé žalobě proti vedlejšímu účastníkovi (v řízení před obecnými soudy žalovanému) o zaplacení mého podílu z výnosu spol. s r. o. „Novatex“ za rok 1997; podle odůvodnění tohoto rozhodnutí stalo se tak proto, že oba obecné soudy dospěly ke shodnému závěru, že z mé žaloby nebylo možné zjistit, čeho se vůči žalobci domáhám (§ 79 odst. 1, § 43 odst. 2 o. s. ř.), když můj žalobní návrh (petit žaloby) tak, jak mnou byl podán, není určitý.

Důkaz: spisem Okresního soudu v Novém Jičíně
sp. zn. 3 C 412/97

II.

Již v řízení před obecným soudem I. stupně zvláštním podáním (po výzvě soudu k odstranění vady) poukazovala jsem na okolnosti, které mi v době podání žaloby bránily v tom, abych samotný nárok vůči vedlejšímu účastníkovi mohla v penězích přesně vyčíslit.

Podstata těchto překážek spočívá totiž v tom, že vedlejší účastník mi zabránil v přístupu k účetním dokladům naší společnosti, o stavu hospodaření mi odmítl poskytnout jakoukoli informaci a zejména mi tají hospodářské výsledky za rok 1997 a konečně ani účetní uzávěrku za tento rok nezaložil do sbírky listin vedené u Krajského obchodního soudu v Ostravě, kde naše společnost je zapsána.

Jednání vedlejšího účastníka vůči mně je v rozporu nejen se zákonem, ale také se smlouvou o založení spol. s r. o. Novatex ze dne 5. května 1994. Podle této smlouvy společníky společnosti Novatex jsou vedlejší účastník a já, přičemž pokud jde o čistý zisk, z této podnikatelské činnosti je mi smluvně zaručen (dle čl. VII smlouvy) roční podíl ve výši 35 %, splatný vždy ke dni 30. ledna následujícího roku. Tento smluvně stanovený podíl, jehož přesnou výši za již zmíněných okolností neznám, mi až dosud vedlejší účastník nezaplatil.

Důkaz: ověřeným opisem smlouvy o založení
spol. s r. o. Novatex, založeným ve spise jako
sub. I

III.

Usnesení odvolacího soudu bylo doručeno mému zástupci dne 15. prosince 1998 a do právní moci vešlo dnem 29. prosince 1998. Zákonná lhůta k podání ústavní stížnosti je tak zachována.

Důkaz: prezentačním razítkem advokátní kanceláře mého
zástupce na pravomocném rozhodnutí, které
předkládám

Proti pravomocnému usnesení, jak sub. I až III je označeno, podávám v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že Krajský soud v Ostravě pravomocným usnesením ze dne 26. října 1998, jako orgán veřejné moci, porušil mé ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), a že jeho postup vůči mně je odepřením spravedlnosti, což již samo o sobě pokládám za výraz protiústavnosti (čl. 90 al. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb., čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

Oba obecné soudy odůvodnily své negativní stanovisko k mé žalobě tvrzením, že nedostatek přesného peněžního vyčíslení mého nároku vůči vedlejšímu účastníkovi založilo neodstranitelnou překážku řízení (§ 43 odst. 2 o. s. ř.), čímž měla nastat situace, že jsem „nevyznačila vůbec předmět řízení“ (soud I. stupně), případně že „žalobní petit tak, jak mnou byl navržen, není určitý a jako takový by nemohl být podkladem pro případné vykonávací řízení“ (odvolací soud).

Tvrdím, že „přesné vyčíslení nároku v penězích v žalobním žádání (petitu) není pro vymezení řízení výlučně rozhodujícím kritériem, neboť k takovým kritériím patří také i takové skutečnosti, které dostatečně postihují skutek, na jehož základě je nárok uplatňován (skutkový děj), přičemž nezbytnou podmínkou podle mého názoru je, aby popis skutku byl v žalobě natolik konkretizován, že vyloučí jeho záměnu se skutkem jiným“ (k tomu srov. Bureš – Drápal in Občanský soudní řád – komentář). Tvrdím proto, že „pro vymezení předmětu řízení jsou dostačující a spoluurčující také takové údaje, které umožní úvahu (soudu), o čem a na jakém podkladě má být rozhodnuto, a že z tohoto důvodu je rozhodující nejen samotné žalobní žádání jako takové, ale že žaloba musí být vždy posuzována jako celek“ (právní věta nálezu ve věci III. ÚS 80/96).

Jestliže mi vedlejší účastník, přestože jsem oprávněnou společnicí spol. s r. o. Novatex, šikanozním jednáním neumožnil seznámit se s hospodářskými výsledky naší společnosti za rok 1997, a jestliže mám přesně stanovený nárok na vyplacení smluvně sjednaného podílu, bylo na obecných soudech, jímž především svědčí ústavní povinnost poskytnout ochranu právům (čl. 90 úst. zák. č. 1/1993 Sb., čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), aby postupem ve smyslu § 129 odst. 2 o. s. ř. nebo jiným opatřením přiměly vedlejšího účastníka k předložení účetních dokladů, zejména účetní uzávěrky za posuzovaný rok, aby mi tak bylo umožněno v již podané žalobě uplatněný nárok následně přesně vyčíslit. Tvrdím, že „řízení před soudem ve sporu o právo předpokládá přiměřenou součinnost všech účastníků řízení a že, je-li procesní aktivita jednoho účastníka ztěžována nebo dokonce znemožněna záměrným jednáním účastníka druhého,

je procesní povinností soudu, aby využitím všech procesních nástrojů, které jim zákon svěřuje, dbaly na to, aby přes takové a podobné procesní obstrukce nebyl další účastník řízení zkracován na svých procesních právech a důsledně také na zcela důvodném (hmotném) právu jako takovém“ (již označený nález).

V mé věci však obecné soudy zastavením řízení postupovaly jinak. Tvrdím, že se tak stalo za zřetelného porušení občanského soudního řádu, a to takovým způsobem a v takovém rozsahu, že jím došlo současně též k porušení ústavní zásady stanoveného postupu (shodně nález Ústavního soudu ve věci III. ÚS 80/96 in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 5., č. 62, Praha 1997) a k opomenutí ústavní zásady ochrany práva (čl. 90 úst. zák. č. 1/1993 Sb.) a ústavně zaručeného práva na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Navrhuji proto, aby Ústavní soud svým

NÁLEZEM

usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. října 1998 (9 Co 126/98-12) zrušil.

V Novém Jičíně dne 20. ledna 1999

Marcela Procházková

Vzor číslo 9

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Antonín Přichystal, úředník, bytem v Hradci Králové,
Žižkovo nám. 16
zastoupen Mgr. Jiřinou Hámalovou, advokátkou
v Hradci Králové, U Vodojemu 5

Účastník řízení: Okresní soud v Hradci Králové, za něhož jedná
JUDr. Stanislav Drobny, předseda senátu 4 Co
označeného soudu

Vedlejší účastník: 1. nezl. Barbora, nar. 4. března 1990
v péči své matky Radany Přichystalové
2. Radana Přichystalová, úřednice, bytem v Hradci Králové,
Želivského 12

ústavní stížnost proti nepravomocnému rozsudku
Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 13. března 1996
(4 P 116/95)

čtyřmo
nepravomocný rozsudek Okresního soudu v Hradci Králové
zvláštní plná moc

I.

Jsem otcem nezl. Barbory Přichystalové, narozené dne 4. března 1990 v mém manželství s její matkou Radanou Přichystalovou. Toto mé manželství s matkou nezletilé dcery bylo pravomocně rozvedeno rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 6. května 1995 (3 C 85/95-98); tímž rozhodnutím byla nezletilá Barbora svěřena do výchovy a výživy své matce a můj styk s ní byl ponechán dohodě rodičů.

V té době jsem se totiž jako pracovník firmy s mezinárodní účastí často zdržoval v cizině, takže přesnější a podrobnější úprava mého styku s nezletilou dcerou nebyla možná, předpokládal jsem však, že matka nezl. dcery mi styk s ní

v přiměřeném rozsahu umožní v údobích, kdy se budu v České republice – v Hradci Králové zdržovat.

Můj předpoklad se však ukázal jako mylný. Matka se po rozvodu manželství se mnou znovu provdala (za přítele, s nímž již za trvání našeho manželství udržovala známost) a zřejmě pod vlivem této okolnosti mému styku s nezl. dcerou pod různými záminkami brání.

Protože jsem mezitím změnil zaměstnání a v Hradci Králové pobývám již trvale, a protože mám o výchovu své dcery upřímný a opravdový zájem, a konečně také proto, že s její matkou se na styku s dcerou nemohu dohodnout, vyvolal jsem v létě 1997 před Okresním soudem v Hradci Králové řízení o úpravu tohoto styku. Po několika jednáních však tento soud dospěl k závěru, že s ohledem na nové a trvale vzniklé rodinné prostředí mé dcery (manžela matky dcera oslovuje jako otce) můj styk s ní „jeví se jako nevhodný a nežádoucí“ a v důsledku toho můj návrh rozsudkem ze dne 13. března 1997 zamítl.

II.

Již v řízení před obecným soudem I. stupně docházelo k průtahům, které se mi jeví jako zbytečné; tak kupříkladu matka nezletilé se k nařízeným jednáním nedostavovala a obdobně se k soudem stanovenému znalci dostavila až po několika výzvách a obecný soud jí tyto zřejmé obstrukce trpěl. Nadto jsem po vynešení rozsudku zjistil, že soudem ustanovený znalec (MUDr. Eduard Čáslavský) je gymnaziálním spolužákem manžela mé bývalé ženy, což je pro mne vysvětlením, proč jeho posudek je (vůči mně) tak vyhoceně odmítavý.

Do zamítavého rozsudku soudu I. stupně jsem podal v zákonně lhůtě odvolání, jímž, mimo změny v meritu věci, usiluji také o revizi již podaného a podle mého přesvědčení matce zřetelně stranického posudku. Věc byla odvolacímu soudu k rozhodnutí postoupena dne 5. května 1997 a – jak jsem před podáním této ústavní stížnosti nahlédnutím do spisu zjistil – od 13. května 1997, kdy spis odvolacímu soudu byl předložen, odvolací soud neprovedl jediný, ať již jakýkoli úkon.

Na průtahy v opravném řízení jsem si bezvysledně stěžoval u předsedy odvolacího soudu, od něho se mi však dostalo vysvětlení, že odvolací soud je napadem věcí přetížen a že moje odvolání bude projednáno v pořadí věcí odvolacímu soudu napadlých.

Důkaz: od I, II spisem Okresního soudu v Hradci Králové zn. 4 P 116/95
přípisem předsedy Krajského soudu tamtéž
ze dne 20. června 1998, který předkládám

Za okolností popsaných sub. I a II podávám proti nepravomocnému rozsudku obecného soudu I. stupně ze dne 13. března 1996

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že až dosud nepravomocným rozhodnutím obecného soudu I. stupně, stejně jako v řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo, byla porušena moje ústavně zaručená základní práva.

A

Listina základních práv a svobod (článkem 32 odst. 1) rodičovství (a rodinu) dává pod ochranu zákona, výslovně stanoví (článkem 32 odst. 4), že péče o děti a jejich výchova je právem rodičů a konečně, že práva rodičů mohou být omezena jen na základě zákona.

Tvrdím, že napadené rozhodnutí je s takto vymezenou ústavní zárukou v rozporu.

Žiji naprosto spořádaným životem, nebyl jsem ani soudně, ani ve správním řízení trestán, mám středoškolské vzdělání doplněné specializovaným dvouletým kursem, obývám (sám) dvoupokojový byt s dostatečným vybavením, a také moje výdělkové a majetkové poměry přesahují ve společnosti jinak obvyklý průměr.

Netvrdím, že by moje nezl. dcera v rodině založené její matkou novým sňatkem žila v nevyhovujících podmínkách, nebo že by její výchova trpěla podstatnými nedostatky. Mám však za to, že navzdory těmto poměrně příznivým podmínkám v současném prostředí dcery nemohu být svého ústavně chráněného práva na výchovu svého dítěte prakticky zcela zbaven, zejména jestliže jsem se (i podle zjištění v rozvodovém řízení) na rozpadu původní rodiny ničím nepodílel a – nikoli v poslední řadě – jestliže jsem své (vyživovací) povinnosti vůči nezletilé dceři plnil řádně a včas a mnohdy (vánoce, narozeniny dcery a podobné příležitosti) nad rámec soudního rozhodnutí.

Tvrdím, že v mém případě není naplněna ani jedna z podmínek stanovených zákonem, která by tak nepřiměřeně „omezení“ mého práva na styk s nezl. dcerou odůvodnila; nesdílím ani závěr obecného soudu I. stupně, že tento styk „se jeví jako nevhodný a nežádoucí“, protože „by mohl ohrozit již uspořádané vztahy založené novou rodinou“ nebo že „by se mohl projevit jako případně rušivý prvek v její výchově“.

Citované závěry rozhodnutí obecného soudu I. stupně, byť mají jakýs takýs podklad ve znaleckém (podjatém) posudku, ve své podstatě nejsou založeny na rozhodujícím, tj. dostatečně zjištěném skutkovém stavu věci (§ 153 odst. 1 o. s. ř.), který tu byl v době vyhlášení rozsudku (§ 154 odst. 1 o. s. ř.) a – v nejlepším případě – jen vzdáleně a zcela neurčitě naznačují jakési možné (nikoli

však zjištěné a skutečně hrozící) nebezpečí „rušivých momentů v nové rodině“; tvrdím proto, že touto ústavní stížností napadené rozhodnutí nespočívající na bezpečném, náležitém skutkovém zjištění, jako takové je v rozporu nejen se zákonem (§ 153 odst. 1 o. s. ř.), ale i s ústavní ochranou mých práv, jak jsem na ně již poukázal, zejména jestliže obecným soudem nebyl učiněn ani pokus vyložit (§ 157 odst. 2 o. s. ř.), v čem by vlastně ono „nebezpečí“ mělo vůbec spočívat.

Rozhodnutí obecného soudu I. stupně nerespektuje ostatně ani zájmy samotné nezletilé; jestliže se naše původní rodina rozpadla, tvrdím, že i za takového stavu má nezletilé dítě právo nejen na hospodářské a sociální zabezpečení své osoby a svých potřeb, ale že stejně významným jeho právem je zachování a rozvíjení citových vztahů k tomu z rodičů, s nimiž nežije ve společné domácnosti, a že před tímto právem nemohou mít přednost vztahy v nové rodině, kterou druhý z rodičů následně založil.

Co do skutkové stránky posuzované věci proto tvrdím, že znalecký posudek, o který obecný soud I. stupně takřka výlučně své rozhodnutí opřel, je nedostatečný a – za okolností, o nichž jsem se ex post dozvěděl – je v můj neprospěch zkrešený proto, že jej nepodal znalec zcela nestranný.

Přihlédne-li se k průtahům, k nimž došlo již v prvostupňovém řízení, pokládám za zcela důvodné mé další tvrzení, totiž, že jak samotné toto řízení, tak i rozhodnutí v něm vydané, porušují zásady plynoucí z ústavně zaručeného základního práva na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 1 al. 1 Listiny základních práv a svobod), neboť napadené rozhodnutí nebylo vydáno ani v intencích stanovového postupu ani bez zbytečných průtahů.

B

Odvolací soud, jemuž věc byla z podnětu mého odvolání předložena k rozhodnutí, je v okamžiku podání této ústavní stížnosti zcela nečinný po dobu více než 30 měsíců. Již tato skutečnost sama o sobě je podle mého přesvědčení ve zřetelném rozporu s ústavními zárukami; v době kdy se moje rodina (rozvodem) rozpadla, bylo nezl. dceři něco málo přes pět let, v době podání návrhu na úpravu styku s ní jí bylo sedm let a dnes – v době, kdy o mém návrhu není rozhodnuto – jí zanedlouho bude devět. Již sám tento časový faktor zasahující do různých, nikoli nedůležitých fází dceřina fyzického a zejména duševního rozvoje, na který až dosud nemám jako její otec nejmenší vliv, dostatečně prokazuje, jak vážná a nenahraditelná újma hrozí nejen mým ústavně zaručeným právům, ale také – a to především – také lidsky odpovědné výchově nezletilé, již chci být skutečným, byť odloučeným otcem a nikoli jen tím, kdo svědomitě, řádně a včas se finančně podílí na zabezpečení jejích potřeb.

Tvrdím proto, že popsáním postupem odvolací soud zcela naplnil podmínky stanovené zákonem, které jako zřetelnou výjimku umožňují Ústavnímu soudu přezkum nepravomocného rozhodnutí [§ 75 odst. 2 písm. b) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů], jež – jak bylo již odůvodněno – je v rozporu s ústavně zaručenými právy plynoucími jak z čl. 32 odst. 1, odst. 4, tak z čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 al. 1 Listiny základních práv a svobod.

Navrhuji proto, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž nepravomocný rozsudek Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 13. března 1997 (4 P 116/95) zruší.

V Hradci Králové dne 28. ledna 1999

Antonín Přichystal

Vzor číslo 10

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Pavel Postupský, novinář, bytem ve Znojmě, U Věže 31
zastoupen Mgr. Petrem Dvorským,
advokátem ve Znojmě, Palackého 13

Účastník řízení: Krajský soud v Brně, za něhož jedná
Mgr. Marcela Honová, předsedkyně senátu 3 To
označeného soudu

Vedlejší účastník: Krajské státní zastupitelství v Brně

ústavní stížnost proti usnesení
Krajského soudu v Brně ze dne 3. listopadu 1998
(3 To 216/98-97)
ve věci Okresního soudu ve Znojmě sp. zn. 4 T 98/98

čtyřmo
usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. listopadu 1998
zvláštní plná moc

I.

Rozsudkem Okresního soudu ve Znojmě ze dne 3. června 1998 (4 T 98/98) byl jsem zproštěn obžaloby Okresního státního zastupitelství ve Znojmě [§ 226 písm. b) tr. ř.] z trestného činu znásilnění (§ 241 odst. 2 tr. z.), jehož jsem se měl dopustit tím, že dne 15. října 1997 ve Znojmě v pozdních večerních hodinách v uzavřené společnosti v průběhu společenského večírku v kavárně Na korze využil jsem podnapilosti Evy Dostalíkové a proti její vůli přinutil ji k souloži. K znásilnění poškozené mělo tedy dojít zneužitím její bezbrannosti.

Usnesením Krajského soudu v Brně, který z podnětu odvolání státního zastupitelství projednával moji trestní věc jako soud odvolací, byl rozsudek soudu I. stupně dne 3. listopadu 1998 zrušen [§ 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř.] a současně tímž rozhodnutím k návrhu poškozené bylo nařízeno (§ 262 al. 2 tr. ř.), aby tuto trestní věc (obžalobu proti mně) projednal Okresní soud v Mikulově. Po-

sléze zmíněný výrok odůvodnil odvolací soud závěrem, že jde o věc velmi citlivou, mimořádně důkazně náročnou, a že vzhledem ke společenskému zařazení poškozené i mne (oba jsme novináři okresních novin) jde o věc, která v obvodě Okresního soudu ve Znojmě vyvolala v místních poměrech zvýšenou pozornost, a proto jako taková „vyžaduje přísnou objektivitu“, kterou však Okresní soud ve Znojmě (vzhledem k povaze odvolacím soudem zjištěných vad v jeho rozhodnutí) zabezpečit nemůže.

Důkaz: Spisem Okresního soudu ve Znojmě
sp. zn. 4 T 98/98

II.

Usnesení odvolacího soudu vešlo do právní moci jeho vyhlášením, tedy dne 3. listopadu 1998 a mému obhájci a mně bylo doručeno 28. prosince 1998; i když jde – ve věci samé – o rozhodnutí, jímž řízení nekončí, proti výroku o přikázání věci jinému soudu za současného procesního stavu není opravného prostředku a jde tudíž o rozhodnutí svou povahou pravomocné a pro nižší soudy nepochybně závazné (§ 264 odst. 1 tr. ř.). Mám proto za to, že podmínky pro podání ústavní stížnosti [§ 72 odst. 1 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů] jsou dány a že lhůta k jejímu podání (§ 72 odst. 2 al. 1 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) je zachována.

Důkaz: jak sub. I
prezentačním razítkem kanceláře mého obhájce na
usnesení odvolacího soudu, které předkládám

Za okolností popsaných sub. I a II proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. listopadu (3 To 216/98-97) podávám

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že jí napadeným rozhodnutím odvolacího soudu, jako orgánu veřejné moci, bylo porušeno moje ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu tak, jak toto právo vyplývá z ust. čl. 38 odst. 1 věty první Listiny základních práv a svobod.

Tvrdím, že rozhodnutí podle již dříve označeného usnesení trestního řádu o projednání a rozhodnutí věci jiným soudem téhož druhu a téhož stupně (§ 262 al. 2 tr. ř.), je svou povahou rozhodnutím o odnětí a přikázání věci (§ 25 tr. ř.). Jestliže zákon pro zmíněnou delegaci vyžaduje důležité důvody, nelze podle

mého přesvědčení usoudit jinak, než že jen obdobně důležité důvody mohou vést odvolací soud při zrušení rozhodnutí soudu nižšího stupně k výroku, jímž se další řízení přenáší na jiný soud. Jsem přesvědčen o tom, že ke kritériím pro posouzení důležitosti uvažovaných důvodů náleží předně otázka, zda od soudu, jehož rozhodnutí bylo nadřízeným soudem zrušeno, lze očekávat dodržení všech základních zásad (trestního) řízení a zda v následném řízení lze vyloučit jakékoli pochybnosti o nestrannosti a nezávislosti soudu (soudců) apod. Mám proto za to, že za důležité důvody (vedoucí k přikázání věci jinému soudu) lze pokládat jen takové důvody, které jsou v naznačeném smyslu zřetelné, zřejmé a bezpochybné, a které nadto jsou prokázány.

Tvrdím, že naznačeným kritériím důvody vyložené v mé trestní věci odvolacím soudem nevyhovují; nejenže odvolací soud v podstatě zcela nekriticky převzal návrh poškozené včetně jeho zdůvodnění, ale (v napadeném rozhodnutí) se ani nepokusil vyložit (§ 125 al. 3, § 138 tr. ř.), z čeho procesní nedůvěra v předchozí soud vyplývá, když jemu vytykané vady předchozího řízení, stejně jako zrušení jeho rozhodnutí, se nikterak neliší od podobných vad v jiných věcech téhož nebo jiného soudu. Samotný „zvýšený zájem veřejnosti“ bez dalších důsledků již zmíněná kritéria nahradit nemůže, zejména má-li být rozhodnutí o delegaci (přikázání) věci jinému soudu rozhodnutím zcela výjimečným, mimo jiné také proto, že se svými důsledky dotýká ústavní ochrany „zákonného soudce“, jemuž dle ústavního příkazu „nikdo nesmí být odňat“ (čl. 38 odst. 1 al. 1 Listiny základních práv a svobod).

Tvrdím proto, že zákonem přípustné výjimky z místní příslušnosti soudu (příděleného soudce) ve vztahu ke konkrétně zjištěným okolnostem musí být vykládány nejen restriktivně, ale také – ne-li především – pod aspektem ochrany ústavně zaručených základních práv.

Protože odvolací soud své rozhodnutí o přikázání mé trestní věci jinému soudu nezaložil na prokázaných skutečnostech, z nichž by důvodnost jeho rozhodnutí mohla vyplynout, a protože okolnosti, na které v odůvodnění svého rozhodnutí odvolací soud poukazuje, pod již zmíněnými aspekty ústavní ochrany svých ústavně zaručených základních práv neobstojí, navrhuji (též s odkazem na nález Ústavního soudu ve věci III. ÚS 90/95 publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 4., č. 82, Praha 1996), aby Ústavní soud svým

NÁLEZEM

usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. listopadu 1998 (3 To 216/98-97) zrušil.

Ve Znojmě dne 15. ledna 1999

Pavel Postupský

Vzor číslo 11

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Jiří Zahradník, technik, bytem ve Frenštátě
pod Radhoštěm, Nádražní 35
zastoupen JUDr. Vladimírem Příhodným,
advokátem v Novém Jičíně, Planá 3

Účastník řízení: Krajský soud v Ostravě, za něhož jedná
JUDr. Libor Zelený, předseda senátu 8 Co
označeného soudu

Vedlejší účastník: František Netrpěl, nástrojař, bytem Hodslavice,
Kostelní ul. 3

ústavní stížnost proti usnesení
Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. října 1998
(8 Co 203/98-26)

trojmo
usnesení Krajského soudu v Ostravě
ze dne 6. října 1998
zvláštní plná moc

I.

Žalobou podanou u Okresního soudu v Novém Jičíně domáhám se vůči vedlejšímu účastníkovi vydání rozsudku, jímž by byl zavázán zaplatit mi z titulu nespacené půjčky částku 65 500 Kč s příslušenstvím; označený okresní soud je ve věci soudem místně i věcně příslušným (§ 84, § 85 odst. 1 o. s. ř.).

K návrhu vedlejšího účastníka Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 6. října 1998 přikázal moji věc k projednání a rozhodnutí Okresního soudu ve Frýdku-Místku, když v intencích jeho tvrzení důvody vhodnosti k takovému postupu spatřoval ve skutečnosti, že můj bratr JUDr. Aleš Zahradník je u Okresního soudu v Novém Jičíně (na úseku trestním) soudcem – předsedou senátu – a dále, že sestra bratrovy manželky Petra Vyoralová pracuje u téhož soudu jako

vedoucí soudní správy. Na základě těchto skutečností Krajský soud v Ostravě dovodil, že delegací věci jinému soudu téhož stupně (§ 12 odst. 2 o. s. ř.) bude zabráněno možným pochybnostem o nestrannosti soudu (§ 14 odst. 1 o. s. ř.), který má v mé věci rozhodnout.

Soudce, jenž k projednání mé žaloby vůči vedlejšímu účastníkovi byl podle rozvrhu práce u Okresního soudu v Novém Jičíně platného pro rok 1998 povolán, stejně jako já sám, s návrhem na změnu soudu nesouhlasil. Pokud jde o mne, poukázal jsem na to, že ani bratr, který ostatně je u označeného soudu činný na jiném úseku, stejně jako moje švagrová, jako pracovnice správy soudu, na rozsouzení mé věci s ohledem na povahu jejich pracovních zařazení nemají nijaký vliv a dále také na to, že pokud by ve věci měly být provedeny důkazy svědeckými výpověďmi, šlo by výlučně o svědky bydlící nebo pracující v obvodu Okresního soudu v Novém Jičíně. Tyto mé námitky Krajský soud v Ostravě odmítl poukazem na to, že vzdálenost delegovaného sudiště je v podstatě stejná, ne-li menší, než je tomu u soudu jinak místně příslušného, a „že záruka nestrannosti soudního rozhodování je kategorií, které je třeba před ekonomickými zřeteli dát přednost“.

Důkaz: Spisem Okresního soudu v Novém Jičíně
zn. 3 C 69/98

II.

Usnesení krajského soudu o delegaci ze dne 6. října 1998 vešlo do právní moci dnem 15. listopadu 1998 a mému zástupci bylo doručeno dne 14. téhož měsíce. Lhůta k podání ústavní stížnosti je tak zachována.

Důkaz: shora označeným usnesením Krajského soudu
v Ostravě opatřeným doložkou právní moci
a prezentačním razítkem kanceláře mého
zástupce

Proti pravomocnému a doručenému usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. října 1998 (8 Co 203/98-26) podávám v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že shora označeným rozhodnutím Krajský soud v Ostravě, jako orgán veřejné moci, porušil mé ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu, jak toto právo vyplývá z ústavního pořádku České republiky.

Článkem 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a obdobně čl. 90 úst. zák. č. 1/1993 Sb. je každému ústavně zaručeno domáhat se svého práva stanoveným postupem u (nezávislého a nestranného) soudu, jemuž svědčí ústavní povinnost poskytnout (stanoveným postupem) právům ochranu.

Tvrdím, že ústavní stížností napadené rozhodnutí je s těmito ústavními předpisy v rozporu, neboť základním předpokladem pro delegaci vhodné (§ 12 odst. 2 o. s. ř.) je podle mého přesvědčení především existence takových skutečností, z nichž lze usoudit na hospodárnější a rychlejší průběh řízení, případně též na spolehlivější a důkladnější projednání věci, než by tomu bylo u jinak místně příslušného soudu.

Příkázání věci jinému soudu téhož stupně je zřetelnou výjimkou z pravidel soudní příslušnosti stanovených zákonem (§ 85, § 88 o. s. ř.), a proto důvody k němu by měly být posuzovány obzvláště pečlivě a za restriktivního výkladu. Mám za to, že delegací vhodné nelze rozšiřovat či nahrazovat důvody svědčícími spíše pro delegaci nutnou (§ 12 odst. 1 o. s. ř.), založenou zpravidla na důvodech vyloučení soudců (§ 14 odst. 1 o. s. ř.), a kdy jako taková má místo toliko tehdy, jsou-li z projednání věci a rozhodnutí o ni vyloučení všichni soudci dotčeného soudu.

Protože v posuzované věci tomu tak není, tvrdím, že mnou napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě o delegaci vhodné nejen postrádá oporu v zákoně – v občanském soudním řádě – ale současně porušuje ústavní příkaz, dle něhož „nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci“ (čl. 38 odst. 1 al. 1 Listiny základních práv a svobod), jímž v mé věci je soudce Okresního soudu v Novém Jičíně, JUDr. Ladislav Brotánek, jemuž rozhodnutí o mé žalobě podle platného rozvrhu práce označeného soudu přísluší, a u něhož nelze shledat důvody podjatosti (§ 14 odst. 1 o. s. ř.), a to ani v oblasti pochybností o jeho nestrannosti. Skutečnost, že u procesního soudu je činný, nadto na jiném úseku výkonu soudnictví, můj bratr, resp. že u téhož soudu jako administrativní pracovnice je zaměstnána moje švagrová – i ve smyslu judikatury obecných soudů (k tomu srov. např. R 3/80 in Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek) – je pro posouzení důvodnosti delegace nerozhodná.

Navrhuji proto, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. října 1998 (8 Co 203/98-26) zruší.

V Novém Jičíně dne 8. ledna 1999

Jiří Zahradník

Vzor číslo 12

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Ing. Jaroslav Veselý, jednatel společnosti s r. o. Metalex
v Brně, bytem tamtéž, Kobližná 124
zastoupen JUDr. Miroslavem Raškovským, advokátem
v Brně, Okružní 17

Účastník řízení: Krajský obchodní soud v Brně, za něhož jedná
JUDr. Brigita Stropecká, předsedkyně senátu 18 Cm
označeného soudu

ústavní stížnost proti usnesení Okresního soudu
Brno-venkov ze dne 6. dubna 1996 zn. PgC 4835/2/3/96
a usnesení téhož soudu ze dne 29. dubna 1996
zn. RgC 4835/2/66 a proti postupu Krajského obchodního
soudu v Brně (ve věci 18 Cm 483/95)

trojmo
usnesení Okresního soudu Brno-venkov, jak vpředu
jsou označena
zvláštní plná moc

I.

Dne 23. ledna 1996 jsem byl právoplatně zvolen jednatelem společnosti s r. o. Metalex a ve smyslu rozhodnutí valné hromady označené společností z téhož dne jsem podal dne 15. února 1996 Okresnímu soudu Brno-venkov návrh na zápis změn této společnosti, jímž měla být vyznačena změna statutárního orgánu [§ 28 odst. 1 písm. e) obchodního zákoníku] a současně také nově upravena výše vkladů společníků [§ 28 odst. 2 písm. c) téhož], když ke změně výše těchto vkladů došlo převodem obchodních podílů a také smrtí jednoho z nabyvatelů obchodního podílu a jeho převzetím zbylými společníky, a to – rozhodnutím valné hromady – v poměru jejich podílů (§ 116 odst. 3, § 113 odst. 5, 6 téhož).

Návrh na zápis změn ze dne 23. ledna 1996 byl následně upřesněn podáním ze dne 24. února 1996, jehož cílem bylo zajištění shody mezi zápisem v ob-

chodním rejstříku a obchodně-organizačními poměry společnosti Metalex v Brně (skutečným stavem).

II.

Usnesením Okresního soudu Brno-venkov ze dne 18. ledna 1996 (Firm 18938/96, RegC 4382) bylo mému návrhu vyhověno, avšak dalším usnesením téhož soudu ze dne 6. dubna 1996, s odkazem na odvolání jednatelů obchodní společnosti Metalex Ing. Stanislava Buška a Ing. Jana Zatloukala, bylo autoremedurou zrušeno. Označený soud – podle odůvodnění svého rozhodnutí – totiž na mé straně shledal nedostatek aktivní legitimace, neboť (v době podání návrhu) jsem jako jednatel společnosti Metalex, spol. s r. o., ještě nebyl v obchodním rejstříku zapsán.

Posléze uvedené rozhodnutí Okresního soudu Brno-venkov jsem nepokládám a stále nepokládám za odpovídající zákonu, a proto jsem vyřízení svého návrhu ze dne 13. února 1996 opakovaně urgoval. Mé urgencye však byly neúspěšné a jak jsem nahlédnutím do spisu zjistil, již zmíněná moje následná podání byla soudem bez věcného vyřízení založena ad acta.

III.

Vlastním důvodem neobvyklého postupu Okresního soudu Brno-venkov je skutečnost, že Ing. Stanislav Buška dne 26. 3. 1993 prodal polovinu svého podílu Ing. Petru Ohlídaloovi, který však dne 18. listopadu 1994 zemřel a v důsledku toho, jakož i z jiných důvodů, došlo mezi námi jako jednateli společnosti s r. o. Metalex k rozporům, a proto jsem dne 3. ledna 1995 podal Krajskému obchodnímu soudu v Brně určovací žalobu na zjištění neplatnosti převodu obchodního podílu z Ing. Stanislava Buška na (dnes již zemřelého) Ing. Petra Ohlídala. Žaloba je vedena před zmíněným soudem pod sp. zn. 18 Cm 485/95, ke dni podání ústavní stížnosti však o ní nebylo rozhodnuto.

Pro úplnost však dodávám, že podáním Okresnímu soudu Brno-venkov ze dne 3. května 1996 usiluje Ing. Stanislav Buška před rejstříkovým soudem o jiný zápis než já a že rozpory mezi námi (prodej části podílu zemřelému Ing. Ohlídaloovi) vyřeší teprve moje žaloba, jak o ní již byla zmínka.

Důkaz: ad I až III usneseními Okresního soudu Brno-venkov ze dne 6. dubna 1996 (Rg 4835/2/3/96), usnesení z 29. dubna 1996 (Rg 4835/2), které předkládám spis Krajského obchodního soudu v Brně zn. 18 Cm 485/95, který budiž vyžádán

Proti oběma usnesením Okresního soudu Brno-venkov a dále proti postupu (nečinnosti) Krajského obchodního soudu v Brně podávám

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

kteřou odůvodňuji takto:

a)

I když jsem proti ústavní stížnosti napadeným rozhodnutím soudu I. stupně nepodal odvolání, mám za to, že jejím projednání nebrání překážka nevyčerpání všech procesních prostředků, které mi zákon k ochraně mého práva poskytuje (§ 75 odst. 1 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Tvrdím totiž, že tato ústavní stížnost svým významem podstatně přesahuje mé vlastní zájmy, neboť v obchodním rejstříku (Krajského obchodního soudu v Brně – RgC 4835/2/94), přes skutečnosti rozvedené sub. I až III, po dlouhou dobu, tj. od konce roku 1994 do současnosti, existuje zřejmá neshoda mezi skutečným právním stavem a stavem, který vykazuje zápis (§ 27 obch. zák.), a že jak touto skutečností, tak i nečinností obecného soudu, je porušeno nejen moje právo, ale také právo spol. s r. o. Metalex Brno. Zejména pak právo podnikatelské (případně i jiné) veřejnosti na to, že mohou v dobré víře na zápis v obchodním rejstříku (při ochraně svých zájmů) spoléhat a z jím vykazovaného stavu vycházet; tvrdím proto, že tento zájem veřejnosti a z něj odvozený princip veřejné víry (v pravdivost obchodních zápisů) podstatným způsobem přesahuje zájmy moje vlastní i společnosti Metalex a že nezbytnost stálého souladu zápisů v obchodním rejstříku se skutečným právním stavem, vedoucí ostatně k povinnosti obecných soudů upozorňovat rejstříkový soud na případné nesrovnalosti či rozpory (§ 32 obch. zák., § 200a odst. 2 o. s. ř.), je zájmem, jemuž před obecně stanovenými podmínkami přípustnosti ústavní stížnosti (§ 72 odst. 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) sluší dát přednost.

b)

Proto také, podle mého přesvědčení, právem vytýkám rejstříkovému soudu nesprávnost nejen jeho rozhodnutí, jak vpředu jsou označena, ale také nesprávnost v jeho postupu, jímž má podání (po výmazu zápisu podloženého mým návrhem ze dne 15. února 1996) odložil ad acta; rejstříkový soud popsáním postupem překročil své oprávnění stanovené zákonem, když sám jako předběžnou otázku „řešil“ platnost převodu obchodního podílu, a tím vlastně zasáhl do pravomoci valné hromady společnosti a suspendoval její rozhodnutí o rozdělení obchodního podílu v důsledku úmrtí jednoho ze společníků. Rejstříkový soud zřejmě přehlédl, že za současného právního stavu ten ze společníků, který pro-

jevil nesouhlas s rozhodnutím valné hromady (co do převodu obchodního podílu) může o ochranu tvrzeného práva usilovat žalobou v řízení před příslušným obchodním soudem.

c)

Námítky rozvedené sub. a) a b) úzce souvisí s další námítkou; tvrdím, že Krajský obchodní soud v Brně (ve věci 18 Cm 485/95) otálením s projednáním mé zjišťovací žaloby „postupuje“ v řádně zahájeném řízení (§ 82 odst. 1 o. s. ř.) se značnými a zbytečnými průtahy, a tak jen prohlubuje stav právní nejistoty, který ve společnosti s r. o. Metalex Brno z již vylíčených důvodů vznikl a současně tak ohrožuje i víru ve správnost a aktuálnost zápisů v obchodním rejstříku.

Souhrnem proto tvrdím, že oba v této ústavní stížnosti označené obecné soudy postupovaly (postupují) způsobem nesouladným se zákonem, a to v takovém rozsahu a způsobu, že porušily (porušují) mé ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

Navrhuji proto, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž:

1) usnesení Okresního soudu Brno-venkov ze dne 18. ledna 1996, sp. zn. Firm 18938/96 Reg C 4382) o zrušení usnesení téhož soudu ze dne 6. dubna 1996 a usnesení o výmazu a zápisu ze dne 6. dubna 1996 téže spisové značky (s výjimkou předmětu podnikání) zruší,

2) Krajskému obchodnímu soudu v Brně, jako orgánu veřejné moci,

a) zakáže pokračovat v porušování mého ústavně zaručeného práva na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) tím, že ve věci tohoto soudu 18 Cm 485/95 zůstane i nadále nečinný,

b) se přikazuje bez průtahů postupem ve smyslu § 200a odst. 2 o. s. ř. v obchodním rejstříku v odd. C, vložce č. 4835 uvést zápis do souladu se skutečným stavem společnosti s r. o. Metalex tak, jak tento stav vyplývá z mého podání ze dne 24. února 1996.

V Brně dne 15. května 1996

Ing. Jaroslav Veselý

Vzor číslo 13

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: manželé Eva a Radim Chytkovi, první úřednice
a druhý mistr odborného výcviku, oba bytem v Teplicích,
Kostelní 32
zastoupení Mgr. Jiřinou Tupíkovou, advokátkou v Teplicích,
Náměstí 3

Účastník řízení: Okresní soud v Teplicích, za něhož jedná
JUDr. Aleš Pokorný, předseda senátu 2 C označeného
soudu

Vedlejší účastník: Ing. Jiří Vyoral, podnikatel, bytem Teplice

podávají ústavní stížnost ve smyslu ustanovení
§ 75 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu proti
pravomocnému rozsudku
Okresního soudu v Teplicích ze dne 18. února 1998,
sp. zn. 2 C 86/96

trojmo
pravomocný rozsudek Okresního soudu v Teplicích
ze dne 18. února 1998 (2 C 86/96-69)
zvláštní plná moc

I.

Kupní smlouvou ze dne 3. května 1996 prodali jsme vedlejšímu účastníkovi
rodinný domek čp. 134 spolu se stavební plochou (o rozměru 500 m²) a za-
hradou o výměře 1000 m², které jsou zapsány na listu vlastnickém číslo 113
kat. území Teplice, obce Teplice, a to za vzájemně sjednanou kupní cenu
1 350 000 Kč.

Prodané nemovitosti jsme také vedlejšímu účastníkovi řádně předali a on je
také až dosud má ve své držbě a je také užívá.

II.

Dopisem ze dne 15. září 1996 nám vedlejší účastník sdělil, že podle (dalšího) znaleckého posudku, který si po uzavření kupní smlouvy vyžádal, je vzájemně sjednaná kupní cena (ad I) nepřiměřeně vysoká a jako taková je v nesouladu s obecně závazným předpisem (zákonem o cenách č. 526/1990 Sb. a na něj navazující vyhláškou č. 580/1992 Sb.) a požádal nás o vrácení „přeplatku“ ve výši 550 000 Kč.

Požadavku vedlejšího účastníka jsme nevyhověli a v důsledku toho vedlejší účastník před Okresním soudem v Teplicích, z důvodů již zmíněných, žalobou vyvolal řízení o zrušení dotčené kupní smlouvy pro její neplatnost (§ 589, § 40a o. z.).

III.

Rozsudkem ze dne 18. února 1998, který vešel do právní moci dnem 4. května 1998, Okresní soud v Teplicích žalobě potud vyhověl, že nás zavázal zaplatit vedlejšímu účastníkovi – mimo jiné – částku 480 000 Kč s příslušenstvím splatnou ve lhůtě 18 měsíců ode dne právní moci rozsudku.

Své rozhodnutí opřel okresní soud o znalecký posudek, který si sám vyžádal, a jímž měl být prokázán technický a stavební stav prodaných nemovitostí a odůvodnil je odkazem na dosud platné cenové předpisy, jimiž posléze také zdůvodnil podmínky (částečné) neplatnosti napadené kupní smlouvy. Naše námítky, že znalcem stanovená cena posuzovaných nemovitostí, též s ohledem na jejich vybavení a stáří (v době uzavření kupní smlouvy šlo o nemovitosti staré necelé 3 roky) a dále s přihlédnutím k běžným cenám, za které se podobné nemovitosti v místě prodávají, je nepřiměřeně nízká, okresní soud označil jako neopodstatněné a nerozhodné.

IV.

Proti rozsudku soudu I. stupně jsme nepodali odvolání, neboť – jak náš zástupce zjistil – rozhodnutí okresního soudu v naší věci je co do právního posouzení dané problematiky zcela shodné s dosavadní judikaturou odvolacího soudu (Krajského soudu v Ústí nad Labem) a náš případný opravný prostředek proto neměl nejmenší naděje na úspěch (k tomu srov. rozsudky ve věcech 2 Co 316/97, 4 Co 113/96, 3 Co 161/98 a další označeného soudu).

Důkaz ad I až IV: spisem Okresního soudu v Teplicích, rozsudky Krajského soudu v Ústí nad Labem vynesenými v obdobných věcech 2 Co 316/97, 4 Co 113/96, 3 Co 161/98

V.

Rozsudek Okresního soudu v Teplicích ze dne 18. února 1998 byl nám doručen dne 28. dubna 1998 a dnem 4. května 1998 vešel do právní moci; jednoroční lhůta k podání ústavní stížnosti stanovená zákonem (§ 75 odst. 2 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) je tak zachována.

Důkaz: rozsudek okresního soudu 2 C 86/96-69

Proti pravomocnému rozsudku okresního soudu, jak vpředu je označen, v zachované lhůtě podáváme

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

již tvrdíme, že obecný soud neposkytl ochranu našim právům (čl. 90 úst. zák. č. 1/1993 Sb.), necítil se vázán názorem Ústavního soudu (čl. 89 odst. 2 téhož) a současně tak porušil naše ústavně zaručené právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

a)

Nemovitosti, jak sub I jsou popsány a označeny, jsme vedlejšímu účastníkovi prodali na základě inzerátu a z jednání s ním jsme nabyli přesvědčení, že již jako podnikatel je s cenami nemovitostí v místě dokonale seznámen, což bylo patrné nejen ze způsobu, jakým s námi stran výše zamýšlené kupní ceny a stran technického stavu a vybavení ke koupí nabízených nemovitostí jednal, ale také z obezřetnosti, s jakou k opakované jejich prohlídce přistupoval. Výši kupní ceny jsme sjednali po několika jednáních, v nichž nás vedlejší účastník seznámil se stavebními úpravami, které na našich nemovitostech zamýšlel provést (a které také částečně již na nich provedl) tak, aby vyhovovaly jeho podnikatelským záměrům.

Samotná výše kupní ceny, která je zcela srovnatelná s kupními cenami, za které se podobné nemovitosti v místě běžně prodávají, byla sjednána na základě nabídky vedlejšího účastníka, kterou nám v závěru jednání učinil, a kterou jsme jako přiměřenou přijali.

Tvrdíme proto, že kupní cena ve výši 1 350 000 Kč byla sjednána z iniciativy a podnětu vedlejšího účastníka, a že již proto měla být jeho žaloba (z důvodu ustanovení věty druhé § 40a o. z.) zamítnuta, neboť pokud by vůbec existoval důvod neplatnosti kupní smlouvy, což popíráme, byl to právě vedlejší účastník, který ji sám způsobil.

Tvrdíme dále, že za zjištěných okolností postup vedlejšího účastníka po uzavření kupní smlouvy vůči nám je v rozporu s dobrými mravy (§ 3 o. z.) a že stejnou vadou je postiženo i námi napadené rozhodnutí obecného soudu, neboť souladnost právních úkonů a z nich vzniklých právních vztahů s dobrými mravy je nejen jejich legální podmínkou, ale současně je také podmínkou dovršující jejich soulad s ústavností státu, když respekt k dobrým mravům, tj. respekt ke skutečnostem (hodnotám) uznávaným společenským míněním, jako výraz souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti, je jedním ze základních rysů demokratického a právního státu (čl. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.).

b)

Nálezem přijatým ve věci III. ÚS 102/94 (publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 2., č. 61, Praha 1995) Ústavní soud vyslovil zásadu, že „při stanovení náhrady za (soudem zrušený) spoluvlastnický podíl nemovitosti je nutno přiměřenou náhradu chápat jako hodnotový ekvivalent vyjádřený v penězích, ekvivalent umožňující podle místních podmínek obstarání podobné věci, jaká byla představována podílem spoluvlastníka, jenž byl přisouzen ostatním spoluvlastníkům“. V odůvodnění svého nálezu Ústavní soud tuto zásadu dále rozvedl v tom smyslu, že při stanovení ceny (hodnoty podílu na nemovitosti) nelze přihlížet jen k cenám odvozeným z cenových předpisů (vyhl. č. 611/1992 Sb., ve znění vyhl. č. 110/1992 Sb.), ale že musí jít o cenu „závislou nejen na konstrukci, vybavení, velikosti a stáří stavby, ale i na zájmu o ni, tj. i na poptávce a nabídce v daném místě a čase“, a že tedy musí jít o hodnotu, „která by představovala cenu, za niž by bylo možno věc prodat“.

Tvrdíme proto, že tímto nálezem Ústavní soud vyslovil závěr, že – stručně řečeno – ceny nemovitostí se v místě a čase řídí zásadami tržního hospodářství, tj. nabídkou a poptávkou, a že posuzováno těmito měřítky, v našem případě vzájemně sjednaná kupní cena nemovitosti, byla s těmito zásadami v souladu.

c)

Tvrdíme, že námi citovaný nálezn Ústavního soudu řeší zásadní otázku nejen stran náhrad za spoluvlastnický podíl nemovitosti, ale že v jeho intencích je třeba

jej vztáhnout i na ceny (hodnoty) nemovitostí vůbec, neboť není nejmenšího důvodu činit rozdíl mezi hodnotou (cenou) spoluvlastnického podílu, jehož výše závisí na možnosti jeho prodeje na trhu s nemovitostmi a mezi výší (sjednané) kupní ceny za nemovitost, za kterou se tato za identických podmínek na trhu prodává. Protože v citovaném nálezu jde o řešení zásadního problému, které pro svou povahu je aplikovatelné i na jiné obdobné právní vztahy, tvrdíme, že tímto nálezem, resp. právními závěry v něm učiněnými, se měl okresní soud v naší věci cítiti vázán (čl. 89 odst. 2 úst. zák. č. 1/1993 Sb.).

Z takto rozvedených tvrzení posléze vyvozujeme závěr, že označeným rozhodnutím obecný soud jako orgán veřejné moci porušil naše ústavně zaručené právo na soudní ochranu. Porušení tohoto ústavně zaručeného práva spatřujeme nejen v tom, že na náš úkor se vedlejšímu účastníkovi má dostat zcela bezdůvodného a především obmyslného zisku, ale především také v tom, že obecný soud vydal rozhodnutí protirečící stanovisku Ústavního soudu; tvrdíme proto, že obecný soud tímto rozhodnutím porušil zásady stanoveného postupu, jak tyto i v jiných nálezech Ústavního soudu byly vloženy (k tomu srov. např. III. ÚS 102/94 in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 2, č. 61, Praha 1995).

d)

Ústavní stížnost podáváme proti pravomocnému rozhodnutí soudu I. stupně, tedy za situace, kdy jsme nevyčerpali všechny procesní prostředky, které nám byly k ochraně našeho práva ze zákona k dispozici [§ 72 odst. 1 písm. a), odst. 2 al. 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů]; důvody proč se tak stalo, vyložili jsme již sub. IV a tvrdíme, že za zmíněných okolností v případě opravného prostředku by šlo o odvolání očividně neúspěšné, a proto – z hlediska předchozích našich tvrzení – zbytečné, které by nás nejen zatěžovalo nemalými náklady, ale nadto by se muselo jevit jako zcela neúčelné i z hledisek procesní ekonomie. I když jsme si vědomi, že sjednocování judikatury obecných soudů a její usměrnění v intencích zákona je věcí především obecných soudů samotných, máme za to, že námi tvrzená protiústavnost napadeného rozhodnutí vydaného soudem I. stupně v souladu s rozhodovací praxí místně příslušného odvolacího soudu zcela splňuje podmínky mimořádné výjimky plynoucí z ustanovení o nepřípustnosti ústavní stížnosti [§ 75 odst. 2 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů]; podstatný přesah našich vlastních zájmů spatřujeme jednak v obecném zájmu na ústavně souladné rozhodovací praxi obecných soudů, jednak v požadavku právní jistoty stran totožných a obdobných právních vztahů, jichž je – jak jsme uvedli již dříve – v právních vztazích, založených stran nemovitostí kupními smlouvami, nespočet. Navrhujeme proto, aby Ústavní soud naši ústavní stížnost přijal, obvyklým postupem

(§ 42 odst. 3, 4 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) ji projednal a posléze přijal

NÁLEZ,

jímž pravomocný rozsudek Okresního soudu v Teplicích ze dne 18. února 1998 (2 C 86/96) zruší.

V Teplicích dne 1. července 1998

Eva a Radim Chytkovi

Vzor číslo 14

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Lubomír Nebuda, technik, bytem v Jindřichově Hradci,
Na Valech 15
zastoupen JUDr. Jaroslavem Sikovským, advokátem
v Jindřichově Hradci

Účastník řízení: Krajský soud v Českých Budějovicích, za něhož jedná
Mgr. Monika Weberová, předsedkyně senátu 9 Co
označeného soudu

Vedlejší účastník: manželé Veronika a Vladislav Kubicovi, první skladnice,
druhý technik, oba bytem v Jindřichově Hradci,
U Náměstí 16

ústavní stížnost proti pravomocnému rozsudku
Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne
18. února 1998 (9 Co 216/97) a rozsudku Okresního soudu
v Jindřichově Hradci ze dne 2. září 1997 (3 C 35/95)

čtvermo
pravomocný rozsudek Krajského soudu v Českých
Budějovicích ze dne 18. února 1998 (9 Co 216/97-96)
zvláštní plná moc

I.

Jsem vlastníkem pozemku – p. č. 168/1 o výměře 2500 m², zapsaného na listu vlastnickém č. 1310, kat. úz. Jindřichův Hradec, obce Jindřichův Hradec. Tento pozemek byl mi jako oprávněné osobě vrácen, když předtím byl v (socialistickém) užívání Jednotného zemědělského družstva „Mír“ v Jindřichově Hradci. V době užívání označeného pozemku zemědělským družstvem byla na něm postavena jako provozní objekt a sklad přízemní dřevěná budova sloužící později jako ubytovna a ještě později – po adaptaci provedené vedlejšími účastníky – jako chata.

Kupní smlouvou ze dne 26. dubna 1984, registrovanou někdejší Státním notářstvím v Jindřichově Hradci (R II 69/84), uzavřenou mezi vedlejšími účastníky a Františkem Kubickou (otcem druhého vedlejšího účastníka), nabyli již zmíněnou dřevěnou stavbu do svého (bezpodílového) vlastnictví vedlejší účastníci, kteří tuto stavbu jako rekreační objekt užívají dosud, a to přesto, že stavba v příslušné evidenci není vedena ani jako provozní budova (ubytovna), ani jako chata. Podle výsledků dokazování před soudem I. stupně (svědeckých výpovědí svědků Antonína Škrábala a Josefa Dvořáka – č. 1.42 a 43 spisu) tento objekt sice stavělo svými členy zemědělské družstvo, nikoli však pro družstvo, ale pro otce druhého vedlejšího účastníka Františka Kubicu, a to údajně jako náhradu za jiný objekt, který on do družstva vnesl.

II.

Protože jde o stavbu, která jako stavebním úřadem nepovolená a i v současné době užívaná bez povolení k trvalému užívání, jako vlastník pozemku, na němž tato stavba stojí, usiloval jsem před obecnými soudy o vydání rozsudku, jímž by vedlejší účastníkům jako neoprávněným stavebníkům bylo přikázáno tuto stavbu na vlastní náklady odstranit. Obecné soudy obou stupňů však moji žalobu zamítly, když dospěly k závěru, že „stavba vznikla oprávněně, jelikož družstvo (svého času) stavělo na pozemku, k němuž mělo právo družstevního užívání a v důsledku toho se moje právní poměry ke stavbě stojící na mém pozemku řídí režimem zákona o půdě (č. 229/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů).“

Obecný soud II. stupně, zabývající se věcí z podnětu mého odvolání, skutkové i právní závěry soudu I. stupně převzal, bez bližšího odůvodnění se s nimi ztotožnil a v důsledku toho rozhodnutí soudu nižšího stupně potvrdil.

Důkaz: rozsudky obecných soudů obou stupňů, které
přikládám, případně spis Okresního soudu
v Jindřichově Hradci zn. 3 C 35/95, který budiž
vyžádán

III.

Rozsudek odvolacího soudu byl doručen mému zástupci dne 30. června 1998 a do právní moci vešel dnem 4. července 1998; zákonem stanovená lhůta k podání ústavní stížnosti (§ 72 odst. 2 al. 1 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) je tak zachována.

Důkaz: rozsudkem odvolacího soudu s doložkou právní moci a prezentačním razítkem advokátní kanceláře mého zástupce

Ze okolností popsaných sub. I až III podávám proti oběma rozhodnutím obecných soudů, tj. proti rozsudku Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 2. září 1997 (3 C 35/95-46) a proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. února 1998 (9 Co 216/97-53)

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že obecné soudy obou stupňů, jako orgány veřejné moci, svými rozhodnutími porušily moje ústavně zaručená základní práva zaručená Listinou základních práv a svobod, a to jednak článkem 11 odst. 4, jednak článkem 36 odst. 1.

1)

K ústavně zaručeným základním právům náleží také ochrana vlastnictví; ve smyslu již zmíněného čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nucené omezení vlastnického práva je možné jen ve veřejném zájmu, na základě zákona a za náhradu.

Jestliže jsem nesporně vlastníkem pozemku, na němž stojí cizí neoprávněná stavba (viz sub. I) užívaná i v současné době vedlejšími účastníky protiprávně, právem jsem jako dotčený vlastník pozemku, též s přihlédnutím k tomu, že (jakákoliv) stavba není součástí pozemku (§ 120 odst. 2 o. z.), usiloval o ochranu svého vlastnického práva odstraněním této stavby, a to na náklady vedlejších účastníků. I když vedlejší účastníci neoprávněnou stavbu nabyli od svého právního předchůdce kupní smlouvou, tato skutečnost na protiprávnosti koupené nemovitosti (stavby) nic nemění, zejména, jestliže její adaptace na rekreační objekt není kryta ani stavebním, ani kolaudačním povolením (zák. č. 50/1976 Sb.).

Z obdobného důvodu neobstojí právní závěry obecných soudů odkazující mne na režim zákona o půdě, neboť i zemědělské družstvo, i když mělo svého času můj pozemek ve svém užívání, bylo při stavbě objektu vázáno podmínkami stavebních předpisů, nehledě již ani k tomu, že vlastnictví družstva k posuzované stavbě, s ohledem na svědecké výpovědi těch, kteří se na ní podíleli, se jeví jako krajně problematické.

Tvrdím proto, že moje žaloba vůči vedlejším účastníkům byla zcela ve shodě se zákonem (§ 135c odst. 1 o. z.) a že jejím zamítnutím obecné soudy obou stupňů mému vlastnictví odepřely ochranu a v důsledku toho nedostály ani své ústavní povinnosti plynoucí z ustanovení čl. 90 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

2)

Článkem 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je stanoveno, že při úsilí o ochranu práva je každému zaručeno domáhat se svého práva u (nestranného a nezávislého) soudu, a to stanoveným postupem. V mé věci a v intencích ustálené judikatury Ústavního soudu (k tomu srov. např. I. ÚS 278/96 in Ústavní soud České republiky: Sběrka nálezů a usnesení – svazek 7., č. 35, Praha 1997) stanoveným postupem rozumí se postup předepsaný občanským soudním řádem; ten mimo jiné obecným soudům ukládá, aby rozhodovaly na základě zjištěného skutkového stavu věci (§ 153 odst. 1 o. s. ř.), aby provedené důkazy hodnotily (volným hodnocením) jak jednotlivě, tak v jejich vzájemné souvislosti (§ 132 o. s. ř.) a posléze, aby v odůvodnění svého rozsudku stručně a jasně vyložily, zejména které skutečnosti vzaly za prokázány a jakými úvahami se přitom řídily a jak zjištěný skutkový stav podle zákona posoudily (§ 157 odst. 2 o. s. ř.).

Tvrdím, že těmto zákonným a ústavním příkazům obecné soudy ve svých rozhodnutích nečinily zadosť; nejenže z odůvodnění jejich rozhodnutí nelze zjistit, na základě čeho dospěly k závěru o (mou žalobu vylučující) aplikaci ustanovení zákona o půdě (č. 229/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů), ale – opomenutím výpovědí svědků Škrábala a Dvořáka (sub. I) – nesprávně a proti logice věci dospěly k závěru, že zemědělské družstvo (pro své právo užívání pozemku) dřevěnou stavbu postavilo oprávněně a nadto do vlastnictví právního předchůdce vedlejších účastníků.

Tvrdím, že z odůvodnění rozhodnutí obecných soudů „nevyplyvá (srozumitelně a zřetelně) vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé, že tyto závěry jsou v extrémním nesouladu se skutkovými zjištěními, že z nich v logické či jiné možné interpretaci odůvodnění jejich rozhodnutí nevyplyvají a že jsou proto v rozporu se zásadami vyjádřenými zejména v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod“ a důsledně také s čl. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb. (k tomu srov. nález ve věci III. ÚS 271/96 in Ústavní soud České republiky: Sběrka nálezů a usnesení – svazek 7., č. 24, Praha 1997).

Jestliže totiž posuzovaná stavba na mém pozemku vznikla (v letech 1960 až 1961) oprávněně, pak podle tehdy platných předpisů (§ 24 zák. č. 49/1959 Sb.) mohlo být jejím vlastníkem jen zemědělské družstvo a právní předchůdce vedlejších účastníků mohl vlastnictví k ní nabýt buď vydražením nebo převodem. O převodu vlastnictví se však obecné soudy nezmiňují a případné vydražení by vylučovalo ustanovení § 8 odst. 1 zák. č. 229/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů; ostatně režimem zákona o půdě (č. 229/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů) jsou fyzické osoby vyloučeny z postavení povinných osob.

Všechny naznačené úvahy či závěry obecných soudů jsou však v krajním nesouladu s provedenými skutkovými zjištěními a právním vyhodnocením,

případně z nich v jakékoli možné interpretaci odůvodnění soudních rozhodnutí neplynou.

Tvrdím proto, že oba rozsudky obecných soudů, jak vpředu jsou označeny, jsou v rozporu též s článkem 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a v důsledku toho jako vydané v rozporu s ústavně stanoveným postupem jsou projevem zřejmé libovůle v soudním rozhodování, čímž vykráčejí z mezí ústavně stanoveného postupu.

Navrhuji proto, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž rozsudek Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 2. září 1997 (3 C 35/95-87), jakož i rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. února 1998 (9 Co 216/97-96) zruší.

V Jindřichově Hradci dne 31. srpna 1998

Lubomír Nebuda

Vzor číslo 15

Ústavnímu soudu
v Brně

- Stěžovatel:** manželé Radka a Ivan Pobořilovi, oba technici,
bytem v Ostravě – Slezské Ostravě, Vystrčilova 23
zastoupeni Mgr. Pavlem Hráčem,
advokátem v Ostravě, Pěší 17
- Účastník řízení:** Krajský soud v Ostravě, za něhož jedná
JUDr. Miloš Korbelař, předseda senátu 3 Co
označeného soudu
- Vedlejší účastník:** Petr Šlechta, podnikatel, bytem Ostrava – Moravská
Ostrava, Nádražní 296

ústavní stížnosti proti pravomocnému rozsudku
Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. července 1998
(3 Co 296/97-89)
spolu s návrhem na vyloučení odkladného účinku
a se žádostí o projednání mimo pořadí

trojmo
pravomocný rozsudek Krajského soudu v Ostravě
ze dne 16. července 1998 (3 Co 296/97)
zvláštní plná moc

I.

Jsme bezpodílovými spoluvlastníky nemovitosti – garáže postavené na p. č. 37, kat. území Ostrava; nemovitost je zapsána na LV č. 1011 kat. úz. Ostrava – obce Slezská Ostrava s tím, že vlastníkem pozemku je Městský úřad pro Ostravu I (dříve MNV Slezská Ostrava).

Nemovitost jsme postavili a užíváme ji na základě uděleného stavebního povolení a povolení k trvalému užívání, když stran pozemku, na němž nemovitost stojí, jsme s vyznačeným vlastníkem (tehdy Československým státem – operativním správcem ObNV ve Slezské Ostravě) uzavřeli na dobu neurčitou nájemní

smlouvu. Sjednané nájemné (zprvu ve výši 100 Kč, později 200 Kč ročně) jsme také až do roku 1996 řádně platili.

II.

V souvislosti s inventarizací majetku Městského úřadu pro Ostravu I bylo zjištěno, že pozemek označený sub. I nespadal pod operativní správu někdejšího ObNV ve Slezské Ostravě (k zařazení do jeho operativní správy prý došlo omylem), ale že jeho vlastníkem je vedlejší účastník, který nás s odkazem na své vlastnické právo k pozemku na podzim roku 1995 zprvu vyzval, abychom mu garáž prodali (my sami jsme měli zájem pozemek od něj odkoupit), a když mezi námi nedošlo k dohodě, vyvolal před Okresním soudem v Ostravě (pod sp. zn. 26 C 138/96) řízení, v němž se domáhal vydání rozsudku, dle něhož bychom byli povinni garáž z jeho pozemku odstranit.

Obecné soudy obou stupňů žalobě vedlejšího účastníka zcela vyhověly, když naše poukazy na dobrou víru, v níž jsme na cizím pozemku garáž postavili, odmítly jako nerozhodné, a když dospěly k závěru, že nemovitost je dosavadním využíváním přes její dobrý technický stav již zcela amortizována a přikázaly nám naši stavbu z pozemku vedlejšího účastníka na naše náklady odstranit ve lhůtě 6 měsíců ode dne právní moci jejich rozhodnutí.

Důkaz ad I až II: spisem Okresního soudu v Ostravě
zn. 26 C 138/96

III.

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě byl doručen našemu zástupci dne 3. října 1998, a týmž dnem vešel do právní moci. Zákonná lhůta k podání ústavní stížnosti je tak zachována.

Důkaz: rozsudkem označeného soudu s doložkou právní moci a prezentačním razítkem advokátní kanceláře našeho zástupce

Proti pravomocnému rozsudku krajského soudu ze dne 16. července 1998 (3 Co 296/97-89) podáváme v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

již tvrdíme, že Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací a jako orgán veřejné moci svým rozhodnutím porušil naše ústavně zaručené právo plynoucí z čl. 11 odst. 1 a 3 Listiny základních práv a svobod.

a)

Naše vlastnické právo k nemovitosti, kterou jsme podle pravomocných rozhodnutí obecných soudů povinni odstranit, je nepochybné, stejně jako je zcela nepochybné, že před stavbou této nemovitosti jsme její vztah k cizímu pozemku vypořádali v rámci tehdy platného právního řádu perfektní nájemní smlouvou, kterou jsme také řádně dodržovali. Jestliže jsme takto postupovali zcela shodně s tehdy platným právním řádem, a jestliže jsme stavbu, byť na cizím pozemku, postavili ve shodě se stavebními předpisy a užívali ji na základě povolení vydaného jménem státu v kolaudačním řízení, máme za to, že nám ať při stavbě samotné, ať při jejím užívání nelze upřít dobrou víru, stejně jako víru, že ve výkonu svého vlastnického práva k nemovitosti jsme zákonem chráněni.

Uznáváme, že vedlejší účastník je vlastníkem pozemku, na němž naše nemovitost stojí, tvrdíme však, že tato následně zjištěná skutečnost na zákonu odpovídajícímu výkonu našeho vlastnického práva nic nemění, zejména jestliže jsme na nepořádek v pozemkové evidenci neměli nejmenší vliv, a jestliže jsme v dobré víře – nadto ujištění orgánem státní moci – spoléhali na to, že stav touto evidencí vykazovaný odpovídá skutečnosti.

Tvrdíme proto, že naše vlastnické právo k nemovitosti je s vlastnickým právem vedlejšího účastníka k pozemku rovnocenné, a proto má také stejný obsah a mělo by požívat i stejné, rovnocenné ochrany, a že tuto ústavní zásadu (rovnost práv) obecné soudy porušily.

Plocha zastavěná naší nemovitostí – garáží – má 42 m², pozemek vedlejšího účastníka je jen o málo větší (64 m²) a sousedí s pozemky, které jsou ve vlastnictví jiných osob; již z této skutečnosti je zřejmé, že pozemek vedlejšího účastníka sám o sobě k jiným účelům (po případném odstranění naší garáže) sloužit nemůže. Tvrdíme proto, že postup vedlejšího účastníka vůči nám je projevem zřejmých šikany a porušuje tak ústavní zásadu, dle níž vlastnictví nesmí být zneužito na újmu práv druhých a nadto je i v rozporu se zákonem.

Odstranění stavby z cizího pozemku je jen jednou, a podle našeho přesvědčení krajní možností, jak vyřešit konflikt mezi oněmi právy a i podle ustálené praxe obecných soudů jako nejpřísnější sankce směřuje (má směřovat) především vůči neoprávněnému stavebníkovi, jímž však vzhledem ke všem okolnostem nejsme. Tvrdíme proto, že obecné soudy pro aplikaci ustanovení § 135c odst. 1 o. z. neměly zákonného podkladu, a že za daného stavu je tato aplikace protiústavní též proto, že rozhodnutí obecných soudů chrání vlastnické právo, které však vedlejší účastník vykonává v rozporu s dobrými mravy (§ 3 odst. 1 o. z.).

Tvrdíme proto, že obecné soudy nejen v souladu se zákonem, ale také v intencích ústavního pořádku České republiky (čl. 1, 4 Listiny základních práv a svobod) při respektu k jim ústavně přikázané povinnosti poskytovat ochranu právům (čl. 90 al. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.) byly povinny v naší věci využít zákonného oprávnění a poměry mezi vedlejším účastníkem, jako vlastníkem pozemku, a námi, jako vlastníky stavby, uspořádat jinak (§ 135a odst. 3 o. z.).

b)

Námi napadený rozsudek odvolacího soudu vešel do právní moci dne 3. října 1998, takže obecnými soudy stanovená pariční lhůta uběhne dnem 3. dubna 1999; tvrdíme, že pokud by došlo k výkonu tohoto rozhodnutí před rozhodnutím Ústavního soudu o naší ústavní stížnosti, vznikla by nám zbouráním garáže značná a nenapravitelná škoda, tedy újma nepoměrně větší, než by při odložení vykonatelnosti mohla vzniknout vedlejšímu účastníkovi, a že odložení vykonatelnosti by nebylo v rozporu s důležitým veřejným zájmem (§ 79 odst. 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů), jehož se naše vzájemné konfliktní vztahy ostatně nikterak nedotýkají.

Současně žádáme zdvořile, aby se Ústavní soud, s přihlédnutím k povaze naší věci a k tvrzením a důvodům naší ústavní stížnosti, usnesl, že při jejím projednání se nebude řídit pořadím, v němž mu návrhy došly (§ 39 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Ze všech těchto důvodů proto navrhuje, aby Ústavní soud

- a) naší ústavní stížnost projednal mimo jinak stanovené pořadí a aby
- b) usnesením rozhodl, že vykonatelnost pravomocného rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. července 1998 (3 Co 296/97-89) se odkládá a posléze
- c) přijal

NÁLEZ,

jímž pravomocný rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. července 1998 (3 Co 296/97) zruší.

V Ostravě dne 9. září 1998

Radka a Ivan Pobořilovi

Vzor číslo 16

Ústavnímu soudu v Brně
ke spis. zn. III ÚS 246/98

Stěžovatelé: Radka a Ivan Pobořilovi, oba technici
bytem Ostrava-Slezská Ostrava, Vystrčilova 23
zastoupeni Mgr. Pavlem Hráčem,
advokátem v Ostravě, Pěší 17

Účastník řízení: Krajský soud v Ostravě,
za něhož jedná JUDr. Miloš Korbelář,
předseda senátu Co označeného soudu

Vedlejší účastník: Petr Šlechta, podnikatel,
bytem Ostrava-Mor. Ostrava, Nádražní 296
zastoupen Mgr. Petrem Ovčářím,
advokátem v Ostravě, Nádražní 25

Vedlejší účastník předkládá plnou moc svého zástupce
a vyjadřuje se k ústavní stížnosti

trojmo, zvláštní plná moc, přílohy dle textu

Ve věci ústavní stížnosti projednávané Ústavním soudem pod shora uvede-
nou spis. zn. předkládám plnou moc svého právního zástupce a k výzvě Ústav-
ního soudu ze dne 12. prosince 1998 vyjadřuji se k ústavní stížnosti stěžovatelů
tímto podáním, v němž jejich tvrzení, pokud je výslovně neuznávám za správná,
popírám a v jednotlivostech uvádím:

1.

Tvrzení stěžovatelů, že jsou bezpodílovými vlastníky garáže postavené na
pozemku par. č. 37 kat. úz. Ostrava-Slezská Ostrava je správné; není však již
správné, že by vlastníkem tohoto pozemku bylo kdykoliv Město Ostrava-Slez-
ská Ostrava, resp. dříve ObNV Slezská Ostrava, protože ve skutečnosti jde
o pozemek, který byl někdy v roce 1959 svévolně oddělen od pozemku p. č. 37
a označen v operátech jako p. č. 37/1 kat. úz. Ostrava, obec Slezská Ostrava.
Tento pozemek náležel mému, dnes již zemřelému otci JUDr. Jaromírovi Šlech-
tovi.

Parcelu č. 37, stejně jako od ní oddělený díl (p. č. 37/1, na němž stojí garáž stěžovatelů) jsem po smrti svého otce nabyl do svého výlučného vlastnictví já, jako jeho dědic.

Důkaz: výpisem z Kat. nemovitosti pro obec Ostrava-Slezská Ostrava, vedeného Kat. úřadem v Ostravě, který předkládám, případně spisem někdejšího Státního notářství v Ostravě zn. 4 D 305/61

2.

K postavení garáže na dílu odděleném z parcely p. č. 37 došlo někdy v roce 1965, nikoliv však stěžovateli, ale jejich otcem (tchánem), Jindřichem Babulou, který v té době byl členem předsednictva Krajského výboru KSČ, na ObNV ve Slezské Ostravě zastával funkci tajemníka, nadto byl bratrem krajského tajemníka KSČ v Ostravě.

Naproti tomu můj otec JUDr. Jaromír Šlechta, jako „vyakčněný“ advokát byl po Únoru 1948 nejen ze svého povolání vypuzen, ale spolu se svou rodinou byl pokládán a označován ne-li přímo za třídního nepřítele, pak alespoň za „živel dělnické třídy zcela cizí“.

Tyto skutečnosti uvádím proto, že pro oddělení dílu parcely č. 37/1 z parcely č. 37 v uvedeném katastru nebylo ani ve smyslu tehdy platných předpisů zákonného podkladu; ačkoli toto oddělení, resp. rozdělení parcely bylo někdejší Geodezií v Ostravě (zřejmě na pokyn Krajského výboru KSČ) v katastrálních operátech, případně i v katastrální mapě vyznačeno, nebylo nikdy provedeno na příslušném listu vlastnickém zřejmě proto, že pro takový postup scházel patřičný právní titul, neboť k právnímu převodu (kupní či jinou smlouvou, nebo správním aktem) nikdy nedošlo, a nedošlo ani k vyvlastnění onoho dílu, neboť příslušné řízení nebylo vůbec zahájeno.

Faktické odnětí části (dílu) parcely č. 37 z otcova, případně dnes mého vlastnictví, jako protiprávní okupace cizího pozemku bylo proto aktem vyslovené libovůle (příslušníka aparátu vládnoucí politické strany), vůči němuž (zejména ze strany poražené buržoazie) nebylo prakticky obrany.

Tvrzení stěžovatelů, že by šlo o „mylné vyznačení“ vlastnických vztahů (poměrů), co do sporného pozemku, proto neobstojí a já je popírám.

3.

Popírám tvrzení stěžovatelů, že by na otcově (mém) pozemku garáž stavěli v dobré víře. Tvrzená operativní správa posuzovaného pozemku, stejně jako úhrada nepřiměřeně nízkého ročního nájemného měly za účel jen poněkud za-

stříti pravý stav věci, dle něhož – jak tvrdím – otec a ani já jsme nikdy vlastnictví k onomu svémocně oddělenému dílu nepozbyli, a že stěžovatelům bylo (muselo být) známo, že takzvanou nájemní smlouvu uzavřeli s někým, kdo jako nevládník pozemku k tomu nebyl oprávněn.

Správnosti posléze uvedeného závěru ostatně nasvědčuje i to, že obec Ostrava-Slezská Ostrava moje vlastnictví k celému pozemku p. č. 37 včetně jeho shora zmíněného dílu uznala, aniž by bylo třeba o uznání vlastnictví k němu usilovat v restitučním či jiném řízení.

4.

Popírám proto, že by stěžovatelé před stavbou garáže její vztah k cizímu pozemku „vypořádali“ v rámci tehdy platného právního řádu „perfektní nájemní smlouvou“ a dále, že její existence byla „ve shodě se stavebními předpisy“. Stěžovatelé totiž opomíjejí skutečnost, že kolaudační rozhodnutí, jehož se dovolávají, bylo vydáno jako povolení k dočasnému užívání stavby, a že právě – též se zřetelem k tomu – obecné soudy důvodně dovodily, že stavba jako taková, též s ohledem na dobu, po kterou byla užívána, je již zcela amortizována.

5.

S ohledem na to, co jsem již uvedl tvrdím, že odkaz stěžovatelů na čl. 11 LZPS stejně jako na ust. § 3 OZ je zcela nepřipadný.

Jakkoliv vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu a jakkoli i já uznávám, že vlastnictví stěžovatelů k samotné garáži bylo rovnocenné s mým vlastnictvím k pozemku tvrdím, že ze zmíněných ústavních limitů – nehledě na zákonné podmínky – k vypořádání vztahů vzniklých ze stavby na cizím pozemku (§ 135 OZ) nelze pro dočasnou stavbu, jejíž životnost bez ohledu na její současný technický stav je amortizována, ve prospěch stěžovatelů nic podstatného vysoudit. Mám totiž zato, že prostým uplynutím času (garáž jako dočasnou stavbu stěžovatelé užívali po dobu delší 30 let), skutečností, že – nikoliv v dobré víře – nájemní smlouvu k pozemku uzavřeli za okolností popsaných sub 2. s nevládníkem pozemku, vlastnictví stěžovatelů se ke garáži již natolik vyčerpalo, že dnes již není nejmenšího, ani zákonného, ani jiného důvodu, aby pro zmíněné okolnosti dočasné stavbě stěžovatelů byla do budoucna přiznána ústavní ochrana.

Obdobně popírám, že bych své vlastnické právo k posuzovanému pozemku vykonával v rozporu s dobrými mravy; odhlédne-li se již od okolností, za nichž ke stavbě garáže svého času na mém pozemku došlo (ad 2.) je nesprávné tvrzení stěžovatelů, že by pozemek garáží zastavěný a také k ní přilehlý (tj. díl p. č. 37/1) byl jinak nevyužitelný. I zde stěžovatelé přehlíží, že tato část pozemků ve vztahu k celé původní parcele (p. č. 37) tvoří samoučelnou a z mého hlediska zcela

neúčelnou enklávu zasahující do jinak zarovnaných hranic, a že tato skutečnost mne ve využití celého pozemku (tj. celé p. č. 37) citelně omezuje.

Tvrdím proto, že obecné soudy v ústavní stížnosti napadených rozhodnutích důvodně přihlédly ke všem rozhodným okolnostem, a že tato rozhodnutí jsou nejen dostatečně podložena zákonnými důvody, ale že jsou také ústavně zcela souladná. Navrhuji proto, aby Ústavní soud svým náležen

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST

stěžovatelů zamítl.

V Ostravě dne 8. září 1998

Petr Šlechta

Vzor číslo 17

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Lucie Zábranská, úřednice, bytem v Brně, Lužná 12
zastoupena JUDr. Alenou Mlýnskou, advokátkou
v Brně, Pražská 3

Účastník řízení: Krajský soud v Brně, za něhož jedná
JUDr. Miroslav Klár, předseda senátu 4 Co označeného
soudu

Vedlejší účastník: Ivan Krajíček, bytem Brno, Pavlovova 16
zastoupen JUDr. Petrem Janičkem, advokátem
v Brně, Masná 3

ústavní stížnosti proti pravomocnému rozsudku
Krajského soudu v Brně ze dne 30. října 1998
(4 Co 189/98-36)

trojmo
pravomocný rozsudek Krajského soudu v Brně
ze dne 30. října 1998 (4 Co 189/98-36)
zvláštní plná moc

I.

Pravomocným rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 30. října 1998 (4 Co 189/98-36) byl potvrzen rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 18. května 1998 (16 C 256/97), jímž byla zamítnuta moje žaloba vůči vedlejšímu účastníkovi o zaplacení částky 125 000 Kč s příslušenstvím. Jak soud I. stupně, tak i Krajský soud v Brně jako soud odvolací shledaly moji žalobu nedůvodnou, když dospěly ke shodnému závěru, že právní důvod svého nároku vůči vedlejšímu účastníkovi jsem v řízení před obecnými soudy dostatečně neprokázala a že jsem se tak ocitla v důkazní nouzi. Svědky, kteří v řízení před soudem I. stupně potvrzují existenci i splatnost mé pohledávky (z titulu půjčky) vůči vedlejšímu účastníkovi, označil prvý soud vzhledem ke stupni jejich příbuznosti se mnou (jde o syna a snachu) jako nevěrohodné, a i když jsem tvrdila, že

o uzavření příslušné smlouvy byla pořízena vedlejším účastníkem podepsaná listina (kterou jsem však nebyla s to obecným soudům předložit) a toto mé tvrzení bylo pojato do mé účastnické výpovědi, převzaly obecné soudy tvrzení vedlejšího účastníka, že v době, kdy jsem mu žalovanou částku měla půjčit, byl mimo území republiky, a proto na sepsání kupní smlouvy a jejím podpisu nemohl být zúčastněn.

II.

Nedlouho před nařízeným odvolacím jednáním jsem sub. I zmíněnou listinu našla na své chatě zasunutou v knize a zamýšlela jsem ji vést o pravdivosti svých tvrzení jako důkaz; odvolacího jednání nařízeného na den 30. října 1998 jsem se však nemohla zúčastnit, protože téhož dne v časných ranních hodinách jsem byla pro prudký žlučňíkový záchvat odvezena do městské nemocnice a tam po dobu 4 týdnů hospitalizována.

Přestože jsem stran své nepřítomnosti u odvolacího jednání učinila vše, co bylo v mých tehdejších silách (požádala jsem jak lékaře, tak další ošetřující personál, aby moji neúčast u soudu telefonicky omluvili a mým jménem požádali o odročení odvolacího jednání), odvolací soud jednal v mé nepřítomnosti a mé odvolání zamítl. K mému pozdějšímu dotazu, proč nebylo odvolací jednání odročeno, mi soudce zpravodaj sdělil, že „povaha věci odročení jednání nevyžadovala“.

Důkaz: spisem Městského soudu v Brně zn. 16 C 256/97, lékařská zpráva ze dne 15. června a (stran mé žádosti o odročení jednání) výslechem ošetřujícího lékaře JUDr. Libora Nováka, pod adresou Městská nemocnice v Brně

III.

Rozsudek odvolacího soudu byl mně doručen dne 15. prosince 1998 a dnem 20. prosince 1998 vešel do právní moci. Lhůta k podání ústavní stížnosti je tak zachována.

Důkaz: rozsudkem odvolacího soudu s vyznačenou doložkou právní moci, který předkládám

IV.

Protože mám za to, že postup odvolacího soudu v opravném řízení má zřejmé znaky nesprávného postupu, jímž mi jako účastníkovi řízení byla odňata možnost

před soudem jednat (a odvolacímu soudu předložit o mém až dosud odmítnutém tvrzení listinný důkaz), s odkazem na ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. jsem proti rozhodnutí odvolacího soudu podala v zákonné lhůtě dovolání, o němž však až dosud nebylo dovolacím soudem rozhodnuto.

Přesto, že vzhledem ke všem shora vylíčeným okolnostem jsou v mé pravomocně skončené věci zřejmě dány podmínky pro povolení obnovy řízení [§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.], jde o skutečnost, která z hlediska podmínek ústavní stížnosti je nerozhodná (§ 75 odst. 1 al. 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Přes podané dovolání, jehož úspěšnost sice mohu s jistým stupněm pravděpodobnosti předvídat, nicméně o výsledku dovolacího řízení nemám jistotu, podávám z procesní opatrnosti proti pravomocnému rozsudku krajského soudu, jak sub. I je označen, v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že v opravném řízení o mém odvolání do rozsudku soudu I. stupně bylo odvolacím soudem jako orgánem veřejné moci porušeno mé ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2 al. 2 Listiny základních práv a svobod) a že v důsledku toho také pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu není v souladu s ústavní zásadou, dle níž (obecné) soudy jsou povinny poskytovat právům ochranu (čl. 90 al. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.).

Tato svá tvrzení rozvádím takto:

- a) Označeným čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je ústavně zaručeno, že při úsilí o ochranu svého práva se může každý dovolávat jeho ochrany před (nezávislým a nestranným) soudem, a to stanoveným postupem. V intencích nálezů Ústavního soudu je stanoveným postupem nutno rozumět jen zcela bezvýhradné a bezvýjimečné respektování procesních předpisů (k tomu srov. např. nález ve věci III. ÚS 150/93 publ. in Ústavní soud České republiky: Sběrka nálezů a usnesení – svazek 2., č. 49, Praha 1995) a z judikatury obecných soudů (např. rozhodnutí 21/93 publ. in Bulletin Nejvyššího soudu ČR) lze odvodit (výkladem a contrario), že v omluvené a důvodné neúčasti účastníka řízení u odvolacího jednání lze spatřovat překážku, která projednání věci bez jeho účasti u odvolacího jednání brání.

Tvrdím proto, že mnou nezaviněná neúčast u jednání před odvolacím soudem dne 30. října 1998 (viz sub. II) takovou překážkou je a že k ní měl odvolací soud přihlídnout, zejména, jestliže prostřednictvím ošetřujícího personálu byla tato má neúčast obecnému soudu zdůvodněna a omluvena.

- b) Z článku 38 odst. 2 al. 2 Listiny základních práv a svobod lze usoudit, že ve své věci má každý právo – mimo jiné – nejen se k prováděným důkazům vyjádřit, ale že má také právo sám důkazy o svých tvrzeních nabízet (§ 120 odst. 1 al. 1 o. s. ř.). Mnou zamýšlený avšak (vi maiore) neuskutečněný důkaz listinou je z hlediska mých tvrzení podstatný a jak jsem přesvědčena, přinesl by do problematiky posuzované obecnými soudy zásadní zvrat. Tvrdím proto, že vytýkaným postupem mi odvolací soud nejen zabránil v realizaci mých procesních práv, ale že v rozporu se zákonem mne omezil v plnění mé důkazní povinnosti.
- c) Pochybení, jichž se odvolací soud v řízení o mé věci dopustil, měla za následek nesprávné rozhodnutí, neboť odvolací soud nevycházel – a za vylicených okolností ani nemohl vycházet – ze skutečného stavu věci (§ 153 odst. 1 o. s. ř.) tak, jak by provedením mnou zamýšleného důkazu mohl být zjištěn. Tvrdím proto, že toto pochybení spolu s těmi, na které jsem již (sub a, b) poukázala, mají ve vzájemné souvislosti také znaky porušení ústavní povinnosti uložené obecným soudům článkem 90 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

Ze všech těchto důvodů proto navrhuji, aby Ústavní soud moji ústavní stížnost (přes podané dovolání) neodmítl, s tím, že sama ukončení věci před dovolacím soudem oznámím, a posléze, aby svým

NÁLEZEM

pravomocný rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 30. října 1998 (4 Co 189/98-36) zrušil.

V Brně dne 18. prosince 1998

Lucie Zábranská

Vzor číslo 18

Ústavnímu soudu
v Brně
ke sp. zn. III. ÚS 196/98

Stěžovatel: Karel Smutný, zemědělec, bytem v Javorníku ve Slezsku,
Příční 10
zastoupen Mgr. Marcelou Nevřalovou, advokátkou
v Jeseníku, Náměstí 10

Účastník řízení: Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci,
za něhož jedná
JUDr. Alois Nesvadba, předseda senátu 4 Co
označeného soudu

Vedlejší účastník: manželé Eva a Rostislav Jiříkovi, oba zemědělci, bytem
v Javorníku, Na Líně 3

ve věci ústavní stížnosti proti rozsudku
Krajského soudu v Ostravě, pobočky v Olomouci
ze dne 18. května 1998 (4 Co 301/98)
podává žádost ve smyslu § 83 odst. 1 zákona o Ústavním
soudu (č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

jednou
3 přílohy textu
zvláštní plná moc vykázána

Ústavní stížností ze dne 4. září 1998, vedenou před Ústavním soudem pod shora vyznačenou spisovou značkou, usiluji o zrušení pravomocného rozsudku Krajského soudu v Ostravě, pobočky v Olomouci, ze dne 18. května 1998. Ústavní stížnost má být projednána v ústním jednání nařízeném Ústavním soudem na 10. ledna 1999; mám za to, že nařízením ústního jednání k projednání mé ústavní stížnosti je splněna podmínka ustanovení § 83 odst. 1 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a proto žádám, aby náklady spojené v tomto řízení s mým zastoupením, byly zcela zaplacený státem.

Jsem samostatně hospodařícím zemědělcem na statku o výměře 30 ha, který jsem do vlastnictví získal restitučně a jehož hospodářství, včetně vlastního obydlí a hospodářských budov, je silně zanedbáno, a proto vyžaduje značných investic, které mohu jen postupně provádět za pomoci úvěrů. Ty počínaje dnem 1. ledna 1999 z výnosu hospodářství splácím.

Já ani moje manželka Věra Smutná kromě výnosu z hospodářství nemáme jiných příjmů, staráme se o tři nezletilé děti Jana, Soňu a Vojtěcha ve stáří od 3 do 10 let a výnos z hospodářství po odečtení splátek na poskytnutý úvěr se pohybuje na úrovni minimální mzdy.

K dosvědčení svých tvrzení připojuji k této žádosti potvrzení Obecního úřadu v Javorníku, potvrzení Komerční banky v Šumperku o výši a podmínkách úvěru a opis daňového přiznání za rok 1997.

Náklady za mé zastoupení ve smyslu této žádosti vyúčtuje můj zástupce u ústního jednání dne 10. ledna 1999.

V Javorníku dne 2. ledna 1999

Karel Smutný

III.

Vzory ústavních stížností

**ve věcech porušení některých ostatních
ústavně zaručených základních práv nebo svobod
(článek 8 až článek 33 Listiny základních
práv a svobod)**

Ústavně zaručená základní práva a svobody, pojatá do Listiny základních práv a svobod, tvoří – z hlediska postavení jedince vůči státu a opačně – páteř ústavního pořádku České republiky. Pro rozhodovací praxi Ústavního soudu představují jednoznačné kritérium, jímž Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti poměřuje jurisprudenci obecných soudů a také rozhodnutí jiných orgánů veřejné moci a téměř výlučně právě v nich hledá a nachází ústavní a zákonný důvod pro svou pravomoc k ingerenci do jejich rozhodovací činnosti.

Obdobně jako tomu bylo u poznámek vyslovených již dříve, kupříkladu stran procesních protiústavních vad v řízeních před orgány veřejné moci, a zejména před obecnými soudy, i zde je na místě opakovaná připomínka, že Ústavní soud pro své ústavní postavení (byť ústavou republiky obecně pojaté jako uvnitř soudní moci), pro pravomoci, které z něj vyplývají a koneckonců i pro ratio vlastní existence, je svou rozhodovací pravomocí a činností zaměřen výlučně na ochranu ústavnosti; znamená to, že zásadně stranou jeho pozornosti zůstává – jak opakovaně v různých nálezech Ústavní soud vyložil – věcná správnost či legalita rozhodnutí orgánů veřejné moci, neboť – pokud jde o obecné soudy – výklad obecných právních předpisů, sjednocování judikatury a všeho, co s tím souvisí, je věci především jich samých a posléze také jedním z úkolů Nejvyššího soudu ČR, jehož postavení v této oblasti, obdobně jako postavení Ústavního soudu v oblasti ústavnosti, je výlučné.

Tato zásada platí sice i v oblasti správního soudnictví, zde však s poněkud volnějším výkladem vzhledem k tomu, že obecné soudy ve funkci (postavení) správních soudů za současné právní úpravy nerozhodují v plné jurisdikci, a tak – při současné absenci Nejvyššího správního soudu – povinnost sjednocování judikatury alespoň tam, kde jde o otázky, které jsou pokryty ústavněprávním aspektem, či jsou s ním spojeny, přechází *via facti* na Ústavní soud, jehož nálezy pro rozhodovací praxi správních soudů i z tohoto důvodu měly být závazně usměrňujícím výkladovým vodítkem.

Kritéria vymezující vztah Ústavního soudu k soudům obecným představují současně limity důvodnosti ústavní stížnosti, když vykročení z nich mívá zpravidla za následek odmítnutí ústavní stížnosti jako návrhu zjevně neopodstatněného.¹²⁸⁾ Zjevnost zmíněné neopodstatněnosti, stejně jako neopodstatněnost sama, podle ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu však může spočívat i v jiných skutečnostech, mezi něž patří kupříkladu i ustálená judikatura Ústavního soudu, lze-li výklad té které otázky podaný Ústavním soudem v dřívějších nálezech vztáhnout i na posuzovanou ústavní stížnost (to platí zejména u neustále se opakujících pokusů dosíci nápravy v neúspěšných sporech s vlastnickou

---

¹²⁸⁾ § 43 odst. 2 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

tematikou poukazem na „ústavně zaručené právo vlastnit majetek“ nebo vůbec tam, kde neúspěch v řízení před obecnými soudy má být ústavní stížností – nálezem Ústavního soudu – napraven obecně formulovaným tvrzením, že obecnými soudy proti intencím čl. 95 odst. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb., „byla porušena zásada vázanosti zákonem“ apod.).

Zpracování ústavní stížnosti pro tvrzené porušení ústavně zaručeného základního práva (svobody) proto vyžaduje alespoň povšechnou orientaci v judikatuře Ústavního soudu (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu), a to ať už z hlediska použitelné argumentace ve zdůvodnění ústavní stížnosti nebo pro úvahu, zda ústavní stížnost má vůbec (pro konstantní judikaturu Ústavního soudu) naději na úspěch.

Ústavně zaručenými základními právy jsou především ta, která jsou zařazena do druhé hlavy Listiny základních práv a svobod¹²⁹⁾ a (z hlediska jejich ústavní ochrany) ve spojení s nimi ta, která jako práva na soudní a jinou ochranu, vyjadřující základní ústavně chráněné procesní principy pro řízení před obecnými soudy a jinými orgány veřejné moci, jsou pojata do její hlavy páté,¹³⁰⁾ a která jako taková – nejsou odkázána na podrobnější úpravu zákonem – mají charakter ústavně právní normy bezprostředně závazné, a proto také před orgány veřejné moci přímo aplikovatelné. Ostatní práva z Listiny základních práv a svobod – z nemalé míry jako práva kolektivní – tento charakter bezprostřednosti postrádají, a proto se jich lze dovolávat zpravidla jen ve spojení s prováděcím zákonem, v jeho mezích a za podmínek jim stanovených.

K těmto právům s obsahem – řečeno stručně, a proto i poněkud nepřesně – pozitivním a pozitivistickým, odvozeným zřetelně ze zásad přirozeně-právních, nenáleží však taková práva, která jako obecná ustanovení tvoří obsah první hlavy Listiny základních práv a svobod.¹³¹⁾ Jimi jsou totiž – řečeno opět stručně – vyjádřeny atributy a charakter právního státu,¹³²⁾ v němž, jako ve státě demokratickém a vyznávajícím úctu k právům a ke svobodám jednotlivce bez jakékoli vazby na ideologii (náboženství), je ústavně předurčen vztah jedinice ke státu a opačně a státu jsou současně dány meze pro uplatňování jeho moci. Tyto, řekněme, limity státní moci představující pro Ústavní soud spíše kritéria pro abstraktní kontrolu právních norem, jsou samy o sobě – snad až na nepatrné výjimky pro konkrétní přezkum rozhodnutí orgánů veřejné moci – cestou ústavní stížnosti jen stěží použitelné.

---

129) čl. 5 až čl. 21 Listiny základních práv a svobod

130) čl. 36 a čl. 40 Listiny základních práv a svobod

131) čl. 1 až čl. 4 Listiny základních práv a svobod

132) čl. 1 a čl. 2 úst. zák. č. 1/1993 Sb., čl. 2 a čl. 3 Listiny základních práv a svobod

Obdobně je tomu také co do obecným soudům ústavně přikázané závaznosti zákonem;¹³³⁾ zde (zejména ve vztahu k normám nižší právní síly) jde totiž v podstatě o bližší (quasi) organizační vymezení v pravomoci obecných soudů a o ústavní určení podmínek jejich jurisdikční činnosti. Tvrzení stěžovatele v ústavní stížnosti, že (podle jeho názoru) nesprávnou interpretací (aplikací) té které právní normy (zákona) porušil obecný soud tuto svou ústavní povinnost (jako ústavně zaručené právo stěžovatele), je proto zcela nepřipadné, (byť za jiných okolností, zpravidla ve spojení s porušením některého z ústavně zaručených základních práv), o opomenutí takové povinnosti skutečně může jít.

Bylo již řečeno na jiném místě, že tvrzení ústavní stížnosti, dle něhož Ústavnímu soudu předložené věci bylo porušeno ústavně zaručené základní právo stěžovatele¹³⁴⁾ omezené toliko na označení nebo jen na citaci příslušného článku Listiny základních práv a svobod, je zcela nedostatečné, zatímco zpravidla (z řízení před obecnými soudy) opakovaná polemika s rozhodovacími důvody obecného soudu (jiného orgánu veřejné moci) v oblasti obecně právní je nadbytečná. V úvodní části zmíněná poznámka o zeslabení důkazní povinnosti (důkazního břemena) a v podstatě zcela postačující povinnosti tvrzení¹³⁵⁾ přirozeně neznamená, že tvrzení (stran porušení ústavně zaručených základních práv nebo svobod), na němž stěžovatel svou ústavní stížnost založí, se obejde bez přiměřeného a dostatečného zdůvodnění. Má-li mít ústavní stížnost naději na úspěch, vyžaduje, ne-li výlučně, tak alespoň především, argumentaci ústavněprávní.

---

¹³³⁾ čl. 95 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

¹³⁴⁾ § 72 odst. 2 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹³⁵⁾ viz str. 25

Vzor číslo 19

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Milan Sikovský, podnikatel, trvale bytem
ve Frenštátě pod Radhoštěm, Tovární 35,
t. č. ve vazbě Okresního soudu v Novém Jičíně
zastoupen JUDr. Antonínem Kopeckým,
advokátem v Ostravě 1, Sokolská 36

Účastník řízení: Krajský soud v Ostravě, za něhož jedná
Mgr. Aleš Vyskočil, předseda senátu 2 To označeného
soudu

Vedlejší účastník: Krajské státní zastupitelství v Ostravě

ústavní stížnost proti pravomocnému usnesení
Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. dubna 1998,
čj. 2 To 101/98-125, a ze dne 15. května 1998, čj. 2 To
156/98-192

trojmo
usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. dubna
1998, čj. 2 To 101/98-125, a usnesení téhož soudu
ze dne 15. května 1998, čj. 2 To 156/98-192
zvláštní plná moc

I.

Usnesením Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 15. října 1997, sp. zn. Nt 236/98, z důvodu ustanovení § 67 písm. b) tr. ř., byl jsem vzat do vazby, když předtím jsem byl vyšetřovatelem Okresního úřadu vyšetřování v Novém Jičíně obviněn (spolu s dalšími třemi obviněnými) pro podezření z trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné dávky (§ 148 odst. 1, 3 tr. z.). Do usnesení o uvalení vazby jsem podal stížnost, ta však byla usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. října 1997 (2 To 351/97) zamítnuta.

Postupem doby, v souladu se zákonem (§ 72 odst. 2 al. 2 tr. ř.), podával jsem opakovaně žádosti o propuštění z vazby na svobodu (dne 6. prosince 1997, 26. ledna

1998 a 30. března 1998), avšak všechny mé žádosti byly obecnými soudy I. a II. stupně zamítnuty (2 To 250/97, 2 To 26/98 a 2 To 101/98); k návrhu Krajského státního zastupitelství v Ostravě byla mi posléze usnesením Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 30. dubna 1998 (Nt 836/98) vazba prodloužena do 30. září 1998. Obdobně jako v předchozích případech moji stížnost do prodloužení vazby Krajský soud v Ostravě (usnesením ze dne 15. května 1998, 2 To 156/98) zamítl.

Všechna zamítavá rozhodnutí, ať již stran mých žádostí o propuštění z vazby, nebo stran jejího prodloužení, obecné soudy odůvodnily povšechným tvrzením, že jak z mé výpovědi (jako obviněného), tak z výpovědí dalších spoluobviněných „vyplynula nutnost dalších výsledků, příp. konfrontací nebo provedení dalších důkazů, s čímž je spjata možnost působení na dosud nevyslechnuté svědky, případně spoluobviněné“, aniž by však bylo zřejmé, o které důkazy (s nebezpečím jejich ovlivnění z mé strany) by mělo jít, neboť i Krajský soud v Ostravě (v usnesení ze dne 15. května 1998 – 2 To 89/98) jen stroze poukazuje „na charakter dokumentace“ a (v témže rozhodnutí) své stanovisko uzavírá tvrzením, že „pochopitelně nemůže jít o rozbor všech dosud provedených důkazů, jako by šlo o rozsudek“.

II.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. dubna 1998 (2 To 101/98-125), zamítající moji stížnost proti zamítavému usnesení Okresního soudu v Novém Jičíně, stran mé žádosti o propuštění z vazby, bylo mně a mému obhájci doručeno dne 10. května 1998 a usnesení téhož soudu ze dne 15. května 1998 (2 To 156/98), zamítající moji stížnost proti rozhodnutí o prodloužení vazby, bylo mně a mému obhájci doručeno dne 2. června 1998.

Lhůty k podání ústavní stížnosti proti oběma označeným rozhodnutím jsou tak zachovány.

Důkaz: usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. dubna 1998 (2 To 101/98-125) a usnesením téhož soudu ze dne 15. května 1998 (2 To 156/98), které předkládám

Proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. dubna 1998 (2 To 101/98-125), jakož i proti usnesení téhož soudu ze dne 15. května 1998 (2 To 156/98-165), podávám v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že Krajský soud v Ostravě svými vpředu označenými rozhodnutími, jako orgán veřejné moci, porušil moje ústavně zaručené základní právo na

osobní svobodu (čl. 8 odst. 1, 2 al. 1, odst. 5 Listiny základních práv a svobod). Toto své tvrzení odůvodňují takto:

Článkem 8 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je každému, jako základní ústavní právo, zaručena osobní svoboda, kterou lze omezit jen za podmínek stanovených zákonem a na dobu nezbytně nutnou. Podmínky dovolující omezení osobní svobody, v intencích judikatury Evropského soudu pro lidská práva (kupř. rozsudku z roku 1989 ve věci Ciulka), musí být – vždy s přihlédnutím k okolnostem případu – vykládány restriktivně tak, aby účelu trestního řízení bylo dosaženo při minimálních zásazích do ústavou chráněných práv.

Účelem trestního řízení však není jen spravedlivé potrestání pachatele (§ 1 al. 1 tr. ř.), ale je jím také spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), který je nepominutelnou podmínkou existence demokratického právního státu (čl. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.), a který je tak ve vztahu k takovému státu účelem samým o sobě. Jedním z principů spravedlivého procesu vylučujícím libovůli v rozhodování je zákonem přikázaná povinnost obecných soudů svá rozhodnutí řádně odůvodnit, v oblasti trestního soudnictví (rozhoduje-li se usnesením) způsobem přikázaným v ustanovení § 134 odst. 2 tr. ř., jímž se obecným soudům – mimo jiné – ukládá v odůvodnění rozhodnutí způsobem dostatečně zřejmým vyloužit, z jakých důkazů a jakých prokázaných skutečností rozhodnutí vychází a na jakých procesních úvahách (při jejich hodnocení) spočívá (nález ve věci III. ÚS 271/96 publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 7., č. 24, Praha 1997).

Tvrdim proto, že do odůvodnění napadených rozhodnutí pojatý povšechný odkaz „na nutnost dalších výslechů“, na „charakter dokumentace“ nebo na „nebezpečí působení na (neoznačené) svědky“ apod. není v souladu s již zmíněnými zásadami spravedlivého procesu (stanoveného postupu) a že takové odůvodnění pro svou povšechnost a z ní plynoucí procesní i věcnou vágnost zakládá současně též nepřezkoumatelnost rozhodnutí, které posléze jako takové vede k protiústavnímu omezení osobní svobody, neboť zákonem přípustná výjimka z ústavní ochrany osobní svobody (čl. 8 odst. 2 al. 1, odst. 5 Listiny základních práv a svobod), pro nedostatek jí určujících konkrétních okolností (skutečností), není dána.

Navrhuji proto, též s odkazem na již označený nález Ústavního soudu, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. dubna 1998, čj. 2 To 101/98-125, a usnesení téhož soudu ze dne 15. května 1998, čj. 2 To 156/98-142, zruší.

V Ostravě dne 20. června 1998

Milan Sikovský

Vzor číslo 20

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatelé: 1) Dominik Taraba, řidič DPMO, bytem Bohumín, U Kostela 45
2) JUDr. Radovan Šlachta, advokát, bytem Bohumín,
Otakara Březiny 120
oba právně zastoupeni JUDr. Monikou Náveskou,
advokátkou v Havířově, Krátká 36/350

Účastníci řízení: 1) Policie České republiky, Správa severomoravského kraje
Ostrava
2) Krajské státní zastupitelství v Ostravě

ústavní stížnost proti zásahu Policie České republiky –
Správy severomoravského kraje Ostrava, proti usnesení
Policie ČR, Správy severomoravského kraje v Ostravě
ze dne 23. března 1998, proti usnesení Krajského státního
zastupitelství v Ostravě ze dne 13. dubna 1998
(1 KZn 1856/98) a proti příkazu k domovní prohlídce
ze dne 24. března 1998 vydanému soudcem Okresního
soudu v Ostravě (2 Nt 36/98)

trojmo
usnesení Policie ČR – Správy severomoravského kraje
v Ostravě (oddělení stížností a kontroly) ze dne 3. dubna
1998 (PSM-60/OSK-TČ-98), kopie protokolu ze dne
23. března 1998, usnesení Krajského státního zastupitelství
v Ostravě jak shora uvedeno, příkaz k domovní prohlídce
soudce Okresního soudu v Ostravě ze dne 24. března
1998 (sp. zn. 2 Nt 36/98)
zvláštní plná moc

I.

Prvý stěžovatel bydlí spolu se svou manželkou Irenou a dvěma nezletilými dětmi
v rodinném domku v Bohumíně pod adresou vyznačenou v rubrice tohoto po-
dání. Na této adrese je také přihlášen k trvalému pobytu.

Dne 23. března 1998 asi v 15.30 hod. dostavili se do bydliště prvního stěžovatele tři jemu neznámí muži, kteří se prohlásili za příslušníky policie a dožadovali se vstupu do rodinného domku. Přístup do svého obydlí jim první stěžovatel odmítl, neboť jeho žádosti o sdělení důvodu, pro který by jim měl být přístup do domku umožněn, byly odbyty tvrzením, že „se hledají podezřelé věci“; žádost prvního stěžovatele o předložení příkazu k provedení domovní prohlídky údajně příslušníci policie ignorovali.

Za nastalé situace požádal první stěžovatel telefonicky druhého stěžovatele, který je advokátem, o radu, případně o pomoc a údajné příslušníky policie požádal, aby s provedením domovní prohlídky posečkali do jeho příchodu. Ani této jeho žádosti nebylo vyhověno, a protože hrozilo násilné vniknutí do domku, první stěžovatel neznámým mužům za současného protestu proti jejich počínání ve vstupu do svého domku již nebránil.

II.

V době, kdy se dostavil na místo druhý stěžovatel, byla prohlídka bytu téměř skončena. Druhý stěžovatel se neznámým mužům představil a požádal je o objasnění důvodu, pro který k jejich vstupu do obydlí prvního stěžovatele došlo a pro který se domovní prohlídka provádí, avšak ani jemu se požadovaného vysvětlení nedostalo. Neznámí muži jej totiž odbyli tvrzením, že „mu do věci nic není“ a vyzvali prvního stěžovatele ke zpřístupnění garáže; rovněž k této prohlídce posléze došlo, avšak za vynucené nepřítomnosti obou stěžovatelů, neboť jim účast na tomto úkonu byla výslovně odepřena.

Po skončení popsání „procesního úkonu“ byl sepsán protokol, v němž první stěžovatel byl označen za „svědka“; protokol konstatoval, „že během prohlídky nedošlo k poškození věcí a že nic závadného se nenašlo“.

Protože průběhem popsání události byl první stěžovatel silně rozrušen, dotázal se před podpisem protokolu druhého stěžovatele, jako svého obhájce (zástupce), na jeho názor, avšak dříve, než se mu mohlo dostat odpovědi, byl druhý stěžovatel neznámými muži z bytu hrubě vykázan. Když se proti tomu ohradil, byl dvěma muži z místnosti za použití chvatů násilně vyveden; zdráhání prvního stěžovatele stran požadovaného podpisu na protokole bylo překonáno výzvou „ať si to dobře rozmyslí“. První stěžovatel proto protokol – aniž by měl dostatek času k jeho přečtení – pro obavy z „dalších možných následků“ podepsal, načež skupina mužů jeho obydlí v 21.30 hod. opustila.

III.

Popsané jednání mužů, kteří se neprokázali ani služebními průkazy, ani soudním příkazem k provedení domovní prohlídky (§ 83 odst. 1 tr. ř.) – ten byl prvému

stěžovateli doručen poslem následujícího dne v odpoledních hodinách na jeho pracoviště – pokládali oba stěžovatelé za očividně nezákonné, a proto ještě ve večerních hodinách dne 23. března 1998 na jednání příslušníků Policie ČR (že šlo skutečně o příslušníky policie se prvý stěžovatel dozvěděl až z následně doručeného příkazu k domovní prohlídce) podali protokolárně společné trestní oznámení.

Důkaz ad I až III: kopíí protokolu o trestním oznámení, kterou předkládám

IV.

Usnesením ze dne 30. března 1998 (PSM-60/OSK-TČ-98) oddělení stížností a kontroly Policie ČR, Správy severomoravského kraje v Ostravě, trestní oznámení odložilo (§ 159 odst. 1 tr. ř.) s odůvodněním, že „k nasazení speciální zá-sahové jednotky došlo ve shodě se zákonem a že nejde o podezření z trestného činu a není ani namístě věc vyřídit jinak“.

Proti tomuto usnesení podali stěžovatelé – každý samostatně – stížnost, ve které namítali především to, že policejní inspekční orgány ponechaly zcela bez povšimnutí podstatu trestního oznámení, nevypořádaly se s nabízenými důkazy a své rozhodnutí zřejmě založily jen na tvrzeních zúčastněných policistů.

Krajské státní zastupitelství v Ostravě obě do té doby samostatně stížnosti spojilo ke společnému rozhodnutí a usnesením ze dne 13. dubna 1998 (1 KZn 1856/98) stížnost obou stěžovatelů zamítlo jako směřující proti „rozhodnutí věcně správnému a odpovídajícímu zákonu“, a pokud jde o druhého stěžovatele, nad rámec odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedlo, že „se orgánům činným v trestním řízení neprokázal řádnou písemnou plnou mocí, proto s ním tyto orgány nemohly jednat jako s obhájcem, resp. právním zástupcem podezřelého, a proto také ani jeho účast na místě prováděného služebního zákroku neměla žádné opodstatnění a z toho důvodu také veškeré následné zákroky proti němu odpovídají zákonným normám“.

Důkaz: usnesením Policie ČR, Správy severomoravského kraje v Ostravě (oddělení stížností a kontroly) ze dne 3. dubna 1998 (PSM-60/OSK-TČ-98) a usnesením Krajského státního zastupitelství v Ostravě ze dne 13. dubna 1998 (1 KZn 1856/98), která předkládám

V.

Usnesení Krajského státního zastupitelství v Ostravě ze dne 13. dubna 1998 bylo oběma stěžovatelům doručeno dne 19. dubna 1998. Zákonem stanovená lhůta k podání ústavní stížnosti (§ 72 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) je tak zachována.

Důkaz: spisem Krajského státního zastupitelství v Ostravě zn. 1 KZn 1856/98, který v případě potřeby budiž vyžádán

Proti usnesením, jak sub. V jsou označena, a dále proti jednání Policie ČR, jak sub. I až IV, je popsáno, jako proti jinému zásahu orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí, oba stěžovatelé podávají v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdí, že označené orgány veřejné moci jak svými rozhodnutími, tak právním provedením domovní prohlídky porušily jejich ústavně zaručená základní práva na osobní a domovní svobodu, svobodu pohybu a na právní pomoc (čl. 7 odst. 1 al. 1, čl. 8 odst. 1, čl. 12 odst. 1, čl. 14 odst. 1, čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), a nadto druhému stěžovateli protiprávním způsobem znemožnili výkon jeho povolání.

Tato svá tvrzení odůvodňujeme takto:

- a) Odhlédnuto od toho, že před vstupem do obydlí prvního stěžovatele se příslušníci policie předepsaným způsobem (§ 10 zák. č. 283/1991 Sb.) nepředstavili a nevykázali se zákonným oprávněním k provedení domovní prohlídky, způsob, jakým do domu prvního stěžovatele vstoupili a jakým prohlídku bytu a garáže provedli, je v příkrém rozporu s ústavně chráněnou nedotknutelností jak osoby prvního stěžovatele, tak jeho obydlí. Na tomto závěru nic nemění ani soudcem následně vydaný příkaz k domovní prohlídce (§ 83 odst. 1 al. 2 tr. ř.), neboť nejen z výsledku provedené prohlídky u prvního stěžovatele (žádné věci nebyly nalezeny), ale i z odůvodnění tohoto příkazu, stejně jako z ostatních rozhodnutí je patrné, že ani v době prohlídky, ani později nebylo zjištěno nic, co by svědčilo pro důvodnost následně vydaného příkazu (§ 83 odst. 1 al. 4 tr. ř.), a zejména co by odůvodňovalo podezření, že v jeho obydlí či v jiných místnostech se nachází věc či osoba důležitá pro trestní řízení (§ 82 odst. 1, 2 tr. ř.). Nadto oba stěžovatelé tvrdí, že příkaz k domovní prohlídce musí být vždy vydán před jejím provedením a že jen doručení (předem vydaného) příkazu může být (pro překážku) o 24 hodin opožděno. Jestliže domovní prohlídka v obydlí

(a jiných prostorách) prvního stěžovatele byla provedena dne 23. března 1998 a příkaz k jejímu provedení byl soudcem vydán následujícího dne, totiž dne 24. března 1998, je zřejmé, že popsany zásah do domovní svobody prvního stěžovatele postrádá zákonného podkladu a provedená domovní prohlídka je nezákonná a již z toho důvodu je i protiústavní.

Ústavně zaručené základní právo na domovní svobodu svým významem a povahou patří k nezákladnějším ústavně zaručeným právům, neboť jím je chráněno nejen soukromí jedince, ale také intimita tohoto soukromí, v němž jedinec jako jedinec svobodný (čl. 1 al. 1 Listiny základních práv a svobod) může rozvíjet svou osobnost a využívat další ústavně chráněná práva, a proto jakékoli nedůvodné a svévolné zásahy do něj, zejména jsou-li prováděny orgány veřejné (státní) moci, jsou obzvlášť závažné.

- b) Ústavní pořádek České republiky každému zaručuje právo na právní pomoc, a to již od počátku řízení (čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod); ačkoli prvnímu stěžovateli nebylo a až dosud mu není známo, zda proti němu vůbec nějaké řízení policejní orgány zahájily (protokol o domovní prohlídce označily jako protokol o výslechu svědka, zatímco rozhodnutí krajského státního zástupce se o něm zmiňuje jako o podezřelém), situace v jeho obydlí se jednáním příslušníků policie vyhroutil tak, že se první stěžovatel cítil (orgány veřejné moci) ohrožen a před nimi bezradný. Tvrdí proto, že v této obtížné (a pro něj nepřehledné) situaci o poskytnutí právní pomoci žádal důvodně a že, pokud mu asistujícími orgány byla taková pomoc znemožněna (odepřena), šlo z jejich strany o další protiústavní zásah, a to o zásah do jeho ústavně zaručeného práva na (soudní a) jinou ochranu (čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), a že orgány veřejné moci jeho pocit bezbrannosti před nimi jen zvýšily.

Pokud jde o druhého stěžovatele, asistující orgány mu protiústavním postupem nejen zabránily ve výkonu jeho povolání, ale násilným vyvedením z místnosti (způsobem rozporným s ustanovením § 42b zák. č. 283/1991 Sb.) jej protiústavně omezily v jeho osobní svobodě, a zejména ve svobodě pohybu (čl. 8 odst. 1, čl. 14 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), nehledě již ani k tomu, že i samotné odepření sdělení důvodu zákroku policejních orgánů postrádalo zákonného podkladu (§ 84 tr. ř., náleží Ústavního soudu ve věci III. ÚS 62/95 in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 4., č. 78, Praha 1996 a III. ÚS 287/96 in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 8., č. 62, Praha 1998).

- c) Již předchozí tvrzení sama o sobě zakládají důvod pro zrušení rovněž napadeného usnesení Krajského státního zastupitelství v Ostravě ze dne 13. dubna 1998. Jestliže zákon všem orgánům trestního řízení přikazuje –

mimo jiné – plně šetřit v jejich postupu občanská práva zaručená ústavou (§ 2 odst. 1 al. 1 tr. ř.), tím spíše sluší tuto povinnost vztáhnout a zdůraznit u orgánu veřejné moci, jehož zákonnou a ústavní povinností je dohlížet na činnost orgánů státní moci jemu funkčně podřízených a očekávat, že jím vydaná rozhodnutí budou v plném souladu se zákonem. Stěžovatelé tvrdí, že s těmito požadavky (čl. 2 odst. 3 úst. zák. č. 1/1993 Sb., čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, § 134 odst. 2 tr. ř.) ústavní stížností napadené rozhodnutí Krajského státního zastupitelství v Ostravě je ve výrazném rozporu; nejenže zcela opomíjí meritum věci, ale své odůvodnění zakládá na očividných nesprávnostech (jako je kupříkladu „nedostatek písemné plné moci“, jako překážka pro zastupování ve věci, ačkoli plnou moc lze podle zákona udělit, dá-li k tomu orgán veřejné moci příležitost i jinak apod.).

- d) Za okolností již popsanych prvý stěžovatel tvrdí, že ani soudcem (následně) vydaný příkaz k domovní prohlídce nemá oporu v zákoně, tím méně pak je v souladu s ústavním pořádkem republiky. Odůvodnění příkazu je zcela povšechné a ve své vágnosti je takového druhu, že ani z něj – byť ex post – nelze zjistit, v jaké procesní pozici se prvý stěžovatel (a proč) vlastně ocitl, čím k domovní prohlídce zavdal důvod a zejména, jaké věci (či osoby) důležité pro trestní řízení by měl ve svém obydlí, příp. na jiných místech skrývat. Prvý stěžovatel proto tvrdí, že ani před zákonnými kritérii, ani před kritérii ústavnosti tento následně vydaný příkaz k domovní prohlídce neobstojí a že – z hlediska vlastního účelu a merita věci – byl vydán zcela bezdůvodně a jako takový má již rysy libovůle, pokud ovšem není pokusem ex post dodat protiústavním zásahům policejních orgánů „zákonný podklad“.

Pro takto vyložená tvrzení a důvody oba stěžovatelé navrhují, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž

1) vysloví

- a) k návrhu prvního stěžovatele, že dne 23. března 1998 vstupem orgánů Policie ČR do obydlí – rodinného domku prvního stěžovatele v Bohumíně, U Kostela 45 – provedením domovní prohlídky v něm a v přilehlé garáži a odepřením právní pomoci při nich bylo porušeno jeho ústavně zaručené základní právo na nedotknutelnost soukromí a obydlí a na právní pomoc (čl. 7 odst. 1 al. 1, čl. 12 odst. 1 al. 1, čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod);

b) k návrhu druhého stěžovatele, že téhož dne jeho násilným vyvedením z obydlí prvního stěžovatele a nasazením chvatů za současného odeprání výkonu jeho povolání poskytnutím právních služeb (§ 1 odst. 2, § 3 zák. č. 85/1996 Sb.) prvnímu stěžovateli, bylo porušeno jeho ústavně zaručené základní právo na nedotknutelnost osoby, na osobní svobodu a na svobodu pohybu (čl. 7 odst. 1 al. 1, čl. 8 odst. 1, čl. 14 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

2) zruší

a) k návrhu prvního stěžovatele příkaz k domovní prohlídce v jeho obydlí a jiných prostorách vydaný soudcem Okresního soudu v Ostravě dne 24. března 1998 (sp. zn. 2 Nt 36/98);

b) k návrhu obou stěžovatelů usnesení Policie ČR, Správy severomoravského kraje v Ostravě (oddělení stížností a kontroly) ze dne 3. dubna 1998 (PSM-60/OSK-TČ-98) a usnesení Krajského státního zastupitelství v Ostravě ze dne 13. dubna 1998 (1 KZn 1856/98).

V Ostravě dne 21. května 1998

Dominik Taraba
JUDr. Radovan Šlachta

Vzor číslo 21

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatelka: Marcela Procházková, úřednice, bytem v Ostravě I,
Pod Lesem 96, zastoupena JUDr. Jiřinou Valíškovou,
advokátkou v Ostravě, Jiráskovo nám. 6

Účastníci řízení: 1) Policie České republiky, Správa severomoravského kraje
v Ostravě
2) Krajské státní zastupitelství v Ostravě
3) Okresní soud v Ostravě, za něhož jedná Mgr. Alena
Krátká, předsedkyně senátu 3 T označeného soudu
(2 Nt 62/98)

Vedlejší účastník: Policie České republiky, Okresní úřad vyšetřování
v Ostravě

ústavní stížnost proti jinému zásahu orgánu veřejné moci,
než je rozhodnutí a dále proti usnesení Policie ČR, Správy
severomoravského kraje v Ostravě ze dne 28. dubna 1998
(PSM-051/OSK-TČ-35), proti usnesení Krajského státního
zastupitelství v Ostravě ze dne 17. dubna 1998
(2 Kz 96/98) a proti usnesení Okresního soudu v Ostravě
ze dne 17. dubna 1998 (2 Nt 62/98)

pětkrát
rozhodnutí orgánů veřejné moci, jak shora jsou označena
zvláštní plná moc

I.

Dne 16. dubna 1998 jsem byla v pozdních odpoledních a večerních hodinách na návštěvě u svých přátel, manželů Ing. Jaroslava a JUDr. Evy Zatloukalových, a to v jejich bytě na adrese Ostrava – Poruba, Příční 28. Kolem dvacáté hodiny do bytu Zatloukalových násilně – vypáčením dveří – bez jakéhokoliv předchozího upozornění vnikla skupina maskovaných mužů v černých bundách s nápisem

„Policie“, kteří nám všem nasadili pouta a postavili nás čelem ke zdi. Krátce na to se do bytu dostavil muž v občanském oděvu a aniž se představil, předložil spoutanému Ing. Zatloukalovi údajný příkaz k provedení prohlídky jeho bytu, s nímž bylo také bezprostředně započato a mne vyzval k prokázání totožnosti, kterou si následně ověřil mým občanským průkazem, který si vzal sám z mé kabelky odložené v křesle.

Nevěděla jsem, a nevím dosud, jaké důvody policii k vniknutí do bytu Zatloukalových vedly; s odkazem na to, že jsem u Zatloukalových jen na návštěvě jsem policisty opakovaně žádala o sejmutí pout a o umožnění odchodu z bytu.

Mým žádostem policisté nejen nevyhověli, ale po nějaké době mne s pouty na ruku spolu s manželou Zatloukalovými odvezli do úřadoven okresního úřadu vyšetřování; zda a případně v jakém rozsahu byli manželé Zatloukalovi obviněni ze spáchání trestného činu a jakého, nevím.

II.

Když mne policisté ani ve své úřadovně přes mé protesty z pout neuvolnili a nedovolili mi odejít, opakovaně jsem je žádala, aby mne alespoň spojili s některým z obhájců, neboť násilným a podle mého přesvědčení až neurvalým jejich jednáním vůči mně jsem se cítila zaskočena a vůči nim jako orgánům veřejné moci zcela bezbranná; i tato moje žádost byla však odmítnuta s tím, že „na to je dost času“. Podotýkám, že ani tehdy, ani později nebylo proti mně vzneseno nijaké obvinění a že po celou dobu, tj. zhruba od 20. hodiny dne 16. dubna 1998 do 15. hodiny následujícího dne jsem byla téměř nepřetržitě v poutech, nebyla mi podána strava ani jiné občerstvení a po určitou dobu, jejíž trvání nejsem s to blíže určit, byla jsem v chodbě úřadovny připoutána k zábradlí a dokonce i na WC jsem byla doprovázena a tam střežena mužským příslušníkem policie.

III.

Dne 17. dubna 1998 v popoledních hodinách jsem byla příslušníky policie v občanském oděvu odvezena do svého bytu, tam mi byl předložen téhož dne soudem vydaný příkaz k prohlídce mého bytu, a aniž by o tom byl vyrozuměn můj manžel, domovní prohlídka byla bezprostředně provedena; co či koho policie v mém bytě hledala mi sděleno nebylo.

Po skončení domovní prohlídky mne odvezli příslušníci policie, tentokrát již bez pout, zpět do jejich úřadovny a po sepsání protokolu jako se svědkyní, do něhož však vyslychající „jako nerozhodné“ odmítl pojmout mé stížnosti na hrubé zacházení, jemuž jsem byla ze strany policie vystavena, byla jsem asi v 19.30

hod. bez jakéhokoliv vysvětlení propuštěna; protokol o provedené domovní prohlídce, při níž mi bylo odňato 5 disket k počítači, mi předán nebyl.

IV.

Na jednání policie jak sub. I až III je popsáno jsem si dne 18. dubna 1998 stěžovala Policii ČR, Správě severomoravského kraje v Ostravě, moje stížnost byla však oddělením stížností a kontroly označené správy usnesením ze dne 28. dubna 1998 (PSM-050/OSK-TČ-35) zamítnuta, resp. ve stížnosti obsažené trestní oznámení (na neznámého pachatele) bylo odloženo (§ 159 odst. 1 tr. ř.), když inspekčními orgány údajně „nebylo zjištěno, že došlo ke spáchání trestného činu, a že ani není důvodu věc vyřadit jinak“. Obdobně byla Krajským státním zastupitelstvím v Ostravě zamítnuta i moje stížnost proti rozhodnutí policie o odložení trestního oznámení, a to usnesením ze dne 30. května 1998. Odňaté diskety přes mé opakované žádosti mi vydány nebyly.

Důkaz ad I až IV: příkazem Okresního soudu v Ostravě k provedení domovní prohlídky v mém bytě ze dne 17. dubna 1998 a usnesením Policie ČR, Správy severomoravského kraje v Ostravě (oddělením stížností a kontroly) ze dne 28. dubna 1998, usnesením Krajského státního zastupitelství v Ostravě ze dne 30. května 1998, které předkládám

V.

Příkaz k domovní prohlídce v mém bytě mi byl policejními orgány předán dne 17. dubna 1998, usnesení Policie ČR, Správy severomoravského kraje v Ostravě o odložení trestního oznámení bylo mi doručeno dne 3. května 1998 a usnesení krajského státního zastupitelství jsem si vyzvedla na poště dne 20. června 1998. Tím jsem v této své věci vyčerpala všechny procesní prostředky, které mi ze zákona k ochraně mých práv byly k dispozici a také zákonem stanovená lhůta k podání ústavní stížnosti je zachována (§ 72 odst. 2 al. 1 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Důkaz: spisem Okresního soudu v Ostravě zn. 2 Nt 62/98 a spisem označené správy Policie ČR, které budtež vyžádány.

Proti popsanému jednání ze strany policie, jakož i proti rozhodnutím jak sub. V jsou označena, podávám v zákonné lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

v níž tvrdím, že

- a) v době od 20. hodiny dne 16. dubna 1998 do 19.30 hod. dne 17. dubna 1998 v Ostravě byla jsem bez zákonného důvodu zbavena osobní svobody (čl. 8 odst. 1, 2 al. 1 Listiny základních práv a svobod),
- b) v téže době a tamtéž, odepřením stravy či jiného občerstvení, přiložením pout na ruce a připoutáním k zábradlí [§ 16, § 31, § 38 odst. 1 písm. d), odst. 2, 3, 5 zák. č. 283/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů], jakož i nemožněním zvolit si právního zástupce (obhájce), bylo porušeno mé ústavně zaručené základní právo na zachování lidské důstojnosti (čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a na (jinou) právní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod),
- c) protiprávním odnětím 5 disket k počítači byla porušena ochrana mého vlastnického práva k nim (čl. 11 odst. 1, 4 Listiny základních práv a svobod),
- d) níže uvedené státní orgány jako orgány veřejné moci níže uvedenými rozhodnutími porušily moje ústavně zaručená základní práva, a to
  - aa) Policie ČR, Správa severomoravského kraje v Ostravě usnesením ze dne 29. dubna 1998 (PSM-050/OSK-TČ-35) a
  - bb) Krajské státní zastupitelství v Ostravě usnesením ze dne 17. dubna 1998 (2 Kz 96/98) ústavně zaručené právo na (jinou) právní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod)
  - cc) Okresní soud v Ostravě usnesením ze dne 17. dubna 1998 (2 Nt 62/98) ústavně zaručená základní práva na nedotknutelnost obydlí (čl. 12 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod) a také na nedotknutelnost soukromí (čl. 7 odst. 1 téže).

Tato svá tvrzení odůvodňuji takto:

- ad a) Článkem 8 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je ústavně jako základní právo každému zaručena osobní svoboda, která může být omezena jen z důvodů a způsobem, který stanoví zákon (dtto čl. odst. 2 al. 1); zákonem, který v jím stanoveném rozmezí a podmínkách omezení osobní svobody, jako omezení legální, připouští, je nepochybně trestní řád (zák. č. 141/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů), případně zákon o Policii ČR (č. 283/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Protože jsem nebyla policejními (vyšetřovacími) orgány obviněna ze spáchání trestného činu, aplikace trestního řádu je v těchto

souvislostech vyloučena, neboť jsem nebyla ani přistižena při spáchání trestného činu, ani bezprostředně poté (§ 76 odst. 2 tr. ř.), ani mi jako osobě podezřelé ze spáchání trestného činu nebylo sděleno obvinění (§ 160 odst. 1 tr. ř.). Nebyly také splněny jiné podmínky pro omezení mé osobní svobody (§ 73 al. 1 tr. ř.); nadto mé zadržení nebylo bezprostředně ohlášeno státnímu zástupci (§ 75 al. 2 tr. ř.).

Jestliže jsem se policejním orgánům při jejich násilném vstupu do bytu manželů Zatloukalových v ničem a ničím neprovinila, a jestliže způsobem zcela dostatečným byla jimi zjištěna a ověřena moje totožnost včetně údajů o trvalém bydlišti a konečně jestliže i moje přítomnost v bytě měla důvod výlučně jen v přátelské návštěvě, pak je zcela zřejmé, že jednání policistů vůči mně nelze ospravedlnit ani jedním ze zákonných důvodů, a proto, jak důvodně tvrdím, došlo popsáním jednáním policistů k protiústavnímu omezení mé osobní svobody, nadto za ponižujících okolností (a contr. ust. § 6 odst. 1 zák. č. 283/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

ad b) Listinou základních práv a svobod je každému ústavně zaručeno právo na lidskou důstojnost (čl. 10 odst. 1) a před orgány veřejné moci na právní pomoc, a to od počátku řízení. V souvislosti s ústavně zaručenými základními právy tvrdím, že pojem „řízení“ je nutno vyložit v širším smyslu, než by mělo vyplnout jen z odkazu na procesní řády či jiné obdobné předpisy, zejména jde-li o situaci, v níž byl občan zbaven osobní svobody, a kdy již sama tato skutečnost podstatným způsobem potenciálně snižuje možnost jeho obrany. Protože jsem nebyla obviněna ze spáchání trestného činu a jakkoli proto řízení (ve formálním slova smyslu) proti mně zahájeno nebylo, tvrdím, že od okamžiku, kdy jsem byla zbavena osobní svobody, jsem na poskytnutí právní pomoci měla (ústavně zaručené) právo.

Tvrdím dále, že jednáním policie popsáním sub. I a zejména sub. II bylo porušeno mé ústavně zaručené právo na lidskou důstojnost, zejména jestliže i o vykonání tělesné potřeby jsem musela žádat mužského příslušníka policie, a jestliže také jím jsem byla na toaletu doprovázena a jím na ní střežena.

ad c) Pro odnětí disket k počítači nebylo a není zákonného důvodu; i když adresátem povinnosti vydat věc může být kdokoli (§ 78 odst. 1 tr. ř.), základním předpokladem této povinnosti je, že odnětí věci musí předcházet výzva k dobrovolnému vydání věci (musí tedy jít o konkrétní věc orgánem činným v trestním řízení předem individualizovanou a nikoli jen zcela náhodně při domovní prohlídce nalezenou) a že k odnětí věci dochází v (již probíhajícím) trestním řízení, tj. v řízení podle zákona o trestním řízení soudním (č. 141/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů – § 12 odst. 10 tr. ř.). Ani jedna z těchto zákonem stanovených podmínek v mém případě nebyla (a není) splněna, a proto tvrdím,

že orgány policie protiústavně jiným způsobem, než je rozhodnutí, porušily mé ústavně chráněné vlastnictví a v tomto protiústavním stavu držbou protiprávně odňatých disket pokračují (čl. 11 odst. 1, 4 Listiny základních práv a svobod).

ad d) Listinou základních práv a svobod (čl. 36 odst. 1) je každému zaručeno právo domáhat se ve stanovených případech ochrany svého práva u jiných orgánů, než je nezávislý a nestranný soud; zákonem je policejním orgánům a obdobně také státnímu zástupci uloženo nejen přijímat oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin (§ 158 odst. 1 al. 1 tr. ř.), ale také učinit všechna potřebná opatření k odhalení trestných činů a zjištění jejich pachatelů (dtto odst. 2 tr. ř.), přičemž při plnění této zákonem uložené povinnosti jsou tyto orgány povinny postupovat z úřední povinnosti a tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, a to i bez návrhu stran (§ 2 odst. 4 al. 1, odst. 5 tr. ř.).

Tvrdím, že v mém případě ani policejní orgány, ani státní zastupitelství své zákonné povinnosti nesplnily, že podstatné skutečnosti z mého trestního oznámení (na mně neznámého pachatele) ponechaly zcela bez povšimnutí a že v důsledku toho jimi vydaná rozhodnutí jsou v rozporu se zákonem a nadto jsou pro nedostatek rozhodovacích důvodů zcela nepřezkoumatelná (a contr. ust. § 134 odst. 2), a že pokud jsou založena jen na vyjádření zúčastněných policistů, jde o rozhodnutí zřetelně jednostranná (a contr. ust. § 2 odst. 5 al. 2 tr. ř.).

Tvrdím proto, že mnou prožité a nadřazeným orgánům veřejné moci popsané příkoří, jemuž jsem ze strany policejních orgánů byla vystavena, stejně jako ústavní stížností napadená rozhodnutí jsou v rozporu nejen s ústavně zaručeným právem na právní ochranu, ale jako taková jsou neslučitelná se zásadami demokratického a právního státu založeného na účtě k právům a svobodám občana (čl. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.).

ad e) Z tvrzení a z vývodů učiněných již dříve vyplývá, že ani soudem vydaný příkaz k domovní prohlídce není dostatečně podložen zákonnými důvody. I když jsem policejními orgány byla zastížena v cizím bytě jako někdo jim neznámý, moje totožnost byla jednoznačně prokázána a také důvod mé přítomnosti v něm byl – alespoň podle mého přesvědčení – dostatečně objasněn. Za takové situace jen stěží mohlo v intencích zákona vzniknout důvodné podezření, že v mém bytě je věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení (§ 82 odst. 1 tr. ř.), a to v podstatě z týchž důvodů, které jsem již vyložila v souvislosti s odnětím věcí (ad c). Ostatně samotné odůvodnění příkazu k provedení domovní prohlídky svou skutkovou vágností a pouhým výčtem zákonných ustanovení dostatečně svědčí pro závěr, že při vydání tohoto rozhodnutí nebyly k dispozici nijaké skutkové okolnosti, z nichž by na důvodnost a zákonnost nařízené do-

movní prohlídky v mém bytě bylo možno usoudit. I když posuzovaný příkaz byl vydán k návrhu státního zástupce (§ 83 odst. 1 tr. ř.), tvrdím, že důvodnost tohoto návrhu nebyla soudem dostatečně přezkoumána a že tento soud se bez dalšího spokojil s pouhým tvrzením státního zástupce, že „domovní prohlídka u mne je nezbytná“; takovýto postup je však v rozporu se zákonem a důsledně také s ústavně zaručenými právy na nedotknutelnost obydlí (čl. 12 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod) a na nedotknutelnost soukromí (čl. 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), která již pro svou povahu přináležejí k základním ústavním právům, jimiž se završuje a chrání svobodný rozvoj lidské osobnosti.

Vycházejíce z těchto zásad proto tvrdím, že také soudem vydaný příkaz k domovní prohlídce trpí týmiž protizákonnými a protiústavními vadami, jaké vytýkám rozhodnutím předchozích orgánů veřejné moci [ad d) aa), bb)].

Ze všech takto rozvedených důvodů, jimiž podkládám svá tvrzení o porušení mých ústavně zaručených základních práv, jak v mých tvrzeních jsou označena, navrhuji, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž

- 1) zruší usnesení Policie ČR, Správy severomoravského kraje v Ostravě ze dne 28. dubna 1998 ((PSM-050/OSK-TČ-35), usnesení Krajského státního zastupitelství v Ostravě ze dne 30. května 1998 (2 Kz 96/98) a usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 17. dubna 1998 (2 Nt 62/98),
- 2) vysloví buď ve výroku nebo v odůvodnění nálezu, že v době od 20. hodiny dne 16. dubna 1998 do 19.30 hod. dne 17. dubna 1998 v Ostravě jsem byla bezdůvodně zbavena osobní svobody a že v téže době tamtéž odeřením stravy či jiného občerstvení, přiložením pout na ruce a připoutáním k zábradlí, jakož i neumožněním zvolit si právního zástupce (obhájce) byla porušena moje ústavně zaručená práva na zachování lidské důstojnosti a na právní ochranu a
- 3) přikáže Policii ČR, Okresnímu úřadu vyšetřování v Ostravě vydat mi do 3 dnů od vykonatelnosti tohoto nálezu pět disket k osobnímu počítači.

V Ostravě dne 15. června 1998

Marcela Procházková

Vzor číslo 22

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Jaroslav Navrátil, podnikatel, bytem v Brně, Koblížná 68
zastoupen JUDr. Alešem Novotným,
advokátem v Brně, Dominikánské nám. 36

Účastník řízení: 1) Policie ČR, Okresní ředitelství v Brně
2) Krajské státní zastupitelství v Brně

Vedlejší účastník: Okresní státní zastupitelství v Brně

ústavní stížnost proti příkazu k prohlídce jiných prostor
ze dne 26. února 1998 (ORKA 1036/KS-2-96), proti
usnesení Krajského státního zastupitelství v Brně
ze dne 15. března 1998 (2 KZt 156/97-8) a proti rozhodnutí
Policie ČR, Okresního ředitelství ze dne 26. února 1998
(ORKA 1036/KS-2-96)

čtyřmo
rozhodnutí Policie České republiky, Okresního ředitelství
v Brně ze dne 26. února 1998 (ORKA 1036/KS-2-96)
usnesení téhož orgánu veřejné moci ze dne 26. února 1998
(ORKA 1036/KS-2-96)
usnesení Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne
15. března 1998 (2 KZt 156/97-8)
zvláštní plná moc

I.

Jsem vlastníkem osobního motorového vozidla zn. BMW 200 E, státní po-
znávací značky BMU 19–36. Toto motorové vozidlo jsem nabyl koupí dne
6. prosince 1995 od Jaroslava Spáčila. Spolu s motorovým vozidlem předal mi
prodávající originální klíče k vozidlu, (původní) technický průkaz k němu, ser-
visní knížku, doklad vydaný Ministerstvem dopravy Italské republiky (ze dne
5. června 1994 č. RE 574045), dle něhož byl původní vlastník pan Antonio

Soreli oprávněn k vývozu vozidla z Italské republiky, jakož i nezbytné doklady vydané českými orgány veřejné moci, totiž (velký) technický průkaz k vozidlu a osvědčení o něm. V té době bylo osobní motorové vozidlo evidováno (pod SPZ KI 23-19) Dopravním inspektorátem v Karviné. Po uzavření kupní smlouvy převezl jsem vozidlo do místa svého trvalého bydliště, kde jsem je také řádně přihlásil do dopravně policejní evidence, pro níž byla vozidlu přidělena nová SPZ, totiž BMU 19-36.

Jako (další) vlastník shora označeného motorového vozidla sjednal jsem pro ně od roku 1996 až dosud s Českou pojišťovnou v Brně havarijní pojištění a pojištění proti jeho odcizení.

Důkaz: kopiemi kupní smlouvy ze dne 6. prosince 1995, technického průkazu, smlouvy o pojištění vozidla, oprávnění ze dne 5. června 1994 č. RE 574045, základní stránky servisní knížky

II.

Motorové vozidlo, jak sub. I je označeno, bylo mi bez udání důvodu policejním orgánem dne 14. února 1998 odebráno a teprve následně a k mému naléhání bylo za souhlasu Okresního státního zastupitelství v Brně Policií ČR, Okresním ředitelstvím (pod sp. zn. ORKA 1036/KS-2-96)) v Brně dne 26. února 1998 vydáno rozhodnutí označené jako „usnesení o odnětí věci“ (§ 79 odst. 1 tr. ř.). Proti tomuto usnesení jsem podal stížnost (§ 141 tr. ř.), ta však byla usnesením Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 15. března 1998 (2 KZt 156/97-8) zamítnuta jako nedůvodná.

Svůj postup vůči mně odůvodnily činné orgány veřejné moci (ničím nezdůvodněným) tvrzením, že „dle zprávy a dožádání informačního orgánu policie Interpol jde o vozidlo, k němuž uplatňuje vlastnický nárok jiná osoba (která?), jíž vozidlo bylo (kdy a kde?) odcizeno“; české orgány veřejné moci tedy vůči mně jednaly zřejmě jako orgány dožádané.

Osobní motorové vozidlo zn. BMW 200 E, SPZ BMU 19-36, ode dne jeho odnětí policejními orgány (14. února 1998) se nachází na mně neznámém místě a v mně rovněž neznámém současném technickém stavu.

Důkaz: spisem Policie ČR, Okresního ředitelství v Brně, zn. ORKA 1036/KS-2-96, který budiž Ústavním soudem vyžádán

III.

Tvrzení policejních orgánů (podložené souhlasným stanoviskem státních zastupitelství), že vozidlo bylo někomu, někde a někým odcizeno, je očividně nepravdivé. Jako jeho oprávněný vlastník vyžádal jsem si dne 25. února 1998 u jeho výrobce (prostřednictvím smluvního prodejce Centrum-Moravia Soner spol. s r. o.) zhotovení náhradního klíče k vozidlu (číslo A 000 350-16-06); objednaný klíč byl výrobcem zhotoven a prostřednictvím smluvního prodejce byl mi dodán.

S ohledem na způsob prodeje, a zejména evidence motorových vozidel tovární značky BMW, je vyloučeno, aby (náhradní) originální klíč obdržel někdo jiný než ten, kdo je vlastníkem vozidla; vozidlo je totiž vybaveno servisní knížkou, která obsahuje také tzv. průvodní kartu, která slouží mimo jiné v případě reklamace, oprav apod., také k ověření vlastnictví k vozidlu a bez ní reklamace, stejně jako objednávka náhradního klíče apod., by byly výrobcem odmítnuty. Nadto, v souvislosti s výrobou (mnou objednaného) náhradního klíče, bylo výrobcem k mé žádosti potvrzeno, že na dotčeném vozidle od původní montáže zámeků nedošlo ani k jejich výměně, ani k násilnému otevření dveří.

Důkaz: kopiemi průvodní karty, objednacích listů
a faktury za zhotovení náhradního klíče,
které předkládám

Bez ohledu na námitky a tvrzení, které rozvedu později, proto – důvodně – tvrdím, že policejními orgány mně odňaté vozidlo nikdy odcizeno nebylo a že již z tohoto důvodu postup českých orgánů veřejné moci proti mně je protiprávní, a že všechny okolnosti, jak policejními orgány byly či mohly být zjištěny, spíše nasvědčují tomu, že původní vlastník vozidla patrně usiluje o pojišťovací podvod.

Tvrdím proto, že postup policejních orgánů, stejně jako rozhodnutí Krajského státního zastupitelství v Brně, jsou především nezákonné, neboť

- a) pro přikázanou „prohlídku jiných prostor“ (§ 83a tr. ř.), stejně jako pro odnětí vozidla není a nebylo zákonného podkladu; ustanovení § 79 tr. ř. totiž předpokládá, že věc, která je orgány veřejné moci odňata, je důležitá pro trestní řízení, a že rozhodnutí o tom, jako procesní opatření (úkon trestního řízení – § 52 tr. ř.) bylo vydáno v již zahájeném trestním řízení. Orgány činnými v trestním řízení jsem však obviněn ze spáchání trestného činu nebyl a poukaz (operativního) policejního orgánu „na šetření trestného činu dle § 148 tr. z.“ je procesně zcela nerozhodný, mimo jiné také proto, že odňaté motorové vozidlo jsem do svého vlastnictví nabyl na území České republiky, od českého občana a s doklady osvědčujícími jeho řádnou evidenci na

našem území (technický průkaz), a proto jsem nebyl (a ani nemohl být) účastníkem celního řízení. Rovněž proti předchozímu vlastníkovvi vozidla, který je z celních dokladů a dokladů vedených u dopravního inspektorátu Policie ČR znám, trestní řízení, jako proti účastníkovi celního řízení, vedeno není.

- b) zcela identické jsou procesní podmínky pro aplikaci ustanovení § 83 a tr. ř.; i zde je zásadní procesní podmínkou (již) probíhající trestní řízení, nehledě již ani k tomu, že další podmínky pro provedení prohlídky (garáže) bez příkazu (§ 83a odst. 3 tr. ř.), jak tato byla provedena u mne, nebyly splněny vůbec a nadto nebyl mi takový příkaz doručen ani dodatečně.

Proti protiprávnímu postupu policejních orgánů jsem se ohradil a pokud proti jejich rozhodnutí zákon připouští opravný prostředek (§ 141 tr. ř.), podal jsem proti němu stížnost; ta však – co do odnětí motorového vozidla – byla jako bezdůvodná krajským státním zástupcem v Brně dne 15. března 1998 zamítnuta, stejně jako tomu bylo stran mé stížnosti na postup policejních orgánů. Zamítavá rozhodnutí, opomíjející v meritu věci podstatu mých námitek, nejsou – mimo povrchní odkazy na (neprávem) aplikovaná zákonná ustanovení – nikterak zdůvodněná, a proto je pokládám za nepřezkoumatelná pro nesrozumitelnost.

Důkaz: usnesení Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 15. března 1998 (2 KZt 156/97-8), které předkládám

Za okolností popsaných sub. I až III tvrdím, že jak vniknutí do mé garáže policejním orgánem, tak odnětí mého osobního motorového vozidla mají charakter jiného zásahu orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí, k němuž došlo dne 14. února 1998. Rozhodnutí Policie ČR, Okresního ředitelství v Brně ze dne 26. února 1998 (ORKA 1036/KS-2-96), bylo mi doručeno dne 27. února 1998 a účinky doručení usnesení Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 15. března 1998 (2 KZt 156/97-8) nastaly dnem jeho vyzvednutí na poštovním úřadě, tj. dne 20. března 1998. Takto jsem – před podáním ústavní stížnosti – vyčerpal všechny procesní prostředky, které mi zákon k ochraně mých práv poskytuje (§ 72 odst. 2 al. 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Lhůty k podání ústavní stížnosti jsou také ve všech případech zachovány.

Důkaz: jako sub. II

Jak proti jiným zásahům policejních orgánů, než je rozhodnutí, tak proti jejich

rozhodnutím, a také proti usnesení Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 15. března 1998, podávám v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že jednak vpředu označenými rozhodnutími policejních orgánů, jednak jiným jejich zásahem, než je rozhodnutí, a dále usnesením Krajského státního zastupitelství v Brně, vždy jako orgánem veřejné moci, byla porušena moje ústavně zaručená základní práva na domovní svobodu (čl. 12 odst. 1, 2 ve spojení s čl. 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), pokud jde o protiprávní odnětí osobního motorového vozidla, též práva plynoucí z čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a konečně – pokud jde o rozhodnutí Krajského státního zastupitelství v Brně – také ústavně zaručené právo na soudní ochranu (čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod).

Tato svá tvrzení odůvodňuji takto:

a) Jakkoli ústavní ochrana práva na domovní svobodu není podle ústavního pořádku České republiky absolutní, tvrdím, že ústavně předpokládaný průlom této ochrany musí být podložen takovými (prokázanými) skutečnostmi, které splňují zákonem stanovené podmínky, které nadto – v intencích článku 4 Listiny základních práv a svobod – musí být vykládány restriktivně. Za okolností popsaných sub. III je však zřejmé, že provedení prohlídky garáže proti mé vůli, a zejména odnětí mého motorového vozidla, výrazně překračují zákonná oprávnění policejních orgánů a jako taková pro svou povahu a intenzitu mají zřetelně protiústavní charakter.

Tvrdím, že v právním státě (čl. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.) je nepřipustné, aby policejní orgán svévolně vstoupil do cizího prostoru a odtud vlastníkovi protiprávně odňal jeho věc.

b) S odkazem na to, co jsem rozvedl sub. I, tvrdím, že jsem nepochybným vlastníkem policejními orgány odňatého motorového vozidla, a jestliže mi – přes mé protesty – policejní orgány vozidlo odňaly a oddisponovaly na mně neznámé místo, tvrdím, že jako orgány veřejné moci popsaným jednáním zasáhly protiústavním způsobem do mého vlastnického práva (§ 123 o. z.) a současně porušily moje ústavně zaručené právo na jeho ochranu (čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

Jednání policejních orgánů vůči mně nemůže ospravedlnit ani jejich poukaz na případné dožádání Interpolu (došlo-li k němu); jestliže jsem své vlastnictví k odnímanému vozidlu českým orgánům veřejné moci hodnověrně prokázal, bylo namíste cizí orgán, případně původního vlastníka vozidla, odkázat buď na řízení před Nejvyšším soudem ČR, o uznání vykonatelnosti rozhodnutí cizozemského orgánu, bylo-li vydáno (§ 28 odst. 2

zák. č. 335/1992 Sb., § 9 odst. 5 o. s. ř., § 67 zák. č. 97/1963 Sb.) nebo, v záporném případě, na obecnou ochranu vlastnického práva před zdejšími soudy. Policejní orgán není orgánem exekucím a již proto není oprávněn k zásahu do případných soukromoprávních vztahů či z nich uplatněných nároků.

Tvrdím proto, že jako nepochybný vlastník věci, která mi byla veřejnou mocí neprávem odňata, se právem dovolávám ústavní ochrany svého vlastnictví k ní (k tomu srov. nález ve věci III. ÚS 87/97 publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezu a usnesení – svazek 11., č. 55, Praha 1998).

- c) I když ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu – již podle svého názvu – je svázáno s řízením před obecnými soudy, mám za to, že lze je také extenzivněji vyložit jako ústavně zaručené právo na jinou ochranu pro řízení před krajským státním zastupitelstvím, pokud ono autoritativně rozhoduje o právech nebo o povinnostech. Ve svých stížnostech proti postupu policejních orgánů, stejně jako proti odnětí vozidla, jsem poukazoval – ve shodě se skutkovým tvrzením v této ústavní stížnosti – na nepochybnost svého vlastnictví k odňatému vozidlu a očekával jsem, že krajské státní zastupitelství moje tvrzení ověří a posléze mému nepochybnému právu jako dozorčí orgán poskytne ochranu tím, že především usnesení o odnětí vozidla zruší; proti mému očekávání však krajské státní zastupitelství moji stížnost zamítlo s povšechným a zcela bezobsažným odůvodněním.

Mám proto za to, že i tomuto rozhodujícímu orgánu veřejné moci, jemuž je uložena povinnost dozírat na zákonnost postupu jím podřízených orgánů veřejné moci (§ 4 zák. č. 283/1993 Sb.), lze vytýkat protiústavní postup ve smyslu porušení ústavně chráněného práva daného čl. 36 Listiny základních práv a svobod, jestliže svou zákonem uloženou povinnost neplní.

Závěrem proto tvrdím, že označené policejní orgány a Krajské státní zastupitelství v Brně jako orgány veřejné moci porušily moje ústavně zaručená základní práva, jak vpředu byla označena a dále, že tytéž policejní orgány jako orgány veřejné moci jednáním nad rámec jim svěřené pravomoci vyvolaly takový stav protiústavnosti, kterému nelze čelit jinak než ústavní stížností s návrhem na vydání nálezu, jímž Ústavní soud přikáže těmto orgánům obnovení stavu před porušením ústavně zaručených základních práv [§ 82 odst. 3 písm. b) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů].

Navrhuji proto, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž

- 1) zruší:
  - a) usnesení Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 15. března 1998 (2 KZt 156/97-8),
  - b) usnesení Policie ČR, Okresního ředitelství v Brně ze dne 26. února 1998 (zn. ORKA 1036/KS-2-96),
  - c) rozhodnutí Policie ČR, Okresního ředitelství v Brně ze dne 26. února 1998 (zn. ORKA 1036/KS-2-96) označené jako „Příkaz k prohlídce jiných prostor“,
- 2) přikáže Policii ČR, Okresnímu ředitelství v Brně, vydat mi do tří dnů od vykonatelnosti tohoto nálezu osobní motorové vozidlo BMW 200 E, č. karoserie a motoru NCB 12 30 1 A 402 118, státní poznávací značky BMU 19-36, a to v technickém a jiném stavu ke dni 14. února 1998, a to v místě, kde k odnětí motorového vozidla došlo.

V Brně dne 31. března 1998

Jaroslav Navrátil

Vzor číslo 23

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Jiří Valášek, starosta města N.
zastoupen JUDr. Jiřinou Rýdlovou,
advokátkou v Brně, Masná 3

Účastníci řízení: 1) Vrchní soud v Olomouci, za něhož jedná
Mgr. Zdeněk Postolný, předseda senátu 4 C
označeného soudu
2) Krajský soud v Brně, za něhož jedná
JUDr. Jiřina Křížovská, předsedkyně senátu
označeného soudu

Vedlejší účastníci: 1) Antonín Suchomel, technik, bytem v městě N.
2) PhDr. Vratislav Medřický, šéfredaktor týdeníku Rozhledy,
pod adresou Brno, Moravské nám. 5

ústavní stížnost proti pravomocnému rozsudku Vrchního
soudu v Olomouci ze dne 6. ledna 1999 (2 Co 205/98)
a proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 14. srpna
1998 (16 C 125/97)

pětkrát
rozsudky soudů, jak shora jsou označeny
zvláštní plná moc

I.

Jsem starostou města N.; tuto funkci, do níž jsem byl zvolen za Politickou stranu po volbách do zastupitelstva města, vykonávám nepřetržitě od roku 1992. Vedlejší účastník tohoto řízení sub. 1) je za Politické hnutí členem rady města.

Vedlejší účastník sub. 2) je šéfredaktorem týdeníku Rozhledy a je také autorem článku „Jak kdo a s čím hospodaří“, otištěném ve jmenovaném týdeníku dne 20. listopadu 1997 a komentáře otištěném v témže listě pod titulkem „Potrefeny se ozývá“ dne 27. listopadu 1997.

Na zasedání rady města konaném dne 16. listopadu 1997 a později také na schůzi městského zastupitelstva dne 19. listopadu 1997, v souvislosti s projednáváním stavu městského rozpočtu a s uvolněním částky potřebné na stavbu a rekonstrukci veřejného osvětlení, vedlejší účastník sub. 1) v rozpravě označil stav financí města za katastrofální, tvrdil, že neutěšená finanční situace města je důsledkem rozhazovačného způsobu hospodaření, proti němuž musí protestovat „všichni slušní lidé ve městě“, zcela nepokrytě naznačoval, že na údajně „zbytečně vysokých výdajích se přživují různí paraziti v bílých košilích“ a své vystoupení v rozpravě, jak na zasedání rady, tak zejména na schůzi zastupitelstva města vyhroutil tvrzením, že „všichni dobře víme, kdo a z čeho si staví palácovou vilu jen kousek za náměstím“, že „kdyby cihly měly nohy a mohly utíkat, věděly by, kde je jejich pravé místo a bylo by po vile“ a dále, že „takoví hospodáři a stavitelé, kteří hospodaří z cizího a nevědí, kdy přestat, sedí ve svých křeslech již příliš dlouho a nemají v nich už dávno co dělat“.

Vystoupení vedlejšího účastníka sub. 1) v rozpravě na zasedání rady města a zejména na veřejné schůzi městského zastupitelstva, jemuž byl přítomen také vedlejší účastník sub. 2), bylo podkladem pro jeho již označený článek a komentář, v němž v uvozovkách citované pasáže v týdeníku „Rozhledy“ otiskl a ve vsloveně jednostranně zaměřeném tónu i nepřátelsky komentoval.

II.

Výroky citovanými sub. I měl vedlejší účastník, jako můj politický odpůrce, na mysli jednoznačně a pro každého v městě zcela zřetelně mne; je tomu tak proto, že jednak do zastupitelstva města jsem byl opakovaně volen od roku 1990 a funkci starosty zastávám od roku 1992 („setrvávám tedy ve svém křesle příliš dlouho“), jednak „kousek za náměstím“, jako jediný stavebník v tomto místě, skutečně dostavuji (ve skutečnosti však zcela standardní a v obvyklém vybavení) „palácovou vilu“.

Jakkoli jsem neměl a nemám nejmenších námitek proti – byť neoprávněné – kritice vedlejšího účastníka sub. 1) a věci přiměřeným zprávám o činnosti rady města a komentářům k nim v tisku, mám za to, že i nejtvrdí kritika musí zachovávat jistou formu, nemá překračovat meze lidské slušnosti a zejména nesmí být nepravdivá a urážející.

III.

Hanlivé a urážlivé výroky vedlejšího účastníka sub. 1) pronesené na veřejném shromáždění (veřejně přístupné schůzi zastupitelstva města), stejně jako jejich komentovanou publikaci tiskem v periodiku vedeném vedlejším účastníkem

sub. 2) jsem pokládal a pokládám stále za nepravdivé a ohrožující mou čest a dobrou pověst. Ve své reakci na vystoupení vedlejšího účastníka sub. 1) jsem se v rozpravě v radě a na schůzi zastupitelstva proti nim ohradil a stran prvního článku („Jak kdo a s čím hospodaří“) jsem vedlejšího účastníka sub. 2) jako šéfredaktora týdeníku Rozhledy požádal o tiskovou opravu a omluvu. Těch se mi nejen nedostalo, ale v následujícím čísle (ze dne 27. listopadu 1997) pod titulkem „Potrefený se ozývá“ vedlejší účastník sub. 2) jak moji činnost ve funkci starosty, tak moji žádost o omluvu sarkasticky komentoval.

IV.

Protože se mi za nepravdivé a hrubě urážlivé výroky ani jeden z vedlejších účastníků neomluvil a je neodvolal, a protože nadto jejich důsledkem byly po delší dobu obdobně urážlivé anonymní dopisy a telefonáty, které jsem s rozličnými výhrůžkami dostával, cítil jsem se nucen požádat o ochranu své cti a dobrého jména obecné soudy.

Ačkoli jsem znění oněch výroků prokázal (zápisem o jednáních, při nichž byly proneseny, a označenými články) a dostatečně dovodil, že jimi nemohl být míněn nikdo jiný než jen já, krajský soud moji žalobu (podanou ve smyslu § 11 a násl. občanského zákona) vůči oběma vedlejším účastníkům (žalovaným) zamítl a vrchní soud jako soud odvolací toto rozhodnutí soudu I. stupně jako věcně správné a zákonu odpovídající potvrdil.

Podstata odůvodnění rozhodnutí obou obecných soudů spočívá ve vyjádřeném přesvědčení a závěru, že vystoupení vedlejšího účastníka sub. 1) na zasedání rady města a na (veřejné) schůzi městského zastupitelstva bylo „realizací jeho nesporného práva na kritiku a výrazem jeho přesvědčení“, bylo „míněno povšechně (nebyl jsem jím jako adresát jeho výroků jmenován)“ a „i když se v jednotlivých výrocích již povážlivě blížilo k hranicím obecně uznávaných pravidel slušnosti, lze je stále ještě pokládat za silně kritickou snahu po hospodárnější správě městských financí“.

Obdobně odůvodnily obecné soudy svůj zamítavý výrok vůči vedlejšímu účastníkovi sub. 2), když navíc poukázaly na to, že sám „není autorem inkriminovaných výroků“, že je toliko „jako vskutku pronesené v tisku citoval“ a že tak – jak tvrdí – využil své ústavně zaručené právo na šíření informace a „jako novinář plnil svoji profesní povinnost vůči veřejnosti“.

Důkaz: již dříve označenými rozsudky, které předkládám, případně spisem Krajského soudu v Brně, který budiž vyžádán

V.

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. ledna 1999 byl mi k rukám mého zástupce doručen dne 3. března 1999 a týmž dnem vešel do právní moci, lhůta k podání ústavní stížnosti je tak zachována.

Důkaz: prezentačním razítkem kanceláře mého zástupce na rozsudcích, jak sub. III

Proti pravomocnému a doručenému rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. ledna 1999 (2 Co 205/98), jakož i proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 14. srpna 1998 (16 C 126/97) podávám v zákonné lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že oba obecné soudy, jak v rubrice tohoto podání jsou označeny, svými rozhodnutími v řízení, jehož jsem byl jako žalobce účastníkem, jako orgány veřejné moci porušily moje ústavně zaručená základní práva, a to na osobní čest a dobré jméno (čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 téže).

Tato svá tvrzení odůvodňuji takto:

a)

Jak jsem uvedl již sub. I, ani jednomu z vedlejších účastníků tohoto řízení neupírám jejich právo na kritiku, tvrdím však, že ji nelze svévolně a proti pravdě zaměňovat za zcela bezdůvodné osočování, a že ani obsahem (nadto nepravdivým) ani (urážlivou) formou svého podání a vyjádření nesmí kritika vybočit z uznávaných pravidel slušnosti, jimiž je (má být) demokratická společnost jako etickými pravidly občanského soužití ovládána. Zde nejde jen o to, že kupříkladu ani stran pachatelů trestných činů nesmí být až do pravomocně zjištěné jejich viny s nimi nakládáno a o nich jednáno jako s odsouzenými (čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), ale jde zejména o morální aspekt, jimiž je zmíněná zásada a koneckonců také spolužití ve společnosti vůbec podložena.

I když ústavní příkaz presumpce neviny je výrazem jedné ze zásad ovládajících postavení jedince v pozici podezřelého (obviněného, obžalovaného) ze spáchání trestného činu a jako takový se vztahuje jen na oblast trestní, nejen z jeho trestněprávního a ústavního, ale také i z etického obsahu, lze i pro oblast celospolečenských vztahů a oblast veřejného života z něj vyvodit podstatné a určující limity chování. Jestliže vedlejší účastníci měli či mají za to, že jsem se ve funkci starosty města obohacoval z veřejných financí, nic jim nebránilo v tom, aby o nápravu a případně odsouzení mého jednání usilovali způsobem předvídaným zákonem.

Správnosti mého tvrzení o limitech chování ve společenských vztazích nasvědčuje i to, že – z jiného důvodu a pod jiným aspektem – je uznáván zájem společnosti (zejména ve veřejném životě) na pravdivosti těch kterých tvrzení jako podávaných informací; mám zde na mysli skutečnost, že samotné sdělení nepravdivého údaje způsobitelného značnou měrou ohrozit vážnost jiného u spoluobčanů, za jistých podmínek naplňuje zákonné znaky trestného činu (např. § 206 tr. z. nebo § 174 tr. z. apod.).

Jakkoli jsem vzdálen toho, abych kteréhokoli z vedlejších účastníků v naznačených souvislostech obviňoval ze spáchání trestního činu, neboť na jejich trestní odpovědnosti za jejich jednání vůči mně a na jejich případném potrestání nemám zájem, tvrdím, že za kritiku nelze pokládat jakékoli, nadto nepravdivé tvrzení, navíc podané na veřejnosti formou zcela nepřiměřenou a osobně urážející. Ostatně stran tohoto tvrzení odvolávám se na nález Ústavního soudu ve věci III. ÚS 359/96 (publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 8., č. 95, Praha 1998) a obdobně ve věci IV. ÚS 154/97 (publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 10., č. 17, Praha 1998) a usnesení ve věci II. ÚS 20/98 (publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 10., usn. č. 33, Praha 1998), v nichž podmínky oprávněné a únosné kritiky a důsledky z jejího vykročení v demokratické společnosti byly vyloženy.

b)

Tvrdím dále, že ve věcech ochrany osobnosti (§ 11 a násl. o. z.) a ústavně zaručeného práva na ochranu cti a dobrého jména (čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), nemusí být ten, vůči němuž útok směřuje, vždy jmenován, ale, že zcela postačí, jestliže z vyjevených okolností lze na jeho identitu usoudit; jsem přesvědčen, že v mém případě tato podmínka byla beze zbytku splněna. V místě označeném vedlejšími účastníky není jiná novostavba, která by umožňovala záměnu adresáta jejich výroků, nehledě již ani k tomu, že jsem byl vedlejšími účastníky identifikován také délkou výkonu veřejných funkcí. Již tyto skutkové znaky nevyvolávají pochyby o tom, kdo byl inkriminovanými výroky ve skutečnosti míněn.

Správnost mého tvrzení vyplývá i z jednání druhého vedlejšího účastníka. Uvedl jsem již (sub. I), že jsem jej po zveřejnění jeho prvního článku požádal o tiskovou opravu a že se mi jí nedostalo; z titulku jeho následného komentáře „Potřefený se ozývá“ a ze souvislostí, do nichž jsou sarkastickou formou inkriminované výroky zasazeny a z okolností popsaného zasedání rady města a schůze městského zastupitelství, se zcela jednoznačně podává vůči komu nejen dočtené články, ale i publikované výroky směřují.

Tvrdím proto, podle svého přesvědčení zcela důvodně, že všemi zmíněnými okolnostmi jak jednotlivě, tak v jejich vzájemné souvislosti jsem byl jako adresát

hrubých a nepravdivých výroků zcela jednoznačně označen, čemuž ostatně také nasvědčuje s dostatečnou určitostí řada anonymních dopisů a telefonátů, o nichž jsem se již dříve (sub. I) zmínil.

c)

Odmítám závěry obecných soudů, dle nichž druhý stěžovatel „realizoval své ústavní právo na šíření informací a současně tak jako novinář plnil svou profesní povinnost vůči veřejnosti“ a tvrdím, že druhý vedlejší účastník ze svého ústavního a zaručeného práva stejně jako ze svých profesních povinností vůči veřejnosti očividně vykročil. Nejenže jako novinář z povolání musel vágnost a hrubost jím otištěných výroků prvního vedlejšího účastníka rozpoznat, stejně jako mu muselo být zřejmé, že v oněch výrocích nejde o konkrétní a obsažnou informaci, ale u vědomí důležitosti a významu tisku jako informačního prostředku si prvním stěžovatelem podanou „informaci“ co do její pravdivosti přiměřeným způsobem neověřil, ačkoli – ze své přítomnosti na veřejné schůzi zastupitelstva města – musel z následných vystoupení jiných řečníků včetně mne postřehnout, že útok prvního vedlejšího účastníka na mne byl podložen stranicko-politickou a osobní rivalitou a že plněm zastupitelstva byl přijat (mimo úzký okruh jeho spolupracovníků) odmítavě. Jestliže přesto druhý vedlejší účastník způsobem již vylíčeným sám výroky prvního účastníka převzal a ve svých článcích se s nimi tiskem ztožnil, tvrdím, že tím nejen porušil etické zásady svého povolání, ale zejména a především, že jeho odkaz na ústavně zaručené právo na šíření informací a na jeho povinnosti vůči veřejnosti jako novináře, jsou ve své podstatě – z důvodů již zmíněných – zneužitím jich obou.

Tvrdím proto, že za popsanych okolností oba obecné soudy odepřením ochrany mým ústavně zaručeným právům svými rozhodnutími nejen porušily již dříve označené články Listiny základních práv a svobod, ale současně v souvislosti s tím nesplnily jím ústavně uloženou povinnost takovou ochranu poskytnout (čl. 90 úst. zák. č. 1/1993 Sb., čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

d)

Ve své rozhodovací praxi Ústavní soud v řadě nálezů vyložil zásady stanoveného postupu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), jimiž jsou obecné soudy v řízení před nimi vázány, a jejichž porušení má zpravidla vždy protiústavní charakter. Stanovisko Ústavního soudu – stručně shrnuto – vyúsťuje v závěr, že ústavní podmínkou řádného řízení (spravedlivého procesu) je plný respekt k procesním zásadám a pravidlům, jimiž je toto řízení zákonem – v dané věci občanským soudním řádem – upraveno (např. nález ve věci III. ÚS 150/93 in Ústavní

soud České republiky: Sbíрка nálezů a usnesení – svazek 2., č. 49, Praha 1995, III. ÚS 61/94 in Ústavní soud České republiky: Sbíрка nálezů a usnesení – svazek 3., č. 10, Praha 1995).

Tvrdím, že obě rozhodnutí obecných soudů napadená touto ústavní stížností takto rozvedené podmínky ústavně souladného soudního rozhodování porušují.

Jakkoli ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. míří především na otázky spojené se skutkovým základem posuzované věci a s hodnocením důkazů, které ve věci byly soudem provedeny, mám za to, že výklad podaný již dříve Ústavním soudem lze vztáhnout i na právní úvahy a způsob, jimiž „obecný soud posoudil zjištěný skutkový stav podle příslušných ustanovení, jichž použil“.

V řízení před oběma obecnými soudy – v podstatě ve shodě s obsahem této ústavní stížnosti – jsem vyložil i právní aspekty své věci a pokud je obecné soudy jako odůvodnění mého žalobního žádání (petitu) nepokládaly za správné (dostatečné), důvodně bych očekával, že obecné soudy alespoň stručně v odůvodnění svých rozhodnutí vyloží, proč mé právní vývody a zdůvodnění odmítly. Protože se tak nestalo a v odůvodnění ani jednoho rozhodnutí obecných soudů není o mém právním zdůvodnění vzneseného návrhu ani zmínka, tvrdím, že tato odůvodnění nejsou v souladu s procesním předpisem (§ 157 odst. 2 o. s. ř.) a jako taková nejsou – v intencích výkladu Ústavního soudu – ani v souladu s ústavně zaručeným právem na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), a že také v důsledku toho i samotná rozhodnutí porušují moje ústavně zaručená práva, jak vpředu jsem je označil.

Navrhuji proto, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. ledna 1999 (2 Co 205/98), jakož i rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 14. srpna 1998 (16 C 125/97) zruší.

V Ostravě dne 20. dubna 1999

Jiří Valášek

Vzor číslo 24

Ústavnímu soudu v Brně
ke spis. zn. III ÚS .../99

Stěžovatel: Jiří Valášek, starosta města N
zastoupen JUDr. Jiřinou Rýdlovou,
advokátkou se sídlem v Brně, Masná 3

Účastníci řízení: 1) Vrchní soud v Olomouci,
za něhož jedná Mgr. Zdeněk Postolný,
předseda senátu
označeného soudu
2) Krajský soud v Brně
za něhož jedná JUDr. Jiřina Křížovská,
předsedkyně senátu
označeného soudu

Vedlejší účastníci: 1). Antonín Suchomel, technik bytem v městě N
2) PhDr. Vratislav Medřický,
šéfredaktor týdeníku Rozhledy pod adresou Brno,
Mor. náměstí 5, zastoupen JUDr. Petrem Koprívou,
advokátem se sídlem Kravařská 6, Brno

Ve věci ústavní stížnosti proti rozsudkům
Vrchního soudu v Olomouci, ze dne 6. 1. 1999
spis. zn. 1 Ce 205/98 a Krajského soudu v Brně
ze dne 14. 8. 1998 spis. zn. 16 C 132/97

Vedlejší účastník PhDr. Vratislav Medřický překládá plnou
moc právního zástupce a vyjadřuje se k ústavní stížnosti
stěžovatele

pětkrát, zvláštní plná moc

Ve věci ústavní stížnosti projednávané Ústavním soudem pod shora vyznače-
nou spis. zn. předkládám plnou moc svého zástupce (§ 30 odst. 1 zák. č. 182/93
Sb., v platném znění) a jeho prostřednictvím se k výzvě Ústavního soudu k ústavní
stížnosti stěžovatele vyjadřuji tímto podáním, jímž všechna jeho tvrzení, pokud je
výslovně neuznávám za správná, odmítám a v jednotlivostech přednáším.

1.

Je správné tvrzení stěžovatele, že jsem šéfredaktorem týdeníku *Rozhledy*, a že v jím označených číslech tohoto periodika jsem otiskl články „Jak kdo s čím hospodaří“ a „Potrefený se ozývá“, a že jsem jejich autorem; i když některé méně významné detaily zmíněných článků mohou někoho vést k domněnku, že články brojí proti stěžovateli v jeho funkci starosty města N, jejich jádrem a mým záměrem nikterak nebyla osoba stěžovatele, ale výlučná snaha přispět v městě N k větší hospodárnosti ve výdajích veřejných prostředků a zejména snaha přimět město N k větší přehlednosti o nich a k podrobnějšímu informování veřejnosti, zejména jestliže v poslední době vznikly pochybnosti o tom, zda již učiněné nebo jen zamýšlené výdaje jsou účelné.

Podzimní zasedání Rady města N a následně zasedání jeho zastupitelstva bylo zcela věnováno stavu městského rozpočtu a kritice výdajů. Vedlejší účastník tohoto řízení Antonín Suchomel nebyl jediný řečník na tomto zasedání, který v rozpravě o otázkách s rozpočtem města spojených odmítl dosavadní způsob hospodaření s městskými financemi, kritizoval způsob sestavení rozpočtu a vlastně vůbec jeho metodiku a domáhal se přijetí podstatných změn, které také spolu s dalšími řečníky navrhl. Protože rozprava na tomto zasedání nebyla skončena, nebylo možné podat o průběhu zasedání zastupitelstva ze dne 19. listopadu 1997 jinou zprávu, než jak se stalo v článku nazvaném „Jak, kdo a s čím hospodaří“, v němž zásadní problémy městského rozpočtu – přirozeně že v nezbytné novinářské zkratce – byly veřejnosti ozřejměny. Správně proto obecné soudy ve svých rozhodnutích vycházely ze zjištění, že já sám jsem nebyl autorem stěžovatelem napadených výroků, že jsem je v intencích své profese pouze jako (na zasedání zastupitelstva města) vskutku pronesené citoval, a že jsem tak jako novinář z povolání plnil toliko svou profesní povinnost vůči veřejnosti.

Odmítám proto tvrzení stěžovatele, že jsem jím označenými články „očividně vykročil z mezí svých profesních povinností vůči veřejnosti“ a že jsem tak zasáhl do jeho ústavně zaručeného práva na ochranu cti a dobrého jména.

2.

Jak v řízení před obecnými soudy, tak i v tomto řízení o ústavní stížnosti stěžovatel opomíjí zcela odlišnou povahu obou posuzovaných článků; zatímco v článku „Jak kdo ...“ jde v podstatě o zprávu ze zasedání městského zastupitelstva podloženou citáty řečníků, článek pod titulkem „Potrefený ...“ je jak zpracováním, tak svým obsahem fejetonem, v němž novinářsky uměleckou formou s určitou mírou nadsázky a přípustné licence jsou v obecné poloze shrnuty rozličné reakce na kritiku jistého typu lidského jednání, a to bez jakéhokoliv ohledu na skutečnou událost, která byla pro napsání fejetonu pouhou inspirací. Tvrdím

proto, že ve vztahu k tomuto fejetonu jsou osoba stěžovatele a jeho funkce ve městě N naprosto nerozhodné.

3.

Jestliže skutková zjištění obecných soudů jsou správná (ta ostatně nejsou ani napadena), pak nezbyvá, než zdůraznit, že právem ústavně zaručeným je nejen právo na ochranu cti a dobrého jména, ale že stejné ústavní ochrany požívá i právo na šíření informací (čl. 17 odst. 1, odst. 2 LZPS), a že – alespoň podle mého přesvědčení – v případech kolize nebo konkurence obou zmíněných ústavně zaručených práv již z důvodu veřejného významu má právo na informace (jejich šíření) před právem na ochranu cti a dobrého jména přednost.

V demokraticky orientovaném a uspořádaném státě se obecně připouští, že jedinci, kteří svým politickým či jiným postavením ovlivňují nebo mohou ovlivnit život ve společnosti, jsou nikoliv pro svou osobu, ale právě pro ono své postavení vystaveni většímu veřejnému zájmu a že již samotnou touto skutečností je ochrana jejich osobních zájmů zúžena.

Naproti tomu – jak se v demokracii rovněž uznává – poskytovat veřejnosti informace o výkonu veřejné moci je nejen ústavně zaručeným právem, ale – jde-li o novináře z povolání – mění se toto právo v profesní povinnost. Proto také bývají novináři v demokratické společnosti pokládáni za „hlídací psy demokracie“ a informační média samotná za „čtvrtou ústavní moc“, již přísluší právo kritiky a kontroly nad výkonem ústavních mocí ostatních.

Tvrdím proto, že zveřejněním autentických informací o průběhu zasedání městského zastupitelstva dne 19. listopadu 1997 v článku „Jak kdo a s čím hospodaří“ otištěném v týdeníku Rozhledy dne 20. listopadu 1997 a citací některých na tomto zasedání pronesených výroků – jak ostatně zcela správně ve svých rozhodnutích vyložily obecné soudy – jsem jako novinář z povolání způsobem ústavně zcela souladným plnil svoji zpravodajskou a profesní povinnost a že, pokud jde o fejeton s titulkem „Potrefený se ozývá“ otištěný v téměř týdeníku dne 27. listopadu 1997, jde o obvyklý novinový útvar (sloupek), který, byť měl svůj inspirační podklad ve skutečných událostech, se již pro svoji zcela obecnou povahu ani cti, ani dobrého jména stěžovatele dotknout nemohl.

Navrhuji proto, aby Ústavní soud ústavní stížnost stěžovatele

ZAMÍTL.

V Brně dne 16. července 1999

PhDr. Vratislav Medřický

Vzor číslo 25

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatelé: Anatolie Jánská, důchodkyně, bytem v Bzenci,
Kovářská 3
zastoupena JUDr. Radoslavem Vyhnálkem,
advokátem v Brně, Dvorská 3

Účastníci řízení: 1) Krajský soud v Brně, za něhož jedná
JUDr. Věra Zlámalová, předsedkyně senátu 10 Co
označeného soudu
2) Okresní soud v Hodoníně, za něhož jedná
Mgr. Ivan Moučka, předseda senátu 5 C
označeného soudu
3) Nejvyšší soud ČR, za něhož jedná
JUDr. Jindřich Melichar, předseda senátu 2 Cdon
označeného soudu

Vedlejší účastník: Obecní úřad v Bzenci

ústavní stížnost proti pravomocným rozsudkům
Krajského soudu v Brně ze dne 6. srpna 1996
(10 Co 53/95), rozsudku Okresního soudu v Hodoníně
ze dne 5. dubna 1993 (5 C 32/91) a Nejvyššího soudu ČR
ze dne 30. listopadu 1998 (2 Cdon 96/98)

pětkrát
rozsudky, jak shora jsou označeny
zvláštní plná moc

I.

Odstupní a kupní smlouvou ze dne 26. března 1948 a rozhodnutím Státního notářství v Hodoníně ze dne 6. června 1975 (D 635/75) nabyta jsem vlastnictví k obytnému domu č. 230 s parcelou čís. 138 – stavební plocha a k zahradě parc. čís. 6293/2. Všechny tyto nemovitosti jsou zapsány na listu vlastnickém č. 23 pro

kat. území v Hodoníně, obce Hodonín, vedeném v evidenci nemovitostí u katastrálního úřadu tamtéž.

V době před rokem 1950 provozovala jsem spolu s dnes již zemřelým manželem v obytném domě – rodinném domku, jak shora je označen, pohostinství. Na podzim roku 1951 všechny označené a popsané nemovitosti byly funkcionáři někdejšího MNV v Bzenci bez jakéhokoli rozhodnutí „zabaveny“, z domu jsem byla i se svou rodinou vystěhovávána do „náhradního obydlí“ a přístup k nemovitostem mi byl zakázán.

Později, a to v průběhu let 1952 až 1957, kdy jsem popsané nemovitosti vlastnila ještě spolu se svou dnes již zemřelou sestrou Amálií Slanou, byl na mne i na sestru ze strany Lidového spotřebního družstva v Bzenci opakovaně činěn nátlak, abychom družstvu všechny nemovitosti prodaly, a protože jsme nátlaku nepodlehly, byly tyto nemovitosti rozhodnutím odboru výstavby a vodního hospodářství rady někdejšího ONV v Hodoníně ze dne 4. července 1958 (čj. 535-25-58) vyvlastněny, a to za částku 50 325 Kč; podle označeného rozhodnutí k vyvlastnění mých nemovitostí došlo ve prospěch již dříve zmíněného družstva, avšak toto družstvo vyvlastněné nemovitosti ve skutečnosti nikdy neužívalo a posléze, někdy v roce 1965, je převedlo na někdejší MNV v Bzenci. V současné době vyvlastněné nemovitosti užívá obec Bzenec.

II.

Protože k vyvlastnění mých sub. I popsaných a označených nemovitostí došlo protiprávně a v rozporu s tvrzeným účelem [§ 6 odst. 1 písm. e) zák. č. 87/1991 Sb.], a protože mi jako oprávněné osobě [§ 3 odst. 1, 2 písm. e) dtto] přes řádně a včas učiněnou výzvu (§ 5 dtto) nebyly obcí Bzenec vydány, požádala jsem žalobou o soudní ochranu Okresní soud v Hodoníně.

III.

Obecné soudy (Okresní soud v Hodoníně a Krajský soud v Brně) však mé žalobě nevyhověly s odůvodněním, že jsem sice ve smyslu zákonem stanovených podmínek oprávněnou osobou (okresní soud), že však navzdory tomu nemovitosti užívané nyní obcí Bzenec mi nemohou být vydány, protože – stručně shrnuto – v rozhodném období, tj. v době od 25. února 1948 do 1. ledna 1990, nepřešly na stát, ale na Lidové bytové družstvo v Bzenci, zatímco čl. stát je do svého vlastnictví nabyt až v roce 1965, a to směnnou smlouvou (okresní soud), a když „v době vyvlastnění toto podléhalo režimu zákona o řízeném plánování a výstavbě obcí (č. 280/1949 Sb.), dle něhož vyvlastnění, které odůvodňovala potřeba uskutečnit zastavovací plán, bylo provedeno v řádném správním řízení

a ve shodě se zákonem (č. 280/1949 Sb.)“, neboť „vyvlastňovací výměr nabytí právní moci a okresní národní výbor odevzdal vyvlastněné nemovitosti vyvlastniteli do držby rozhodnutím, proti němuž není opravného prostředku a náhradu za vyvlastnění uhradil vyvlastnitel ze svého majetku“ (odvolací soud).

Protože odvolací soud proti svému rozhodnutí připustil dovolání (za otázku zásadního významu pokládal posouzení, zda vyvlastňovacím výměrem přešlo mé vlastnické právo k nemovitostem na družstvo nebo zda nejdříve přešlo na stát a teprve poté byly nemovitosti státem svěřeny do držby jiného subjektu), napadla jsem rozsudek odvolacího soudu tímto opravným prostředkem. Dovolací soud však mé dovolání zamítl, když dospěl k závěru, že mé „vyvlastněné nemovitosti nepřešly na stát, že k vyvlastnění došlo na základě správního rozhodnutí vydaného kompetentním orgánem, které ani z hlediska formy, účinnosti a srozumitelnosti nelze považovat za nicotné“.

Obecné soudy tak ponechaly zcela stranou mé (prokázané) tvrzení, že všechny nemovitosti byly mi protiprávně a bez jakéhokoli rozhodnutí odňaty („zabaveny“) již v roce 1951, navíc orgány k tomu neoprávněnými, a že všechna následná opatření státní moci měla za účel tuto protiprávnost konvalidovat účelově smyšlenými důvody prosazenými ex post až ve vyvlastňovacím řízení.

Důkaz: rozsudky obecných soudů, jak v rubrice jsou označeny, které se předkládají

IV.

Rozsudek Krajského soudu v Brně byl doručen mému zástupci dne 30. září 1996 a do právní moci vešel dnem 2. října 1996; protože proti rozsudku odvolacího soudu bylo připuštěno dovolání, lhůta k podání ústavní stížnosti počíná dnem doručení rozhodnutí dovolacího soudu, jako rozhodnutí o posledním prostředku, který zákon k ochraně práva poskytuje (§ 72 odst. 2 al. 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Rozsudek dovolacího soudu byl mému zástupci doručen dne 17. března 1998, takže lhůta k podání ústavní stížnosti je zachována.

Důkaz: rozsudkem dovolacího soudu opatřeným prezentačním razítkem advokátní kanceláře mého zástupce

Proti rozhodnutím obecných soudů všech stupňů podávám v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že obecné soudy jako orgány veřejné moci upřely mému právu ochranu, neprojednaly moji věc bez zbytečných průtahů a v přiměřené lhůtě, a tak porušily moje ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod); toto své tvrzení odůvodňuji takto:

Posuzované nemovitosti byly protiprávně a násilným způsobem z mé dispozice (z užívání jako hlavního obsahového znaku vlastnictví) odňaty nikoli vyvlastňovacím výměrem z roku 1958, ale již v roce 1951, kdy jsem byla přinucena je včetně bytu v domku opustit a přestěhovat se do nehodnotného bytu poslední kategorie. Tvrdím, že již tento postup a tato skutečnost samy o sobě, a nikoli následné vyvlastnění, zakládají pro mne restituční nárok, neboť stát můj nemovitý majetek fakticky převzal do své výlučné dispozice bez právního důvodu [§ 6 odst. 2 písm. c) zák. č. 87/1991 Sb.], nadto způsobem, který byl výrazem politické perzekuce (můj zemřelý manžel byl předsedou místní organizace Československé strany sociálně demokratické) a postupem porušujícím obecně uznávaná lidská práva a svobody. Následné kroky tehdejších představitelů státní moci, případně od totalitního státu se nikterak podstatně lišícího družstva, vyústivší posléze ve vyvlastnění, neměly jiný účel než předchozím způsobem vytvořený – i tehdy nezákonný – stav „zhojit“. Nadto, jak důvodně tvrdím, samotné družstvo, do jehož „vlastnictví“ moje nemovitosti oficiálně přešly, v celé záležitosti vystupovalo toliko jako prostředník.

O správnosti tohoto tvrzení svědčí skutečnost, že družstvo samo se skutečně držby vyvlastněných nemovitostí neujalo (přes opačné odůvodnění vyvlastňovacího výměru je tedy pro výkon své činnosti nepotřebovalo) a převedlo je do vlastnictví státu nepochybně s odůvodněním, že jde o majetek pro jeho činnost nepotřebný.

Záměrné a obmyslné jednání představitelů tehdejší státní moci je proto zcela zřetelné a zřejmé; důvodně proto tvrdím, že převzetí věcí státem bez právního důvodu (na podzim roku 1951) samo o sobě pojmově vylučuje na straně státu vznik vlastnického práva k nim, neboť jiný výklad, k němuž se uchýlily obecné soudy, posouvá ustanovení § 6 odst. 2 zák. č. 87/1991 Sb. do pozice ustanovení s prázdným obsahem.

Tvrdím dále, že

- 1) v případech, kdy stojí proti sobě v rámci jednoho a téhož zákona dvě pravidla chování, z nichž jedno – v případě restituce – toto výslovně váže na podmínku nabytí vlastnictví státem a druhé naopak výslovně připouští restituci tam, kde stát se zmocnil věci bez právního důvodu, nezbyvá (při nutnosti jejich souběžné aplikace) než za obecně uznávaných interpretačních pravidel, systematickým a logickým výkladem přijmout závěr, že nabytí vlastnictví k věci státem je nezbytnou podmínkou pro přiznání nároku ve

smyslu ustanovení § 6 odst. 1 zák. č. 87/1991 Sb., nikoli však pro nároky plynoucí z odstavce 2 téhož ustanovení (k tomu srov. nález ve věci IV ÚS 279/95 publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 6., č. 121, Praha, 1997);

- 2) nabytí vlastnického práva družstvem vyvlastněním, kdy nabyté nemovitosti, jak již opakovaně řečeno, družstvo nikdy neužívalo, ke zhojení předcházejícího násilného bezpráví ze strany státu vést nemohlo, a opačný závěr obecných soudů nejen pod aspektem logiky, ale i *ratione legis* je absurdní. Skutková zjištění obecných soudů ocitla se tak, obdobně jako jejich právní závěry, v extrémním nesouladu se skutečným stavem věci (nález Ústavního soudu ve věci III. ÚS 84/94 publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 3., č. 34 Praha 1995);
- 3) řízení před obecnými soudy započaté v roce 1991 a skončené před odvolacím soudem v roce 1996 a před soudem dovolacím v roce 1998 trpí zbytečnými průtahy, porušujícími moje ústavně zaručené právo na soudní ochranu (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod).

Navrhuji proto, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ

jímž rozsudky Okresního soudu v Hodoníně ze dne 5. dubna 1993 (5 C 32/91), Krajského soudu v Brně ze dne 6. srpna 1996 (10 Co 53/95) a Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. listopadu 1998 (2 Cdon 96/98) zruší.

Protože jsem v současné době zcela nemajetná a jako taková jsem plně odkázána na starobní důchod, jehož výše se pohybuje na hranici životního minima, žádám, aby Ústavní soud posléze

USNESENÍM

zavázal účastníky sub. 1) a 2) nahradit mi ve lhůtě 15 dnů ode dne vykonatelnosti tohoto usnesení společně a nerozdílně náklady řízení před Ústavním soudem.

V Brně dne 26. dubna 1998

Anatolie Jánská

Vzor číslo 26

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatelé: manželé Stanislava a Zbyněk Sedláčkovi, první stavební dělnice, druhý stavební technik, oba bytem ve Zlíně, Javornická 46
zastoupení JUDr. Pavlem Voráčkem, advokátem ve Zlíně, Vsetínská ul. 32

Účastník řízení: Obec Podlesí, okres Vsetín, starosta Ing. Vratislav Kocián

ústavní stížnost proti jinému zásahu orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí

dvojmo
výpisem z katastru nemovitostí kat. území Bystřička, obec Podlesí
zvláštní plná moc

I.

Jsme bezpodílovými spoluvlastníky rekreačního objektu – chalupy se zahradou v obci Podlesí, okres Vsetín. Tyto nemovitosti sestávají z chalupy popisné číslo 120, stavební plochy p. č. 1402 o rozloze 250 m² a zahrady o rozloze 1850 m² a jsou zapsány na listu vlastnickém č. 121 kat. území Bystřička, obce Podlesí; všechny takto popsané a označené nemovitosti jsou zapsány bez břemen a závad.

Důkaz: výpisy z LV č. 121, kat. úz. Bystřička, obec Podlesí, které předkládám

II.

Starosta obce Podlesí jménem označené obce objednal u stavební a montážní firmy Stavimex, spol. s r. o., ve Valašském Meziříčí výkopové a montážní práce, a aniž by k tomu měl náš souhlas, přikázal této firmě na našem pozemku p. č. 1406 – zahradě v její severní části ve vzdálenosti 2 m od její hranice se sou-

sedním pozemkem p. č. 1408, provést výkop v šíři 40 cm o délce 50 m a hloubce 60 cm a k němu přiřazených čtyř jam o rozměru 80 × 80 cm a hloubce 1,5 m. Firma Stavimex zadané práce počala za našeho opětného nesouhlasu provádět dne 15. října 1998 a pro klimatické podmínky je dne 15. listopadu 1998 přerušila s tím, že v jejich dokončení bude pokračovat – podle počasí – v měsíci dubnu příštího roku. Vpředu označené práce byly zatím provedeny ve stanovené hloubce a v délce asi 30 m a současně byly vyházeny dvě jámy o již dříve zmíněných rozměrech a hloubce. Naše zahrada, na níž máme vysázeny ozdobné keře a stromy, je započatými výkopovými pracemi značně ohrožena.

Proti svévolnému počínání obce a stavební firmy jsme se písemně ohradili a posléze stran ochrany našeho vlastnického práva vyvolali jsme dne 5. listopadu 1998 před Okresním soudem ve Vsetíně žalobou řízení (pod spisovou značkou 2 C 42/98), v němž usilujeme o to, aby výkopové práce byly zakázány a žalovaným příkázáno uvést náš pozemek na jejich náklady do původního stavu; protože protiprávní jednání obce, příp. stavební firmy nás ohrožuje nemalými škodami, požádali jsme v žalobě Okresní soud ve Vsetíně, aby před rozhodnutím věci předběžným opatřením další výkopové práce zakázal.

III.

Na naléhavost věci jsme obecný soud upozornili i intervencí našeho zástupce, a protože ani po této intervenci obecný soud o našem návrhu na vydání předběžného opatření nerozhodl, obrátili jsme se na předsedu Okresního soudu ve Vsetíně se žádostí o urychlení rozhodnutí stran předběžného opatření, ten nám však přípisem ze dne 30. listopadu 1998 sdělil, že okresní soud je přetížen, a že jednotlivé věci vyřizuje v takovém pořadí, v jakém soudu napadly, aniž by nám však sdělil alespoň přibližnou dobu, kdy o návrhu na vydání předběžného opatření v naší věci bude soudem rozhodnuto. Jsme proto v krajní nejistotě, zda se nám soudní ochrany porušeného práva dostane včas nebo alespoň tak, aby již dnes hrozící škody byly co nejmenší.

Důkaz: dopisem starostovi obce ze dne 15. října 1998, přípisem předsedy Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 30. listopadu 1998, které ve fotokopii předkládáme

IV.

Stavební práce a s nimi spojené výkopy jsou nadto podle našich informací zamýšleny a na našem pozemku již také částečně provedeny bez povolení

stavebního úřadu a jsou tak výrazem naprosté libovůle obce jako orgánu veřejné moci; na naše protesty obec nebere nijaký zřetel a odbývá nás tvrzením, že výkopové práce včetně šachtic jsou přípravou pro vedení odpadních vod a že byly schváleny zastupitelstvem obce a postihují nás „jen v šíři 2 m od hranice pozemku, kde následně v souvislosti s výkopovými pracemi (na úkor našeho pozemku) v téže šíři bude zřízena cesta“. Kromě škod na zahradě hrozí nám tak současně odnětí části pozemku o rozloze 100 m².

Důkaz: výslechem starosty obce Podlesí
Ing. Vratislava Kociána pod adresou obce,
naším výslechem

Za okolností popsanych sub I až IV jsme orgány veřejné moci ve svých ústavně zaručených základních právech ohrožováni, ne-li již poškozeni; obecný soud svou nečinností, resp. průtahy v řízení, které se nám důvodně jeví jako zbytečné, porušuje naše ústavně zaručené základní právo na soudní ochranu (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Obec Podlesí jako orgán veřejné moci pak jiným zásahem porušuje naše vlastnické právo, jehož ochrana je ústavně zaručena (čl. 11 odst. 1 in fine Listiny základních práv a svobod) a nadto nám v rozporu s ústavní zárukou (čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod) hrozí protiprávní odnětí části našeho pozemku.

Jsme proto nuceni dovolávat se právní ochrany před Ústavním soudem a tomto soudu navrhnout, aby

NÁLEZEM

obci Podlesí, okres Vsetín,

- a) zakázal provádět na našem pozemku p. č. 1406, kat. území Podlesí, obce Podlesí, prostřednictvím stavební a montážní firmy Stavimex, případně prostřednictvím jiné firmy, jakýkoli výkop nebo jiné stavební a výkopové práce a dále
- b) přikázal na její náklady a ve lhůtě 30 dnů počínaje dnem 1. března 1999 zasypat na též pozemku v jeho severní části ve vzdálenosti 2 m od jeho hranice se sousedním pozemkem p. č. 1408 výkop v šíři 40 cm, hloubce 60 cm a délce 30 m, včetně dvou jam o rozměrech 80 × 80 cm a hloubce 1,5 m a pozemek (zatravněním) uvést do původního stavu.

Naléhavost naší věci spolu se stupněm a intenzitou porušení našich ústavně zaručených základních práv orgány veřejné moci, jakož i očividná nečinnost obecného soudu odůvodňuje závěr, že přípustnost naší ústavní stížnosti plyne

z ustanovení § 75 odst. 2 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, neboť, jak máme za to, zájem na potlačení protiprávnosti a libovůle orgánů samosprávy přesahuje naše vlastní zájmy na ochraně ústavně zaručených práv.

Pokud by však navzdory tomu dospěl Ústavní soud k závěru, že naše ústavní stížnost proti obci Podlesí, jako proti jinému zásahu orgánu veřejné moci, je nepřijatelná (§ 75 odst. 1 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů), navrhujeme in eventum přijetí

NÁLEZU,

jímž by Ústavní soud Okresnímu soudu ve Vsetíně – ve věci vedené před ním pod spisovou značkou 2 C 42/98 v řízení další průtahy zakázal a přikázal mu, aby o návrhu na vydání předběžného opatření neprodleně rozhodl.

Pro takový případ vyznačujeme jako účastníka řízení Okresní soud ve Vsetíně, za něhož jedná předseda senátu 2 C označeného soudu Mgr. Filip Kočvara a vedlejšího účastníka Obec Podlesí, okres Vsetín, k rukám starosty Ing. Vratislava Kociána.

V Brně dne 8. prosince 1998

Stanislava a Zbyněk Sedláčkovi

Vzor číslo 27

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Hana Radvanská, dělnice, bytem Valašské Meziříčí,
Náměstí 10
zastoupená JUDr. Zdeňkem Zmítalem, advokátem ve
Vsetíně, Pod Zámkem 4

Účastník řízení: Krajský soud v Ostravě, za něhož jedná
JUDr. Lýdie Valentíková, předsedkyně senátu 4 Co téhož
soudu

Vedlejší účastník: Jakub Radvanský, technik, bytem Jarcová 36, okr. Vsetín

ústavní stížnost proti pravomocnému rozsudku Krajského
soudu v Ostravě ze dne 6. dubna 1998 (4 Co 362/97)

trojmo
pravomocný rozsudek Krajského soudu v Ostravě
ze dne 6. dubna 1998
zvláštní plná moc

I.

Pravomocným rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. dubna 1998 (sp. zn. 4 Co 362/97) byl potvrzen rozsudek Okresního soudu ve Vsetíně, jímž v mé věci o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví byl do výlučného vlastnictví vedlejšího účastníka přikázán rodinný domek v Jarcové č. 36 v údajné hodnotě 750 000,- Kč a vedlejšímu účastníkovi uloženo, aby na můj podíl ze zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví manželů (s přihlédnutím k jiným věcem, které po zániku našeho manželství byly týmtéž rozsudkem vypořádány), mi ve lhůtě 2 let (od pravomoci rozhodnutí odvolacího soudu) zaplatil částku 360 000,- Kč.

Hodnota rodinného domku byla obecnými soudy stanovena na podkladě znaleckého posudku znalce Ing. Antonína Valoše, a to tak, že znalec s přihlédnutím k technickému stavu a vybavení posuzované nemovitosti na základě cenového

předpisu (vyhlášky č. 393/1991 Sb., č. 611/1992 Sb., o cenách staveb, pozemků, trvalých porostů, úhradách za zřízení práva osobního užívání pozemku a náhradách za dočasné užívání pozemků ve znění vyhlášky č. 110/1993 Sb.) cenu rodného domku stanovil částkou 750 000,- Kč.

Takto stanovená cena však neodpovídá současné reálné hodnotě nemovitosti, která obecnými soudy (na základě převzatého znaleckého posudku) stanovenou cenu podstatně převyšuje nejméně dvojnásobkem; náhrada za vypořádaný podíl, které se mi za zmíněnou nemovitost výrokem obecných soudů má dostat, mne citelně poškozuje, neboť rodinný domek jsme s vedlejším účastníkem za trvání našeho manželství postavili společně a společně jsme také spláceli půjčky, které jsme si museli na stavbu průběžně sjednat.

Jsem přesvědčen o tom, že obecné soudy při úvahách nad výší mého podílu ze vzniklého bezpodílového spoluvlastnictví manželů měly stran nemovitosti přihlédnout nikoli jen k cenovému předpisu, ale také k nákladům potřebným v současné době k výstavbě obdobného domku, jakého se dostalo vedlejšímu účastníkovi, jakož i k poptávce dané jeho účelem a k cenám, které jsou za obdobné nemovitosti v místě obvyklé.

V tomto smyslu a z naznačených důvodů jsem před Krajským soudem v Ostravě, jako soudem odvolacím, usilovala o změnu rozsudku soudu I. stupně, odvolací soud, obdobně jako soud I. stupně, však všechny mé námítky odmítl s poukazem na to, že respekt k rovnosti účastníků (§ 2 odst. 2 o. z.) vyžaduje, aby výše náhrady (podílů) „byla v obdobných případech – též s přihlédnutím k požadavku právní jistoty – stanovena na základě obecně závazného cenového předpisu, neboť cena takto určená není výrazně nižší než tzv. cena tržní, nehledě již ani k tomu, že onu tržní cena nelze objektivně zjistit“.

Důkaz: spisem Okresního soudu ve Vsetíně zn. 3 T 182/95

II.

Rozsudek odvolacího soudu byl mému zástupci doručen dne 3. června 1998 a do právní moci vešel dnem 24. června 1998; lhůta k podání stížnosti je tak zachována.

Důkaz: zmíněným rozsudkem opatřeným doložkou právní moci a prezentačním razítkem kanceláře mého zástupce

Proti pravomocnému rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. dubna 1998 podávám v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že oba obecné soudy, jako orgány veřejné moci, v řízení, v němž jsem před nimi měla postavení odpůrkyně, porušily mé ústavně zaručené základní právo plynoucí z ustanovení čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, a nadto, že svými rozhodnutími porušily též čl. 89 odst. 2 úst. zák. č. 1/1993 Sb.

a)

Tvrdím, že při vypořádání majetkových vztahů, jejichž předmětem je nemovitost, za přiměřenou náhradu za podíl přikázaný druhému spoluvlastníkovi lze pokládat jako hodnotný ekvivalent vyjádřený v penězích jen takovou náhradou, která podle místních podmínek umožní získání obdobné věci, jaká byla představována podílem spoluvlastníka, který byl přikázán druhému spoluvlastníkovi. Jestliže občanský zákon (§ 142 odst. 1 o. z.) za splnění jím stanovených podmínek dovoluje přikázat věc za přiměřenou náhradu jednomu ze spoluvlastníků, z hlediska ústavně zaručených základních práv toho, jemuž se dostane náhrady, jde o rozhodnutí, které ve svých důsledcích znamená nucené odejmutí vlastnického práva, a proto příslušné rozhodnutí ve svém obsahu musí splňovat ústavní podmínky dané čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod a náhrada (za odňatý spoluvlastnický podíl) musí být srovnatelná s cenou, za kterou by bylo možno věc (podíl na ni) v místě prodat. Správnosti tohoto závěru svědčí i obecné ustanovení o ceně věci (§ 606 o. z.) v souvislosti s převodem podílu (§ 140 o. z.), dle nichž předkupní právo k věci zanikne, jestliže ke koupi oprávněný (není-li dohodnuto jinak) nezaplatí cenu nabídnutou nebo stanovenou odhadem.

Tvrdím proto, že ústavní stížností napadené rozhodnutí odvolacího soudu není v souladu ani se zákonem, ani s ústavním pořádkem republiky – čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.

b)

Mé tvrzení, jak sub. a) je rozvedeno, je zcela v souladu s právní větou nálezu Ústavního soudu ve věci III. ÚS 102/94, jak ve Sbírce nálezů a usnesení – svazek 2., č. 61, Praha 1995, je publikována; protože označený nález řeší obecně problematiku přiměřenosti náhrady při vypořádání vzájemných vztahů za zaniklého (zrušeného) spoluvlastnictví, tvrdím, že tímto nálezem Ústavního soudu jsou obecné soudy ve svém rozhodování obsahově totožných věcí vázány (čl. 89 odst. 2 úst. zák. č. 1/1993 Sb.) a že v mé věci opačným postupem porušily obecné soudy povinnosti jim ústavně přikázané a mým právům neposkytly (dostatečnou) ochranu (čl. 90 úst. zák. č. 1/1993 Sb.), přestože „opomíjení právních nálezů Ústavního soudu vede při shodných skutečnostech k porušení ústavnosti, zejména v případech, kdy tyto nálezy byly řádně publikovány nebo byly-li obecně

Vzory ústavních stížností ve věcech porušení základních práv a svobod

---

soudy na ně výslovně upozorněny“ (nález ve věci II. ÚS 19/97 publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 10., č. 16, Praha 1998).

Navrhuji proto, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. dubna 1998 (4 Co 362/97-102 a násl.) zruší.

Ve Vsetíně dne 15. srpna 1998

Hana Radvanská

Vzor číslo 28

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: 1) JUDr. Jaromír Nespěšný, advokát, bytem Ostrava 1,
Přemyslovců 54
zastoupen Mgr. Petrou Zahálkovou,
advokátkou v Ostravě 1, Jiráskovo nám. 3
2) Ing. Vratislav Mrázek, podnikatel, bytem Ostrava –
Zábřeh, Plynárenská 36
zastoupen JUDr. Jaromírem Nespěšným,
advokátem v Ostravě 1, Jiráskovo nám. 3

Účastník řízení: Okresní soud v Ostravě, za něhož jedná
Mgr. Lucie Vyskočilová, předsedkyně senátu 3 T
označeného soudu

Vedlejší účastník: Okresní státní zastupitelství v Ostravě

ústavní stížnost proti opatření samosoudkyně
ze dne 12. března 1998, o odposlechu a záznamu
telekomunikačního provozu, vydaného v trestní věci
3 T 63/98

čtvermo
opis protokolu o hlavním líčení ze dne 12. března 1998
zvláštní plná moc

I.

Prvý stěžovatel, JUDr. Jaromír Nespěšný, je obhájcem druhého stěžovatele Ing. Vratislava Mrázka, a to v jeho trestní věci vedené pro podezření z trestného činu porušování závazných pravidel hospodářského styku (§ 127 odst. 2 tr. z.), vedené před Okresním soudem v Ostravě pod sp. zn. 3 T 63/98.

Druhý stěžovatel, Ing. Vratislav Mrázek, jako majitel firmy Infocentrum, spol. s r. o., v Ostravě, popírá, že by se inkriminovaného trestného činu dopustil a ve své obhajobě, jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem, tvrdí, že již

označenou firmu v její hospodářské a obchodní činnosti (získávání a zprostředkovávání informací, jejich vyhodnocení za účelem stanovení prognózy apod.) vede zcela ve shodě se zákonem a že v této činnosti neporušil nijaký obecně závazný právní předpis, nadto v úmyslu opatřit sobě nebo někomu jinému ve značném rozsahu neoprávněné výhody.

V dotčené trestní věci (3 T 63/98) bylo hlavní líčení opakovaně odročováno, naposledy na den 12. června 1998, u něhož byl druhý stěžovatel usnesením soudu z téhož dne vzat z důvodu § 67 písm. b) tr. ř. do vazby; proti tomuto usnesení podal druhý stěžovatel v zákonné lhůtě stížnost, o níž však až dosud nebylo rozhodnuto.

V souvislosti se vzetím druhého stěžovatele do vazby, první stěžovatel jako jeho obhájce ze soudního spisu zjistil, že na základě opatření předsedkyně senátu ze dne 12. března 1998 policejní orgány prováděly ve dnech 12. března 1998 až dosud odposlech a záznamy telekomunikačního provozu telefonních stanic v bytě druhého stěžovatele a v pracovně firmy Infocentrum (číslo 612 83 26 a 611 45 21) a o těchto záznamech pořídily protokol, který však nebyl součástí spisu, a teprve k žádosti prvního stěžovatele předsedkyně senátu pořídila k protokolu o hlavním líčení (ze dne 12. června 1998 – č. 1. 196, příl. 2 spisu) dodatek a umožnila prvnímu stěžovateli seznámit se s do té doby odděleně uschovávanými protokoly o provedených záznamech telekomunikačního záznamu telefonních stanic dříve uvedených čísel.

Takto první stěžovatel jako obhájce druhého stěžovatele zjistil, že již zmíněným způsobem byly odposlouchávány (a pořizovány záznamy) kromě řady telefonních rozhovorů druhého stěžovatele s různými osobami také jeho rozhovory s ním, a to nejméně ve dnech 15., 18., 24. března, 6., 10., 15., 30. dubna, 6. (2x), 13., 21., 24., 28. května a 3., 5. a 8. června 1998.

II.

Opatření předsedkyně senátu, nařizující policejním orgánům odposlech a záznam telekomunikačního provozu, nebylo přirozeně stěžovatelům doručováno a nebylo ani (u hlavního líčení dne 12. června 1998) publikováno a první stěžovatel se o jeho existenci dozvěděl za okolností zmíněných sub. I. Stěžovatelé mají za to, že zákonem stanovená lhůta k podání ústavní stížností (§ 72 odst. 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) počala běžet dnem, kdy se o dotčeném opatření dozvěděli a že je tak zachována.

Důkaz ad I a II: spisem Okresního soudu v Ostravě
zn. 3 T 63/98, opisem protokolu
o hlavním líčení ze dne 12. června 1998,
který předkládám

Proti opatření předsedkyně senátu, jímž byl nařízen odposlech a záznam telekomunikačního provozu telefonních stanic č. (069) 612 83 26 a 611 45 21, není za současného právního stavu (ani ex post) přípustný opravný prostředek a s ohledem na jeho povahu a okolnosti, za nichž bylo vydáno, má charakter jiného zásahu orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí do ústavně zaručeného základního práva na ochranu tajemství zpráv podávaných telefonem (čl. 13 al. 2 Listiny základních práv a svobod). Protože jde o zásah, jehož neústavní důsledky přetrvávají, a protože nejde ani o takový procesně vadný postup soudu I. stupně, který by mohl (a měl být) přezkoumán a napraven až v opravném řízení ve věci samé, nemáme proti němu jinou možnost obrany, než je řízení před Ústavním soudem (čl. 83 úst. zák. č. 1/1993 Sb.), a proto podáváme proti opatření předsedkyně senátu (viz shora) v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdíme, že vydáním opatření ze dne 12. března 1998, nařizujícího odposlech a záznam telekomunikačního provozu stanic čísel (069) 612 83 26 a 611 45 21, Okresní soud v Ostravě v trestní věci 3 T 63/98, jako orgán veřejné moci, porušil u obou účastníků ústavně zaručené základní právo na ochranu tajemství zpráv podávaných telefonem (čl. 13 al. 2 Listiny základních práv a svobod). Toto své tvrzení odůvodňujeme takto:

a)

Ustanovením článku 13 věty druhé Listiny základních práv a svobod je ústavně zaručená ochrana tajemství telekomunikačního provozu, ledaže by šlo o případ, který stanoví zákon. Ústavně přípustnou výjimku z této ochrany stran druhého stěžovatele upravuje zákon (§ 88 odst. 1 al. 1 tr. ř.) tak, že ji připouští jen u zvláště závažných trestných činů (příp. u jiných úmyslných trestných činů, k jejichž stíhání zavazuje vyhlášená a ratifikovaná mezinárodní smlouva). Trestný čin, pro který je druhý stěžovatel stíhán (§ 127 odst. 2 tr. z.) však mezi takové trestné činy nepatří, neboť nemá zákonem stanovené znaky.

Legální definice (§ 41 odst. 2 tr. z.) za zvláště závažný trestný čin pokládá jednak trestné činy stanovené výčtem (§ 62 tr. z.), jednak ty, které jsou jako trestné činy úmyslné, ohroženy trestem odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let. Na trestný čin porušení závazných pravidel hospodářského styku, pro který je druhý stěžovatel stíhán, zákon stanoví alternativně trest zákazu činnosti, trest peněžitý nebo trest odnětí svobody v hranicích od šesti měsíců do pěti let, a protože tento trestný čin nespadá ani mezi trestné činy, k jejichž stíhání zavazuje Českou republiku vyhlášená mezinárodní smlouva, je zřejmé, že ústavní

stížností napadené opatření obecného soudu postrádá zákonného podkladu, a jako takové nemůže ospravedlnit ústavně nepřipustný zásah do ústavně zaručeného základního práva na ochranu tajemství zpráv podávaných telefonem (čl. 13 al. 2 Listiny základních práv a svobod), a je proto nejen nezákonné, ale je i protiústavní.

b)

Byla již zmínka o tom, že první stěžovatel je v probíhající trestní věci obhájcem druhého stěžovatele. Bez ohledu na vývody sub. a), protokoly o záznamu telekomunikačního provozu mezi stěžovateli, stejně jako sám odposlech jejich hovorů, mají zřetelné znaky protiústavního zásahu do již dříve označeného ústavně zaručeného základního práva, a to u obou stěžovatelů, neboť (telefonní) komunikace mezi obhájcem a jeho klientem, již ze zákona požívá absolutní ochrany (§ 88 odst. 1 al. 3 tr. ř.), která ani v přípravném řízení, ani v řízení před soudem nemůže být prolomena, neboť v intencích nálezu Ústavního soudu „při střetu dvou zájmů – ústavně chráněnému tajemství dopravovaných zpráv – je třeba dát přednost před účelem trestního řízení (§ 1 odst. 1 tr. ř.) a v důsledku toho jakýkoli záznam dotýkající se ústavně chráněného tajemství nesmí být prováděn nebo protokolárně podchycen (§ 88 odst. 4 tr. ř.), a to ani pouhým sdělením, že k ústavně chráněné komunikaci vůbec došlo“ (náleze ve věci III. ÚS 62/95 publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezu a usnesení – svazek 4., č. 78, Praha 1996).

Ze všech důvodů, jak vpředu byly vylíčeny, a s odkazem na citovaný náleze Ústavního soudu proto navrhuje, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž v trestní věci proti druhému stěžovateli, vedené před Okresním soudem v Ostravě pod sp. zn. 3 T 63/98, zakáže provádět odposlech a záznam telekomunikačního provozu telefonních stanic č. (069) 612 83 26 a 611 45 21 a předsedkyni senátu 3 T přikáže, aby v označené trestní věci z trestního spisu 3 T 63/98 vyřadila a ve lhůtě 15 dnů od doručení tohoto nálezu zničila všechny záznamy o odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu telefonních stanic čísel (069) 612 83 26 a 611 45 21 pořízené v jakékoli formě v době od 12. března 1998.

V Ostravě dne 19. června 1998

JUDr. Jaromír Nespěšný
Ing. Vratislav Mrázek

Vzor číslo 29

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatelka: Nina Savčenko, nar. 6. června 1940, státní příslušnice
Ukrajiny (cestovní doklad č. PR 0003542)
t. č. bytem Ostrava – Poruba, U Oblouku 62
(u paní Doležalové)
zastoupena JUDr. Antonínem Kyselkou,
advokátem v Ostravě, Masarykovo náměstí 4

Účastník řízení: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Policejního
prezidia České republiky v Praze

ústavní stížnost proti rozhodnutí účastníka řízení
ze dne 6. září 1998, jímž bylo zamítnuto odvolání
stěžovatelky do zamítavého rozhodnutí správního
orgánu I. stupně (ze dne 15. července 1998,
čj. PSP-180/OCP-c-98) stran žádosti o udělení souhlasu
k trvalému pobytu na území České republiky

dvojmo
rozhodnutí ze dne 6. září 1998 (PPR-5632/RCP-c-21598)
a rozhodnutí ze dne 15. července 1998,
čj. PSP-180/OCP-c-98
zvláštní plná moc

I.

Rozhodnutím ze dne 6. září 1998 (PPR-5632/RCP-c-21598) byla zamítnuta moje žádost o udělení souhlasu k trvalému pobytu na území České republiky. Zamítavé stanovisko bylo policejním orgánem odůvodněno tím, že po provedeném šetření neshledaly orgány cizinecké policie „dostatek humanitárních důvodů pro vyhovění (mé) žádosti“, neboť na území ČR nemám (až dosud) povolen dlouhodobý pobyt, trvale žiji na území Ukrajiny a Českou republiku čas od času navštěvuji jako turistka a u svého syna Igora se tak zdržuji jen příležitostně. Podle názoru orgánu cizinecké policie mi v těchto (občasných) návštěvách svých pří-

buzných nic nebrání a pod aspektem této úvahy „není moje žádost podložena dostatečně vážnými důvody, na něž by bylo třeba brát zřetel“.

Ve svém opravném prostředku proti prvostupňovému rozhodnutí rozvedla jsem závěry napadeného rozhodnutí, poukazovala jsem na to, že i když v současné době mám „trvalý pobyt na Ukrajině“, jde o evidenční údaj sice správný, avšak pro mne zcela bezvýznamný, protože mé manželství s Dimitrijem Savčenkem bylo právoplatně rozvedeno (místo trvalého pobytu se váže k místu rozpadlého manželství), a že v důsledku toho na Ukrajině žiji (z nepatrné penze) sama. Naproti tomu na území České republiky, jako její státní příslušník, žije můj syn Igor se svou manželkou Danuší a dvěma nezletilými dětmi, o něž, v souladu s přáním jejich rodičů, zamýšlím se starat, když jak syn, tak snacha vykonávají časově náročné zaměstnání. Povoláním k mému trvalému pobytu na území ČR by se podstatně usnadnila situace synovy rodiny a mně samotné by se dostalo i hospodářsky slušného zaopatření; o tom, že můj syn je ochoten poskytnout mi na území ČR přiměřené finanční prostředky jsem odvolacímu orgánu předložila jeho čestné prohlášení.

Odvolací orgán se s mými námitkami neztotožnil a mnou napadené rozhodnutí potvrdil; poukázal přitom na to, že „z dikce zákona nikterak nelyne, že by správní orgán byl povinen vyhovět každému žadateli, u něhož jsou jinak z převážné míry splněny zákonem stanovené podmínky, neboť v rámci správního uvážení je nad tyto podmínky dostatek prostoru k individuálnímu posouzení každé jednotlivé žádosti“.

Důkaz: čestným prohlášením syna Igora a snachy Danuše Savčenko, které v ověřené fotokopii předkládám

II.

Rozhodnutí odvolacího orgánu, jak v rubrice tohoto podání je označeno, bylo doručeno k rukám mého zástupce dne 10. října 1998, týmž dnem vešlo do právní moci, a protože v současné době není proti němu přípustný další opravný prostředek (nálezn Ústavního soudu rušící ustanovení § 32 odst. 2 zák. č. 123/1992 Sb. byl vydán s účinností ode dne 13. května 1999) je cesta k Ústavnímu soudu ústavní stížností v zachované zákonné lhůtě procesně otevřena.

Důkaz: rozhodnutím odvolacího orgánu s prezentačním razítkem advokátní kanceláře mého zástupce

Proti pravomocnému a doručenému rozhodnutí Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Policejního prezidia České republiky v Praze ze dne 6. září 1998 (čj. PPR-5632/RCP-c-21598) podávám v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

již tvrdím, že správní orgány obou stupňů, ale především účastník tohoto řízení, jako orgány veřejné moci, porušily ústavně zaručené základní právo zaručené mi článkem 14 odst. 1 a v návaznosti na rodinu mého syna Igora též čl. 32 odst. 1 al. 1 Listiny základních práv a svobod a ve věci mé žádosti o povolení trvalého pobytu rozhodly způsobem odporujícím zákonu.

a)

Tvrdím, že meze správního uvážení vedlejšího účastníka jako rozhodujícího orgánu veřejné moci, vyplývající z ustanovení § 7 zákona o pobytu cizinců na území České republiky (č. 123/1992 Sb.) jsou dány, byť v poněkud nepřesných a široce formulovaných podmínkách příkladmo vypočtených v témže ustanovení, a že splnění těchto zákonem stanovených podmínek pro udělení souhlasu k trvalému pobytu na území České republiky musí být posuzováno pod aspektem skutečnosti, že Česká republika je demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka (čl. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.) a že již samotný příkladný jejich výčet naznačuje, že orgán veřejné moci, rozhodující o žádosti cizince o povolení k trvalému pobytu na území České republiky je v intencích zásad právního státu povinen přihlédnout ke všem okolnostem, kterými – jako rozhodujícími skutečnostmi – je posuzovaná žádost podložena, a že proto také pojem „humanitárního případu“ musí být vyložen v souladu s obsahem a smyslem ústavně zaručených základních práv, jak tato vyplývají z Listiny základních práv a svobod. Jestliže jsem spolu se žádostí, aniž bych k tomu byla vyzvána, v opravném řízení předložila rozhodujícímu orgánu veřejné moci čestné prohlášení syna Igora a snachy Danuše o tom, že v jejich domácnosti mám zajištěno ubytování a že mi syn jako matce poskytuje pravidelně přiměřené částky (a plní tak svoji zákonnou vyživovací povinnost vůči mně, kterou já již zmíněným způsobem jeho rodině spolupěčí o nezletilé děti a jejich domácnost částečně kompenzuji), je zřejmé, že spolu s důchodem, který mi v mé vlasti náleží, jsou mé osobní potřeby dostatečným způsobem zajištěny a že nejsem a ani v budoucnu nebudu nikomu na obtíž. Tvrdím proto, že v těchto konkrétních a individuálních okolnostech mé žádosti je nutno spatřovat naplnění znaků „humanitárního případu“, zejména přistupují-li k němu okolnosti další.

b)

I když jsem v současné době v České republice cizinkou, tvrdím, že především ve vztahu k rodině syna mi svědčí ústavně zaručené právo pobytu a bytu na jejím území (čl. 14 odst. 1 Listiny základních práv a svobod); rozvedla jsem již (sub. a) své osobní a rodinné poměry a s odkazem na ně dovolávám se současně jako (ve své vlasti) osamocená matka a babička nezletilých dětí ústavní ochrany práv plynoucích pro vzájemně silné citové vazby též z čl. 32 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, dle něhož také rodina je pod ochranou zákona. Tvrdím totiž, že rodinou v naznačeném smyslu a v daných souvislostech a v intencích ústavního pořádku České republiky a také zákona o rodině a koneckonců i zákona o pobytu cizinců na území ČR, nelze v úzkém pojetí rozumět jen rodiče a děti, ale také ostatní příbuzné v pokolení přímém, a že skutečností takového příbuzenství, je-li alespoň jeden z členů rodiny (jako můj syn) státním příslušníkem České republiky, je splněna – z hlediska pojmu sloučení rodiny – podmínka stanovená zákonem (§ 7 al. 2 zák. č. 123/1992 Sb.).

Tvrdím proto, že účastník tohoto řízení, jako odvolací orgán veřejné moci, pokud ve svém konečném rozhodnutí zdůraznil „rámeček správního uvážení“, jej ve skutečnosti opomenutím individuálních okolností, s nimiž je moje žádost o udělení povolení k trvalému pobytu na území ČR spojena, překročil až k hranici libovůle.

Navrhuji proto, aby Ústavní soud svým

NÁLEZEM

rozhodnutí Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Policejního prezidia České republiky v Praze ze dne 6. září 1998 (PPR-5632/RCP-c-21598) zrušil.

V Brně dne 28. listopadu 1998

Nina Savčenko

Vzor číslo 30

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatelka: Mgr. Marta Raušilová, bytem v Ostravě – Mariánských Horách, Přemyslovců 63
zastoupena JUDr. Jiřím Kořínkem,
advokátem v Ostravě-Porubě, Opavská ul. 98

Účastník řízení: Aleš Bukovský, ředitel Gymnázia v Ostravě-Porubě,
Nábřežní ul. 26

ústavní stížnost proti opatření účastníka řízení
ze dne 15. dubna 1999

dvojmo
přípis Školského úřadu v Ostravě ze dne 24. dubna 1999
v ověřené fotokopii
zvláštní plná moc

I.

Jako absolventka Filozofické fakulty Palackého univerzity v Olomouci jsem aprobovanou profesorkou jazyka českého a dějepisu; oba tyto předměty jsem od školního roku 1993/1994 vyučovala na osmiletém Gymnázium v Ostravě-Porubě. V druhém pololetí školního roku 1998/1999, v období, kdy jsem v osmých třídách probírala učební látku spojenou s událostmi druhé světové války a jejími důsledky na území okupovaného Československa (Protektorátu Čechy a Morava), jsem se ve svých výkladech zmínila také o Mnichovské dohodě z roku 1938, o násilném zřízení Protektorátu Čechy a Morava, jakož i o důsledcích, které z okupace našeho území říšskoněmeckými vojsky pro české obyvatelstvo vplynuly. V těchto souvislostech jsem také vzpomněla chování sudetských Němců vůči českému obyvatelstvu, jeho pronásledování německými okupačními orgány a posléze také obětí na životech, k nimž pro odpor v ilegálně vůči německé válečné expanzi došlo. Zmínila jsem se také o tom, že nespočet českých a zejména židovských obyvatel Československa zahynulo v různých vyhlazovacích táborech zřízených a vedených orgány říšskoněmecké státní moci a konečně, že po

skončení druhé světové války došlo v osvobozeném státě – částečně také k násilnému a divokému – odsunu sudetských Němců z našeho území, v němž mnozí z nich spatřovali a spatřují dosud bezpráví a obdobu etnických čistek a připomněla jsem současné úsilí některých z nich o zrušení těch dekretů prezidenta republiky, jimiž byli zbaveni československého státního občanství a jimiž byl konfiskován jejich majetek.

II.

Můj výklad sub. I označených témat narazil u části studentů a jejich rodičů na nesouhlas a odpor, který se následně projevil mimo jiné i v tom, že jsem obsah svého výkladu musela přednést a zdůvodnit řediteli školy, který v závěru našeho několikadenního jednání poukázal na tlak, jemuž byl údajně jak ze strany některých žáků a jejich rodičů, tak také ze strany školské správy vystaven. Můj výklad o česko-německých vztazích označil za krajně nacionalistický a odporující současným tendencím a vyzval mne k tomu, abych u žáků v tomto duchu „omluvou uvedla věc na pravou míru“ a abych „se propříště podobných výlevů vyvarovala“.

Se stanoviskem ředitele školy jsem nesouhlasila; poukázala jsem na to, že mně vytýkaný výklad válečných událostí a všeho co s nimi bylo spojeno je opřen o pečlivé studium odborné literatury, kterou jsem také řediteli školy označila a popřela jsem, že bych, co do česko-německých vztahů, žákům podala zkreslený či jednostranný výklad. Požadovanou omluvu žákům jsem odmítla a odmítla jsem také ředitelem školy požadovanou změnu ve výkladu dotčené látky.

Protože jsem ani po opakované výzvě („abych si věc dobře rozmyslela“) na změnu svého rozhodnutí nepřistoupila, byla jsem ředitelkou školy „s okamžitou platností“, tj. ode dne 15. dubna 1999, výuky dějepisu zbavena a takto snížený úvazek byl mi doplněn další výukou jazyka českého v nižších třídách.

S opatřením ředitele školy jsem nesouhlasila, a proto jsem o jeho přezkum požádala školskou správu (Školský úřad v Ostravě), nicméně připsím ze dne 29. dubna 1999 mi tento úřad sdělil, že určení předmětu výuky a její rozsah (hodinový úvazek) spadají do výlučné pravomoci ředitele školy, do níž školský úřad není oprávněn zasahovat.

III.

Opatřením ředitele školy, jak sub. II je popsán, a v němž spatřuji porušení svých ústavně zaručených práv, nedošlo ke změně pracovní smlouvy (jmenovacího dekretu) a úpravu ve výuce předmětů nelze zřejmě pokládat ani za přeřazení na jinou práci ve smyslu pracovních předpisů, a proto obrana proti opatření ředitele školy před obecnými soudy, případně před jinými správními or-

gány, též s ohledem na přípis Školského úřadu v Ostravě, je vyloučena. Mám proto za to, že ředitel školy je v tomto svém postavení nejen nadřízený jemu podléhajícím učitelům, ale že ve vztahu k nim je představitelem školské správy, je tedy orgánem veřejné moci (viz náleží Ústavního soudu ČSFR č. 3 in Sběrka usnesení a náleží Ústavního soudu ČSFR), a že jeho příkazy (opatření) – v mém případě stran zbavení výuky dějepisu – mají charakter opatření orgánu veřejné moci, proti němuž se za daných okolností nemohu bránit jinak, než ústavní stížností (náleží Ústavního soudu ve věci III. ÚS 62/95 publ. in Ústavní soud České republiky: Sběrka náleží a usnesení – svazek 4., č. 78, Praha 1996).

Výuky dějepisu na osmiletém gymnáziu v Ostravě – Porubě jsem byla opatřením ředitele zbavena ke dni 15. dubna 1999, a proto je také k podání ústavní stížnosti zachována lhůta stanovená zákonem (§ 72 odst. 2 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Důkaz ad II až III: přípisem Školského úřadu v Ostravě ze dne 24. dubna 1999, který v ověřené fotokopii předkládám

Proti opatření ředitele osmiletého gymnázia v Ostravě-Porubě ze dne 15. dubna 1999, jímž jsem na označené škole byla zbavena výuky dějepisu, podávám v zákonné lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že ředitel shora označené školy, jako představitel školské správy, tedy jako orgán veřejné moci, svým opatřením ze dne 15. dubna 1999, jímž mne zbavil na této škole výuky dějepisu, porušil moje ústavně zaručená základní práva plynoucí z Listiny základních práv a svobod, totiž právo na svobodu myšlení (čl. 15 odst. 1 al. 1), právo na svobodu projevu a právo vyjádřit své názory slovem (čl. 17 odst. 1, 2); tato svá tvrzení rozvádím takto:

a)

Středoškolské studium na osmiletých gymnáziích svou povahou a zaměřením má jeho absolventy nejen v dostatečné míře připravit pro studium na vysoké škole, ale má jim současně poskytnout přiměřené obecné vzdělání a v neposlední řadě má v nich vypěstovat také schopnost alespoň povšechného rozhledu v předmětech středoškolské výuky, a to tak, aby i v praktickém životě byli s to s dostatečnou sběhlostí přijímat a hodnotit rozličné poznatky a informace.

Pod tento základní aspekt středoškolské gymnaziální výuky spadá i výuka dějepisu, jíž se má žákům dostat přiměřeného množství informací o vývoji lidské

společnosti vůbec a jejich státu zvláště. Jakkoli jsem si vědoma, že tato výuka, odhlédnuto od objektivně zjištěných, zjištěných a ověřených faktů může být – na rozdíl od exaktních přírodních věd – ovlivněna hodnocením jejich vzájemných souvislostí a vztahů, a to podle kritérií, která jsou při jejich výkladu zvolena, jsem přesvědčena o tom, že pouhé konstatování nesporných skutečností a poukaz na rozdílné jejich hodnocení se – v mnou podaném výkladu česko-německých vztahů z hlediska okupovaného státu – se zásadami svědomité výuky nikterak nerozchází. Ostatně – co do těchto vztahů a poválečných událostí, a zejména dekretů prezidenta republiky o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa (Dekr. prez. rep. č. 12/1945 Sb.), které byly zřejmě jádrem nesouhlasu – byl můj výklad zcela podložen obecně přístupnou odbornou literaturou a je ostatně také zcela ve shodě s obšírně zdůvodněným stanoviskem Ústavního soudu (nález ve věci Pl. ÚS 14/94 publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 3., č. 14, Praha 1995).

Byla a jsem si vědoma, že můj vztah ke škole, na které učím, je vztahem pracovněprávním, a že z toho pro mne vyplývají jisté povinnosti; pokud však jde o vlastní výuku, její rozsah – včetně témat, které mají být odučena – tato jsou jen rámcově určena metodickými pokyny, jimiž je učitel ve výuce vázán, není však již vázán způsobem, jakým žákům to které téma podá a vyloží. Určitý způsob výkladu předepsané látky jako učební přímus ostatně metodické pokyny ani neobsahují.

b)

Se svobodou myšlení přirozeně úzce souvisí svoboda projevu (také pasivní a aktivní právo na informace) a právo poznáním podložené přesvědčení (názor) také v přiměřené formě vyjádřit, zejména jestliže toto ústavně zaručené právo není in concreto omezeno způsobem ústavně přípustným, tj. zákonem.

Uvedla jsem již sub. a), že při plném respektu k povinnostem, které pro mne jako zaměstnankyni školy (školského úřadu) z mého postavení učitelky jako z pracovněprávního vztahu vyplývají, při výuce dějepisu v osmých třídách gymnázia jsem v podaném výkladu dotčených témat objasňovala žákům nesporná historická fakta a dotkla se také různosti jejich hodnocení z protipólných pozic (kupříkladu odsun a vyhnání), aniž bych však své žáky jakkoli nutila, aby nekriticky přijali ten který názor. Jestliže bych za těchto okolností měla přistoupit na pokyn ředitele školy daný mi před napadeným opatřením a v důsledku toho – bez ohledu na požadovanou omluvu (za co?) – bych měla podaný výklad v intencích přání ředitele školy zúžit či omezit o některý z aspektů, postupovala bych nejen proti svému přesvědčení a svědomí, ale také v rozporu s dosaženým stupněm poznání historické vědy, jak toto je patrné nejen z historických

pramenů, ale i ze současné odborné literatury a, jak jsem uvedla již dříve, také – co do platnosti dekretů prezidenta republiky – v rozporu s nálezem Ústavního soudu.

Předepsanou učební látku jsem také svým žákům podala lege artis v plném významu toho pojmu a pokyn ředitele školy vedoucí od revize podaného výkladu až k požadavku omluvy a konečně i napadené jeho opatření jsou proto nejen popřením ústavně zaručené svobody projevu a práva na vyjádření názoru slovem, ale ve své podstatě jsou do budoucna svým způsobem i výrazem cenzury (mnou podávaného výkladu), která však jako taková je v zásadě ústavně nepřípustná (čl. 17 odst. 3 Listiny základních práv a svobod).

Tvrdím proto, že odpovědný přístup pedagoga k výuce nejen dovoluje, ale přímo vyžaduje – především v takových předmětech, jako je dějepis – nezamlčovat žákům různost pohledů na historické události a případně na jejich rozdílná až protichůdná hodnocení, a že toto mé přesvědčení je také plně v souladu jak s pravidly mého povolání, tak s ústavně zaručenými právy (svobodami), na které poukazují.

Jsem přesvědčena o tom, že na správnosti mých úvah nic nemění ani skutečnost, že práva, jichž se jako práv ústavně zaručených dovoluávám, jsou v Listině základních práv a svobod systematicky zařazena pod marginální rubriku „politická práva“, neboť demokratická společnost je založena na pluralitě názorů nejen v politické oblasti, v níž chrání svobodnou soutěž politických sil (čl. 22 Listiny základních práv a svobod), ale že právo na názorovou různost a právo tuto různost jako názor slovem vyjádřit musí být v demokratické společnosti vztaženo i k těm oblastem, v nichž podle svého významu a smyslu dotváří základní pojmové znaky svobodné společnosti, jimiž je nadto charakterizován sám stát (čl. 2 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

Tvrdím proto, že vedle vědeckého bádání a umělecké tvorby (čl. 15 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), ústavně zaručená svoboda myšlení a svědomí, stejně jako svoboda projevu a právo vyjadřovat své názory jako atributy demokratické společnosti, se vztahují i na vyučovací proces, jímž dospívající generace má být vedena ke vzdělanosti a k samostatnému myšlení. Navrhuji proto, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž opatření ředitele osmiletého gymnázia v Ostravě-Porubě ze dne 15. dubna 1999, jímž mne na této škole v osmých třídách zbavil výuky dějepisu, zruší.

V Ostravě dne 8. května 1999

Mgr. Marta Raušilová

Vzor číslo 31

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Jaroslav Malinský, dělník, bytem v Přerově,
Zámostní ul. 6
zastoupen JUDr. Jiřím Staňkem,
advokátem v Přerově, Náměstí 4

Účastník řízení: Krajský soud v Ostravě, za něhož jedná
JUDr. Antonín Staněk, předseda senátu 2 To označeného
soudu

Vedlejší účastníci: Krajské státní zastupitelství v Ostravě.

ústavní stížnost proti usnesení
Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. září 1998
(2 To 135/98-55) a rozsudku Okresního soudu v Přerově
ze dne 13. července 1998 (4 T 113/98-39)

trojmo
rozhodnutí obecných soudů, jak shora jsou označena
zvláštní plná moc

I.

Pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Přerově ze dne 5. dubna 1997 (2 T 98/97), ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. září 1998 (2 To 135/98-55), byl jsem odsouzen pro trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách (§ 269 odst. 1 tr. z.), jehož jsem se dopustil v podstatě tím, že jsem neuposlechl povolávacího rozkazu a ve stanovené době jsem nenastoupil výkon základní vojenské služby u vojenského útvaru v Litomyšli, kam jsem byl povolávacím rozkazem přikázán. Za tento trestný čin jsem byl potrestán trestem odnětí svobody v trvání 12 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání 20 měsíců. Tento rozsudek vešel do právní moci dnem 5. dubna 1997, když jak já, tak okresní státní zástupce jsme se opravných prostředků vzdali.

II.

Dne 10. července 1997 byl mně doručen nový povolávací rozkaz, dle něhož jsem měl nastoupit vojenskou základní službu dnem 1. srpna 1997 u vojenského útvaru v Hodoníně; protože výkon vojenské služby mi jako příslušníkovi Svědků Jehovových nedovoluje moje náboženské přesvědčení a svědomí, povolávacím rozkazem přikázanou službu v ozbrojených silách jsem nenastoupil a za toto jednání jako za trestný čin (§ 269 odst. 1 tr. z.) jsem byl již podruhé potrestán nepodmíněným trestem odnětí svobody v trvání 15 měsíců, a to rozsudkem Okresního soudu v Přerově ze dne 13. července 1998 (4 T 113/98-39).

Moje odvolání do prvostupňového rozsudku, vytýkající mu – stručně řečeno – nezákonnost jako druhého odsouzení za týž trestný čin, Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací usnesením ze dne 13. července 1998 (2 To 135/98-55) zamítl s odůvodněním, že moje námitka nezákonného odsouzení neobstojí, protože v mém případě jde sice o trestný čin téhož druhu, avšak spáchaný jiným skutkem, který je dán a vymezen zcela odlišnými okolnostmi. Mými námitkami stran zákazu vojenské služby, pokud její výkon je v rozporu se svědomím nebo náboženským vyznáním, se krajský soud stejně jako soud okresní nezabýval.

Důkaz ad I a II: rozhodnutím označených soudů, které předkládám, spisem Okresního soudu v Přerově zn. 4 T 113/98

III.

Usnesení odvolacího soudu vešlo do právní moci dnem 26. září 1998 a bylo mi doručeno dne 25. října 1998; lhůta k podání ústavní stížnosti je tak zachována.

Důkaz: jako sub I, II

Proti rozsudku Okresního soudu v Přerově, stejně jak proti usnesení Krajského soudu v Ostravě, podávám v zákonné lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jž tvrdím, že oba označené soudy, jako orgány veřejné moci, svými rozhodnutími porušily moje ústavně zaručená základní práva vyplývající z Listiny základních práv a svobod, totiž právo odepřít z důvodu svědomí a náboženského vyznání vojenskou službu (čl. 15 odst. 3 ve spojení s čl. 9 odst. 1) a právo nebýt trestně stíhán za čin, pro který jsem již byl pravomocně odsouzen (čl. 40 odst. 5) a právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1). Tato svá tvrzení odůvodňuji takto:

a)

Uvedl jsem již dříve (sub. II), že překážka svědomí a náboženského vyznání pro výkon služby v ozbrojených silách je dána skutečností, že jsem příslušníkem náboženské společnosti Svědci Jehovovi, jejíž zásady výkon takové a podobné služby nedovolují. Svou příslušností k této náboženské společnosti jsem se nikdy netajil, sdělil jsem ji také orgánům vojenské správy při odvodním řízení a na svém odmítavém stanovisku jsem setrval i poté, co jsem byl upozorněn na případné následky, které z mého negativního postoje k vojenské službě mohou pro mne vyplynout.

Obdobě jsem se také hájil v obou trestních řízeních, v nichž jsem orgánům v těchto řízeních činných opakovaně vyložil své důvody pro odepření vojenské služby s tím, že mé rozhodnutí tuto službu nenastoupit je trvalé a nezvratné a bylo předsevzato již v době před odvodem.

Tvrdím proto, že jsou u mě (pro zcela zřetelně a opakovaně vyjádřené postoje) dány zákonné i ústavní znaky důvodného odepření vojenské služby, jak tyto má na mysli ustanovení čl. 15 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, a že takto poskytnutá ústavní záruka nemůže být prolomena ani zákonem, který tuto ústavní záruku má toliko rozvést a v jím stanovených podmínkách upřesnit, nikoli však v rozporu s jejím smyslem. Tvrdím proto, že navíc opakované odsouzení pro odepření vojenské služby v mém případě má znaky vynucovaného podrobení nuceným službám, neboť ústavní překážka vyjádřená ust. čl. 15 odst. 3 Listiny základních práv a svobod výjimku z čl. 9 odst. 2 z téhož ústavního předpisu pojmově vylučuje; mám proto za to, že tyto skutečnosti měly při posuzování inkriminovaného skutku orgány činné v trestním řízení a především obecné soudy vést k úvahám, zda jsou pro jejich existenci v mé věci vůbec dány znaky trestného činu (§ 3 odst. 1 tr. z.).

b)

Jakkoli jsem se proti svému prvému odsouzení (z něhož mi nyní hrozí přeměna podmíněného trestu) přes výhrady rozvedené sub. a) nikterak nebránil, tvrdím nyní, že opakované odsouzení porušuje ústavní zásady vyjádřené v článku 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod; odmítám tvrzení obecných soudů, že mně vytýkané jednání (na rozdíl od prvního odsouzení) má znaky jiného trestného činu pro odlišné (časové a místní) skutkové okolnosti.

Zákonným znakem trestného činu nenastoupení v ozbrojených silách je také trvalý úmysl tuto službu nenastoupit, příp. ji nevykonávat. Tento úmysl již od odvodního řízení až po svou obhajobu ve věci svého druhého odsouzení jsem dal zřetelně a dostatečně najevo natolik, že o mém stanovisku k vojenské službě pro zábrany svědomí a náboženského vyznání nemohly a nemohou vyvstat pochybnosti; proto také, též s odkazem na nálezy Ústavního soudu (kupř. ve věci IV. ÚS

81/95 publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 4., č. 50, Praha 1996, nebo ve věci I. ÚS 322/96 publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 9., č. 127, Praha 1998 a další), tvrdím, že mé druhé odsouzení jako opakované odsouzení pro týž trestný čin a jako porušující zákaz daný již dříve označeným článkem Listiny základních práv a svobod je protiústavní.

c)

Oběma rozhodnutím obecných soudů a především rozhodnutí odvolacího soudu vytýkám, že se mojí – podle mého přesvědčení zcela důvodnou – obhajobou vůbec nezabývaly a že z jejich odůvodnění není patrné, jak se s touto obhajobou vypořádaly (§ 125 al. 2 tr. ř.); protože toto pochybení obecných soudů v intencích ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu (kupř. náleze ve věci III. ÚS 113/96 publ. in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 6., č. 129, Praha 1997, per analog.) je vážným pochybením protiústavního charakteru a jako takové je v rozporu se „stanoveným postupem“ (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), tj. se zásadami spravedlivého procesu, tvrdím, že vytýkaným způsobem obecné soudy porušily také moje ústavně zaručené právo na soudní ochranu.

Pro takto zdůvodněná tvrzení proto navrhuji, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž rozsudek Okresního soudu v Přerově ze dne 13. července 1998 (4 T 113/98-39) a usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. září 1998 (2 To 135/98-55), zruší.

V Přerově dne 13. listopadu 1998

Jaroslav Malinský

Vzor číslo 32

Ústavnímu soudu
v Brně

- Stěžovatel:** Politická strana, se sídlem v Praze
právně zastoupena JUDr. Vladimírem Šedivým,
advokátem v Brně, Josefská 20
- Účastník řízení:** Nejvyšší soud České republiky, za něhož jedná
JUDr. Zdeněk Orel, předseda senátu Ovs označeného soudu
- Vedlejší účastníci:** 1) Ústřední volební komise v Praze, U Obecního domu 13
2) Ing. Jaroslav Nedomanský, ředitel Komerční banky
v Brně, bytem v Brně, Slovanské nám. 3
zastoupen JUDr. Vladimírem Šedivým, advokátem
v Brně, Josefská 20

ústavní stížnost proti usnesení
Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. října 1997
(Ovs 42/96-Pe-11-26) a rozhodnutí Ústřední volební
komise ze dne 23. září 1996 (čj. ÚVK 189/96) se žádostí
kandidáta o přiznání postavení vedlejšího účastníka

trojmo
usnesení Nejvyššího soudu ČR, jak shora je označeno
zvláštní plná moc

I.

Dne 6. září 1996 předal pan Miroslav Dopita, jako zmocněnec Politické strany, zapisovateli Obvodní volební komise volebního obvodu č. 6 v Brně přihlášku k registraci Ing. Jaroslava Nedomanského, jako kandidáta pro volby do Senátu Parlamentu České republiky (dále jen kandidáta).

Takto podanou přihlášku Obvodní volební komise č. 6 v Brně projednala, neshledala v ní závady, které by byly překážkou registrace (§ 62 odst. 1 zák. č. 247/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů), jako takovou ji schválila a předložila ji Ústřední volební komisi v Praze.

Ústřední volební komise přihlášku kandidáta Politické strany na svém zasedání dne 23. září 1996 projednala a rozhodnutím z téhož dne (ÚVK 189/96) ji odmítla s odůvodněním, že kandidátem předložený doklad o jeho státním občanství není dokladem ve smyslu zákona [§ 61 odst. 4 písm. a) zák. č. 247/1995 Sb. a § 20 zák. ČNR č. 40/1993 Sb.] a dále, že „údaj o jeho vztahu k politické straně není úplný“.

Rozhodnutí Ústřední volební komise nepokládali (a nepokládají) stěžovatel a kandidát za správné a zákonu odpovídající, a proto se stěžovatel obrátil na Nejvyšší soud ČR s návrhem, aby vydal rozhodnutí o zaregistrování kandidáta jako kandidáta přihlášeného pro volby do Senátu Parlamentu ČR [§ 200m odst. 1 písm. c) o. s. ř.].

Usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. října 1996 (Ovs 42/96-Pe-11-26) byl však takto podaný návrh zamítnut.

Nejvyšší soud ČR odůvodnil své rozhodnutí tím, že kandidátem předložený doklad o jeho státním občanství (osvědčení ze dne 6. května 1992) pozbyl platnosti přijetím zákona o nabytí a pozbytí občanství České republiky (č. 40/1993 Sb.), a proto nelze z osvědčení o něm ze dne 1. října 1996 vycházet. K nově vydanému osvědčení o státním občanství kandidáta ze dne 4. října 1996 předložene-
nému spolu s návrhem na vydání rozhodnutí Nejvyšší soud ČR nepřihlédl.

Důkaz: rozhodnutím Ústřední volební komise a usnesením Nejvyššího soudu ČR, jak vpředu jsou označena, která se předkládají

II.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. října 1996 (sp. zn. Ovs 42/96-Pe-11-26), proti němuž zákon opravný prostředek nepřipouští (§ 200m odst. 4 o. s. ř.), bylo stěžovateli doručeno dne 14. října 1996 a tímto dnem nabylo právní moci; lhůta k podání ústavní stížnosti je tak zachována.

Důkaz: usnesením Nejvyššího soudu ČR, jak sub. I je označeno, opatřeným doložkou právní moci a prezentačním razítkem advokátní kanceláře zástupce stěžovatele

III.

Kandidát politické strany, jehož se již dříve zmíněná rozhodnutí orgánů veřejné moci dotýkají především v oblasti jeho ústavně zaručených základních práv

(čl. 21 odst. 4 Listiny základních práv a svobod) účastníkem předchozích řízení nebyl pro jejich zákonem stanovený režim; protože stěžovatelem napadená rozhodnutí porušují také jeho práva tím, že mu znemožňují pasivní účast na volbách do Senátu Parlamentu ČR, kandidát žádá, aby mu Ústavní soud v řízení o stěžovatelem podané ústavní stížnosti přiznal postavení vedlejšího účastníka (§ 76 odst. 4 zák. č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů), když jeho zájem na výsledku řízení je více než zřejmý, a když v předchozích řízeních pro jejich současnou procesní úpravu neměl zákonnou možnost o ochranu svých ústavně zaručených základních práv také sám usilovat.

Proti rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, jak dříve bylo označeno, podává stěžovatel ve shodě s kandidátem, jako vedlejším účastníkem řízení,

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž oba tvrdí, že Nejvyšší soud svým usnesením ze dne 9. října 1996, vydaným pod spisovou značkou Ovs 42/96-Pe-11-26, jako orgán veřejné moci, porušil jejich ústavně zaručená základní práva plynoucí z čl. 19 odst. 2 a čl. 90 úst. zák. č. 1/1993 Sb. (dále jen Ústavy) a dále z čl. 21 odst. 4 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Tato svá tvrzení odůvodňují takto:

- a) Článkem 19 odst. 2 Ústavy a v návaznosti na něj zákonem o volbách do Parlamentu ČR (č. 247/1995 Sb. – § 57, dále jen zákon o volbách) je vyjádřen a všem také zaručen princip rovnosti přístupu k voleným a jiným veřejným funkcím (čl. 21 odst. 4 Listiny základních práv a svobod), a to tak, aby za předpokladu, že kandidáti pro volby splňují (zákonem) stanovené podmínky, bylo dosaženo ústavně stanoveného cíle, totiž svobodné soutěže politických sil v demokratické společnosti (čl. 22 Listiny základních práv a svobod). Jakkoli přes opačné stanovisko Nejvyššího soudu ČR tvrdíme, že kandidátem (původně) předložené osvědčení o státním občanství ze dne 6. května 1992 je dokladem stále platným (a to až do doby, kdy by kandidát české státní občanství pozbyl), Nejvyššímu soudu vytýkáme, že při svém rozhodování o stěžovatelově návrhu nepřihlédl k nově vydanému (podle zákona č. 40/1993 Sb.) osvědčení ze dne 4. října 1996. Tvrdíme, že tato naše výtka je důvodná, neboť v intencích zákona [§ 200m odst. 1 písm. a) o. s. ř.] pro zvláštní povahu (soudního) řízení ve věcech voleb (soud sám vydává rozhodnutí o zaregistrování kandidáta) neplatí zásada ve správním soudnictví jinak obvyklá, dle níž soud (v potvrzujícím nebo kasačním výroku) je ve svém rozhodování vázán skutkovým stavem věci, který tu byl při vydání napadeného rozhodnutí (§ 250i odst. 1 o. s. ř.). Ve volebních věcech totiž obecný soud rozhoduje v samostatném řízení, které nemá

- (omezující) procesní vztah k řízení před volebními komisemi (§ 62 a násl. zákona o volbách), a proto ani omezujícími podmínkami platnými pro ono řízení (§ 61 odst. 5 zákona o volbách) není obecný soud vázán.
- b) Odepření registrace kandidáta Ústřední volební komisí je odůvodněno také poukazem na to, že „údaj o vztahu k politické straně není úplný“. Toto tvrzení je však nejen nesprávné, ale je především zcela nepřezkoumatelné, neboť nelze z něj ani při největší pečlivosti zjistit, co jím měla Ústřední volební komise vůbec na mysli; kandidát je členem Politické strany (místní organizace v Brně) od roku 1993 a údaj o tom je v přihlášce k jeho registraci pro volby na příslušném místě zřetelně vyznačen. Protože není povinností stěžovatele vlastními úvahami v odůvodnění rozhodnutí orgánu veřejné moci vyhledávat důvody existence tvrzené vady či tvrzenou vadu samotnou, tvrdíme, že tato Ústřední volební komise „zjištěná vada“ neexistuje.
- c) V řízení o registraci kandidátů pro volby je zapisovateli Obvodní volební komise uloženo, v případě, že přihláška k registraci nemá náležitosti předepsané zákonem (§ 61 odst. 4 zákona o volbách), aby předkladatele na vady v přihlášce upozornil a tak mu umožnil jejich odstranění (§ 61 odst. 5 dtto); konstatujeme – pokud by závěr Ústřední volební komise, příp. Nejvyššího soudu ČR stran vady v předloženém osvědčení o státním občanství kandidáta byl správný – že upozornění na tvrzenou vadu se nám nedostalo; protože je nepochybné, že volební komise při přijímání přihlášek k registraci rozhodují o právech a právem chráněných zájmech jak občanů, tak politických stran (hnutí), tvrdíme, že ve svém postupu jsou tyto komise vázány správním řádem (zákonem č. 71/1967 Sb.), a z něho plynoucí povinností dát občanům (organizacím) příležitost, aby mohli svá práva a zájmy účinně hájit, a za tím účelem jim poskytnout pomoc (poučení), aby pro neznalost právních předpisů neutrpěli v řízení újmu (§ 3 odst. 2, § 19 odst. 3 zák. č. 71/1967 Sb.), a že obdobná povinnost je také uložena obecným soudům (§ 5 o. s. ř.). Splnění této povinnosti uložené orgánům veřejné moci zákonem je jednou ze základních podmínek zákonu odpovídajícího, tj. spravedlivého řízení a zákonu odpovídajícího rozhodnutí. Protože volební komise tuto povinnost vůči nám nesplnily, a protože ani Nejvyšší soud k této vadě v řízení před nimi nepřihlédl, tvrdíme, že všechny tyto orgány veřejné moci v řízení o registraci našeho kandidáta porušily zásady stanoveného postupu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a porušily tak naše ústavně zaručené právo na soudní a jinou ochranu, zejména jestliže všem těmto orgánům je ústavním příkazem uložena další povinnost, totiž vyložit zákonnou i ústavní úpravu politických práv a svobod tak, aby byla v demokratické společnosti umožněna a chráněna svobodná soutěž politických sil (čl. 22 Listiny základních práv a svobod).

Protože kandidát pro volby do Senátu Parlamentu ČR Ing. Jaroslav Nedomanský je starší 40 let (narozen 3. září 1945) a nepochybně je českým státním občanem (čl. 19 odst. 2 Ústavy), a protože tyto skutečnosti byly před volebními komisemi (a stejně tak před Nejvyšším soudem ČR) dostatečně prokázány, a protože kandidát splňuje i další podmínky stanovené zákonem, tvrdíme, že odepření jeho registrace pro volby do Senátu Parlamentu ČR je nejen nezákonné, ale je také protiústavní.

Vyhoví-li Ústavní soud naší ústavní stížnosti a vynese-li svůj nálezn po lhůtě stanovené zákonem pro přihlášku k registraci (§ 61 odst. 3, 5 al. 2 zákona o volbách), žádáme zdvořile, aby současně přijal takové opatření, které by v důsledku ústavní stížnosti vyhovujícího nálezu registraci kandidáta umožnilo.

Z důvodů, jak vpředu jsou rozvedeny, shodně navrhuje, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. října 1997 sp. zn. Ovs 42/96-Pe-11-26 spolu s rozhodnutím Ústřední volební komise ze dne 23. září 1996, čj. ÚVK 189/96, zruší.

V Brně dne 13. října 1996

Politická strana
Ing. Jaroslav Nedomanský

Vzor číslo 33

Ústavnímu soudu
v Brně

Stěžovatel: Mgr. Jiří Pustecký, učitel, bytem v Příboře,
U Nádraží 36
zastoupen JUDr. Zdeňkou Šimůnkovou,
advokátkou v Ostravě 1, Přemyslovců 54

Účastník řízení: Rektor vysoké školy báňské v Ostravě, pod adresou
Ostrava 1, Mostecká 6

ústavní stížnost proti rozhodnutí účastníka řízení
ze dne 10. srpna 1998, čj. 1236/8103/98 a dalšímu
rozhodnutí ze dne 18. srpna 1998, čj. 1245/8103/98

dvojmo
rozhodnutí účastníka řízení ze dne 10. srpna 1998,
čj. 1236/8103/98
pokyny pro přijímací řízení na fakultu ekonomickou
Vysoké školy báňské v Ostravě
zvláštní plná moc

I.

Jsem absolventem pedagogické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě, na níž mi byl ve školním roce 1995/96 udělen akademický titul magistra; po absolutoriu pedagogické fakulty přijal jsem na soukromé škole obchodní v Ostravě místo učitele oboru ekonomika zahraničního obchodu a v tomto učitelském povolání na uvedené škole setrvávám dosud.

II.

V souvislosti s výkonem povolání a ve snaze získat pro ně vyšší kvalifikaci, ve smyslu Pokynů pro přijímací řízení vydaných děkanem ekonomické fakulty Vysoké školy báňské v Ostravě, přihlásil jsem se k řádnému dennímu studiu na této

fakultě, ve smyslu jí stanovených podmínek podrobil jsem se dne 5. července 1998 přijímací zkoušce, která byla předepsána formou testů pro „základy ekonomie“ a (zvolený) „cizí jazyk“.

Přijímací zkoušku, která probíhala za nepřetržité přítomnosti člena přijímací komise a během níž jsem nebyl vystaven výtkám, že bych snad v jejím průběhu porušil stanovená pravidla (opisováním, užitím nedovolených pomůcek apod.), jsem složil tak, že mi bylo přiznáno (z obou zkoušených předmětů) 845 bodů, z čehož za předmět základy ekonomie připadl téměř úplný jejich možný počet (740 ze 760 možných). Měl jsem proto za to, že přijímací zkoušku jsem složil ve smyslu stanovených pokynů (podmínek) úspěšně.

III.

Dopisem děkana ekonomické fakulty ze dne 10. července 1998 jsem byl vyzván (na den 15. července 1998) ke složení ústní zkoušky před přijímací komisí. Tato výzva nebyla odůvodněna a vzhledem k výsledkům dosaženým u písemné zkoušky nebyla ani v souladu s vydanými pokyny pro přijímací řízení, a proto jsem dopisem ze dne 13. července 1998 požádal děkana o vysvětlení a současně jsem mu sdělil, že ústní zkoušku až na další odmítám.

Krátce na to bylo mi doručeno rozhodnutí děkana ekonomické fakulty ze dne 16. července 1998 (čj. 138-10-98), dle něhož jsem pro neúspěch (nepřítomnost) u ústní přijímací zkoušky dne 15. července 1998 ke studiu na zmíněné fakultě nebyl přijat. Proti tomuto rozhodnutí jsem ve stanovené lhůtě podal k rektorovi Vysoké školy báňské v Ostravě odvolání, jímž jsem rozhodnutí děkana ekonomické fakulty mimo formální vady a nedostatek odůvodnění vytknul věcnou nesprávnost a poukázal jsem na dosažený bodový výsledek (písemné) přijímací zkoušky ze dne 5. července 1998, který mne zařadil mezi nejúspěšnější uchazeče o studium a požádal jsem jej, aby rozhodnutí děkana ekonomické fakulty jako protirečící stanoveným podmínkám v rámci své pravomoci v můj prospěch změnil.

IV.

Dne 13. srpna 1998 bylo mi doručeno rozhodnutí rektora Vysoké školy báňské v Ostravě ze dne 10. srpna 1998, jímž – bez věcného vyřízení mých námitek – byly „výsledky mé (písemné) přijímací zkoušky pro formální a věcné nejasnosti zrušeny“, současně bylo zrušeno také rozhodnutí děkana ekonomické fakulty ze dne 16. července 1998 a byl mi stanoven nový termín ústní přijímací zkoušky, k níž jsem byl (na den 17. srpna 1998) současně pozván.

Ani této druhé přijímací zkoušce jsem se nepodrobil a děkanovi ekonomické fakulty, stejně jako rektorovi Vysoké školy báňské v Ostravě, jsem sdělil, že na

výsledcích přijímací zkoušky předchozí ze dne 5. července 1998 trvám a požádal jsem je, abych ke studiu na jejich vysoké škole byl přijat.

Na tento dopis mi děkan ekonomické fakulty neodpověděl, rektor Vysoké školy báňské v Ostravě mi stručným přípisem ze dne 18. srpna 1998 sdělil, že pro neúčast na ústní zkoušce (dne 17. srpna 1998) se ke studiu na ekonomické fakultě nepřijímám.

Zápis ke studiu ve školním roce 1998/99 mi byl děkanátem fakulty dne 30. srpna 1998 odepřen, ačkoli ke studiu byli přijati uchazeči o studium s mnohem nižším počtem bodů, který u přijímacích zkoušek dosáhli, v několika případech dokonce i pod pokyny stanovenou spodní hranicí (650).

Důkaz: rozhodnutími funkcionářů Vysoké školy
báňské a ekonomické fakulty, opisem mého
opravného prostředku a následnou korespondencí,
které předkládám

Protože rozhodování o nepřijetí ke studiu na vysoké škole podle přílohy A k občanskému soudnímu řádu nepodléhá soudnímu přezkumu v rámci správního soudnictví, a protože takto vydaná rozhodnutí jsou rozhodnutími, jimiž se rozhoduje o subjektivním právu občana (studovat na vysoké škole), dovozují, že rozhodující funkcionáři vysoké školy (děkan a rektor), jimž zákonem byla svěřena příslušná pravomoc, jednájí z tohoto důvodu jako orgány veřejné moci (obdobně náleží Ústavního soudu ČSFR ve věci I. ÚS 191/92 publ. in Sbíрка usnesení a nálezů č. 3), a že jejich rozhodnutí, jako rozhodnutí orgánu veřejné moci, podléhají přezkumu Ústavním soudem, a proto proti rozhodnutí rektora Vysoké školy báňské v Ostravě ze dne 10. a 18. srpna 1998, čj. 1236/8103/98, podávám v zachované lhůtě

ÚSTAVNÍ STÍŽNOST,

jíž tvrdím, že rektor Vysoké školy báňské v Ostravě napadeným rozhodnutím, jako orgán veřejné moci, porušil moje ústavně zaručené základní právo na vzdělání (čl. 33 odst. 1 al. 1 Listiny základních práv a svobod) a současně jím také (ve vztahu k přijatým uchazečům o studium na ekonomické fakultě Vysoké školy báňské v Ostravě) porušil rovněž ústavně zaručenou zásadu rovnosti v právech (čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tato svá tvrzení odůvodňuji takto:

a)

Akademický senát ekonomické fakulty Vysoké školy báňské v Ostravě schválil dne 15. dubna 1996 „Pokyny pro přijímací řízení na ekonomickou fa-

kultu“, jimiž byly stanoveny závazné podmínky, za nichž přijímací zkoušky pro studium (písemnou formou) měly probíhat a jimiž byla také určena kritéria, dle nichž se výsledky písemné zkoušky (testu) hodnotily. Těmito pokyny je dále stanoveno, že „k ústním zkouškám se přistoupí toliko tehdy, jestliže počet uchazečů přijatých na základě písemných zkoušek nedosáhl předpokládaného počtu studentů vůbec“, s tím, že „po přijetí těch, kteří dosáhli alespoň minima stanoveného počtu bodů (650), k ústní zkoušce (podle počtu dosažených bodů) se předvolávají postupně uchazeči, kteří se ke stanovené hranici co nejvíce přiblížili“.

Tvrdím proto, že dosáhl-li jsem při písemné zkoušce takový počet bodů, který vysoko překročil stanovený (spodní) limit a nebylo-li zjištěno, že při určení mého (bodového) pořadí došlo k chybě (to ostatně napadené rozhodnutí ani nenaznačuje), splnil jsem pro písemnou zkoušku stanovené podmínky, prokázal jsem způsobilost k vysokoškolskému studiu zvoleného směru a pro předvolání k ústní zkoušce nebyl dán zákonný ani jiný důvod. Tvrdím dále, že akademickým senátem přijaté a vydané „Pokyny“, byť jako norma nejnižší právní síly (stanovením podmínek pro přijetí ke studiu), ústavně zaručené právo na vzdělání završují, a že rozhodnutí vydané v očividném rozporu s nimi je rozhodnutím ústavně nesouladným a mne na ústavně zaručeném právu na vzdělání poškozujícím.

Ve všech těchto souvislostech proto tvrdím, že mnou napadené rozhodnutí, ostatně věcně nezdůvodněné, je výrazem šikany, ne-li vyslovené libovůle, zejména splňují-li i další „Pokyny“ stanovené podmínky jako je předběžné vzdělání apod.

b)

Ke studiu mnou zvoleného oboru byli přijati i uchazeči, kteří při písemné zkoušce dle konečného pořadníku nedosáhli ani „Pokyny“ stanoveného limitu; byť jejich přijetí ke studiu není patrně v rozporu s určeným režimem (přesto, že někteří z nich ústní zkoušku neabsolvovali), ve vztahu ke mně, který jsem byl, jak tvrdím, bezdůvodně z pořadníku vyřazen, jde o postup nejen protiprávní; písemné zkoušce jsme se podrobili všichni za stejných okolností, bodové hodnocení písemné práce spočívalo na shodných kritériích a k výslednému hodnocení dospěla přijímací komise totožným metodickým postupem.

Jestliže přes více než dostačující počet dosažených bodů jsem posléze napadenými rozhodnutími nebyl ke studiu přijat, tvrdím, že tato rozhodnutí jsou výrazem a důsledkem zcela odlišného hodnocení mé způsobilosti k vysokoškolskému studiu zvoleného oboru od vyhodnocení jiných uchazečů. Tvrdím proto, že napadená rozhodnutí byla vydána v rozporu se zásadou rovnosti v právech (v ústavně zaručeném právu na vysokoškolské vzdělání), neboť mé ústavně

zaručené právo na vysokoškolské vzdělání (podmínky pro ně) bylo posouzeno na rozdíl od jiných zřejmě jinými, pro mne nepříznivějšími měřítky, s nimiž jsem nadto nebyl ani dodatečně seznámen.

Ze všech těchto důvodů proto navrhuji, aby Ústavní soud přijal

NÁLEZ,

jímž rozhodnutí rektora Vysoké školy báňské v Ostravě ze dne 10. srpna 1998, čj. 1236/8103/98, jakož i rozhodnutí vyplývající z jeho dopisu ze dne 18. srpna 1998, zruší.

V Ostravě dne 6. září 1998

Mgr. Jiří Pustecký

Vzor číslo 34

Ústavnímu soudu
v Brně
ke sp. zn. III. ÚS 120/98

Stěžovatel: Mgr. Jiří Pustecký, učitel, bytem v Příboře, U Nádraží 36
zastoupen JUDr. Zdeňkou Šimůnkovou,
advokátkou v Ostravě I, Přemyslovců 54

Účastník řízení: JUDr. Ing. Oto Bauer, rektor Vysoké školy báňské,
Ostrava I, Mostecká 6
zastoupen JUDr. Milanem Skálou,
advokátem v Ostravě I, Masarykovo nám. 28

v řízení o ústavní stížnosti proti rozhodnutí
rektora VŠB v Ostravě ze dne 10. srpna 1998,
čj. 1236/8103/98, a ze dne 18. srpna 1998,
čj. 1248/8103/98

účastník řízení předkládá plnou moc svého zástupce
a vyjadřuje se k ústavní stížnosti stěžovatele

dvojmo
plná moc

I.

Ve věci stěžovatele Mgr. Jiřího Pusteckého, vedené před Ústavním soudem shora vyznačenou spisovou značkou, předkládám plnou moc svého zástupce a k ústavní stížnosti, k výzvě Ústavního soudu ze dne 30. září 1998, vyjadřuji se tak, že všechna tvrzení v ústavní stížnosti obsažená, pokud je výslovně neuznávám za správná, popírám a v jednotlivostech uvádím:

1)

Skutková tvrzení stěžovatele sub. I až IV ústavní stížnosti jsou v podstatě správná, s tím, že počet bodů získaných stěžovatelem v jazykové zkoušce, ve srovnání s jinými uchazeči o studium na ekonomické fakultě VŠB v Ostravě, byl

nejnižší, zatímco ve zkoušce všeobecné (základy ekonomie) jako jediný ze všech dosáhl stěžovatel téměř maxima, ačkoli v předchozím studiu dosahoval výsledků jen sotva průměrných.

Mimoto stěžovatel složil přijímací zkoušku v náhradním termínu, když z řádného termínu (ze dne 23. června 1998) se omluvil nemocí (o tom předložil děkanátu lékařské potvrzení) a nadto tuto zkoušku skládal před komisí, jejímž předsedou, jak jsem následně z podnětu nesouhlasu stěžovatele s ústní zkouškou zjistil, byl JUDr. Ing. František Úlehla, který byl (a v současné době stále je) také pracovníkem soukromé společnosti zaměřené na studium ekonomie a na přípravu k vysokoškolskému studiu, u níž se stěžovatel studiem na vysokoškolské studium zvoleného oboru jako její řádně zapsaný žák před přijímací zkouškou na VŠB připravoval.

Důkaz: protokolem o průběhu a výsledku přijímací zkoušky ze dne 5. července 1998, který nechť účastník předloží

2)

Skutečnosti popsané sub. 1, tj. nápadně rozdílný výsledek přijímací zkoušky ze zvoleného jazyka a z předepsaného oboru (ekonomie), sotva průměrné výsledky předchozího studia kontrastující s celkovými výsledky přijímací zkoušky a také osoba předsedy zkušební komise, pro jeho zřejmý vztah ke stěžovateli, přiměly mne, stejně jako předtím děkana ekonomické fakulty k pochybnostem o regulérnosti písemné přijímací zkoušky stěžovatele a v důsledku toho posléze k rozhodnutí odstranit tyto důvodně vzniklé pochybnosti ústní zkouškou před komisí, kterou jsem za tím účelem z pedagogických pracovníků ekonomické fakulty sám jmenoval, když předtím jsem rozhodnutí děkana této fakulty ze dne 16. července 1998 (stran stanovení termínu ústní zkoušky) zrušil. Termín ústní přijímací zkoušky jsem stanovil – jak správně stěžovatel uvádí – na den 17. srpna 1998.

3)

K mnou stanovené ústní přijímací zkoušce se stěžovatel nedostavil a následně mi dopisem ze dne 16. srpna 1998 sdělil, že „ústní zkouška, pro kterou není opory ve fakultou vydaných Pokynech pro přijímací řízení ke studiu na této fakultě, je nepřijatelná, a že s odkazem na výsledek u písemné zkoušky ze dne 5. července 1998 na svém přijetí k vysokoškolskému studiu bez dalšího trvá“.

Nepřítomnost stěžovatele u ústní přijímací zkoušky dne 17. srpna 1998 jsem pokládal a pokládám stále za bezdůvodné a svévolné odstoupení od ní, klasifi-

koval jsem ji ve shodě se zkušebními řádem jako „nevyhověl“ a děkanátu ekonomické fakulty v dorozumění s jejím děkanem jsem dal pokyn, aby stěžovateli – bude-li o to usilovat – byl zápis k řádnému studiu na této fakultě odepřen.

4)

Se vši rozhodností odmítám tvrzení stěžovatele [sub. a) ústavní stížnosti], že mnou přijaté opatření vyjádřené v mých přípisech stěžovateli ze dne 16. července a 18. srpna 1998 by bylo opatřením (rozhodnutím) protiústavním, šikanózním nebo výrazem libovůle; jakkoli totiž Pokyny pro přijímací řízení ke studiu na ekonomické fakultě VŠB v Ostravě nemají zcela přesná ustanovení o podmínkách ústní přijímací zkoušky a o řízení o opravném prostředku proti nepřijetí uchazeče ke studiu, tvrdím, že zcela v souladu s ustanovením zákona o vysokých školách (č. 172/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, § 18 odst. 2), které mi – mimo jiné – ukládá zvýšenou odpovědnost za rozvoj vzdělanosti a zvyšování vědecké úrovně společnosti, jsem se snažil odstranit důvodné pochybnosti o stanovených pravidlech odpovídající stěžovatelovy písemné zkoušky vyvolané několika okolnostmi, jak sub. 2 jsou rozvedeny. Jsem pevně přesvědčen o tom, že svých oprávnění plynoucích z pravomocí rektora vysoké školy jsem užil zcela ve shodě se zákonem a způsobem ústavně souladným tak, aby předpoklady a schopnosti stěžovatele ke studiu na jím zvolené fakultě byly objasněny, a aby pochybnosti o nich byly beze zbytku odstraněny.

5)

Obdobně odmítám tvrzení stěžovatele, že jeho nepřijetí ke studiu na ekonomické fakultě naší vysoké školy je – ve vztahu k přijatým uchazečům – porušením zásady rovnosti v ústavně zaručeném právu na vysokoškolské vzdělání, k němuž mělo dojít v neprospěch stěžovatele aplikací jiných, pro něj nepříznivějších, měřítek, s nimiž by nadto ani nebyl seznámen. Povinnost podrobit se v průběhu přijímacího řízení též ústní zkoušce je v zásadě, byť ne zcela přesně, dána pokyny, na něž se stěžovatel odvolává; jestliže stěžovatel odepřel se této zkoušce podrobit analogií z platného zkušebního řádu byla důvodně a právem jeho absence kvalifikována jako zkouška neúspěšná.

Protože úspěšné složení přijímací zkoušky v kterékoli její formě je nepominutelnou podmínkou přijetí k vysokoškolskému studiu, neúspěch u této zkoušky, ať již byl přivoděn jakýmkoli způsobem, tuto podmínku porušuje, a proto i mé následné opatření vyjádřené v mém přípisu stěžovateli ze dne 18. srpna 1998 zcela odpovídá jak jednání stěžovatele, tak zákonu a důsledně vzato je také pro důvody již vyložené ústavně souladné.

Odepření zápisu k řádnému studiu na ekonomické fakultě Vysoké školy báňské v Ostravě stěžovateli je proto důvodné.

Ústavní soudnictví v praxi

Pro důvody rozvedené v tomto vyjádření proto navrhuji, aby nálezem Ústavního soudu byla ústavní stížnost stěžovatele Mgr. Jiřího Pusteckého zamítnuta.

V Ostravě dne 15. října 1998

JUDr. Ing. Oto Bauer